

REVOLUȚIA ROMÂNĂ DE LA 1848

REVOLUȚIA ROMÂNĂ DE LA 1848

MUZEUL NAȚIONAL DE ISTORIE A ROMÂNIEI

REVOLUȚIA ROMÂNĂ DE LA 1848
CATALOG

BUCUREȘTI 2008

Ministerul Culturii și Cultelor
Muzeul Național de Istorie a României
Muzeul Olteniei Craiov

Colegiul de Redacție: Radu Grămă, Mariana Neșguțu, Oana Ilie

Fotografii: Marius Amarie, MaiBozgan, George Nica, Cristina Aftinescu

Design prepress: Andrei Mărări

Catalog editat de Muzeul Național de Istorie a României
București, Calea Victoriei, nr. 2, tel. 315 82 07, fax. 311 33 56

© **2008 Muzeul Național de Istorie a României**

*Nici o parte a acestei publicații nu poate fi copiată în format digital,
fotocopiată sau reprodusă fără autorizațiile necesare.*

ISBN 978-973-8966-64-2

2008, Editura Cetatea de Scan®

Marcă a S.C. Editura Logos S.R.L.

Tel. / Fax. +40 0245 218318

e-mail: editura@cetateadescaun.ro

www.cetateadescaun.ro

Printed in Romania

CUVÂNT ÎNAINTE

Crișan Mușețeanu

In anul 1848 o mare parte a continentului european a intrat într-un proces revoluționar, care avea să deschidă un nou capitol în istoria omenirii. Societatea românească, aflată în plină transformare și modernizare, nu a făcut excepție, ea integrându-se în proiectul de înnoire europeană din acele vremuri. În același timp, deși parte a unui fenomen general, Revoluția română de la 1848 a fost rezultatul unei îndelungate evoluții istorice interne. Plămădită din realitățile interne românești, Revoluția din Țările Române a scos la iveală faptul că în pofida granițelor de separație politică s-a conturat puternic o conștiință a unității românilor.

La Paris, încă din ianuarie 1847, Nicolae Bălcescu declara fără echivoc în fața membrilor Societății studenților români care era idealul generațiilor acelor ani: „Nu există fericire fără libertate, nu există libertate fără putere, și noi românii nu putem fi puternici până când nu ne vom uni cu toții în unul și același corp politic”.

Pleiada fruntașilor Revoluției române de la 1848, reprezentată de personalități ca: Nicolae Bălcescu, Avram Iancu, Mihail Kogălniceanu, Simion Bărnuțiu, Vasile Alecsandri, Alexandru G. Golescu, Ștefan Golescu, C.A. Rosetti, Ion C. Brătianu, Dumitru C. Brătianu și alții a intrat în istoria românilor sub numele de revoluționari pașoptiști. Plecați la studii în străinătate, tinerii români au avut legături cu lojile masonice franceze, cu cercuri politice radicale sau cu ilustre personalități europene (Jules Michelet, Edgar Quinet, Adam Mickiewicz), care i-au ajutat să se alinieze politic la idealurile noi ale Europei. Programele de la Iași, Blaj, Brașov, Islaz, Cernăuți și Lugoj, concepute de elita mișcării naționale românești au avut un puternic impact asupra populației, contribuind la animarea spiritului public.

Marile adunări populare și participarea țărăniimii la luptele din Munții Apuseni au demonstrat mobilizarea națiunii române în ansamblul ei. Deși înfrântă prin intervenția brutală a forțelor conservatoare grupate în Sfânta Alianță, revoluția română a dezvăluit cu pregnanță aspirația românilor spre

unitate și independență națională.

Cu ocazia împlinirii a 160 de ani de la evenimentele pașoptice, expoziția *Revoluția română de la 1848* organizată de Muzeul Național de Istorie a României, în colaborare cu Muzeul Olteniei Craiova, se adresează publicului larg, propunându-și să narheze cele mai importante etape ale acestui proces fundamental, care a stat la baza României moderne.

Prima parte a expoziției tratează preliminariile și începutul revoluției. Hotărârea începerii acțiunii revoluționare în Principate pe baza unui program care prevedea, printre altele, improprietărea țăranului despăgubire, a fost luată la Paris. Un acord în privința datei nu a putut fi realizat. Mișcarea revoluționară a debutat în Moldova fără o pregătire meinică, cu o Petițiune - Proclamațiune cu revendicări moderate. Acțiunea a fost înfrântă prin forță de domnitorul Mihail Sturdza. Cei considerați fi inițiatorii acțiunii au fost arestați, iar B ntre ei trimiși la Galați și de aici spre Măcin, petru a fi predați turcilor. O parte dintre ei reușesă se refugieze în Transilvania.

Desfășurarea revoluției și înfăptuirile ei sunt prezentate în a doua parte a expoziției, sub binecunoscuta denumire „Egalitate, Fraternitate, Dreptate”.

La auzul vștii privind izbucnirea Revoluției europene, bucua românilor ardeleni a fost extraordinară, iar luă analiza programelor de la Pesta, Praga, Viena tieretul studios din Târgu-Mureș, Blaj, Cluj, Brașov și Sibiu începe să se afirme ca lider de opinie. Numca Ioan Buteanu, Alexandru Papiu Ilarian sau Simion Balint stau alături de Simion Bărnuțiu, care, eși nu mai era tânăr este recunoscut ca lider de neorestat al acestei generații. Programul Revoluției române din Transilvania era asemănător prin obiectivă șprin „europenism” cu cel din Țara Româneascăși Moldova. Nici Bucovina nu a rămas în afara proceelor revoluționare, astfel că, la Cernăuți a avut loc o mare adunare populară, remarcându-se aici activitatea fraților Eudoxiu, George și Alexandru Hurmuzaki.

În Țara Românească principalii organizatori ai viitoarelor adunări revoluționare au fost: Nicolae

Bălcescu, Constantin A. Rosetti, Ion Ghica, Alexandru G. Golescu (Negru), Ion Heliade Rădulescu. Aici izbucnirea revoluției a însemnat dezvoltarea mișcării începută în Moldova și a acțiunilor politice și naționale în curs de desfășurare din Transilvania. Programele adoptate la Blaj în data de 3/15-5/17 mai 1848 sau la Islaz, în data de 9 iunie 1848, enunțau un întreg sistem de reforme, care prevedeau desființarea privilegiile feudale, garantarea egalității în drepturile politice, emanciparea clăcașilor și improprietărea lor cu despăgubiri.

Ultimele două părți ale expoziției sunt dedicate acțiunilor de apărare a revoluției în Munții Apuseni de către legiunile românești conduse de Avram Iancu, Axente Sever, Ioan Buteanu și începutul drumului către unirea și independența

românilor. Integrați spațiului european prin legături multiple economice, culturale, politice și solidari cu spiritul care învăluia Europa celei de-a doua jumătăți a secolului al XIX-lea, de care se simțeau legați, românii au reacționat la 1848 întocmai ca și celelalte națiuni europene.

Revoluția română a fost parte a revoluției europene și a reprezentat punctul de plecare pentru obținerea unei depline unități naționale. „Unirea întregă așa cum au visat-o spiritele ardente în <<primăvara popoarelor>> avea să mai întârzie câteva decenii”.

Cu speranța că expoziția *Revoluția română de la 1848* reprezintă o reușită vă invităm să o vizitați și să redescoperim împreună o pagină din istoria României.

REPERE CRONOLOGICE : 1848-1849

Dorina Tomescu, Oana Ilie

• **1848, ianuarie - 1849, septembrie** - au loc revoluții naționale îndreptate împotriva regimurilor absolutiste în Europa.

- 1848 -

• **februarie 10/12 - 22/24** - Revoluția franceză pune capăt domniei regelui Ludovic-Filip; se proclamă Republica a II-a.

• **1/13 martie** - Izbucnirea Revoluției la Viena.

• **8/20 martie** - Are loc, la Paris, în locuința lui Nicolae Bălcescu, o întrunire a revoluționarilor români (munteni și moldoveni), unde se hotărăște începerea revoluției, simultan în cele două Principate și se redactează un program, în care se preconizează, printre altele, împroprietărirea țăranilor cu despăgubire. Coordonarea celor două revoluții s-a dovedit a fi mai greu de înfăptuit la fața locului, evenimentele urmând un curs deosebit în fiecare din cele două capitale.

• **12/24 martie** - Simion Bărnuțiu redactează, la Sibiu, o proclamație răspândită în mai multe centre din Transilvania, prin care cheamă pe românii transilvăneni să se ridice la luptă pentru recunoașterea lor ca națiune politică, pentru convocarea unei adunări naționale proprii și pentru desființarea iobăgiei.

• **13/25 martie** - Se ține o întrunire la Târgu Mureș la care participă tineri intelectuali români, maghiari și sași, prilej cu care se redactează o petiție ce solicita drepturi și libertăți burghezo-democratice. Izbucnește revoluția la Viena.

• **15/27 martie** - La Pesta începe revoluția.

• **27 martie/8 aprilie** - Are loc la Iași, La Hotel Petersburg, o mare întrunire (cca. 1000 de oameni din toate stările sociale), care marchează începutul mișcării revoluționare din Moldova, printre ai cărei conducători direcți se numără Alexandru Ioan Cuza (viitorul domn), Emanoil Costache Epureanu (viitor ministru și prim-ministru), Vasile Alecsandri. Se hotărăște ca un comitet de 16 persoane să redacteze o petiție către domn.

• **27 martie/8 aprilie** - Românii aflați la Pesta, împreună cu populația locală, eliberează din închisoare pe Eftimie Murgu.

• **28 martie/9 aprilie** - Întrunire a reprezentanților grupărilor liberal-democrată și liberal-moderată din Moldova în casa lui Costache Sturza; cu acest prilej se redactează actul programatic, „Petiția Proclamație” (35 articole), cuprinzând revendicări social-politice moderate, printre care: asigurarea libertății personale, reorganizarea învățământului pe o largă bază națională, desființarea taxei vamale la exportul de cereale, responsabilitatea ministerială, înființarea unei bănci naționale, îmbunătățirea situației țăranilor, desființarea cenzurii, organizarea unei gărzi cetățenești, eliberarea arestaților politici, dizolvarea Adunării Obștești și alcătuirii unei noi adunări „Adevărată reprezentație a nației” ș.a.

• **29 martie/10 aprilie** - La Iași, o delegație se prezintă domnitorului Mihail Sturdza pentru a-i înmâna petiția-program. Domnul refuză să accepte punctele referitoare la dizolvarea Adunării Obștești și înființarea gărzii cetățenești. În seara aceleasi zile, domnul înăbușă mișcarea revoluționară cu forța armată; au loc peste 300 de arestări (13 dintre conducători sunt trimiși la Galați - printre care și Alexandru Ioan Cuza - pentru a fi exilați în Imperiul Otoman; 6 dintre ei reușesc să scape la Brăila și fug în Transilvania).

• **30 martie/11 aprilie** - Legile privind desființarea servituților feudale sunt sancționate de Împăratul Austriei, Ferdinand I de Habsburg (1835-1848). Ele urmau să fie aplicate în Banat și Crișana.

• **Aprilie - mai** - Au loc puternice mișcări țărănești în întreaga Transilvanie pentru aplicarea legilor privind desființarea servituților feudale.

• **Primăvara** - Se constituie, la București, din inițiativa lui Ion Ghica și C.A. Rosetti, un centru al Societății revoluționare secrete „Frăția”, în scopul stabilirii unei conduceri unice a forțelor revoluționare din Țara Românească.

• **8/20 aprilie - 9/21 aprilie** - Au loc, la București, în casa lui C.A. Rosetti, adunări secrete privind fixarea datei începerii insurecției.

• **18 aprilie/30 aprilie** - La Blaj, în „Duminica Tomii”, se ține prima adunare politică a românilor transilvăneni pe Câmpia Libertății, la care se

hotărăște convocarea pentru 3/15 mai a unei mari adunări populare la Blaj. Au participat: Simion Bărnuțiu, Avram Iancu, Alexandru Papiu-Ilarian, I. Buteanu.

• **26 aprilie/8 mai** – La Sibiu, în cadrul conferinței conducătorilor români transilvăneni se aprobă proiectul de program redactat de Simion Bărnuțiu. Erau cuprinse: recunoașterea politică a națiunii române; depunerea jurământului național, protestul împotriva preconizatei „uniuni” a Transilvaniei cu Ungaria.

• **Mai** – Vasile Alecsandri redactează broșura *În numele Moldovei, a omenirii și a lui Dumnezeu*, adresată, semnificativ, „fraților români din toată România”.

• **2/14 mai** – În Catedrala de la Blaj, Simion Bărnuțiu ține un discurs în care exprimă voința de unire a românilor de pe tot întinsul vechii Dacii.

• **3/15 mai – 5/17 mai** – Adunarea Națională de pe Câmpia Libertății de la Blaj.

• **3/15 mai – 9/21 mai** – Adunarea de la Pesta a deputaților bănățeni redactează *Petiția neamului românesc din Ungaria și Banat* și hotărăște convocarea unei Adunări la Timișoara, pe data de 13/25 iunie.

• **3/15 mai** – La Blaj, pe Câmpia Libertății, are loc cea mai puternică manifestare politică a populației românești din Transilvania pentru desființarea iobăgiei și recunoașterea națiunii române. Au participat 40.000 de oameni, în majoritatea țărani, dar și numeroși intelectuali, clerici, orășeni, mici nobili. Printre participanți erau: transilvănenii stabiliți în Țara Românească – August Treboniu Laurian, Ioan Maiorescu, Aaron Florian –, moldoveni și munteni: Alexandru Ioan Cuza, Gheorghe Sion, Vasile Alecsandri, Dumitru Brătianu. Episcopii Andrei Șaguna (ortodox) și Ioan Lemeni (unit) sunt proclamați președinți ai Adunării, iar Simion Bărnuțiu și George Barițiu vicepreședinți.

• **4/16 mai** – Adunarea de la Blaj își continuă lucrările. August Treboniu Laurian citește programul intitulat „Petițiunea Națională”, care cuprindea 16 articole: dreptul românilor de a fi reprezentați în Dietă, dreptul de a folosi limba română în legislație și administrație, emanciparea Bisericii Ortodoxe Române, desființarea iobăgiei fără despăgubire, înarmarea poporului și înființarea de gărzii naționale, învățământ de toate gradele în limba română etc.; totodată se afirma

că: „națiunea română se declară și se proclamă națiune de sine stătătoare”. O delegație condusă de episcopul Andrei Șaguna trebuia să prezinte revendicările românilor la Viena, iar o delegație condusă de episcopul unit Ioan Lemeni urma să înmâneze „petițiunea” Dietei din Cluj.

• Se formează un Comitet Național Român cu sediul permanent la Sibiu care avea misiunea să îndeplinească hotărârile luate de Adunare.

• **4/16 mai – 5/17 mai** – Adunarea românilor din Comitatul Caraș, (cu participarea unor moldoveni și munteni) la Lugoj, unde se revendică drepturi naționale și autonomia Bisericii Ortodoxe Române din Banat și Crișana.

• **5/17 mai** – Adunarea de la Blaj își încheie lucrările. Se formează o gardă națională. Prin masiva participare și prin manifestarea dorințelor de libertate socială și națională, Adunarea a constituit un simbol al Revoluției române din Transilvania.

• **8/20 mai** – Adunarea Națională a Bucovinenilor.

• **10/22 mai** – Se constituie „Comitetul revoluționarilor din Țara Românească”, compus din reprezentanții tuturor facțiunilor boierești liberale și ai intelectualilor: Ion Ghica, Nicolae Bălcescu, Constantin Bălăcescu, Alexandru G. Golescu (Negru), C.A. Rosetti, Dumitru C. Brătianu, Ion C. Brătianu, Cezar Bolliac, Ștefan Golescu (Albu), Radu Golescu, Ion Heliade Rădulescu și Ion Câmpineanu. Se alege o comisie executivă compusă din Nicolae Bălcescu, Al.G. Golescu și Ion Ghica. Se adoptă un program al Revoluției, în 22 de articole, (punctul 13 – emanciparea și improprietărea clăcașilor, prin despăgubire) și se stabilește ziua de 9/21 iunie pentru declanșarea revoluției.

• **12/24 mai** – Apare la Brașov un program al revoluționarilor moldoveni emigranți, *Prințiipiile noastre pentru reformarea patriei* – compus din șase puncte, care prevedea abolirea privilegiilor boierești și unirea Moldovei și Țării Românești într-un „singur stat neatârnat românesc”.

• **17/29 mai** – Dieta Transilvaniei, neluând în considerație *Petiția națională* a Adunării de la Blaj, a votat „uniunea” Transilvaniei cu Ungaria, iar împăratul Ferdinand I a sancționat acest act pe 29 mai/ 10 iunie. O delegație de sași, în numele Universității Naționale Săsești a intervenit pe lângă împărat împotriva sancționării „uniunii”. Anexarea Transilvaniei la Ungaria a contribuit, printre altele, și la înstrăinarea unei mari părți a

românilor transilvăneni față de revoluția maghiară.

• **18/30 mai** – Apare în „Gazeta de Transilvania” articolul lui George Barițiu, *Terorismul străin în Moldo-România*, în care scria că: „soarta națiunii române se va hotărî în București și în Iași...”.

• **20 mai/1 iunie** – Adunarea Națională de la Cernăuți, convocată cu scopul de a hotărî asupra dorințelor țării, la care participă reprezentanții tuturor stărilor sociale și a tuturor regiunilor bucovinene, formulează un program în 12 „dorințe” (un veritabil program electoral).

• **Sfârșitul lunii mai** – Sosește Comisarul Porții, Talaaf-Efendi, pentru a se informa asupra stării îngrijorătoare din Țara Românească. Cu această ocazie i se înmânează un memoriu.

• **9/21 iunie** – Un grup de tineri revoluționari munteni încearcă un atentat asupra domnitorului Gheorghe Bibescu. Arestările care au urmat au întârziat declanșarea revoluției.

La Cernăuți, revoluționarii români exilați din Moldova organizează un „Comitet revoluționar”, în frunte cu: Costache Negri, Al. I. Cuza, Zaharia Moldoveanu etc. Mihail Kogălniceanu este însărcinat să redacteze un program de revendicări social-politice.

Începe revoluția în Țara Românească. La Izlaz, la ora 10 00, preotul Radu Șapcă deschide, printr-un discurs, marea întrunire. Ion Heliade Rădulescu citește proclamația și cele 22 de articole ale programului revoluției. Se formează un guvern provizoriu, compus din: I. Heliade Rădulescu, Christian Tell, Ștefan Golescu, Radu Șapcă și Nicolae Pleșoianu.

• **10/22 iunie** – La București, în casa lui Axente Sever, se ține o adunare secretă; se hotărâște ca a doua zi să se dea semnalul de începere al revoluției în Capitală.

• **11/23 iunie** – Izbucnește revoluția în București. O delegație, condusă de Nicolae Golescu, prezintă, la ora 21, domnitorului Gheorghe Bibescu, programul revoluției. Acesta, sub presiunea maselor, semnează documentul. Se formează un nou cabinet ministerial compus din: Nicolae Bălcescu, Nicolae Golescu, Gheorghe Magheru, Ștefan Golescu, Ion Heliade-Rădulescu, Constantin Kretzulescu, C.A. Rosetti și Ion Odobescu. Dimitrie Brătianu este trimis ca agent diplomatic pe lângă guvernele Austriei și Ungariei.

• **13/25 iunie** – Nicolae Bălcescu ajunge la București.

Domnitorul Gheorghe Bibescu abdică și pleacă la Brașov.

• **14/26 iunie** – Se alcătuește al doilea guvern provizoriu al Țării Românești (prin unirea celui de la Izlaz cu cel de București) format din: Mitropolitul Neofit, Ion Heliade Rădulescu, Ștefan Golescu, Christian Tell, Gheorghe Magheru, Gheorghe Scurtu, Ion Odobescu, Nicolae Golescu, Ion Câmpineanu, Constantin N. Filipescu, Ion Voinescu. Secretari ai guvernului au fost aleși: Nicolae Bălcescu, Al. G. Golescu, C.A. Rosetti, I.C. Brătianu. Se dau primele decrete: steagul național să aibă trei culori (albastru, galben, roșu), cu deviza „Dreptate – Frățietate” înscrisă pe el; desființarea rangurilor boierești; înființarea „guardiei naționale”; desființarea pedepsei cu moartea și a bătăii.

• **15/27 iunie** – Pe Câmpia Filaret, numită apoi Câmpia Libertății, are loc o mare adunare (30.000 de persoane), în timpul căreia masele populare depun jurământul pe programul revoluționar, recunoscându-l drept Constituție.

Se ține la Lugoj o nouă adunare populară a românilor din Banat, care hotărâște: înființarea unei armate populare române, condusă de Eftimie Murgu, introducerea limbii române în școli, recunoașterea naționalității române etc.

• **18/30 iunie** – Lui Gheorghe Magheru i se încredințează postul de căpitan general al tuturor trupelor neregulate de dorobanți și panduri, care urmează să se formeze.

• **19 iunie/1 iulie** – Are loc o tentativă contrarevoluționară. Guvernul provizoriu este arestat de către cercurile boierești, cu complicitatea coloneilor Ion Odobescu și Ion Solomon. Cetățenii acționează pentru eliberarea guvernului (se remarcă Ana Ipătescu, cofetarul Toma Gheorghiu ș.a.)

• **24 iunie/6 iulie** – Guvernul provizoriu decretează trimiterea în țară a unor comisari, cu misiunea de a pregăti ideile revoluționare și a organiza revoluția.

• **25 iunie/7 iulie** – Guvernul dă un decret prin care anunță eliberarea robilor țigani. Coloneii Ion Odobescu și Ion Solomon sunt înlăturați din armată și degradați.

• **28 iunie/10 iulie** – Trupele țariste ocupă orașul Iași. Ca urmare a zvonurilor că trupele țariste se îndreaptă spre București, guvernul provizoriu se refugiază la Rucăr.

• **29 iunie/11 iulie** – Mitropolitul Neofit, rămas la București, anunță poporul plecarea guvernului și

restabilirea vechiului regim boieresc. Se constituie o cămăcănie formată din marii boieri: T. Văcărescu și E. Băleanu.

- **1/13 iulie** - Poporul salvează revoluția înlăturând regimului lui Neofit. Se formează un guvern interimar.

- **4/16 iulie** - Alecu Russo trimite din Sibiu o scrisoare lui N. Bălcescu în care își exprimă speranța că unirea națională va fi înlăturată cu ajutorul revoluției din Țara Românească.

- **9/21 iulie** - Se publică un decret pentru instituirea unei „Comisii a proprietății”, formată dintr-un număr egal de deputați boieri și țărani. Aceasta trebuia să întocmească un proiect de lege privind împrumutarea țăranilor, conform articolului 13 din Proclamația de la Islaz.

- **13/25 iulie** - Suleiman-pașa, trimisul sultanului, sosește la Rusciuk în fruntea a 20.000 de ostași, gata să intervină în Țara Românească pentru a restabili ordinea.

- **19/31 iulie** - Suleiman-pașa trece Dunărea la Giurgiu, cu o parte a armatei sale. Se publică instrucțiunile guvernului privind alegerile care prevăd dreptul de vot pentru toți locuitorii români „de o stare liberă”, în vârstă de 21 de ani și locuind permanent la locul unde se țin alegerile. Notă a Ministerului de Externe al Rusiei, prin care se blamează tendința românilor de a se uni într-un stat daco-român independent.

- **20/31 iulie** - Manifestație de protest pe Câmpia Filaret împotriva intervenției otomane.

- **23 iulie/4 august** - Pe Câmpia Filaret peste 40.000 persoane salută formarea „Locotenenței domnești a Țării Românești” (din care fac parte șase membri ai guvernului provizoriu), pe care Poarta nu o va recunoaște.

- **25 iulie/5 august** - Demisia guvernului provizoriu. Vasile Alecsandri trimite din Bucovina o scrisoare lui Nicolae Bălcescu, în care-i spune că dorința sa cea mai arzătoare este Unirea Moldovei și Munteniei sub o singură conducere.

- **28 iulie/9 august** - Pe Câmpia Filaret se anunță poporului formarea unei locotenente domnești compusă din: Ion Heliade Rădulescu, Nicolae Golescu și Christian Tell, care acceptase dorința Porții a schimba Constituția.

- **29 iulie/10 august** - Poarta refuză să recunoască, sub presiunea diplomatică a Rusiei și a marii boierimi muntene, locotenenta drept guvern al Țării Românești, deși inițial fusese de acord.

- **31 iulie/12 august** - O delegație formată din 10 moldoveni sosește la București și cere unirea Moldovei cu Țara Românească.

- **1/13 august** - Al. G. Golescu este acreditat agent diplomatic la Paris.

- **2/14 august** - Nicolae Bălcescu publică în „Poporul Suveran” prima parte a articolului *Drepturile românilor către Înalta Poartă*.

- **10/22 august** - Deputațiunea română sosește la Constantinopol, în vederea tratativelor privind relațiile româno-turce.

- **Sfârșitul lunii august** - Mihail Kogălniceanu publică la Cernăuți broșura *Dorințele Partidei Naționale în Moldova*, amplu program redactat din însărcinarea „Comitetului revoluționar moldovean”. Printre altele, programul cuprindea următoarele obiective: autonomie deplină a țării, egalitatea în drepturi, secularizarea averilor mănăstirești, desființarea rangurilor boierești, abolirea obligațiilor feudale, unirea Moldovei cu Țara Românească etc.

- **31 august/12 septembrie** - Măcelul din satul Luna (jud. Cluj) împotriva mulțimii adunate aici din mai multe sate, pentru a protesta împotriva „uniunii” cu Ungaria.

- **3/15 septembrie** - A treia adunare de la Blaj ține 10 zile; au participat circa 60.000 de persoane. Adunarea nu recunoaște uniunea Transilvaniei cu Ungaria; începe formarea unei oști populare revoluționare sub conducerea lui Avram Iancu, Axinte Sever și Iovian Brad.

- **6/18 septembrie** - La București are loc o mare demonstrație prin care populația își manifestă hotărârea de a menține Constituția. În cadrul unei ceremonii funebre, Regulamentul Organic este ars, împreună cu Arhondologia (condica rangurilor boierești).

- **13/25 septembrie** - Trupele otomane comandate de Fuad-Pașa intră în București; li se opun eroic pompierii comandați de căpitanul Pavel Zăgănescu, în Dealul Spirii. Regimul regulamentar este restaurat printr-o proclamație a lui Fuad-Pașa.

- **15/27 septembrie** - Trupele țariste comandate de generalul A.N. Lüders pătrund în Țara Românească.

- **16/28 septembrie** - Documentul, *Memoriul al poporului român din Transilvania*, adoptat la ce-a de-a treia Adunare Națională de la Blaj este adresat Parlamentului din Viena.

- **20 septembrie/2 octombrie** - Au loc la Sibiu adunări publice la care participă sași și români, în cadrul cărora se aprobă un program pentru reorganizarea țării.

- **25 septembrie/7 octombrie** – Prin decret special, majoritatea capilor revoluției din Muntenia sunt trimiși în exil.
- **28 septembrie/10 octombrie** – Sfârșitul revoluției în Țara Românească. Tabăra de la Răureni organizată de generalul Magheru este dizolvată. Autocrațiile țaristă și otomană pun capăt, cu forța, revoluției muntene.
- **Septembrie-octombrie** – Comitetul Național Român de la Sibiu organizează 15 legiuni românești înarmate, conduse de Avram Iancu, Axente Sever, Al. Bătrâneanu, Ioan Buteanu ș.a.; se începe îndepărtarea administrației ungare din Transilvania și se instalează administrație românească în sudul Principatului. Situația durează până în decembrie, când armatele generalului Bem pătrund în Transilvania.
- **3/15 octombrie** – Adunarea secuilor din Lutița hotărăște desființarea administrației subordonate Curții din Viena și organizarea unei armate secuiești, în sprijinul administrației maghiare, sub comanda lui Áron Gábor.
- **20 octombrie/1 noiembrie** – Prădarea și incendierea orașului Reghin de către gărzile secuiești.
- **Începutul lui noiembrie** – La Târgu Mureș, armata austriacă înființează o oaste a secuilor.
- **20 noiembrie/2 decembrie** – Ferdinand I, împăratul Austriei, abdică, fiind urmat la tron de Francisc Iosif I.
- **13/25 decembrie** – Generalul Iosif Bem, în fruntea armatei revoluționare maghiare, intră în Cluj, de unde lansează o proclamație prin care cheamă la unire forțele revoluționare române și maghiare.
- **16/28 decembrie** – Adunarea fruntașilor revoluționari români de la Sibiu adoptă o petiție în care se protestează împotriva „uniunii” forțate a Transilvaniei cu Ungaria și hotărăște: înarmarea gărzii naționale române, deschiderea de școli și a unei facultăți în limba română, desființarea guvernului de la Cluj, confirmarea Comitetului Român de către împărat.

- 1 8 4 9 -

• **Ianuarie** – Trupele revoluționare maghiare, comandate de generalul Iosif Bem, continuă campania în Transilvania, pe care o ocupă aproape în întregime până la sfârșitul lunii martie. Trupele țărănești-revoluționare, conduse de Avram Iancu, încep apărarea regiunii Munților Apuseni și refuză

să se supună autorităților maghiare. Rezistența lor va dura până la sfârșitul lunii iunie. În timpul luptelor s-au afirmat: Petru Dobra, Ion Buteanu, Simion Balint, Axente Sever, Vasile Moldovan, Vasile Fodor, Nicolae Corcheș ș.a.

• **19 ianuarie/1 februarie** – Moții înfrâng o oaste a nemeșilor maghiari la Mărișel (jud. Cluj).

• **20 februarie/4 martie** – Împăratul Francisc Iosif I promulgă o Constituție imperială, prin care recunoaște Transilvaniei o autonomie limitată.

• **27 februarie/11 martie** – Trupele generalului Bem ocupă Sibiu. Comitetul Național Român și un număr însemnat de intelectuali se refugiază în Țara Românească.

• **4/16 martie** – Memoriul adresat de generalul Gh. Magheru lui Lajos Kossuth, conducătorul revoluției maghiare, în care propune realizarea unei alianțe revoluționare româno-maghiare, cu condiția recunoașterii imediate de către guvernul maghiar a „naționalității și drepturilor politice ale populației din Transilvania, Banat și Ungaria”.

• **25 martie/6 iunie** – La Brașov apare gazeta „Espatriatul”, editată de C. Bolliac, arhimandritul Snagoveanu și Constantin Bălcescu. Gazeta milita pentru crearea unui front revoluționar comun în cadrul Imperiului habsburgic.

• **Aprilie-mai** – Au loc tratative între conducătorii moșilor, în frunte cu Avram Iancu și deputatul român în Dieta Ungariei din Pesta, Ioan Dragoș, trimisul special al guvernatorului Ungariei, Lajos Kossuth, în vederea concilierii forțelor revoluționare române și maghiare. Tratativele eșuează, iar maiorul maghiar Emeric Hatvani atacă Abrudul și îl ocupă. Prefecții Petru Dobra și Ioan Buteanu sunt prinși și uciși de către maghiari.

• **2/14 aprilie** – Dieta maghiară, întrunită la Debrețin, votează legea prin care habsburgii sunt detronați. Ungaria este declarată independentă, iar Lajos Kossuth este ales guvernator al țării.

• **10-11/22-23 aprilie** – Primele tratative dintre conducătorii moșilor și trimisul lui Kossuth, privind concilierea forțelor revoluționare române și maghiare.

• **19 aprilie/1 mai** – La Balta-Liman se semnează convenția ruso-turcă care consacră, pe plan diplomatic internațional, înăbușirea revoluției de la 1848 în țările române. Principatele rămân sub ocupația militară a celor două imperii pentru a se putea reprima orice mișcare insurecțională. Sunt numiți noi domni: Barbu Știrbei în Țara

Românească și Grigore Alexandru Ghica în Moldova.

- **28 aprilie/10 mai** - Moșii eliberează Abrudul. În timpul luptelor, Ioan Dragoș, trimisul lui Kossuth, este executat de moși, deoarece se consideră că nu a respectat armistițiului.
- **29 aprilie/11 mai** - Cărturarul sas, Stephan Ludwig Roth, participant la revoluția din Transilvania, este condamnat la moarte de către un tribunal militar maghiar și executat pentru că a susținut cauza românilor transilvăneni.
- **Mai-iulie** - Tratatul dintre N. Bălcescu și L. Kossuth, în vederea pacificării româno-maghiare și constituirea unei legiuni, care să lupte sub steag propriu, alături de maghiari împotriva dominației habsburgice. Tratatul rămân fără rezultat, maghiarii refuzând să recunoască românilor transilvăneni naționalitatea și să le acorde drepturi și libertăți.
- **18/30 mai** - N. Bălcescu adresează o scrisoare contelui Balthany, prin care îi cere permisiunea de a organiza o legiune sub drapel românesc.
- **6-7/18-19 iunie** - Trupele țariste, la solicitarea Curții de la Viena, intră în Transilvania și Ungaria, pentru a înăbuși revoluția.
- **24 iunie/6 iulie** - Lupta de la Fântânele, în care moșii înving armata maghiară condusă de către Vasváry Pál.
- **2/14 iulie** - Se semnează la Seghedin (Szeged) înțelegerea româno-maghiară. Guvernul maghiar este reprezentat de L. Kossuth, iar emigrația

română de N. Bălcescu și C. Bolliac. Documentul cuprindea două părți: un proiect de pacificare și un tratat pentru formarea unei legiuni române în Ungaria. Pentru prima oară într-un document oficial, Principatele române sunt menționate sub numele de România.

- **16/28 iulie** - Camera Deputaților din Ungaria votează legea naționalităților care asigura drepturi naționale românilor și slavilor din Ungaria.
- **19/31 iulie** - Armata revoluționară maghiară, condusă de generalul Bem, este înfrântă la Albești (Sighișoara) de către trupele comandate de generalul rus, A.N. Lüders. Poetul Petöfi Sándor și publicistul Anton Kurz cad în luptă.
- **29 iulie/10 august** - Înfrângerea decisivă a armatei maghiare la sud de Timișoara.
- **1/13 august** - La Șiria, armata maghiară comandată de generalul Görgey Arthur este înfrântă de trupele țariste.
- **2/14 august** - Întrevedere între Eftimie Murgu și generalul Iosif Bem, ultima încercare de realizare a unirii forțelor revoluționare româno-maghiare.
- **Septembrie** - Înființarea tribunalelor militare austriece pentru pedepsirea participanților la revoluție.
- **2/14 decembrie** - Se constituie, la Paris, „Asociația românilor pentru conducerea emigrației”, condusă de un comitet format din Ion Ghica, Gheorghe Magheru, Nicolae Bălcescu, C.A. Rosetti și Dumitru C. Brătianu, care milita pentru îndeplinirea idealurilor revoluției de la 1848.

GENERAȚIA DE LA 1848 ȘI IDEALURILE NAȚIONALE ALE ROMÂNILOR

Maria Ioniță

Eveniment de importanță deosebită pentru deschiderea către modernitate a țărilor române, marcând alinierea acestora la realitățile continentului în care se aflau și reprezentând, practic, prima intrare a lor în Europa, revoluția română de la 1848 a suscitată și suscită, în continuare, mai mult sau mai puțin controversate discuții. După o altă revoluție, și ea controversată și adeseori contestată, cea din decembrie 1989, s-a încercat înfăptuirea unei analize responsabile, cât mai echilibrată și obiectivă a revoluției de la 1848, pornind de la gândirea și acțiunile celor care au realizat-o, raportate, evident, la epoca în care au trăit. Și poate că, într-o asemenea dificilă întreprindere, punctul de pornire ar trebui să fie definiția și aprecierile pe care le avansează asupra științei și rolului istoriei chiar un pașoptist – Mihail Kogălniceanu. În binecunoscutul său *Cuvânt introductiv* rostit cu prilejul deschiderii cursului de istorie națională de la Academia Mihăileană din Iași, la 24 noiembrie 1843, el subliniază perenitatea și universalitatea științei istorice, considerând că ea „ne leagă cu veșnicia, puind în comunicație sămințile trecute cu noi, și iarăși și pre noi cu sămințile viitoare, căroră are să la trădece (transmită, traducă – n.n.) povestirea faptelor noastre”. Totodată, spune Kogălniceanu, „istoria mai are și neprețuitul dar de a judica cu nepărtinire faptele cotimpuranilor noștri, pe care noi nu avem curajul sau destoinicia de a-i cunoaște drept și adevărat”. Dar pentru ca istoria să-și poată îndeplini întreaga sa menire, el consideră că cel care o scrie trebuie să aibă, la rândul său, o sumă de calități pe care le socotește indispensabile: „[...] să fie înțelept, să aibă sentimentul cuviințelor, să știe a gândi și a-și înfățișa gândirile, să fie cunoscut în trebile politice și militare; să fie slobod de frică și de ambiție, nelipicios mitei sau amenințării, să spuie adevărul fără slăbiciune și fără amărăre, să fie drept fără asprime, censor fără oțetire și fără clevetire; să n-aibă nici duh de partidă, nici însuși duh național [...] și nescriind decât pentru stima oamenilor cu dreaptă judecată și pentru lauda viitorimei”.

Vom încerca, în această lumină, să analizăm câteva din trăsăturile atribuite revoluției de la 1848, unele în mod cu totul nemeritat denaturate sau exacerbate în perioada regimului comunist

Guvernul revoluționar de la 1848 din Țara Românească. Gravură în „Illustrierte Zeitung”, 1848

pentru propriul său interes, marcând rolul important pe care, indiscutabil, l-a avut generația pașoptiștilor în înscrierea țărilor române pe drumul progresului către societatea modernă și în realizarea idealurilor naționale, intens susținute și mediatizate în timpul revoluției – unirea și independența.

Una din primele probleme care s-au pus cel mai adesea în discuție a fost cea a caracterului imitativ al revoluției române de la 1848, ea fiind considerată o simplă copie a revoluției franceze din februarie 1848, în detrimentul originalității ei, ca produs al realităților și dezvoltării societății românești de la acea dată. Ca de obicei, adevărul este situat undeva la mijloc, căci, într-adevăr,

mare parte a tinerilor moldoveni și munteni care și-au asumat rolul de conducători ai revoluției își făceau sau își făcuseră studiile în capitala Franței, fiind adepți ai civilizației franceze, de la ideologie până la literatură și modă, unii chiar, precum Nicolae Bălcescu, aflându-se în miezul evenimentelor din Parisul revoluționar. Și oricum același caracter imitativ poate fi atribuit, prin extindere și revoluțiilor din alte țări europene, care au urmat celei din Franța. După izbucnirea revoluției și la Viena, unde studiaseră unii din viitorii revoluționari români din Transilvania, necesitatea proliferării exemplului francez a devenit evidentă. În felul acesta, „Primăvara popoarelor” din 1848 – o recunosc și istorici străini –, a însemnat „prima sincronizare, în sensul riguros al termenului, a fenomenului românesc și a celui european”. Sigur că pașoptiștii, nemulțumiți de imaginea de simpli imitatori care le fusese aplicată au încercat să găsească și să demonstreze care erau cauzele interne ale revoluției române, economice, naționale, sociale și ideologice. Dar realitatea i-a contrazis, înfrângerea revoluției demonstrând că, așa cum afirma și Ștefan Zeletin, aceasta a fost „un gest prematur, osândit mai dinainte de a da greș”, progresele societății moderne românești, ale dezvoltării producției și schimbului, existând, dar insuficient de profunde și inegale pentru a determina schimbările dorite de pașoptiști la nivelul structurilor politice. Cu alte cuvinte, „elementele ideologiei burgheze au pătruns în Principatele române înaintea elementelor economiei burgheze”, așa cum, pe bună dreptate judecase corect același Ștefan Zeletin.

Istoriografia comunistă, în intenția de a se revendica de la idealurile pașoptiste pe care susținea că le-a preluat și desăvârșit, a acreditat ideea după care revoluția română de la 1848 poate fi etichetată ca revoluție burghezo-democratică. Dacă nu trebuie nicidecum negată componenta sa democratică, evidentă pe tot parcursul desfășurării evenimentelor, atât în Principate, cât și în Transilvania, nu se poate spune același lucru despre caracterul burghez al revoluției. Este suficient să ne gândim la forțele participante în cadrul cărora clasa de mijloc a fost destul de slab reprezentată, ea neputând fi considerată o burghezie, în sensul strict al acestui termen. Neexistând o economie și producție capitalistă, evident că nu exista doritul proletariat necesar

oricărei ridicări revoluționare de anvergură și cu pretenții de reușită, iar demersurile conducătorilor revoluționari în rândurile țărănimii au rămas aproape fără ecou. Pe de altă parte este cât se poate de clar faptul că promotorii acestei izbucniri revoluționare, care doreau o ruptură definitivă cu trecutul și o înnoire a societății românești au fost „starea a treia”, care nu poate fi confundată cu proletariatul și boierimea liberală reprezentând intelectualitatea cu vederi progresiste.

De altfel, fără să exagerăm cu nimic putem afirma că revoluția de la 1848 a fost opera intelectualității cu vederi liberale, de formație cu adevărat enciclopedică, din țările române, provenită, în marea sa majoritate, cu excepții ne semnificative, din rândul micii și chiar marii boierimi. Este suficient să studiem biografiile conducătorilor revoluționari – un Nicolae Bălcescu, un Mihail Kogălniceanu, un Alexandru Ioan Cuza, Brătienii,

Petrache Poenaru. Litografie de Josef Storfs, după Constantin Lecca, 1851.

Goleștii ș.a. –, pentru a constata că mulți își aveau sorgintea în familii de mici sau mari boieri ori, cum este cazul unora dintre revoluționarii transilvăneni Alexandru Papiu Ilarian, George Barițiu,

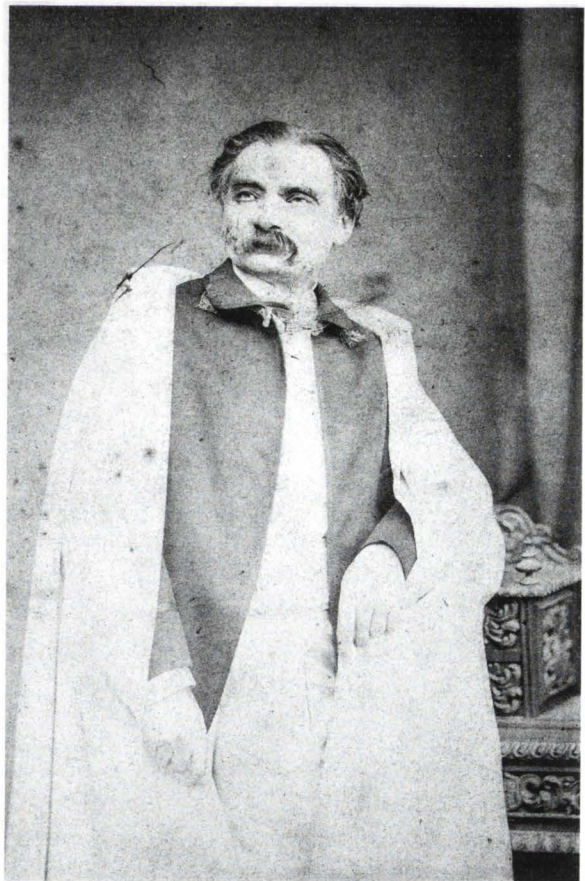
Simion Bărnuțiu ș.a., în familii de intelectuali ai satelor – preoți, învățători, profesori, de religie greco-catolică mai ales. Și, cu siguranță, tocmai pregătirea intelectuală solidă și largul orizont cultural pe care-l aveau, legăturile cu cultura europeană la care-și aprinseseră flacăra spiritului, le-au trezit dorința să încerce a contribui la înnoirea politică și socială a țării lor, revoluția de la 1848 transformându-i în revoluționari și apoi în oamenii politici, care s-au străduit să transpună în realitate idealurile de unitate și independență afirmate atunci.

Spre exemplificare dorim să ne oprim asupra câtorva dintre conducătorii revoluționari din Țara Românească, de pildă, nu neapărat dintre cei mai notorii, care deja la declanșarea evenimentelor aveau o statură intelectuală bine definită, fiind deschizători de drumuri în diverse domenii ale culturii românești de la mijlocul secolului al XIX-lea, imprimându-i un puternic caracter național.

Petrache Poenaru și Ion Heliade Rădulescu au fost ctitori de școală românească, continuatori demni ai operei de întemeiere a învățământului de toate gradele în limba română începută de profesorul lor, Gheorghe Lazăr, în 1818 prin înființarea Colegiului național de la Sf. Sava din București.

Primul dintre ei, care participase și la revoluția condusă de Tudor Vladimirescu, îndeplinind între altele funcția de secretar „intim” al acestuia, face parte, în timpul revoluției de la 1848 din Țara Românească, din Comisia de organizare a școlilor, iar la 26 iunie același an este numit, alături de Cezar Bolliac și Ioasaf Snagoveanu, în Comisia pentru dezrobirea robilor țigani. Orientându-se către științele tehnice, dar înscriindu-se în spiritul enciclopedist, care i-a caracterizat pe majoritatea celor ce-au format generația patruzeciopistă, Petrache Poenaru își termină, între 1822 și 1831, la Viena „învățăturile filosofiei”, pentru ca apoi să urmeze cursurile Școlii politehnice din capitala Austriei și pe cele ale Școlii politehnice din capitala Franței. Din perioada studiilor sale la Paris datează invenția care va avea implicații adânci în viața tuturor celor ce dețin arta cuvântului scris. La 25 mai 1827 Ministerul de Interne al Franței îi brevetează invenția unui „toc fără sfârșit, portativ, alimentându-se de la sine cu cerneală” – stiloul de mai târziu. Întors în țară se implică din plin în opera de organizare a învățământului național. Profesor de fizică și geometrie la Colegiul de la Sf.

Sava, inspector al școlilor, iar din 1832, director al Eforiei Școalelor Naționale, contribuie substanțial la elaborarea primului regulament de funcționare a școlilor din Țara Românească, iar în 1838 inițiază și impune legea de înființare a școlilor de la sate. Activitatea și valoarea de om de cultură îi sunt de timpuriu recunoscute atât în țară, cât și în afara ei. Încă din 1838 este ales membru corespondent al Societății de Științe Naturale și al Societății de Agricultură și Arte din Paris, iar din 1839 al Societății de Arheologie din Atena, care-i răsplătește astfel meritele avute în recuperarea și introducerea în posesia statului a celebrului Tezaur de la Pietroasa – „Cloșca cu puii de aur”. La 4 noiembrie 1861 ASTRA îl alege membru de onoare, iar la 10 septembrie 1870 este primit membru activ al Societății Academice Române, viitoarea Academie Română. Din 1872 și până la plecarea sa din această lume, în 1875, va îndeplini funcția de

Ion Heliade Rădulescu. Fotografie sepia

președinte al Societății pentru Învățătura Poporului Român.

În ceea ce-l privește pe Ion Heliade Rădulescu, rolul său în cadrul revoluției de la 1848 din Țara

Românească, uneori atât de controversat din cauza unor exagerări de ordin politic, ideologic și chiar comportamental, este binecunoscut. Cooptat în Comitetul revoluționar, membru marcant al Guvernului provizoriu, în cadrul căruia a îndeplinit și funcția de ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice, pledând între altele pentru învățământ egal pentru ambele sexe, este în final, înainte de a porni, ca și alți revoluționari de la

Ion Ghica și Costache Negri. Fotografie sepia.

1848, pe drumul amar al exilului de la Brusa, membru în Locotenența Domnească. Dacă poziția sa moderată i-a atras uneori dezaprobarea chiar a tovarășilor lui de idealuri și luptă, nu poate fi sub nici un motiv contestat imensul său rol, meritele deosebite în cultura națională din prima jumătate a secolului al XIX-lea, în care s-a impus ca profesor, filolog, traducător, publicist, editor de carte și de presă, om de teatru.

Încă în 1828 tipărește la Sibiu a sa *Gramatică Românească*, prima lucrare de acest fel din istoria literaturii noastre, prin care a contribuit la unificarea limbii române demonstrând superioritatea ortografiei fonetice asupra celei etimologice. Ca editor de presă, își începe activitatea în 1829 prin tipărirea la București a primului periodic din Țara Românească, „Curierul românesc”, în coloanele

căruia a pledat neobosit pentru apărarea și organizarea învățământului românesc, curățirea limbii de elementele străine, crearea unui teatru național. De altfel, în 1833 preia conducerea Școlii de literatură, declamațiune și muzică vocală, iar între 1835-1836 editează „Gazeta Teatrului Național”, căreia îi urmează „Muzeul Național” și „Curieru de Ambe Sexe”, supliment literar al „Curierului Românesc”. Ca editor de carte inițiază în 1846 colecția „Biblioteca Universală” în care voia să publice, între altele, operele lui Balzac, precum și o suită de scrieri filozofice, începând cu cele ale lui Platon, Aristotel, Bacon, Descartes, Spinoza și continuând cu lucrările lui Leibniz, Wolf, Berkeley, Hume până la cele ale lui Kant, Fichte, Schelling și Hegel. Mai târziu, în 1860 începe publicarea unei colecții care urma să constituie o bibliotecă populară sub numele de „Biblioteca Portativă”. Ca traducător a fost atras mai ales de operele lui Molière, Boileau, Marmontel, Jean Jacques Rousseau, Dante, din a cărui *Divină Comedie* traduce parțial, și Lamartine, poetul și revoluționarul francez, cu care contemporanii l-au comparat pe Heliade, ca rol și poziție ideologică, în cadrul revoluției noastre. Pentru întreaga sa activitate desfășurată pe tărâm cultural, Ion Heliade Rădulescu este ales în 1867 președinte al Societății Academice, devenită în 1879, Academia Română.

Cel căruia Nicolae Iorga îi recunoștea vocația de om de știință, de umanist, care a nutrit „[...] admirație pentru cuceririle științei, pentru supunerea naturii de dânsa, pentru apropierea oamenilor unul de altul și alinarea greutăților traiului” – Ion Ghica –, a fost unul din spiritele cele mai înaintate, primul economist român, în accepția modernă a cuvântului. În iunie 1848, Comitetul revoluționar din Țara Românească îl trimite în misiune diplomatică la Constantinopol, unde susține cauza revoluției și militează pentru realizarea unui regat daco-român, proiect pe care îl avansase încă din timpul studiilor sale în Franța, în articolul *Poids de la Moldo-Valachie dans la question d'Orient; coup d'oeil sur la dernière occupation militaire russe de ces provinces* (Însemnătatea Moldo-Valahiei în problema Orientului; privire rapidă asupra ultimei ocupații militare rusești în aceste provincii – n.n.). În 1836 își ia bacalaureatul la Sorbona, iar în 1841, tot acolo, obține titlul de inginer de mine. La Sorbona urmează în paralel și cursurile de fizică, chimie și economie politică, apropiindu-se de

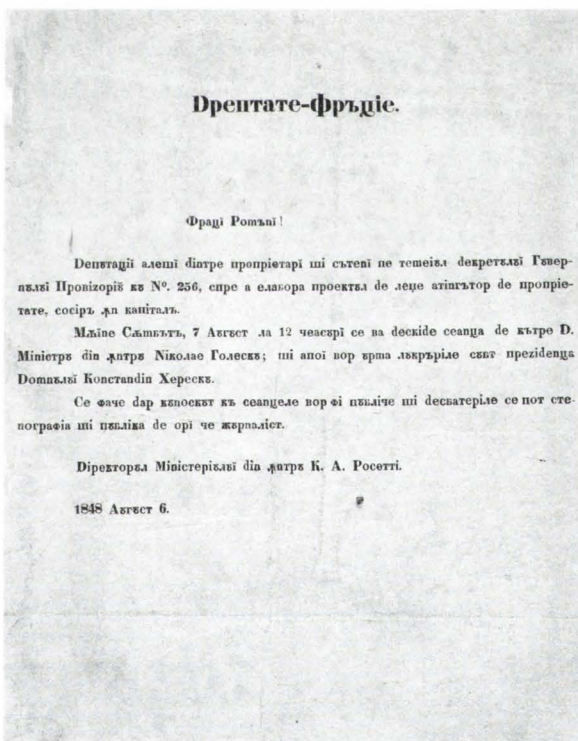

economiști de seamă ai vremii precum: Blanqui, Adam Smith, David Ricardo, John Stuart Mills ale căror teze, date și concepte le va folosi parțial în opera sa din acest domeniu.

Întors în țară, inaugurează la 23 septembrie 1843 la Academia Mihăileană din Iași primul curs universitar de economie politică din România, susținând prelegerea *Despre importanța economiei politice*, în care se pronunța pentru o unitate monetară a principatelor, pentru desființarea vămilelor între ele. Ideea o dezvoltă mai târziu într-un studiu pe care a vrut să-l publice în revista „Propășirea”, la editarea căreia a contribuit în 1844, dar care i-a fost suprimat de cenzură: *Uniunea vămilelor între Moldova și Țara Românească*. Acestor studii li se vor mai adăuga și multe alte lucrări, care deschid calea economiei politice ca știință în țara noastră. Pentru bogata sa activitate în acest domeniu, la 13 august 1873 este ales membru al Societății Academice Române și apoi, la 18 septembrie 1876 este investit în funcția de președinte al acestui for cultural, mandatul fiindu-i reînnoit de câteva ori. Chiar dacă meritul său principal în cultura noastră este dat de opera economică pe care a conceput-o, nu trebuie uitată contribuția lui Ion Ghica la îmbogățirea literaturii române. Este binecunoscut faptul că, prin scrisorile publice adresate lui Vasile Alexandri, el a contribuit la crearea literaturii memorialistice românești, la cultivarea stilului epistolar la noi. Nu trebuie în același timp neglijată activitatea desfășurată de el între 1877-1881, ca director al teatrelor din România.

Un alt deschizător de drumuri, de data aceasta în domeniul agronomiei ca știință, este Ion Ionescu de la Brad. În timpul revoluției de la 1848 din Țara Românească este vicepreședinte al Comisiei proprietății, calitate în care susține neobosit și încearcă să pună în practică emanciparea țăranilor prin împrumut. Elev al lui Ion Ghica la Academia Mihăileană, șansa de a lua contact cu cuceririle europene în domeniul exploatarea pământului îi este oferită în 1838 de domnitorul Mihail Sturdza, care-l trimite la studii în Franța pentru a se forma ca specialist în administrarea și exploatarea domeniilor domnești. Studiază agronomia la Ferma școală de la Roville, de lângă Nancy, viticultura, sericicultura, fizica, chimia și istoria naturală la Sorbona, botanica la „Jardin de plantes” și economia politică la „Conservatoire des artes et métiers”, astfel încât,

la reîntoarcerea în țară, dovedește că s-a format ca un remarcabil agronom și un bun specialist în domeniul finanțelor. Printre succesele obținute în practicarea cunoștințelor dobândite este suficient să amintim că Ion Ionescu de la Brad este cel care obține pentru prima dată la noi în țară șampanie, prelucrând vinul viei domnești de la Socola, de lângă Iași. Ține cursuri de agronomie la Academia Mihăileană, iar mai târziu la Școala normală din București, paralel făcând traduceri din tratate de zootehnie ale unor autori străini, elaborând lucrări sau articole pe teme de agronomie, tehnică și învățământ agrar, dar ce este mai important pentru știința pe care o slujea, aplică în practică cele

Anunț privind convocarea membrilor comisiei proprietății conduse de Ion Ionescu de la Brad. 6 august 1848.

susținute teoretic, descoperă metode noi de exploatare a pământului cu maximum de profit. În acest scop înființează, după 1869, chiar o fermă model și școală practică de agricultură în localitatea în care se născuse, Brad, județul Roman. Trebuie amintite aici și meritele pe care le-a avut ca editor de presă de specialitate, printre ziarele inițiate de el numărându-se, după 1857, „Jurnal de agricultură”, „Foaia de agricultură”, „Țăranul român”. De asemenea, între 1864-1869, ca inspector general în agricultură a întreprins o serie de acțiuni benefice pentru știința agricolă românească:

participă la congrese internaționale pe teme agrare și financiare, organizează expoziții regionale de agricultură, concursuri de unelte agricole, insistând pentru introducerea pe scară largă în agricultură a celor ce-și dovedeau eficacitatea. Recunoscându-i-se meritele în știința căreia i s-a dedicat, faptul că era primul mare agronom român și unul dintre cei mai buni specialiști români ai timpului în economie politică, finanțe și statistică, în 1871 este ales membru corespondent al Societății Academice Române.

Sigur că analizând pleiada strălucită a generației de la 1848, nu putem să nu amintim măcar, remarcabilii oameni de cultură, intelectuali de marcă, ale căror nume sunt binecunoscute: un Nicolae Bălcescu, cel care prin numeroasele sale studii și prin, din păcate neterminată, a sa *Istorie a românilor supt Michaiu Vodă Viteazul*, alături de Mihail Kogălniceanu, autor, la numai 20 de ani, a unei istorii a românilor de pe cuprinsul întregii Dacii, tratată unitar, publicată la Berlin în 1837, *Histoire de la Valachie, de la Moldavie et des valaques transdanubiens*, a pus bazele științei istorice moderne românești sau un Nicolae Kretzulescu, care s-a numărat printre întemeietorii învățământului medical din țara noastră. În ceea ce-i privește pe intelectuali transilvăneni Aaron Florian, August Treboniu Laurian, Alexandru Papiu Ilarian, precum și bănățeanul Eftimie Murgu, ei au venit în principate devenind profesori la cele mai cunoscute instituții de învățământ superior de la București și Iași, Colegiul de la Sf. Sava și Academia Mihăileană.

În istoriografia românească, mai ales în ultimele decenii s-a scris și s-a dezbătut intens problema caracterului unitar al revoluției române de la 1848. Dacă luăm în considerare că evenimentele revoluționare au debutat și, în mare parte s-au desfășurat aproape concomitent în Moldova, Transilvania și Țara Românească și că multe revendicări cuprinse în cele trei programe revoluționare aveau un conținut asemănător, putem proba, parțial afirmația de mai sus. Ea denotă, în primul rând, faptul că cele trei țări române avuseseră o dezvoltare unitară, dar și permanentele legături pe care oamenii de cultură de acolo le întreținuseră în întreaga primă jumătate a secolului al XIX-lea. Să nu uităm numeroasele călătorii pe care le-a făcut în Moldova, înainte de 1848, Nicolae Bălcescu sau întâlnirile viitorilor revolu-

ționari moldoveni și munteni la moșia lui Costache Negri de la Mânjina, dar nici călătoriile făcute de George Barițiu, Timotei Cipariu și, respectiv, Simion Bărnuțiu în Țara Românească, în 1836 și 1839. Toate acestea au constituit cele mai potrivite prilejuri pentru intelectualii de dincolo și de dincoace de Carpați să se cunoască, să facă un binevenit și necesar schimb de idei, să constate scopurile comune care îi animau izvorâte din condițiile materiale și spirituale în care se dezvoltau românii din toate cele trei provincii și, implicit doleanțele acestora între care cele mai arzătoare erau realizarea unității și independenței naționale, atunci convertită doar în autonomia față de puterile suzerană și protectoare – Poarta Otomană și Rusia țaristă. Mai mult, ei nu s-au rezumat la simple contacte, materializând ideile comune, care îi animau prin publicații care făceau recurs la istoria comună, la comunitatea de neam, limbă și obiceiuri a românilor din Țara Românească, Transilvania și Moldova pentru a proba necesitatea unirii lor. Cuvântul magic care apărea în titulatura tuturor acestor publicații și care semnifica cel mai bine ideea de unire a fost „Dacia”, într-un moment când numele de România încă nu exista. Așa au apărut „Dacia Literară”, „Magazin Istoric pentru Dacia” sau „Dacia Viitoare”. Chiar și atunci când se va realiza „unirea mică” a Țării Românești cu Moldova, mirajul și funcționalitatea „Daciei” au rămas nealterate pentru că, acoperind tot spațiul național românesc, prefigura viitoarea Românie Mare.

Deși introducerea în programele revoluționare, a diverselor revendicări – libertăți individuale – drepturile civile, rezolvarea problemei agrare, organizarea administrativă, problema națională etc. –, a făcut ca, în genere, conținutul lor să fie asemănător, realitățile din fiecare țară în parte a impus diferențe notabile în modul de abordare și încercările de rezolvare a acestor revendicări.

În Moldova, de pildă, *Petiția-proclamațiune a boierilor și notabililor moldoveni* începea cu „Sfânta păzire a Regulamentului (Organic – n.n.) în tot cuprinsul său și fără nici o răstălmăcire”, iar celelalte revendicări erau la fel de moderate. Și cu toate acestea, domnitorul Mihail Sturdza, un adevărat dictator în sensul modern al cuvântului, a reacționat prompt, arestând și exilând pe principalii inițiatori ai acțiunii. Abia în programele elaborate în exil de revoluționarii moldoveni –

Conducători revoluționari din Transilvania. 1848-1849.

Prințiipiile noastre pentru reformarea patriei, dar mai ales în cel redactat de Mihail Kogălniceanu, *Dorințele Partidei Naționale în Moldova*, doleanțele lor au devenit mai clare și cât se poate de radicale, ultimul pronunțându-se explicit pentru independență – „neatârănarea administrativă și legislativă în toate cele dinlăuntru fără amestec a orice puteri străine” – , și unirea Moldovei cu Țara Românească – „cheia bolței fără de care s-ar prăbuși tot edificiul național”.

În Țara Românească revoluționarii au reușit să păstreze puterea timp de trei luni, datorită forței „stării a treia” și a boierimii liberale, fiind necesară intervenția externă, otomană și rusească, pentru a pune capăt revoluției, iar principala problemă cu care s-a confruntat Guvernul provizoriu a fost cea a rezolvării chestiunii agrare. Comisia proprietății, alcătuită în număr egal din reprezentanți ai moșierilor și clăcașilor și care urma să găsească formula cea mai potrivită pentru realizarea emancipării clăcașilor prin despăgu-

bire, a trebuit să-și încheie abrupt lucrările, după dezbateri extrem de aprinse, dizolvându-se, pe de o parte pentru că nu s-a putut ajunge la un consens în privința suprafețelor de pământ care urmau a fi acordate țăranilor, iar pe de altă parte pentru că devenise iminentă intervenția armatelor ruso-otomane. Oricum, întreaga revoluție din Țara Românească a fost marcată și a avut de suferit din cauza permanentelor neînțelegeri dintre revoluționarii radicali și cei moderați, generând exagerări de ambele părți.

În ceea ce privește revoluția din Transilvania care s-a prelungit până în vara lui 1849, aici întâietatea a avut-o problema națională, în detrimentul revendicărilor cu caracter social. Începută ca o continuare a revoluțiilor din Viena și Pesta, dar, în aceeași măsură, și ca o reacție imediată și fermă față de decizia Dietei maghiare de a vota unirea Transilvaniei cu Ungaria care însemna, în fapt, încorporarea administrativă a Transilvaniei la Ungaria, ea va sfârși printr-o situație anormală și

stranie, aceea în care revoluția română din Transilvania a trebuit să devină solidară cu puterea imperială de la Viena, luptând împotriva revoluției ungare, lucru ce a dus finalmente la înfrângerea ambelor. De aici a rezultat tot dramatismul și tragismul luptelor din Munții Apuseni, purtate de armata populară condusă de „Crăișorul munților”, Avram Iancu. Încercarea de reconciliere dintre români și maghiari și de realizare a unei alianțe româno-ungare mediată de Nicolae Bălcescu și Cezar Bolliac a fost considerată și s-a dovedit a fi, tardivă și sortită eșecului.

După înfrângerea revoluției, principala preocupare a revoluționarilor aflați în exil, mai ales a celor din capitala Franței a fost aceea de pregătire a realizării idealurilor afirmate și susținute de ei la 1848, în primul rând a unirii Moldovei cu Țara Românească, reușind să convingă o serie de prestigioși istorici, oameni politici, literați francezi de necesitatea materializării acestui deziderat, aceștia transformându-se în veritabili ambasadori ai românilor și ai cauzei lor.

Pe rând, după unirea Principatelor Române din 1859, s-au realizat reformele democratice din timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza, culminând cu secularizarea averilor mănăstirești, din 1863, și reforma agrară - împrumetărirea țăranilor -, din 1864, unul din artizanii acestora fiind Mihail Kogălniceanu, apoi aducerea unui principe străin la conducerea țării, dorință exprimată explicit și de adunările ad-hoc din 1857, prima constituție europeană și democratică, iar în 1877-1878, tot prin lucrarea minunată a unor foști pașoptiști, Mihail Kogălniceanu și Ion C. Brătianu s-a împlinit o altă dorință arzătoare a românilor, câștigarea, prin luptă, a independenței naționale.

A fost dat acestei generații de la 1848 să transforme în realități palpabile, ideile care frământau de aproape un secol conștiința românilor. Este drept că nu toți revoluționarii pașoptiști s-au putut bucura de realizarea dorințelor exprimate de ei în timpul revoluției, unii, precum Nicolae Bălcescu pierind în exil, departe de țară. Nu ne putem imagina care ar fi fost poziția lui Bălcescu față de unele dintre realizările postpașoptiste, având în vedere că el era un radical convins. Unii istorici îl consideră adeptul măsurilor și mijloacelor de forță, „amintind de iacobini și vestind pe bolșevici”, pornind de la următoarea lui afirmație făcută în momentul iminentei intervenții străine în vederea înfrângerii revoluției din Țara Românească, datorată, cu siguranță, și formației sale de militar: „Acum avem mijloc de a ne scăpa de toți reacționarii. Trebuie ca judecata să fie foarte expeditivă. O comisie ostășească ar fi de trebuință pentru aceasta, mai cu seamă de veți simți că complotiștii tot lucrează [...]; atunci nu trebuie a ne feri de-a proclama chiar legea marțială pentru dânșii. În împrejurările grele și extraordinare, trebuie măsuri extraordinare. Nu faceți poezii și sentimentalisme, ci dreptate strașnică”.

Cert este că mulți dintre pașoptiști, cei longevivi, se regăsesc în primele rânduri în momentele cheie, în orele fierbinți ale națiunii române, legate de realizarea idealurilor noastre naționale, contribuind fiecare, după puterile și în felul lor, fie că este vorba de Mihail Kogălniceanu, frații Ion și Dumitru C. Brătianu, Constantin A. Rosetti, Vasile Alecsandri, frații Nicolae și Ștefan C. Golescu, Costache Negri ș.a. Pentru toate acestea le datorăm veșnică și pioasă recunoștință!

REVOLUȚIA DE LA 1848 ÎN OLTENIA

Popescu Valentina

Două dintre cele mai însemnate momente în procesul de afirmare a națiunii române, revoluțiile de la 1821 și 1848, au izbucnit în zona de sud a Carpaților, pe meleagurile Olteniei. După revoluția română din 1821, condusă de Tudor Vladimirescu ocupația otomană de un an și jumătate a afectat grav situația locuitorilor din Oltenia. Ținându-se cont de rolul deosebit al pandurilor olteni în cadrul evenimentelor din 1821, Poarta Otomană a trimis la Craiova peste 4.000 de militari sub comanda lui Cara Feiz, care a instituit un regim de teroare și jaf. Prin instituirea domniilor pământene în 1822, însă, s-a ajuns treptat la normalitate.

O întreagă generație de gânditori români, reprezentați ai diverselor clase sociale, boieri și burghezi, s-a implicat în lupta pentru emancipare politică de sub suzeranitatea otomană și a promovat conceptul de constituție, ca suport fundamental în prefacerile de structură impuse de imperativele vremii: modernizarea și democratizarea societății românești.

Obiectivele revoluției de la 1848 erau, pe plan social, împrăștierea cu pământ a țăranilor, libertate și egalitate cetățenească, iar pe plan național scopul urmărit îl constituia unirea întregului popor român într-un stat de sine stătător. Însușești de același ideal, revoluționarii munteni, moldoveni și transilvăneni au stabilit legături de ordin politic și cultural cu mulți ani înainte de 1848. Relațiile dintre transilvăneni și olteni, au fost atât de strânse, încât o serie întreagă de evenimente legate de pregătirea și desfășurarea revoluției în Oltenia nu pot fi concepute decât ca o operă comună.

Sub presiunea ocupației străine, câțiva cărturari transilvăneni au găsit în Oltenia un mediu prielnic dăruirii lor intelectuale. Constantin Lecca, unul dintre viitorii membri ai Clubului Revoluționar Oltean, funcționa, încă din anul 1834, ca profesor de caligrafie și desen la Școala Centrală din Craiova. În același an, transilvăneanul Ioan Maiorescu și-a început activitatea sa de inspector tot la Școala Centrală. El s-a apropiat de oameni, precum

Gheorghe Magheru, cu aceleași convingeri politice progresiste, care aveau să se transforme în idei revoluționare.

În februarie 1848, Ioan Maiorescu l-a adus ca profesor la Școala Centrală pe transilvăneanul Vasile Puianu. Alegerea tânărului Puianu și chemarea lui în Craiova cu numai patru luni înaintea declanșării revoluției, erau rezultate ale planurilor viitoarelor acțiuni. Acesta va adera imediat la noile prefaceri politice și sociale, înscriindu-se în Clubul Revoluționar Craiovean. În ziua de 3 august 1848, el este unul dintre semnatarii petiției către Locotenența Domnească, pentru chemarea la conducerea județului Dolj a marelui patriot, transilvănean și el, Florian Aaron.

În Țara Românească, la crearea climatului propice revoluției, un rol important l-a avut și societatea secretă „Frăția”, înființată la 1843 de Nicolae Bălcescu, Ion Ghica și Christian Tell, care a organizat forțele revoluționarelor munteni, fiind susținută de majoritatea burgheziei mijlocii și mici, de cea mai mare parte a tinerilor intelectuali și de reprezentanți ai țărânimii și ai burgheziei. În primele luni ale anului 1848, „Frăția” avea un centru puternic la București, condus de Ion Ghica și C.A. Rosetti. Lor aveau să li se alăture, de la sfârșitul lui martie și începutul lunii aprilie, grupul revoluționarilor români de la Paris: Dumitru Brătianu, I.C. Brătianu și Al. G. Golescu. După ce principele Bibescu respinge ideea de a conduce o mișcare „de regenerare națională”, celor mai sus amintiți li s-a alăturat și Ion Heliade Rădulescu. Odată elaborat programul revoluționar, I. H. Rădulescu a fost desemnat să alcătuiască o proclamație pentru popor.

S-a stabilit ca revoluția să izbucnească în același timp în mai multe localități din Țara Românească: Ocnele Mari - Vâlcea, unde urma să sosească pentru organizare Costache Bălcescu (fratele lui Nicolae Bălcescu), la Telega - Prahova, sperându-se în sprijinul lucrătorilor de la ocnele de sare - forță socială în plină formare și dezvoltare. La Islaz urmau să vină Ion Heliade Rădulescu, Christian Tell și Ștefan Golescu. Cea de-a patra

localitate era chiar capitala Țării Românești, București, unde au fost desemnați C.A. Rosseti și I.C. Brătianu.

Victoria de la Islaz ar fi greu de explicat fără a lua în considerare tradiția revoluționară a locuitorilor din această regiune a țării, legăturile de prietenie dintre conducătorii revoluționari,

Petre Mateescu - Generalul Gheorghe Magheru cu eșarfă tricoloră inscripționată „Libertate, Dreptate, Frăție”, 1848, Litografie.

propaganda făcută țăranilor de Gheorghe Magheru, Popa Radu Șapcă și Nică B. Locusteanu, precum și existența în câteva locuri – cheie, a unor oameni devotați noilor idei. În calitate de cârmuitor al județului Romanați, Gheorghe Magheru nu s-a mulțumit numai cu acordarea sprijinului tacit al administrației, dar a luat și contact cu oamenii de la sate, întărindu-le încrederea în spiritul revoluționar, în vederea răsturnării regimului feudal. O neobosită activitate de propagandă a desfășurat Popa Radu Șapcă din Celei, județul Romanați, care se bucura de o prețuire deosebită din partea țărănimii. Fără învățătură deosebită, dar luminat de idei înaintate, Popa Radu Șapcă era

membru al „Frăției”, ca și preoții Gheorghe, Oprea și Dumitru din Islaz. Într-o mai mică măsură, dar însuflețit de aceleași convingeri sociale și politice, a pregătit pe săteni pentru viitoarele acțiuni revoluționare și romanățeanul Nică B. Locusteanu.

Alături de Gheorghe Magheru, care avea să dea întreg sprijin administrației românățene, armata de pe linia Dunării era câștigată de partea revoluției prin faptul că, la Giurgiu, Christian Tell comanda batalionul de soldați, căpitanul Nicolae Pleșoianu conducea compania de la Islaz, Zalic, pe cea de la Celei, iar frații Racotă, verii lui Ion Heliade Rădulescu, aveau sub ordinele lor 200 de călăreți la Zimnicea.

Miercuri, 9 iunie 1848, dimineața, în mijlocul satului Islaz, în piața subadministrației, s-au strâns Christian Tell, Popa Radu Șapcă, Ion Heliade Rădulescu, Ștefan Golescu, Nicolae Pleșoianu, Alexandru Racotă, Grigore Serurie, alături de compania de soldați și o mulțime de săteni. A luat cuvântul I. H. Rădulescu, adresând auditorului „Proclamația”, cuprinzând toate reformele cerute de revoluționari. Proclamația de la Islaz a devenit după semnarea ei la București, la 11 iunie, noua Constituție a țării.

Țăranii și armata asiguraseră primul moment al declanșării revoluției din Țara Românească, la Islaz. În mod simbolic, lor li s-au încredințat stindardele revoluției. Sătenii au primit tricolorul românesc din mâinile lui Ion Heliade Rădulescu, iar soldații din partea lui Christian Tell. După aprobarea programului revoluționar, guvernul provizoriu a organizat un marș asupra principalelor centre de reședință din Oltenia, pentru a asigura în acest fel triumful și extinderea teritorială a revoluției.

Înștiințat de guvernul provizoriu de la Islaz, de izbânda izbucnirii mișcării și în același timp chemat, în calitate de domn al Țării Românești, să sancționeze programul revoluționar, Gh. Bibescu ordona să se treacă la măsuri represive. Atitudinea adoptată de domnitor l-a revoltat pe Magheru, care de atunci s-a considerat dezlegat definitiv de credința datorată ca administrator al județului Romanați, mai ales că el spera, ca și alți fruntași revoluționari, în posibilitatea aprobării mișcării revoluționare de către Gh. Bibescu. Despărțirea de domnitor a devenit o ruptură atunci când acesta i-a cerut arestarea membrilor comitetului revoluționar din Oltenia și împiedi-

careia participării țărănimii la revoluție.

La 11 iunie 1848, tabăra revoluționară se afla la porțile orașului Caracal. Cu o zi înainte, guvernul provizoriu se adresa locuitorilor aceluia oraș, în chip de salut și de chemare sub steagul revoluției. În fruntea celor 250 de dorobanți ai județului și a autorităților locale, Gheorghe Magheru, călare, a întâmpinat guvernul la bariera orașului. Guvernului provizoriu de la Islaz i s-a făcut o primire entuziastă, cu flori și stindarde tricolore. Din toate părțile se auzeau urale nesfârșite: „Să trăiască România și Constituția”.

La 12 iunie, tabăra revoluționară, sporită numeric și cu cetățenii Caracalului s-a îndreptat spre Craiova, unde se aflau nu numai oameni dornici de schimbare, ca meseriași, negustori și – mai ales – spirite înaintate ale vremii, dar și stăpâni de moșii, arendași cu idei conservatoare. Conștienți de această situație, conducătorii taberei revoluționare și-au grăbit marșul, cu gândul de a nu lăsa maiorului Vlădoianu, comandantul regimentului 1 craiovean, să-și pregătească rezistența față de noile schimbări. La Coșoveni li s-a alăturat și Gheorghe Magheru cu soldații săi; numărul dorobanților care-i însoțeau pe revoluționari ajungând astfel la 500, iar al sătenilor, alăturați taberei pe tot parcursul drumului, depășind 1000.

Nu întâmplător, orașul Craiova a fost ales drept locul de întrunire a guvernului provizoriu înainte ca acesta să ajungă la București. Se confirma faptul că orașul prezenta o deosebită importanță în mersul revoluției, că trecerea Craiovei de partea noilor prefaceri asigura revoluției o bază puternică în întreaga Oltenie. Această trecere nu avea să se producă însă fără ciocniri între apărătorii vechiului regim, în frunte cu Iancu Bibescu, cărmuitorul județului Dolj, și susținătorii înflăcărați ai revoluției. Într-adevăr, la apropierea taberei revoluționarilor, acesta a încercat organizarea unei rezistențe, îndemnând pe locuitorii Craiovei să pună mâna pe arme și să-și apere bunurile împotriva răzvrătiților care aduceau, după părerea lui, foc și moarte.

Fără o clipă de ezitare, Ioan Maiorescu, Costache Romanescu, Boicea Radian și Grigore Bengescu, sprijiniți de un mare număr de orășeni, au reușit să zădărnicească încercarea organizării unei riposte armate a reacțiunii, conduse de Iancu Bibescu, fratele domnitorului. În apărarea

revoluției s-au ridicat micii meseriași și negustori, calfele și ucenicii, micii funcționari, avându-i în frunte pe învățători și profesori.

În cel mai de seamă oraș al Olteniei, administrația, clerul și poliția s-au alăturat locuitorilor pentru a pregăti o primire triumfală guvernului provizoriu de la Islaz. Sosind în oraș, la 13 iunie, tabăra revoluționară avea în frunte pe preotul Radu

Iancu Bibescu, ocărmuitor al Olteniei și al Craiovei, 1842 - 1848. Fotografie

Șapcă, Gh. Magheru, Christian Tell și N. Pleșoianu. Întregul convoi s-a îndreptat spre Școala Centrală pentru citirea proclamației și depunerea jurământului de credință față de revoluție.

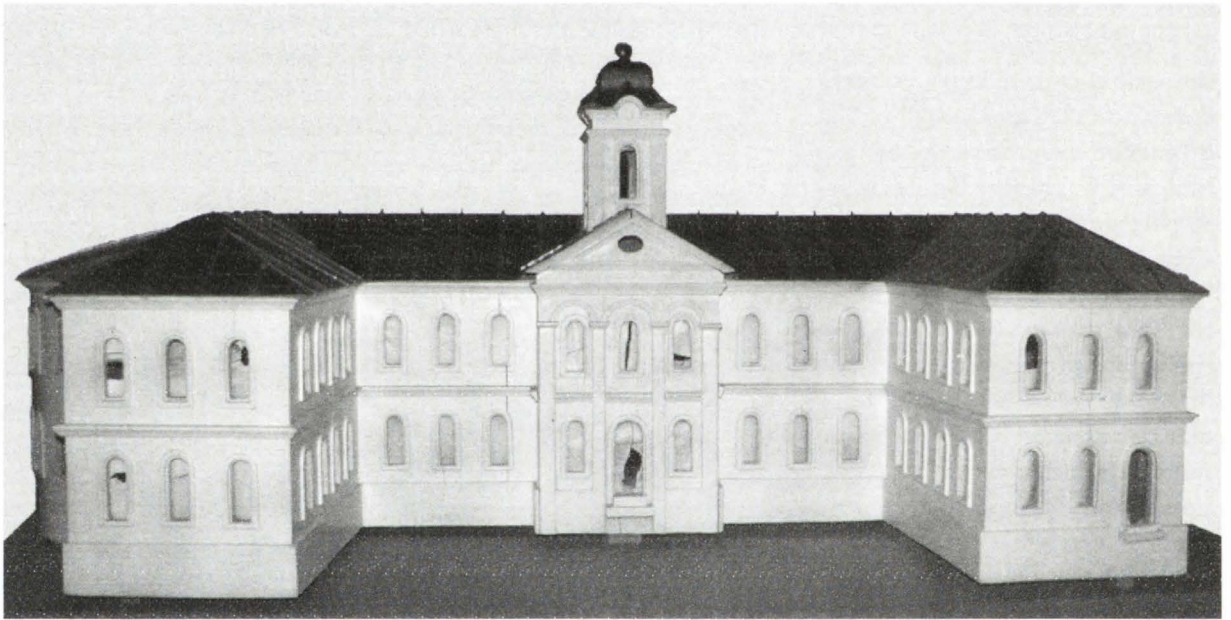
În timp ce Ion Heliade Rădulescu a citit proclamația în sala de festivități a Școlii Centrale, Ioan Maiorescu a dat glas noii constituții, care – dorind să ridice țara în rândul celor mai înaintate state europene – prevăzuse, printre altele și înființarea a două universități, una la București și alta la Craiova. Ioan Maiorescu era înconjurat de o mulțime de oameni, printre care se aflau elevii școlii în uniforme de sărbătoare, Constantin Lecca, profesorii Grigore Mihăescu, Gheorghe Panaiotescu, Vasile Puianu. De altfel, pe toată durata revoluției,

aici avea să fie fixat Clubul Revoluționarilor, frecventat printre alții și de pictorul Theodor Aman și de Gheorghe Chițu, foști elevi ai școlii. În aceeași zi, guvernul provizoriu a trimis proclamația sa cârmuitorului județului Gorj, cerându-i să se alăture mișcării.

La 14 iunie 1848, la Craiova, guvernul adoptă ca steag național, tricolorul revoluționarilor. Primul steag tricolor al pașoptiștilor, cel purtat la Islaz de Popa Șapcă și după care au fost întocmite toate celelalte steaguri pașoptiste, a fost

reacțiunii. Fără să cedeze însă, boierimea locală a desemnat o delegație, pe care I.H. Rădulescu a făcut greșeala nu numai s-o primească, dar s-o și asigure că își va păstra neatinsă proprietatea. Compromisul a dus la încălcarea unuia dintre principiile de bază ale programului revoluționar, anume emanciparea clăcașilor. Astfel, la 15 iunie, cu toată opoziția lui Christian Tell, guvernul provizoriu, aflat încă la Craiova, a cerut cârmuirii județului Dolj ca țăranii să-și îndeplinească până la 1 octombrie datoriile față de arendași. După

Arh. Alfred Vincenz, *Macheta Școlii Centrale din Craiova, reședință a Guvernului provizoriu de la Islaz între 13-15 iunie 1848, sediu al Clubului revoluționar și al redacției ziarului „Naționalul”.*

cusut doar de mâinile domniței Maria Alexandrina, copila lui Gheorghe Magheru, în amintirea steagului purtat de Tudor Vladimirescu și pentru ca primul steag al revoluției să poarte simbolul neprihănirii.

Dar, în Craiova existau încă destui adepți ai vechiului regim, proprietari și arendași, care – deși în minoritate – în disperarea de a-și vedea pierdute privilegiile de clasă au plănuit îndată arestarea guvernului și, prin aceasta, căderea revoluției. Ei au înconjurat clădirea Școlii Centrale, care adăpostea fruntașii revoluționari. Informat la momentul oportun, Gheorghe Magheru a strâns în grabă dorobanții, i-a mobilizat pe locuitorii orașului și i-a atacat pe partizanii boierilor reacționari, despresurând guvernul provizoriu.

În felul acesta, prima dată în timpul revoluției muntene, intervenția promptă a adepților revoluției a făcut să eșueze cel dintâi complot al

sfaturile lui Ion Ghica, agentul guvernului la Constantinopol și prietenul lui Nicolae Bălcescu, în primul rând trebuia consolidat noul regim politic pe plan extern și numai după aceea ar fi urmat realizarea „reformelor”.

După plecarea guvernului provizoriu, în Oltenia revoluția de la 1848 a prezentat două etape distincte: prima, de la 15 iunie până la mijlocul lunii iulie, caracterizată prin organizarea de comploturi și sabotarea revoluției de partizanii boierimii reacționare și prin atitudinea fermă de apărare a principiilor Proclamației de la Islaz de țăranime și de burghezia orășenească; cea de-a doua etapă, cuprinsă între 16 iulie și până la înăbușirea oricărei revolte, se remarcă prin creșterea impetuoasă a spiritului revoluționar, radicalizarea populației și consolidarea cuceririlor ei.

Fără să țină seama de refluxul revoluționar manifestat de burghezia liberal moderată, locuitorii

satelor și orașelor au sprijinit necondiționat și cu mare entuziasm noile prefaceri din țară. Țăranii, care asiguraseră prin forța lor succesul revoluției, au înțeles să treacă la fapte, chiar peste hotărârile conducerii țării, nesupunându-se subadministratorilor plășilor, care-i obligau să muncească pământul proprietarilor și arendașilor. La 20 iunie, Ioan Lăcusteanu, subadministratorul plășii Balta, reclama Ocârmuirii Dolj nesupunerea țăranilor față de proprietari, arendași și administrație. A doua zi, 21 iunie, și Alecu Georoceanu, subadministratorul altei plăși doljene, Jiul de Sus, întâmpina aceeași rezistență din partea sătenilor. În județul Gorj, pitarul Hristache Ioanide, proprietarul moșiei Albeni, reclama pe săteni fiindcă îi pusese foc la moară. Răzvrătirea țăranilor căpătase o asemenea intensitate, încât subadministratorii și slujbașii din subordinea lor nu mai cutezau să călătorească singuri pe drum și solicitau insistent revenirea la măsurile polițienești folosite înainte de revoluție.

După Craiova, orașele Râmnicu Vâlcea și Târgu-Jiu au sărbătorit cu mult fast victoria revoluției. Proporția pe care o luaseră, în prima parte a lunii iulie, acțiunile complotiste în Oltenia, a produs o justificată îngrijorare la București; se considera că toate aceste tulburări creau un real pericol de încurajare a reacțiunii interne și de intervenție armată din partea turcilor și rușilor. Se puna, totodată, și problema organizării rezistenței armate în Oltenia, iar pentru conducerea unor acțiuni atât de vitale s-a considerat că generalul Gheorghe Magheru era cel mai potrivit.

Venirea generalului Magheru în Oltenia a fost urmată de o serie de decrete ale guvernului provizoriu, printre care cele cu privire la numirea comisarilor de propagandă și alegerea deputaților pentru comisia proprietății și pentru Adunarea Constituantă. Toate aceste măsuri au contribuit la reînsoțirea elanului revoluționar al locuitorilor din Oltenia.

Între 14 și 26 iulie, Magheru a traversat întreaga Oltenie, trecând prin Slatina, Caracal, Craiova, Tatomirești, Broșteni, Turnu Severin, Târgu Jiu, târgul Horezului și Râmnicu Vâlcea, fiind întâmpinat cu entuziasm de locuitori.

În opoziție cu exponenții vechiului regim, partizanii revoluției din Craiova înființaseră, la mijlocul lunii iunie, Clubul Revoluționar. Deschis inițial în casa lui Marin Petrescu, prin creșterea numărului membrilor săi, Clubul s-a mutat la

Școala Centrală. Reprezentând năzuințele spre progres politic și social ale majorității craiovenilor, cei 60 de membri ai clubului, printre care Petrache și Costache Romanescu, Nicolae Pleșoianu, Grigore Marghiloman ș.a., au întreținut flacăra spiritului revoluționar. Clubul Revoluționar a organizat, în vederea consolidării revoluției, sub conducerea profesorului Gheorghe Chițu, o gardă națională

Gheorghe Chițu (1828 - 1897), comisar de propagandă la 1848. Fotografie

alcătuită din cetățeni ai orașului. În fiecare duminică patrioții înscriși în gardă ieșeau la câmp și făceau exerciții cu armele.

Gheorghe Magheru a realizat că se impunea schimbarea tuturor administratorilor de județe, subadministratorilor de plăși, funcționarilor din poliție, judecătorilor și magistraților, care se compromiseseră. Astfel Nicolae Opran a fost adus la

cârma județului Mehedinți, iar Florian Aaron la Dolj.

Un rol important l-au avut și comisarii de propagandă. În fiecare sat, comisarul de propagandă trebuia să-i adune pe toți locuitorii și să le citească punct cu punct prevederile Proclamației de la Islaz. În Oltenia au activat 31 de comisari de propagandă, iar activitatea lor a contribuit în mod hotărâtor la aplicarea unor puncte din programul revoluționar.

Oltenia a fost aleasă drept centrul al organizării rezistenței armate muntene, deoarece această provincie se bucura de o bogată tradiție revoluționară și militară. Un alt motiv al desemnării regiunii din dreapta Oltului ca bază armată și, mai ales, al fixării taberei militare la Câmpul lui Traian, în satul Râureni, lângă Râmnicu Vâlcea l-a constituit poziția geografică și strategică, apropierea localității vâlcene de granița cu Transilvania, oferind cele mai bune condiții perspectivei unei colaborări armate a românilor dintr-o parte și alta a Carpaților. Chiar mai înainte de 2 august, data stabilirii sale la Câmpul lui Traian, între orașul Râmnicu Vâlcea și tabăra dorobanților de la Râureni, Gheorghe Magheru a dispus către administratorii județelor Dolj, Gorj, Mehedinți, Vâlcea și Romanați adunarea a două treimi din dorobanții lor. Totodată, Magheru a desemnat căpitani în însărcinați cu strângerea pandurilor voluntari: pe Grig. Davidescu în Vâlcea, Eftimie Pârvulescu în Romanați, M. Marghiloman în Gorj, Petrache Romanescu în Dolj și N. Opran în Mehedinți.

La sfârșitul lunii august, numărul dorobanților se ridicase la 6.000, dintre care 1.324 veniseră numai din județul Dolj. Tabăra militară de la Râureni era condusă după reguli ostășești severe, care nu îngăduiau încălcarea disciplinei. Una dintre greutățile cele mai mari pe care le-a întâmpinat generalul în organizarea rezistenței armate a fost lipsa armelor. El a dispus la 8 august strângerea tuturor armelor de la plăși și de la locuitori, repararea lor și împărțirea la voluntari.

După sosirea la Giurgiu a lui Fuad-Efendi, unde se afla și comisarul rus Duhamel, populația din București fiind silită să depună armele, singura speranță rămânea rezistența din Oltenia. În zilele de 15 și 16 septembrie, Gheorghe Magheru a cerut administratorilor din cele cinci județe ale Olteniei, precum și celor din județele Olt, Argeș și Teleorman, să nu se supună guvernului regulamentar, protestând față de Constantin

Cantacuzino, caimacamul Țării Românești, împotriva instituirii vechii orânduiri, iar sultanului îi cerea să respecte autonomia țării. El protesta, de asemenea, pe lângă marile puteri europene față de evenimentele petrecute la 13 septembrie, încurajat fiind de existența unui mare număr de ostași în tabăra de la Râureni. Într-adevăr, către mijlocul lunii septembrie, aici se aflau concentrate următoarele forțe: regimentul 1 de linie, un escadron de cavalerie, baterie de artilerie, 1500 de dorobanți și 8000 de voluntari.

La 21 septembrie, Căimăcămia Țării Românești publica nota lui Fuad-Efendi, prin care Magheru este somat să-și risipească ostașii, împotriva lui îndreptându-se două divizii turcești, una dinspre București, iar cealaltă dinspre Vidin. Concomitent, o armată alcătuită din 5.000 de ostași ruși se îndrepta spre Râmnicu Vâlcea, sub comanda generalului Gustav de Hassfort. La aflarea acestor vești, mii de țărani din toate părțile Olteniei s-au strâns în tabăra militară de la Râureni, hotărâți să apere cu sângele lor libertatea și apărarea țării. La 26 septembrie numărul lor ajunsese la 30.000 de oameni. Din nefericire, generalul Gheorghe Magheru, în fața presiunilor exercitate asupra sa, pe de o parte de Căimăcămie, pe de altă parte, de apropierea puternicelor efective armate contrarevoluționare țariste și otomane, dar și datorită scrisorii lui I.H. Rădulescu și Ch. Tell, acum aflați la Sibiu, nu a îndrăznit să-și asume răspunderea unei ciocniri armate cu ostașii străini. Cu toate acestea, tabăra de la Câmpul lui Traian a evidențiat forța și capacitatea națiunii noastre de a transpune în practică principiului înarmării întregului popor în cadrul unui război pentru îndeplinirea drepturilor și libertăților sociale și naționale.

Dacă în Muntenia, prin intrarea trupelor turcești în București, la 13 septembrie, după lupta pompierilor din Dealul Spirii, ultimul act al revoluției se încheiase, în Oltenia, în schimb, regimul regulamentar s-a reinstaurat, oficial, numai după două săptămâni, odată cu dizolvarea taberei de la Râureni. Luându-se în considerare intensitatea cu care se manifestase spiritul revoluționar în Oltenia, ca și faptul că această provincie din Țara Românească era învecinată cu Transilvania, ultimul focar al revoluției europene, au fost aduse puternice efective rusești și turcești. Aici au pătruns două divizii turcești trimise de

Fuad-Efendi, una sub conducerea lui Ismail-Paşa, venind de la Bucureşti spre Râmnicu Vâlcea, iar cealaltă comandată de Husein-Paşa, de la Vidin. După trecerea prin Calafat, această divizie evaluată la 10.000 de ostaşi a intrat în Craiova la 1 octombrie 1848, urmată la patru zile de un alt efectiv turcesc în frunte cu Mehmed-Paşa. În cursul aceleiaşi săptămâni, mai erau aşteptaţi alţi o mie de soldaţi turci dinspre Drăgăşani. Acestora li s-au adăugat, după înăbuşirea revoluţiei ungare, alte trupe turceşti, care aveau să rămână în Ţara Românească în timpul iernii 1849 - 1850.

O măsură de represiune luată, după intrarea lor pe pământul Ţării Româneşti, de comandanţii oştirilor turceşti şi ruseşti a fost dezarmarea tuturor locuitorilor ţării. O alta, deosebit de aspră, a fost îndepărtarea din slujbă a învăţătorilor, închiderea şcolilor de la oraşe, printre care şi Şcoala Centrală din Craiova, şi a celor săteşti înfiinţate abia cu zece ani în urmă, pentru faptul că profesorii şi învăţătorii înţeleseseră să fie în primele rânduri ale revoluţiei, din iunie şi până în septembrie 1848.

Dacă revoluţia a putut fi înfrântă în oraşe, la sate frământările au continuat încă luni de zile. Lupta ţăranilor s-a manifestat atât sub formă de rezistenţă pasivă, cât şi prin împotriviri făţişe şi violente, mai ales la sate, unde clăcaşii, a căror

conştiinţă asupra drepturilor lor fusese trezită de revoluţie, erau îndârjiţi şi mai mult de poziţia boierimii faţă de rezolvarea problemei agrare. Astfel, la 26 septembrie 1848, Ioan Lăcusteanu, subocârmuitorul plăşii Balta, judeţul Dolj, relatează răzvrătirea satului Nedeia şi a altor localităţi de pe marginea Dunării. La fel s-a întâmplat în plasa Dumbrava, unde răscoala a căpătat o amploare deosebită, fiind condusă de Costache Zaman. La 13 octombrie 1848, Omer-Paşa a trimis un grup special de ofiţeri turci în Oltenia pentru a asigura liniştea satelor şi pentru a-i obliga pe ţărani să se întoarcă la munca proprietăţii pe care o părăsiseră.

Deşi înfrântă, revoluţia de la 1848 din Ţara Românească a demonstrat voinţa de luptă a poporului român, hotărât să-şi cucerească cu orice sacrificiu libertatea, dreptul de a fi unit în propria ţară. Zecile de mii de ţărani înregimentaţi în tabăra de la Răureni, a generalului Gheorghe Magheru, răscoalele sătenilor de pe linia Dunării împotriva cotropirii străine şi a reinstaurării Regulamentului Organic au pus în evidenţă tăria forţei generate de dorinţa de emancipare politică, socială a poporului român, puterea lui de jertfă în numele unităţii şi libertăţii patriei. Sub diferite forme revoluţia şi-a continuat dezvoltarea, găsindu-şi expresia în realizarea Unirii Principatelor şi apoi în modernizarea statului naţional român.

MEDALIILE ANULUI REVOLUȚIONAR 1848

Katiușa Pârvan

În anul 1848 întreaga Europă era cuprinsă de flacăra revoluțiilor burgheze. Fără excepție, toate cereau drepturi și libertăți democratice, manifestându-se uneori deosebit de violent. Statele aflate sub suzeranitate străină - situație în care se aflau și țările române - voiau, nu numai instituții democratice, ci și independență și unire.

Evenimentele nu au rămas fără ecou în medalistică - un fel de "mass-media" acelor vremuri. Piesele emise în 1848-1849 sunt extrem de rare - la noi chiar lipsesc; medaliile s-au bătut ulterior, pentru comemorarea înfăptuirii marilor obiective urmărite de participanții la revoluție. În cazul României - țară suzerană - devin tot mai numeroase emisiunile de medaliile care au precedat, însoțit și comemorat unul din principalele deziderate ale revoluției din '48 - Unirea Principatelor. Dacă între 1848 și 1856 sunt cunoscute doar 4 medaliile autohtone (și acestea emisiuni particulare și personale), după această dată numărul lor crește impresionant, fiind vorba de emisiuni oficiale și populare care exprimau atașamentul populației față de reformele democratice susținute de pașoptiști (7 titluri până în 1859, o adevărată "explozie" medalistică între 1859-1866 - 40 titluri cu numeroase variante).

Prima piesă legată de evenimentele anului revoluționar este medalia "Pro Virtute Militari", comandată în 1860 de domnitorul Alexandru Ioan Cuza lui Caqué, la Paris (gravorul împăratului Napoleon al III-lea, cunoscut pentru simpatiile sale față de problemele românilor). Așa cum s-a întâmplat și cu alte piese comandate de Al. I. Cuza, în 1864 (Medaliile "Devotament și curaj", "Virtute Militară" și Ordinul Național "Steaua României") și Medalia "Pro Virtute Militari" a fost distribuită mai târziu de principele Carol, în 1866, imediat după urcarea sa pe tronul Principatelor Române; era un semn de respect pentru faptele de eroism ale românilor și de recunoștință pentru cei ce-l aduseseră pe tron.

Piesa la care ne referim amintește un episod din timpul revoluției de la '48 din Țara Românească

și anume vitejia unui mic grup de soldați patrioți care au ținut piept armatei otomane intrate în București la chemarea țarului, pentru înăbușirea revoluției. Soldații din Dealul Spirii s-au baricadat în garnizoană și au chemat în ajutor unitatea de pompieri condusă de maiorul Pavel Zăgănescu, care a deschis foc de la mică distanță oprind înaintarea turcilor timp de două ore și jumătate. În memoria acestor pompieri, pe locul Cazarmii de atunci s-a ridicat mai târziu o statuie care există și astăzi (Statuia o reprezenta pe Nike sunând din trâmbiță pentru a face cunoscută victoria pompierilor; a fost lucrată de sculptorul W. C. Hegel; *Bucureștii în imagini în vremea lui Carol I*, ed. II, 2007, p. 232). Contemporanii au fost impresionați de curajul pompierilor, ce a reprezentat cea dintâi trezire a conștiinței naționale a românilor. (În anul 1848, luna iunie, a fost ridicată o statuie a Libertății la intersecția Căii Victoriei cu calea Griviței, executată după desenul lui Rosenthal, dar a fost dărâmată cu toporul de boierul Manolache Băleanu; *Bucureștii în imagini în vremea lui Carol I*, p. 84).

Fapta pompierilor l-a determinat pe domnitorul Al. I. Cuza să comande medalia la care ne-am referit. Este prima medalie comemorativă cu caracter militar bătută de România, distribuită participanților la acel eveniment (BSNR III, nr. 11-12, 1905-1906, pp. 14-15). Jurnalul Consiliului de Miniștri publicat în "Românul", din 18-19 aprilie 1866, prezenta motivele pentru care s-a hotărât distribuirea medaliei (BSNR, XXIX-XXXVI, nr. 83-96, 1935-1942, p. 190-194):

"Având în vedere legea din 21 mai 1860 prin care se hotărăște ca ostașilor de orice grad care au participat la lupta din 13 septembrie 1848 să li se dea o medalie comemorativă spre a o purta, atârnată printr-o cordea tricoloră.

Având în vedere că aceste medaliile deși făcute nu s-au împărțit încă.

Având în vedere că asemenea răsplătă este singurul mijloc prin care țara poate răsplăti pe fiii ei, care și-au vărsat sângele pentru dânsa.

Asupra referatului domnului Ministru de Resbel; Hotărăște să se împartă aceste medaliile.

Medalia, *Pro Virtuti Militari*, distribuită de regele Carol I în 1866, gravor Caqué, Paris; avers și revers

(ss) Ion Ghica, Dimitrie Ghika, Cantacuzino, P. Mavrogheni, C. A. Rosetti, maior D. Lecca”.

Medalia din bronz, 33 mm, avea o panglică albastră, bordată cu dungi roșu și galben. Pe avers este redată acvila românească cu capul de bour pe piept, ținând în gheare sceptrul și spada, simbolurile suveranității, dedesubt este semnătura gravorului și atelierul - CAQUÉ F. GRAVEUR DE L'EMPEREUR A PARIS. Pe revers, în cunună de lauri, este immortalizată data evenimentului, 13 SEPTEMBRIE 1848 DEALUL SPIREI.

Al. I. Cuza a dat și o lege pentru acordarea medaliei, care prevedea recompense bănești și uniforme de invalizi pentru cei care o primeau. Decretul domnesc a fost publicat în „Monitorul Oastei”, nr. 20, din 30 mai, anul I-iu 1860 (conform acestei legi, medalia poate fi asimilată unei decorații militare). Astfel:

Art. 1 - se distribuie „15 lei pe viață, celor aflați răniți dar care se pot hrăni și nu se poate prejudeca principiile care vor rezida la redacția legii financiare și așezării legii contribuțiilor.

Art. 2 - Celor răniți în stare de a nu se putea hrăni li se vor da întreținere 1 leu pe zi pentru îndestulare, li se vor răspunde leafa conform legiuirii lefilor ostașilor din serviciul activ, precum și îmbrăcămintea în natură, după informările Ministerului de Rezel, care să fie în modul cuvenit pentru uniformă unui invalid.

Art. 3 - Ostașilor de orice grad care au participat în zisa luptă, să i se dea câte o medalie comemorativă

spre a o purta.” (BSNR, XXIX-XXXVI, nr. 83-96, 1935-1942, pp. 191-192). Precipitarea evenimentelor politice a determinat amânarea distribuirii acestei recompense, conferită abia în 1866 de principele Carol, împreună cu alte două - „Virtute Militară” și „Devotament și Curaj”, ultimele bătute tot de Al. I. Cuza, în 1864, pentru a răsplăti curajul militar și civic de care au dat dovadă militarii și civilii la inundațiile catastrofale din București, din 1864. Și ele au fost bătute la Paris, de același Caqué; toate trei pot fi considerate cele dintâi medalii cu caracter militar.

Printre medaliiile anului 1848 sunt exemplarele bătute cu ocazia „Jubileului de 50 de ani”, de la evenimente, cunoscute și sub numele de “Epoca Deliberației”; se cunosc mai multe variante, oficiale și populare, octogonale și rotunde, variante de diametru, metal, legendă. Sunt anepigrafe sau semnate CARNIOL FIUL și lucrate în atelierul său din București; dintre piesele cunoscute, doar una singură, nesemnată, pare a fi ieșită din atelierul altui gravor.

Pe aversul medaliei octogonale, de 21 mm, este plasată data jubiliară - 11 JUNIE 1848 - 1898 - EPOCA DELIBERATIEI (ziua semnării noii Constituții și recunoașterii Guvernului Provizoriu, format din Nicolae Bălcescu, secretar de stat pentru afaceri externe, Nicolae Golescu, secretar de stat pentru afaceri interne, Gheorghe Magheru, Finanțe, Ion Heliade Rădulescu, Culte, Ștefan Golescu, Justiție, Constantin Krețulescu, președintele

Consiliului Administrativ, C. A. Rosetti, prefectul Poliției Capitalei, colonel Ioan Odobescu, șeful Oștirii. Reversul redă un fascis cu boneta phrygiană în vârf și două steaguri încrucișate, un simbol pentru anul revoluționar 1848. Medalia a fost emisă cu ocazia inaugurării Monumentului din Dealul Spirii, înălțat în amintirea eroilor pompieri. Medalia s-a bătut din argint, bronz aurit, alamă, și nu este semnată.

Piesa rotundă are aceeași legendă și reprezentări, dar dispuse într-un octogon perlat; execuția ușor rudimentară ne determină să o considerăm medalie populară; s-a bătut din bronz aurit și este semnată CARNIOL FIUL.

Se cunoaște încă o variantă, de 39 mm, aurită, nesemnată, atribuită gravurului Schwartz. Medalia este cunoscută sub numele „Epoca Deliberației - În amintirea marilor patrioți”. Și în acest caz legenda de avers menționează EPOCA DELIBERATIEI 11 JUNIE 1898, dar completează IN AMINTIREA MARILOR PATRIOTI, adăugând și o urare monarhiei, care organizase festivitățile - TRAIASCA M.S. REGELE ! Pe avers este redată efigia regelui Carol I, bust spre stânga, iar reversul este o variantă a simbolurilor revoluției de la '48 amintite.

Colecția Muzeului Național de Istorie a României deține câteva medalii comemorative emise cu ocazia jubileului din 1898:

- piese octogonale de 21 mm, din argint (5,18 g), bronz aurit, bronz și alamă, nesemnate; - piese rotunde de 25 mm, din bronz aurit, semnate CARNIOL FIUL; - piese cu bust pe avers, de 39 mm, din bronz aurit, nesemnate, atribuite lui Schwartz; - ștanță pentru medalia octogonală, de 25 mm, semnată CARNIOL FIUL; - ștanță pentru medalia rotundă, de 21 mm, semnată CARNIOL FIUL.

Prin urmare, gravorul bucureștean Carniol a executat câte două variante de ștanțe pentru ambele tipuri, octogonal și rotund, de câte 25 și 21 mm, fiind probabil alese perechile de 21 mm, varianta octogonală și 25 mm, varianta rotundă. Muzeul deține tipurile de medalii emise și ștanțele de avers pentru variantele neemise, deci inedite (Katiușa Pârvan, CN, XII-XIII, pp. 493-518). Fiind vorba de un eveniment popular, este posibil să fi existat mai multe variante de medalii, (vezi MRRC care publică la nr. 845 o variantă din aur de 25 mm, semnată CARNIOL).

Cataloagele de referință menționează:

Catalogul din 1906 intitulat *Catalogul medaliilor moldo-române care s-au bătut până în 1906* (BSNR III, nr. 11-12, 1905-1906, p. 29):

- piese octogonale de 15 mm din alamă (sub anul 1848, p. 15) și de 23x24,5 mm, lucrate de I. Schwartz, din alamă (sub anul 1898, p. 29); - piese rotunde de 15 mm, din alamă, semnate CARNIOL FIUL.

Catalogul din 1999 cu titlul *Medalii privitoare la istoria românilor. Repertoriu cronologic. 1551-1998*, București 1999 (MRRC), nr. 843-847):

- piese octogonale de 25x23 mm, din argint, gravor Schwartz și de 23 mm, din argint, nesemnate; - piese rotunde de 25 mm din aur și de 23 mm din argint, semnate CARNIOL FIUL; - piese de 39 mm, din aur, lucrate de Schwartz.

Un cititor care vrea să afle ce s-a emis cu ocazia jubileului și consultă Catalogul din 1906 înțelege că în 1848 s-au bătut medalii octogonale de 15 mm din alamă, nesemnate; că în 1898 s-au bătut, tot din alamă, medalii octogonale de 23x24,5 mm, lucrate de I. Schwartz, precum și rotunde de 15 mm, din alamă, semnate Carniol. Dacă citește MRRC află că s-au emis medalii octogonale de 25x23 mm, gravor Schwartz și de 23 mm nesemnate, piese rotunde de 25 mm și de 23 mm, semnate Carniol, precum și piesa de 39 mm, lucrată de Schwartz. După părerea noastră s-au făcut confuzii între variante, favorizate de faptul că ambele tipuri aveau aceleași reprezentări, unele dintre ele nu erau semnate și existau numeroase bateri populare după modelul oficial. Autorii cataloagelor nu au avut la îndemână piesele reale, nici vreo ștanță, luând probabil datele publicate anterior (MRRC p. 122 nr. 843-847 nu menționează nr. de inventar, așa cum face în multe cazuri, citând doar volumul BSNR unde este descrisă medalia).

MRRC, ca și BSNR, menționează aceste trei variante și sub anul 1848 și sub 1898, dar este evident vorba de piesele emise cu ocazia jubileului. S-ar putea ca exemplarul pe care nu apare efigia regelui Carol I, din alamă, cu legenda de revers DREPTATE FRAȚIE LIBERTATE să fie emis în timpul revoluției, deși nu se poate susține ipoteza.

În 1948 a fost comemorat centenarul anului revoluționar 1848-1948, sub semnul unor schimbări sociale și politice care nu favorizau serbări

grandioase, nici baterea medaliilor. Totuși Monetăria Statului a emis o monedă-medalie (gravor Haralambie Ionescu), din argint, 25,16 g, 37 mm. Este a doua emisiune numismatică a Republicii Populare Române, emblematică pentru trecerea la noul regim. Era și un prilej politic de a deturna mesajul centenarului revoluționar (a fost ales portretul lui Nicolae Bălcescu, ceilalți patrioți fiind poate considerați de origine "burgheză"!). Pe revers apare stema R.P.R. fără steaua în cinci colțuri plasată deasupra, care se va adăuga în 1953.

Considerăm piesa drept monedă-medalie deoarece s-a bătut într-un tiraj foarte mare (500.000 exemplare), neobișnuit pentru medalii, normal în cazul monedelor. Diametrul este identic cu cel al monedei de 5 Lei 1906, dar titlul argintu-

Medalia Expoziția de horticultură și agricultură a Principatelor Unite, 1866. Revers.

lui este inferior pieselor de 5 Lei Carol I; este echivalentul monedei de 100 Lei 1946; și a servit pentru plata salariilor, în anul 1948. Din păcate este o realizare destul de slabă; reliefurile puțin adânc îi conferă un aspect șters chiar și atunci când este bine păstrată (Muzeul Național de Istorie a României deține și o machetă din bronz după aversul acestei medalii, realizată în anii '80).

În anul 1998 s-au aniversat 150 de ani de la revoluție. Comemorarea a fost marcată și de un set de două monede de aur bătute de Banca Națională a României, executate de gravorul Vasile Gabor de la Monetăria Statului (*Catalogul bancnotelor, monedelor și medaliilor emise de Banca Națională a României 1990-2004*, p. 91-92). Setul conține: O monedă comemorativă de „500 LEI 1998 - 150 de ani de la Revoluția Română de la 1848”, din aur 900‰, 8,64 g, 24 mm. Pe avers este redat simbolul folosit de pașoptiști pe documente și pe cocardele de revoluționar din Țara

Românească, valoarea și anul. Pe revers apare imaginea „României Revoluționare” inspirată de tabloul lui Constantin Daniel Rosenthal, pictor și mason, participant la revoluție; este portretul bust al Mariei Rosetti, soția revoluționarului C. A. Rosetti, purtând costum popular. Tot pe revers sunt anii jubiliari 1848 și 1998 și legenda LIBERTATE EGALITATE FRATERNITATE, care evocă devisa revoluției franceze și nu a celei române, dar în concordanță cu idealurile epocii.

- A doua piesă este moneda comemorativă de „1.000 LEI 1998 - 150 de ani de la Revoluția Română de la 1848”, din aur 999‰, 31,103 g, 35 mm. Aversul redă simbolul revoluției din '48 (boneta frigiană, fasciile și drapelele încrucișate), scut cu stema actuală și anul 1998. Pe revers este reprezentarea „României rupându-și lanțurile” de pe Medalia „Expoziției de agricultură și Industrie” din 1866 și de pe Medalia „I. C. Brătianu” din 1891, precum și anii jubiliari. Legenda este DREPTATE FRATIE, devisa revoluției din Țara Românească, adoptată prin Decretul nr. 1, din 14 iunie 1848, împreună cu drapelul tricolor (un tablou de epocă înfățișează un grup de revoluționari purtând drapelele revoluției, pe care este înscrisă această deviză).

Cea mai recentă piesă cu referiri la anul revoluționar 1848, emisă tot de Banca Națională a României, este o monedă comemorativă de „500 LEI 2007 - Nicolae Bălcescu”, din aur 999‰, 31,103 g, 35 mm. Pe avers, sub stema actuală, nominalul și anii 1848 - 2007, este legenda DREPTATE SI FRATIE, care a fost și devisa Societății „Frăția” din care a făcut parte N. Bălcescu și care a pregătit revoluția, devisa adoptată prin decret de revoluționarii munteni. Pe revers este portretul din față al revoluționarului N. Bălcescu, anul nașterii și morții (1819 - 1852).

Simbolurile anului revoluționar s-au perpetuat pe câteva medalii. Un exemplu este Medalia „Expoziția de horticultură și agricultură a Principatelor Unite”, 1866, 60 mm, din argint și bronz. Pe avers este redat simbolul Revoluției biruitoare/Libertății - tânără înspre stânga, spre creștetul căreia coboară raze, cu părul despletit, ținând cu dreapta drapelul cu o cruce în vârful, înfășurat în jurul trupului. Cu stânga ridică ram de lauri, la picioare sunt lanțuri sfărâmate, o pușcă și o sabie rupte, iar piciorul stâng calcă pe o carte deschisă pe care scrise ENTU (rest din

Medalia, Lui Ion C. Brătianu, 1821 - 1891, gravor Paul Telge, Berlin; avers și revers

“Regulamentul Organic”). În exergă este data 11 FEBRUARIE 1866 (data abdicării lui Cuza și constituirii unei Locotenențe Domnești, care va governa țara până la sosirea principelui Carol. În acest timp s-a organizat expoziția și s-au distribuit medaliile). Alegoria este o variantă a „României rupându-și cătușele pe Câmpia Libertății”, din tabloul pictat în 1849, chiar în vâltoarea revoluției, de Constantin Daniel Rosenthal, pictor pașoptist de origine evreiască, fiu de negustor născut la Budapesta, cu studii la Londra și Paris. Tabloul avea ca model imaginea Mariei Rosetti, pe care pictorul o însoțise în acțiunea de eliberare a celor arestați de otomani după înfrângerea revoluției. Împreună au urmărit vaporul cu cei arestați și au reușit eliberarea lor. Tabloul este și un elogiu adus Mariei Rosetti pentru îndârjirea cu care s-a implicat în revoluție. Trimis în 1851 la revoluționarii din Ardeal, cu o misiune revoluționară de către Societatea Studențească din Paris din care făcea parte, arestat de autorități, torturat, a murit în închisoarea de la Budapesta fără a-și trăda tovarășii. (Există asemănări între tabloul de față și personajul central creat în 1830 de pictorul revoluționar francez Eugène Delacroix intitulat “Libertatea conducând poporul”. Tânăra care ridică drapelul Franței îmbărbătând poporul simboliza Libertatea și scena de baricade chema cetățenii la arme, fiind o alegorie foarte potrivită ideii de revoluție a epocii).

Alegoria inspirată de tabloul lui Rosenthal va fi reluată (cu mici deosebiri la portret) și pe medalia comemorativă “I. C. Brătianu”, semnată PAUL TELGE BERLIN și bătută la moartea sa (1891), din argint și bronz. Pe revers este imaginea tinerei spre stânga, dar cu părul ridicat și umărul

drept dezgolit, ținând cu dreapta drapelul ale cărui falduri o înconjoară. În stânga ține ram de lauri, la picioare sunt lanțuri sfărâmate. Reprezentarea era o variantă a simbolului “Revoluției triumfătoare/ Libertății” de pe medalia “Expoziției de agricultură și horticultură a Principatelor Unite”, 1866. Legenda redă anii evenimentelor la care a participat Brătianu - 1821, 1848, 1857, 1866, 1876, 1881, 1891 (nașterea, revoluția, Divanul Ad-hoc care a votat Unirea Principatelor sub un domn străin, urcarea pe tron a principelui străin adus de el în țară, alianța cu Rusia împotriva Turciei, proclamarea regatului, moartea).

Deosebiri între portretul din 1849 și medalia sunt de stil, imaginea de pe medalia din 1866 apropiindu-se mai mult de tablou - tânăra are părul liber, ramul de laur este orientat spre dreapta, drapelul nu are falduri, piciorul calcă peste “Regulamentul Organic”, la picioare se află doar lanțuri (aluzie la faptul că Maria Rosetti este cea care i-a eliberat pe condamnații sugerați de lanțuri). Tânăra din 1891 are coc, umăr dezgolit, drapelul are falduri și ramul de laur este orientat spre stânga, mai răsfirat. Pe moneda de aur din 1998 este redată imaginea din tablou, economia de spațiu fiind cea care elimină unele amănunte.

Alegoria Libertății este o ilustrare a momentului revoluționar și s-a menținut ca simbol al acestuia, așa cum fasciile, boneta frigiană și drapelele sunt un simbol francez al revoluției pașoptiste, care este parte a revoluției europene.

În același an s-a bătut pentru Ion. C. Brătianu și o medalie populară, din bronz și aurită, de 30 mm, cu toartă, semnată RADIVON. Pe avers este

Medalia, Inaugurarea statuii lui Ion Heliade Rădulescu din București, 1881, avers și revers

bustul $\frac{3}{4}$ din față, cu data și locul nașterii (Pitești, 1821) și morții (1891, Florica). Pe revers, o legendă amintește principalele sale realizări și anii importanți ai vieții sale: Jon C. Bratianu INTEMEIETORUL STATULUI ROMAN 1821, 1848, 1859, 1866, 1877/78, 1881, 1891 IN MEMORIA MARELUI SI ILUSTRULUI PATRIOT ROMAN.

O altă piesă care păstrează în legendă amintirea anului la care ne referim este Medalia "Inaugurării statuii lui Ion Heliade Rădulescu", unul din conducătorii revoluției din Țara Românească. Medalia comemorează data inaugurării statuii inițiată de prietenul său Sava Șoimănescu. Statuia a fost lucrată de italianul Ettore Ferrari, la Florența. Inaugurarea a avut loc la 21 noiembrie 1881, în ziua de Ovidenie (*Bucureștii în imagini în vremea lui Carol I*, p. 84), moment în care s-au bătut și aceste medalii din argint de 26,5 mm. Pe avers este numele patriotului și anii 1802 - 1872/1881 (anii nașterii, morții și inaugurării statuii); pe revers o legendă cu rezonanță revoluționară: URASC TYRANNIA - MI-E FRICA DE ANAR-CHIE și central anii 1822/1836. 1844/9 JUNIU/1848. Se cunosc și variante mai grosiere, de alamă. Statuia împodobește și astăzi Piața Universității din București.

Tot pentru Heliade Rădulescu s-a mai bătut o medalie, de bronz, în 1902 - "Centenarului nașterii lui Ion Heliade Rădulescu", realizată de gravorul DIMITRESCU. Pe avers este portretul din față, pe revers o legendă pe mai multe rânduri, care evocă principalii ani ai activității sale de cărturar: PĂRINTELVI LITERATVREI ROMÂNE/ NATIVNEA/ RECVNOSCATORE/

1822 - 1857/1848/1802 - 1902/1828 - 1844/CV OCASIVNEA/CENTENAR VLI.

Numeroase medalii au fost bătute pentru reprezentanți de seamă ai revoluției din cele trei provincii românești, dar cu prilejul unor evenimente ulterioare, cu legende care nu amintesc anul 1848. Astfel, în 1864 s-au dedicat medalii unor sprijinitori ai legii pentru secularizarea averilor mănăstirești, foarte populară în epocă; lui Costache Negri, Nicolae Kretzulescu și Mihail Kogălniceanu. În 1892 Academia Română a bătut o medalie pentru George Barițiu, cu portretul său pe avers. Nu trebuie să uităm seria de medalii dedicate "Prințului Unirii", Alexandru Ioan Cuza, a cărui medalistică este foarte bogată (medaliile primilor ani redau pe avers un portret inedit, lucrat după o gravură de Gheorghe Asachi). Portretul lui Al. I. Cuza (uneori asociat cu cel al principalului său sfetnic, M. Kogălniceanu) apare postum pe medalii bătute pentru comemorarea fondării unor instituții pe care le-a inițiat, el fiind un reprezentant emblematic transformărilor democratice care aveau originea în anul 1848.

Intervenția de față este o sumară trecere în revistă a medaliilor jubiliare 1848 (sau amintind acest an și o parte din marii patrioți implicați în evenimentele de atunci), an care a marcat un moment crucial în devenirea țării noastre, a opțiunii ei pentru o modernizare occidentală. A fost epoca unei lungi deliberații, la capătul căreia România s-a pronunțat pentru drumul deschis de revoluția de la 1848, având permanent în frunte pleiada de tineri participanți la evenimentele din 1848.

ARTIȘTI ȘI REVOLUȚIONARI - DESTINE PARALELE

Doina Pungă

In aprecierea și descifrarea unor destine artistice sincrone cu Revoluția de la 1848, pe fondul unui civism asumat cu responsabilitate, dar și cu un evident patos romantic, este necesară aducerea în prim plan a schimbărilor substanțiale pe care această pagină din istoria României le-a adus în concepția despre artă a timpului și a personalităților, care au contribuit la moderna ei reformulare.

Se poate spune că, alături de publicistica vremii, de literatură și de muzică, pictura, grafica și chiar începuturile artei statuare, poartă amprenta sentimentului istoriei și a implicării necondiționate în actualitatea fierbinte a anului 1848. Atașați unui timp istoric scurt, de mare densitate politică și tensiune spirituală, artiștii pașoptiști au aderat cu entuziasm la înfăptuirea programului politic al Revoluției, lărgind semnificația social-istorică și finalitatea educativă a artei, Nicolae Bălcescu fiind cu siguranță personalitatea emblematică cu cea mai puternică înrăurire asupra creației artistice. Revoluția de la 1848 a potențat capacitatea de implicare civică a conștiinței artistice românești și a reprezentat un fundal ideatic pe fondul căruia a apărut o generație distinctă – generația artiștilor pașoptiști.

Ideile revoluționare și mișcarea artistică, care și-a aflat un loc distinct în evoluția picturii, graficii și sculpturii românești, au ajuns astfel la un punct de convergență și de sincronizare perfectă, fenomenul caracterizând de altfel arta europeană a momentului, în ansamblul ei. Ca urmare, s-a instaurat în arta românească un nou statut ideologic al portretului de factură Biedermeier, al compozițiilor istorice și alegorice, persistent în timp, cu sugestii pentru noi forme de expresie și abordări stilistice în anii care au urmat Revoluției, înainte și după Unirea Principatelor Române. S-a impus așadar un nou crez artistic, printr-o conjugare fericită între actul participării la viața națiunii și actul creației, susținute în permanență de controlul atitudinii civice și de autoanaliză.

Ion D. Negulici, Barbu Iscovescu, Constantin Daniel Rosenthal, Costache Petrescu, Petre

Mateescu, Vasile Mateescu, Ioan Costandea, Mișu Popp, au participat nemijlocit la pregătirea și desfășurarea Revoluției în Țara Românească și în Transilvania. Ei s-au aflat între organizatorii manifestațiilor și serbărilor populare, au avut atribuții precise în pregătirea și declanșarea Revoluției, au omagiat conducătorii în portrete-efigie către care s-a întors mereu permanenta nevoie de repere morale a națiunii române. Ei sunt aceia care au dedicat idealurilor pentru care luptau compoziții alegorice, cu mesaje puternice, care subliniau prin forța penetrantă a imaginii necesitatea instaurării libertăților democratice, a instituțiilor naționale, necesitatea unirii teritoriilor românești, recunoașterea drepturilor națiunii române din Transilvania.

Alături de ei, Constantin Lecca, Gheorghe Năstăseanu, Theodor Aman, Gh.M. Tătărescu, August Strixner, au susținut ideile și programul Revoluției printr-o valoroasă serie de picturi, desene, acuarele și litografii sau prin acțiuni și declarații directe, formulate cu claritate.

O cronică artistic-interpretativă a Revoluției de la 1848 și o activitate de o excepțională dăruire a impus memoriei colective numele lui **Ioan D. Negulici** (1812-1851), tânărul remarcat de comitele și omul de litere Scarlat Roset și de Maria Rosetti, în al cărui atelier de țesături și broderie a început să-și exerseze talentul, desăvârșindu-și personalitatea artistică la Iași, în preajma pictorului italian Niccolò Livaditti (1804-1860), refugiat politic din grupul carbonarilor, și la Paris, în atelierul pictorilor Léon Cogniet (1794-1880) și Michel Martin Drolling fiul (1789-1851).

La Iași i-a cunoscut pe Vasile Alecsandri și Alexandru Ioan Cuza, iar în capitala Franței, unde a ajuns pentru prima dată în 1833, a întâlnit grupul tinerilor studenți români cu vederi progresiste, care locuiau în pensiunea Ducolombier din strada St. Hyacinte, Cartierul Latin – Ion Ghica, Alecu G. Golescu, Nicolae Kretzulescu, Dumitru C. Brătianu.

Ion D. Negulici s-a alăturat, atras de C. A. Rosetti, intelectualilor români cu vederi politice

înaintate. Cunoscut și apreciat ca traducător din limba franceză, a avut o susținută activitate politico-culturală în cadrul „Societății Literare”, societate întemeiată de Ion Heliade Rădulescu, care masca gruparea secretă „Frăția”. Focul din 23 martie 1847 i-a distrus lucrările artistice, fiind despăgubit de Comisiunea de ajutorare cu suma de 8000 lei. În anul 1848, concretizând programul cultural al lui Ion Heliade Rădulescu, care preconiza ca traduceri publicate în populara colecție "Biblioteca Enciclopedică" să fie însoțite de „icoane”, Negulici a realizat litografiile în peniță pentru traducerea *Călătoriilor lui Gulliver*, de Jonathan Swift, după ediția Fournier-Ainé, apărută în 1838, cu ilustrații de Jean-Ignace-Isidore Gérard Grandville (1803-1847). Arta lui Negulici ca ilustrator și autor de „vignete” a fost imediat elogiată în ziarul „Curierul Românesc”, nr. XX, din 1848.

A luat parte la ședințele din casele Goleștilor, în februarie și mai 1848, ascultând proiectul de Proclamație al lui Nicolae Bălcescu și a participat la alcătuirea Comitetului revoluționar. Urmărit și percheziționat pentru activitatea conspirativă, a scăpat cu ajutorul dat de *Aga Iancu Manu*, pe care l-a și portretizat într-o remarcabilă pictură.

Negulici s-a aflat pe stradă în zilele de 11 iunie, călăuzind mulțimea spre palatul domnitorului Gheorghe Bibescu (1804-1873), și 19 iunie, chemând populația să lupte pentru eliberarea membrilor Guvernului provizoriu. A fost numit, prin decretul nr. 3037, din 23 iunie, „ocârmuitor” al județului Prahova și a ieșit cu stindardul în piața Ploieștiului, în zilele de 28-29 iunie, vorbind mulțimii la vestea că Guvernul provizoriu s-a refugiat la Rucăr. În septembrie 1848 a luat drumul exilului, la Brașov și apoi la Brusa.

Consecvența artistului în realizarea unei galerii reprezentative de portrete desenate sau pictate ale personalităților care au inițiat, au înfăptuit și s-au sacrificat pentru Revoluție, acoperă o perioadă de timp care cuprinde anii petrecuți la Paris, activitatea de revoluționar, exilul la Brașov și la Brusa. Negulici a cuprins în această galerie portretul de tinerețe al lui *Dumitru C. Brătianu*, realizat la Paris, în anii 1835-1837 sau 1841-1842, al lui *C. A. Rosetti în uniformă de aghiotant* (1839), portretul în creion al pictorului *Constantin Daniel Rosenthal*, datat „1844”, cu însemnarea ulterioară „Pictoru Rosenthal/spînzurat de Unguri (18) 48”,

portretul lui *Ion Heliade Rădulescu* (pictat la Brașov), portretele în acuarelă și creion ale lui *Ion Niță Magheru* (Brusa 1849), *Alexandru Zane* (inginer și publicist, membru al Societății Studenților Români de la Paris, Brusa 1849), *Cristian Tell*, *Nicolae Pleșoianu*, portretul pictat al lui *Nicolae Bălcescu*.

Un portret mai puțin citat, realizat probabil în 1848, aflat în patrimoniul Muzeului Național de Artă al României, evidențiază personalitatea lui *Costache Duca*, investit cu lănta tricoloră a Revoluției, „ocârmuitor” al județului Ilfov și membru al „Direcției emigraților” la Brașov, nepotul doctorului Apostol Arsachi, om politic cu vederi conservatoare. Costache Duca s-a refugiat ulterior la Brusa, unde s-a bucurat în continuare de prietenia lui Negulici și de aprecierea lui Ion Heliade Rădulescu.

Înainte de a trăi drama exilului la Brusa, unde s-a stins din viață, Ion D. Negulici s-a refugiat în 1848 la Brașov, unde i-a întâlnit pe revoluționarii refugiați din Țara Românească, dar și pe conducătorii români ai Revoluției din Transilvania. Aici a început să lucreze, împreună cu Barbu Iscovescu, un *Album* adesea citat, care trebuia să cuprindă portretele litografiate ale revoluționarilor de la 1848. Deși pictorul C.I. Stăncescu afirma că artistul a executat la Brașov portretele lui *Nicolae Bălcescu* și *Ion Heliade Rădulescu*, litografiate ulterior în anii 1850-1851, din *Albumul* proiectat nu s-a păstrat decât portretul litografiat al revoluționarului sârbo-croat *Giovanni Battista Bencich* de Negulici și portretele realizate de Barbu Iscovescu, litografiate după desenele originale la Paris, pe o singură planșă comemorativă.

Portretele pictate sau desenate de Negulici, unele în vederea multiplicării prin tehnica litografiei, sunt opere remarcabile și pentru farmecul lor expresiv, pentru desenul precis și corect, pentru structura armonioasă a formei și finețea reprezentării, cu subtile nuanțări și pasaje valorice.

După cinci luni de exil la Brașov, artistul a plecat la Constantinopol, ca „musafir” al sultanului, fiind internat la Brusa, unde a desenat și figuri ale localnicilor. Înainte de a muri, în scrisoarea din 21 februarie 1851, adresată lui Ion Heliade Rădulescu, și-a exprimat din nou, convingător, principiile democratice pentru care a militat: „Eu mai întâi sunt român, prin urmare am amor

propriu național....sunt democrat; principiile îmi sunt „Dreptate, Frație, Datorie”, căci „acela care luptă pentru o cauză nu mai este al său, ci al principiilor al căror apostol s-a făcut”.

Cel care a scris necrologul pictorului a fost Grigore Zosima. A murit joi, 5 aprilie 1851, și a fost înmormântat la Constantinopol. Într-o scrisoare din 9 aprilie 1851 a lui G.I. Crețescu, adresată de la Constantinopol lui Constantin Ipătescu, fratele exilaților Nicolae și Grigore Ipătescu, se menționează că Negulici „a fost petrecut până la mormânt, pe lângă arhieru și alți popi greci, și de părintele Znagoveanu, care a venit de o săptămâna aici.”

Pictor romantic și revoluționar, evreu născut la Budapesta, român prin adopțiune, **Constantin Daniel Rosenthal** (1820-1851) a studiat la Viena, petrecând câteva luni și în Anglia. A ajuns la București în 1842, la îndemnul lui Negulici, pentru ca la sfârșitul anului 1844 să se afle la Paris. Este momentul în care a avut prilejul să îi cunoască pe tinerii români veniți la studiu, viitorii capi ai Revoluției din Țara Românească. A devenit, probabil, membru al „Societății Studenților Români” de la Paris și a pictat o serie de portrete compoziționale, în care se pot recunoaște figurile prietenilor săi români: C.A. Rosetti în camera sa de la Paris, *Trei revoluționari*, în care apar C.A. Rosetti, V. Mălinescu și Rosenthal sau *Natură statică cu craniu*, în care apar șase portrete, printre care se regăsesc figurile lui Rosenthal, Gh. Magheru și N. Bălcescu. Tot în această perioadă, în 1846, a pictat și un portret al lui *Nicolae Bălcescu*.

O prietenie exemplară îl va lega de C.A. Rosetti, prietenie care îi va defini destinul și cursul ulterior al scurtei sale vieți. Rosenthal a fost alături de cauza românilor, de idealurile și crezul politic al lui Rosetti, Bălcescu, al fraților Golești. Nu a fost străin de existența și de activitatea „Frației”, implicându-se cu fervoare în activitățile de pregătire și susținere a Revoluției.

În iulie 1847 s-a întâlnit cu Rosetti la Mehadia și l-a însoțit la București. În casele acestuia a asistat la ședințele „Cercului literar” și ale „Societății Literare”. A participat, de asemenea, la întrunirile conspirative convocate la librăria lui Rosetti și Winterhalder, pe Podul Mogoșoaiei, l-a ajutat pe Rosetti să strângă bani pentru fondul revoluționar și a împărțit documentele pe baza cărora membrii „Frației” își cumpărau pe ascuns pistoale și puști.

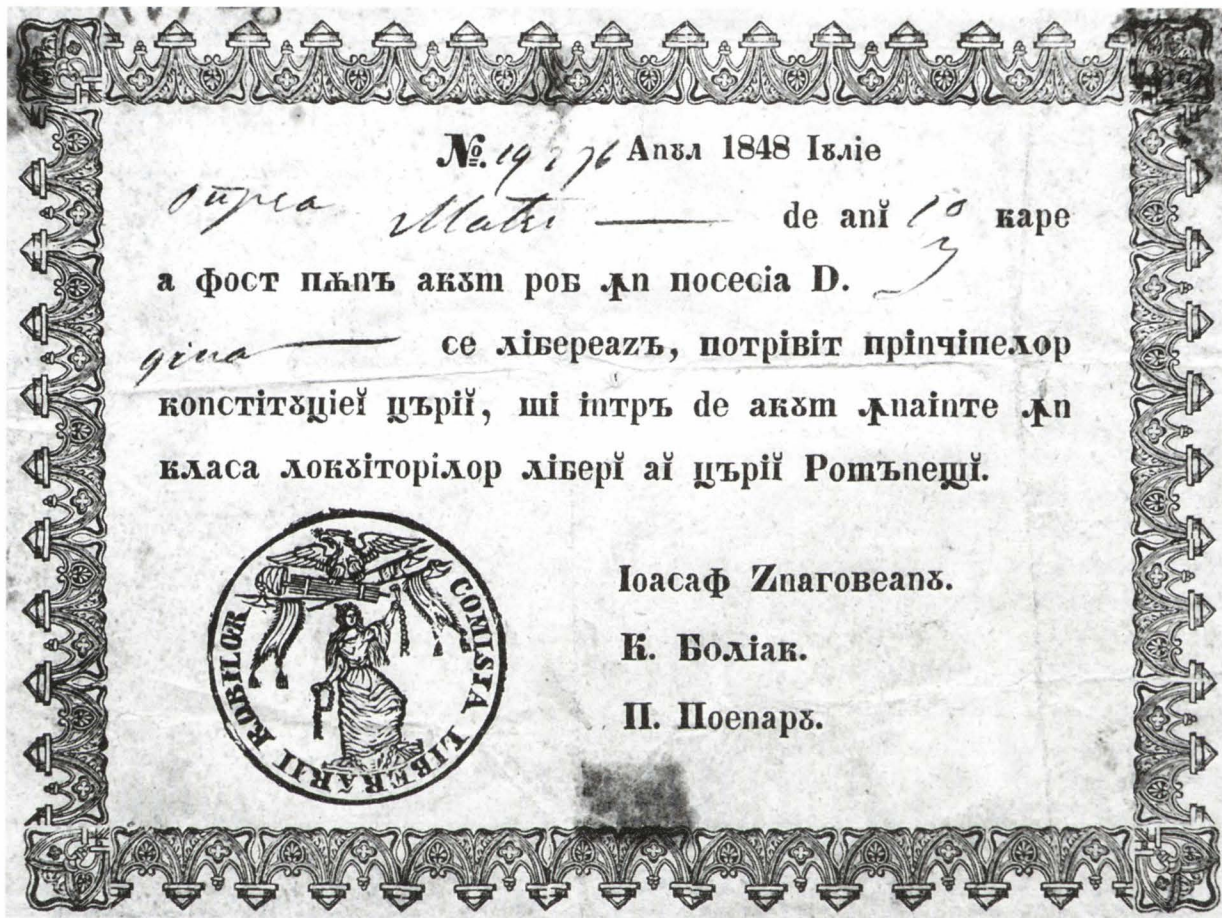
Ziua de 11 iunie 1848 l-a găsit la București. Artistul a fost prezent la marea adunare populară pe Câmpia Filaretului, iar la 18 iunie a solicitat Locotenentei Domnești a Țării Românești cetățenia valahă. Aceasta i s-a acordat prin Decretul nr. 394, din 2 august 1848, „considerând talentul d-lui Constantin Rozental, pictor istoric, considerând că a luat partea cea mai activă la revoluția noastră și dovezile ce a dat că se simte ca un adevărat Român”. Decretul a fost semnat de Ion Heliade Rădulescu și de Christian Tell.

Activitățile pentru care a fost solicitat au fost dense și foarte diverse. Se cunoaște faptul că Rosenthal a făcut parte la sfârșitul lui iulie din delegația plecată la Giurgiu pentru a-l primi pe Soliman Pașa. Trebuia să îi facă portretul, despre care nu se știe dacă a fost sau nu realizat. Sunt însă memorabile cuvintele adresate lui Rosetti, cuprinse în scrisoarea din data de 28 iulie: „...Admir tot mai mult, pe zi ce trece, poporul valah. Ce inteligență! Ce blândețe!...Nu vă puteți închipui cât sufăr pentru cauza voastră. Nu m-aș fi crezut atât de valah. Patria mea este Valahia, prietenul meu ești tu” .

Pentru a marca importanța sosirii lui Soliman Pașa la București, Ministrul Treburilor din Lăuntru a hotărât ridicarea unui arc de triumf și a trimis în acest sens o adresă Sfatului orașenesc din București, prin care se cerea să se pună la dispoziția lui Rosenthal toate materialele necesare.

Călătoria sa la Giurgiu, în luna septembrie, a avut un evident caracter de propagandă. Pe 19 septembrie a fost însă arestat și închis la Giurgiu, împreună cu fruntașii revoluției aduși de la București. Eliberat pe 24 septembrie, la intervenția consulului austriac din București, care continua să-l considere supus al Imperiului Austriac, Rosenthal a insistat să rămână cu tovarășii săi. Împreună cu Maria Rosetti, pe care a întâlnit-o la Giurgiu, a urmat ambarcațiunile cu arestați în susul Dunării, spre Vidin, pentru a-i ajuta sau chiar a-i elibera, așa cum s-a și întâmplat la Svinița, lângă Orșova.

Rosenthal a fost nevoit, ca proscris, să ia calea exilului spre Paris, prin Budapesta și apoi prin Elveția. Mereu a avut cu el o imagine a Republicii pe care a visat-o și o „cutiuță cu pământul sfânt al Patriei”, așa cum nota în scrisoarea din 11 decembrie 1850, trimisă lui Rosetti : „Dacă ai ști cu câtă admirație contemplan aceste jucării frumoase, de câte ori am îmbrățișat

№. 1976 Англ 1848 Ізліе

Опреа Мати — de ani 20 каре
а ФОСТ ПЪНЪ АКЪМ РОБЪ АН ПОСЕСІА D.

дана — се лібереазъ, потривіт прінціпелор
конституціеі църіі, ші інтръ де акъм Аианте АН
власа локзиторілор лібері ай църіі Ротънеші.

Іоасаф Знаговеанъ.

К. Боліак.

П. Поенаръ.

Bilet la mână pentru eliberarea robilor țigani, M.N.I.R.

mica republică și cutiuța cu pământ sfânt, singurii prieteni pe care îi am în jurul meu!". În 1848 a pictat *Portretul lui Nicolae Golescu în costum de vânătore* și a ridicat statuia *România eliberată* în curtea Vorniciei, al cărei soclu apare în acuarela *Eliberarea țiganilor* a lui **Theodor Aman** (1831-1891). Tânărul artist a reprezentat în fața statuii scena primirii actelor de dezrobire emise de „Comisia liberării robilor” îmbogățind arhiva de imagini cu un moment important din concretizarea reformelor politice ale Revoluției. Un exemplar din seria acestor „acte la mână”, semnat de Ioasaf Znogoveanu, Cezar Bolliac și Petre Poenaru, pe numele lui „Oprea Petre ...de ani 20”, care „intră de acum înainte în clasa locuitorilor liberi ai Țării Românești”, se află în patrimoniul Muzeului Național de Istorie a României. În lucrarea *Les Principautés Danubiennes*, Jules Michelet s-a referit la autorul monumentului ca fiind Rosenthal, un „artist distins” care „improvizase la București Libertatea, pe care o adora un popor întreg”. Statuia a fost distrusă din ordinul lui Emanoil

Băleanu în ziua de 28 iunie, zi în care guvernul revoluționar a părăsit pentru un timp Bucureștiul. Lucrările de demontare au fost comentate vehement, ca un act de vandalism, în numărul 8-10 din 6/18 iunie, al ziarului „Pruncul Român”, dar cetățenii Bucureștiului au păstrat multă vreme în amintire statuia din curtea Vorniciei.

Înălțarea monumentelor de for public a reprezentat de altfel o parte din programul politic al Revoluției de la 1848, care își află fundamentarea în istorismul și romantismul tematic al operei lui Gheorghe Asachi, Mihail Kogălniceanu, Nicolae Bălcescu, Ion Heliade Rădulescu.

Într-un discurs ținut la data de 15 august 1848 pe Câmpia Libertății de la Filaret, Cezar Bolliac susținea realizarea statuilor lui *Mihai Vitezul*, *Tudor Vladimirescu* și *Gheorghe Lazăr*, pentru care Guvernul Provizoriu angaja finanțarea din partea statului.

Constantin Daniel Rosenthal a realizat prima pictură cu imaginea alegorică a României, *România rupându-și cătușele pe Câmpia Libertății* în

Barbu Iscovescu, *Autoportret*, Biblioteca Academiei Române - Cabinetul de Stampe

august 1848.

În titlul lucrării apare numele de **România**, o aluzie la dorita Unire a Principatelor Române, iar pe corpul României se înfășoară drapelul tricolor. Comitetul revoluționar de la Paris a hotărât litografierea picturii în 1850, ca material de propagandă. Văzută probabil de Jules Michelet, acesta scria în 1852: „... un tablou excelent, de o tinerețe, de un farmec de necrezut; înfățișează România pe Câmpia Libertății unde o sută de mii de oameni înconjurau tribuna...”. Pictura a fost litografiată la Paris, de litograful Leray, în atelierul lui Bertauts, din strada Cadel, nr.11.

La Paris, în 1850, Rosenthal a conceput pictura *România revoluționară*, având-o ca model pe Maria Rosetti, portret alegoric cu un elan romantic evident și gestică semnificativă, care evocă momentul dramatic al luptei din 13 septembrie, din Dealul Spirii. Tot la Paris a pictat o lucrare, astăzi pierdută, cu familia Rosetti într-un interior, în care apare și autoportretul său.

Pictor și participant la evenimentele internaționale, pictorul Rosenthal își mărturisea crezul artistic: „O vreme am pictat tablouri sentimentale și am crezut că aceasta este vocația mea... Mai târziu am văzut că revoluția ne-a zdruncinat, că

revoluția a intrat în sufletul meu...; am simțit și simt încă înclinarea pentru tablouri caracteristice. Nu pot să creez decât figuri de femei, mame care să ne îndrepte corupția, figuri eroice, nobile și blânde în același timp”.

Constantin Daniel Rosenthal a solicitat Comitetului revoluționar de la Paris o misiune specială pentru sine, convins că „revoluția va veni și România va reinvia”. În mai 1851 a plecat spre Transilvania „pentru a putea face propagandă în favoarea unirii tuturor românilor”. La Budapesta a fost însă arestat de poliția imperială, avertizată de Ludovic Bonaparte. Torturat, a murit în noaptea de 22 spre 23 iulie 1851, refuzând trădarea tovarășilor de luptă.

Barbu Iscovescu (1816-1854) a venit în contact cu noile idei care animau întreaga Europă la Viena, unde a studiat pictura de șevalet și scenografia, și la Paris, unde l-a întâlnit pe Negulici în atelierul lui Edouard-François Picot și Michel-Martin Drolling.

A ajuns la București după o trecere prin Banat și Oltenia, în 1847. Din această călătorie datează o valoroasă serie de desene cum sunt portretele căpeteniilor de oaste sârbi - *generalul Knijonici, adjutantul Milivoj Petrovici, maiorul Radovan Petrovici, maiorul Petro Davidovici, maiorul Stanoilă Petrovici, Milan Kralievici, porucicul Peter Raici, locotenentul Arsenie Stefanovici, Miloș Kalievici și Pavel Stamatovici*. Unele datate „1847”, *Vederile din Craiova și Slatina* din colecția Cabinetului de Stampe al Bibliotecii Academiei Române aparțin aceleiași perioadă. Trecând probabil prin Romași, l-a portretizat și pe *Gheorghe Magheru*.

La București a primit sarcina de a executa stindardul Revoluției, cu deviza „Dreptate și Frăție”, care înobilează acuarela lui Costache Petrescu. În fruntea mulțimii, cu acest tricolor, Barbu Iscovescu va intra în palatul domnitorului Gheorghe Bibescu.

Barbu Iscovescu a fost chemat să realizeze, în zilele Revoluției, recuzita pentru momentele festive și oficiale. Astfel, în cinstea sosirii la București a lui Soleiman-Pașa, a decorat sala teatrului „cu gust și ingeniozitate”. Pe scenă era așezat portretul Sultanului, înconjurat de cele 12 articole ale Constituției „transparent luminate”. În aceeași perioadă a pictat și *Portretul lui Nicolae Golescu*.

Înregistrat ca al 43-lea pe lista proscrisilor, a plecat în Transilvania, la Brașov, acolo unde se

aflau o parte dintre refugiații români, în frunte cu Ion Heliade Rădulescu. În iarna anului 1848 a plecat spre Țara Moșilor, pentru a cumpăra arme și pentru a se întâlni cu frații revoluționari din Transilvania. Această călătorie era în același timp urmarea unui proiect comun cu Ioan D. Negulici, care își propunea portretizarea fruntașilor Revoluției. Desenele, executate în vederea litografierii, aveau menirea de a omagia și rememora, pentru viitorime, personalitatea și

Costache Petrescu, *Ion Heliade Rădulescu* purtând tricolorul
Biblioteca Academiei Române - Cabinetul de Stampe

lupta eroilor neamului românesc. Planul comun al celor doi artiști s-a concretizat în cele din urmă în schițele și portretele pictate de artist în 1849 și în litografia *Apărătorii naționalității române din Transilvania*, planșă imprimată la Paris, în atelierul lui Fourquemin. Figurile prefectilor *Ioan Buteanu* (spânzurat în Zarand), *Simion Balint*, *Petre Dobra* (împușcat la Abrud) și *Nicolae Solomon* încadrează chipul lui *Avram Iancu*, „prefectul aurar”, plasat în centrul planșei. Sunt portrete care au fost reproduse în numeroase publicații ulterioare, cum sunt amplul volum dedicat Revoluției care a

apărut la Budapesta, în 1898, realizat de Jókai Mór, Bródi Sándor și Rákosi Victor sau volumul *Simeon Balint. Din istoria vieții sale. - Fapte și lupte din Munții Apuseni ai Ardealului în 1848-1849*, scris de E. Hodoș, tipărit la Tipografia arhidiecezană înființată la Sibiu de mitropolitul Andrei Șaguna la Sibiu și la București, în 1913, în Tipografia Carol Göbl și I.St. Rasidescu.

În toamna lui 1849, la Paris, s-a împrietenit cu Theodor Aman și, la îndemnul lui Nicolae Bălcescu, a început să copieze la Biblioteca Națională portretele gravate ale domnitorilor români - *Gheorghe Ștefan, Șerban Cantacuzino, Constantin Mavrocordat, Mihai Viteazul, Matei Basarab*. În același timp a continuat să se întâlnească cu revoluționarii români aflați în exil. În 1853 artistul a plecat spre Constantinopol, cu speranța de a ajunge acasă. A rămas aici peste un an, lipsit de mijloace materiale, fiind doborât de boală, după multe regrete și decepții.

Cu o biografie încă nedescifrată, **Costache Petrescu** a rămas cunoscut prin acuarela care înfățișează grupul de revoluționari manifestanți pentru Constituție, îmbrăcați în haine de sărbătoare, cu eșarfe tricolore, în frunte cu Barbu Iscovescu, purtând stindardul pictat de el însuși. Din creația sa se mai păstrează la Cabinetul de Stampe al Bibliotecii Academiei Române un portret în acuarelă al lui *Ion Heliade Rădulescu*, datat „1848”.

Reprezentant al portretului Biedermeier, ca și Constantin Lecca, **Petre Mateescu** (1825-?), a cărui viață și activitate sunt mai puțin cunoscute, a studiat pictura la Academia Regală de Arte Frumoase de la Florența, unde a încercat "mai întâi a face portretul cu creion și acuarelle".

Artistul, portretizat de Barbu Iscovescu, s-a alăturat grupului de tineri revoluționari în 1848, fiind recunoscut drept „unul dintre pictorii oficiali ai revoluției”. Din acest an datează *Portretul generalului Gh. Magheru*, litografiat în culori, editat și difuzat la Craiova de Ralian și Ignat Samitca. Piesă de valoare excepțională, piatra litografică pentru varianta alb-negru a acestui portret oficial, care a fost imprimat la Viena, în atelierul lui Johann Höfelich, se află în patrimoniul Muzeului Național de Istorie a României.

Experiența pe care a acumulat-o ca portretist format în Italia, și poate ca litograf, i-a fost utilă în perioada 1849-1855; când a fost student al Academiei

de Artă Sf. Ana de la Viena. În documentele Arhivei "Otto Wagner" de la Viena, din anul 1849 se menționează că "mai, devreme, a făcut portrete ca litograf". A revenit la Florența în 1868, cu sprijinul domnitorului Barbu Știrbei. De aici îi scria pictorului Gh. M. Tătărescu, un alt artist român format la școala academismului italian, că dorește să se întoarcă în țară, ca profesor de desen.

Barbu Iscovescu, *Petre Mateescu*
Biblioteca Academiei Române - Cabinetul de Stampe

Vasile Mateescu, prins și el în vârtoarea revoluției, a condus acțiuni în favoarea Constituției și împotriva vechiului Regim, a dus în diverse orașe mesajele și cuvântul Revoluției, a organizat o ceremonie de ardere a Regulamentului Organic. Așa cum arată în volumul *Valea lacrimilor sau biografia lui Vasile Mateescu, practică de el însuși*, apărută la București în 1896, a fost delegat pentru a reprezenta județul Teleorman "pentru că prea îi plăcea constituția".

Constantin Lecca (1807-1887), autor de compoziții istorice, colaborator începând din 1829 la revista „Biblioteca Românească” a lui Zaharia

Petre Mateescu, *Piatra litografică pentru litografia Portretul Generalului Gh. Magheru, M.N.I.R.*

Carcalechi și la „Almanahul Statului”, considerat a fi unul dintre continuatorii tezelor istorice promovate de Petru Maior cu privire la apărarea drepturilor națiunii române, se afla la Craiova în iunie 1848.

Profesor de desen la Școala Centrală de la Craiova, a ieșit probabil și el în întâmpinarea grupului de revoluționari sosit în oraș, în ziua de 15 iunie. Era prieten cu Ioan Maiorescu, apropiat ideilor Revoluției și, după înfrângerea din septem-

brie, s-a refugiat la Braşov, recunoscându-se drept partizan al regimului revoluţionar. În consecinţă, la 18 octombrie 1848, odată cu restaurarea vechiului regim, numele lui apare pe lista profesorilor Şcolii Centrale de la Craiova „îndepărtaţi din şcoală ca unii care în loc să se mărginească a preda şcolarilor moralul şi învăţăturile, s-au abătut din datorii cu luare de parte la revoluţie, întrebuiţând propaganda”.

Pentru acelaşi crez politic şi artistic prin care se distinge generaţia paşoptistă au militat şi transilvănenii **Mişu Popp** şi Ioan Costandea. Mişu Popp (1827-1892) avea doar 21 de ani când a izbucnit Revoluţia în Transilvania şi „lăsă paleta în cui şi apucă arme, intrând în rândurile gardei naţionale române, ce păzi Braşovul...” după cum notează Iuliu I. Roşca în volumul *Scriitori şi artişti – Amintiri personale* publicat în 1890.

Mişu Popp a condus centuriile româneşti care apărau Braşovul, punându-şi în slujba revoluţionarilor toate cunoştinţele militare pe care le dobândise în şcoala de cadeţi. După înfrângerea revoluţiei în Transilvania a emigrat în Ţara Românească şi a fost arestat la Ploieşti, ca revoluţionar, fiind pus repede în libertate.

Pictorul transilvănean participant la Revoluţie a avut ambiţia de a aduna într-un „Pantheon” portretele celor mai iluştrii bărbaţi din vremea sa, dintre care se remarcă *Portretele lui Avram Iancu*, *Portretul mitropolitului Andrei Şaguna* şi *Portretul căpitanului Pavel Zăgănescu*, *Portretul al lui Andrei Mureşanu* şi un *Portret al lui Nicolae Bălcescu*, despre care Iuliu Roşca scria că era „...de-o asemuire desăvârşită...” şi că se afla în casa lui Mişu Popp de la Braşov.

Ulterior imaginii lui *Avram Iancu* reprezentat la bătrâneţe, a realizat, probabil în 1885, la solicitarea lui George Avesalom din Viştea de Sus, o altă imagine a eroului aflată în patrimoniul Muzeului Naţional de Istorie a României. Sursele de inspiraţie pentru acest portret în care eroul este redat bust, în uniformă de husar, au fost portretul pictat de Barbu Işcovescu şi portretele litografiate de Ioan Costandea în 1860 şi de Georg Johann Venrich în 1864, aşa cum subliniază doamna dr. Maria Ioniţă în studiul *Contribuţii la iconografia unor participanţi la Revoluţia de la 1848*.

Susţinător activ al partidei naţionale din Transilvania, legiunii române, Mişu Popp este şi autorul unui proiect pentru statuia lui Andrei

Mureşanu (1816-1863), poet, strălucit publicist şi teoretician al artei, autorul versurilor imnului „Deşteaptă-te române”. O alegorie cu acelaşi subiect a fost litografiată la Viena, în atelierul lui August Schubert. Mişu Popp a realizat două schiţe pentru monumentul lui Andrei Mureşanu, dintre care una îl înfăţişează pe poet în atitudine de orator, aşezat lângă un pedestal, între două coloane antice. Alături de pedestal apare figura simbolică a unui ţăran care încearcă să se elibereze din lanţurile robiei – aceasta fiind schiţa care a fost acceptată de comisia constituită pentru ridicarea monumentului.

Ioan Costandea (1814-1880), primul sculptor român din Transilvania, format ca artist la Academia de Arte Frumoase Sf. Ana de la Viena, profesor de desen la Institutul Therezianum de la Sibiu, a fost numit comandant al gărzii civice de la Ocna Sibiului. S-a angajat în mişcarea revoluţionară considerând-o un moment important al luptei românilor transilvăneni pentru dreptate socială şi emancipare naţională. Bun cunoscător al tehnicii litografiei, a executat în anii 1848-1849, portretele oficiale ale *Generalului Lüdgers*, şi mai târziu, după 1855, trei portrete ale lui *Avram Iancu*. Eroul revoluţionar este reprezentat în trei ipostaze diferite – călare, în fruntea oştirii sale de ţărani, în haine civile şi bust, în uniformă de husar cu atribute de comandă. Uniforma militară cu brandenburguri şi pelerina purtată pe umeri, figura cu mustăţi şi favoriţi, sunt reluate în *Portretul ecvestru* pictat de Mişu Popp.

Ioan Costandea a contribuit prin opera sa la fixarea importanţei Revoluţiei de la 1848 în memoria colectivă a naţiunii române. Având un dublu sens, etic şi apologetic, efigiile lui *Avram Iancu* create de artist simbolizează avântul revoluţionar şi frumuseţea unei vieţi sacrificate pentru nobila cauză a libertăţii. Dincolo de asemănarea fizică şi de exactitatea vestimentaţiei, Ioan Costandea, ca şi Barbu Işcovescu, „autori ai unor imagini - sursă pentru o iconografie intens popularizată”, au căutat să descopere şi să ofere receptării realităţii umane, exemplare în acelaşi timp.

Gheorghe Năstăseanu (c. 1812 – Roma septembrie 1864), cunoscut ca pictor portretist şi litograf, s-a remarcat prin tendinţele romantice ale artei sale, ca şi C.D. Rosenthal. După absolvirea Academiei Mihăilene de la Iaşi, a plecat în anul

1843 ca bursier la Roma, unde a participat la Revoluția de la 1848 pe baricadele Romei, fiind alături de mișcarea națională italiană. Plecat la Paris în 1853, s-a întâlnit cu grupul de revoluționari români exilați din Țara Românească. A revenit în țară în 1860 și a fost trimis din nou la Roma, pentru executarea unor copii destinate Pinacoteei Naționale de la Iași.

Pictorul **Gh.M Tătărescu** (1818-1894), nepot și elev al unui pictor de biserici familiarizat cu canoanele tradiționale ale Erminiilor bizantine, a ajuns Roma în 1845, în urma unei burse primite din partea autorităților bisericești ale vremii, cu sprijinul unui înalt prelat. Alegerea Italiei nu este întâmplătoare pentru mentalitatea mecenatului și cercurilor clericale românești din acea vreme. În Țările Române, ca de altfel și în Europa occidentală, exista convingerea că nici un artist nu putea fi considerat format pe deplin dacă nu călătorea și nu studia la Roma.

Progresul artei românești în urma dramaticei experiențe umane și sociale, care a marcat anul 1848, an în care tinerii pictori au trăit momente pe care le-au transfigurat în imagini emblematice, este exemplu verificat și prin creația lui Tătărescu. Artistul și-a schimbat modul de a gândi și de lucra după întâlnirea de la Roma, în primăvara lui 1847, cu Nicolae Bălcescu și cu Ion D. Aricescu. Pe Nicolae Bălcescu îl cunoscuse în 1840, la Episcopia Buzăului, iar cu Aricescu va avea o lungă corespondență. Lui Bălcescu îi face la Roma un portret în creion, cuprins în caietul său de schițe, iar lui Aricescu, viitorul prefect de Romanați, un portret în ulei.

Tânărul pictor nu a rămas străin de frământările epocii, s-a apropiat de cauza Revoluției de la 1848 și a sperat ca arta sa să poată fi de folos țării în care s-a născut. Nu a fost însă un luptător pe baricadele Romei, așa cum a fost Gheorghe Năstăseanu, dar a slujit idealul libertății prin mesajul unor emblematice alegorii, de mari dimensiuni. A urmărit în presa italiană știrile din țară, și-a intensificat corespondența cu Ion D. Aricescu și Constantin A. Crețulescu, bucurându-se pentru „noile reforme ale iubitei noastre țări!...”. Sunt cuvinte cuprinse în scrisoarea din iulie 1848, către Ion D. Aricescu, scrisoare publicată de Jacques Wertheimer-Ghika.

Tătărescu a realizat la Roma două desene cu temă revoluționară, înfățișând România ca pe o

femeie care poartă drapelul țării și aruncă lanțurile rupte ale robiei. Concepută ca o lucrare dedicată patriei și ca o precizare a poziției sale față de mișcarea revoluționară, compoziția alegorică *Deșteptarea României* prezintă o Românie, care se trezește din somnul secular în prezența credinței, religiei, științelor și artelor frumoase, a îngerului care îi ridică vălul obscurantismului. După cum mărturisește în corespondența sa, artistul a găsit motivul de inspirație în răscoala lui Tudor Vladimirescu și în Regulamentul Organic. Expusă în 1850 la Roma, lucrarea a atras atenția Italiei asupra evenimentelor care se desfășurau în Principatele Dunărene. Multiplicată prin litografii, pictura a fost reprodusă în presa vremii și comentată de condeii unor publiciști ca Luigi Abati sau Quirino Leoni : "... Dl. Tătărescu, într-un tablou al său - scria Leoni - vrea să figureze simbolic renașterea noii și - să sperăm - durabilei civilizații a Valahiei, patria sa. Într-o vastă câmpie parcursă de Dunăre, ca să marcheze bine țara ce trebuie înțeleasă, pe care se văd unele vestigii ale faimosului pod construit aici de împăratul Traian, și care e închisă de îndepărtații Carpați....zace o nobilă figură de femeie....peste stindardul valah doborât; - un lanț și o cătușă spartă la picioarele ei, semnifică sclavia care a oprimat această victimă,... câteva ruine de monumente ici colo și cornul abundenței lângă figură, slujesc să ateste civilizația antică, fertilitatea și bogăția sa: în vreme ce câteva grupuri de familii sărace și rătăcitoare fac să reiasă contrastul mizeriei și a părăsirii care au urmat înfloritoare stări a provinciei... Atitudinea ei este aceea a unei persoane, care, zăcând, caută să se ridice. Un înger, frumos ca un mesager al speranței... ridicând vălul alegoric al ignoranței și al erorilor în care sclavia scufundă națiunile oprimate, descoperă fața splendidă și ființa simbolicei femei, în vreme ce cu mâna dreaptă, arată spre înaltul cerurilor...". În registrul superior al lucrării se putea vedea "pe un tron de nori, o majestuoasă femeie acoperită de o mantie albă, și susținând cu mâna o cruce", și "la dreapta sa un copil cu chip îngeresc ținând deschisă o Evanghelie", iar "la stânga, un glob, cărți și emblemele artelor frumoase...alese să devină cultură a geniului și a intelectului".

Pictura *Deșteptarea României* a avut un destin special în contextul istoric și social european și românesc. Circulația alegoriei în mediile italiene

și românești se datorează mai ales reproducerilor litografice executate de maestri ai acestei tehnici. Tătărescu a trimis lucrarea domnitorului Barbu Știrbei, la București. Donată în 1850 Galeriei de Pictură a Colegiului Sf. Sava, pictura a fost transpusă în tehnica litografiei de artistul vienez August Strixner (1820-1862), stabilit în Țara Românească. Imaginea acestei opere cu semnificative conotații istorice s-a păstrat și în versiuni litografice mai târzii, de mici dimensiuni, unele cuprinse în paginile publicațiilor din perioada respectivă. Poeziile lui Alexandru Pelimon, adunate în volumul *Faptele eroilor* sunt ilustrate, în 1857, cu o litografie după această spectaculoasă compoziție.

Marcat de eșecul Revoluției, Tătărescu a schițat compoziția *România plângând la sarcofagul Libertății*, rămasă în proiect. Îndurerat de soarta țării și de ocuparea ei de către armatele străine, a realizat un desen în două variante, în care apare o femeie în doliu (România), plângând lângă un catafalc (Libertatea).

Deșteptarea României, opera de referință "care a făcut faima artistului de la început", adesea citată de cronicarii timpului drept culme a operei lui Tătărescu, a figurat printre operele trimise de România la Expoziția Universală de la Paris, din 1868, precum și la Expoziția internațională de la Viena, din 1873.

Către sfârșitul activității sale în Italia, în primăvara anului 1851, la Veneția, înainte de a pleca la Paris, Tătărescu a executat portretele unor personalități care au avut un rol deosebit în Revoluția de la 1848 în Țara Românească, fapt care confirmă încă odată legătura artistului cu mișcarea revoluționară din țară. Portretul *Generalului Gheorghe Magheru*, pe care l-a întâlnit la Veneția, datat "1851 Venezia", are astfel drept fundal un recunoscut peisaj venețian.

Portretul-efigie al lui *Nicolae Bălcescu*, pictat la Paris în 1851, și compoziția *Nemesis*, dedicată în 1852 activității „Clubului revoluționarilor de la Paris”, încheie ciclul lucrărilor consacrate Revoluției de la 1848.

Întors în țară în 1852, artistul a continuat să picteze portrete, mari compoziții cu subiecte alegorice, religioase sau istorice. S-a dedicat, ca și pictorul Theodor Aman, învățământului artistic românesc și a întocmit primul proiect de înființare la București a Școlii de Belle Arte și a Pinacotecii

Naționale. Presa timpului i-a elogiad adesea "penelul clasic", numindu-l "românul Michelangelo".

Gh.M. Tătărescu ilustrează un moment de vârf al artei academice din România, un moment al optimismului și încrederii în posibilitățile școlii românești de pictură, aflată într-o evidentă etapă de sincronizare cu academismul european datorită, în mare măsură, asimilării normelor academice ale școlii de la Roma și descoperirii Renașterii în marile muzee ale Italiei.

Tătărescu a fost cel care l-a îndemnat să vină la București pe vienezul **August Strixner** (1820-1862), simpatizant și el al Revoluției europene și autor al unor portrete litografiate care îi omagiau tribunii, cum au fost contele *Wesselényi Miklós*, contele *Joseph Radetzky* sau al doctorul *Adolph Fischhof*, comandant al Parlamentului orașului Viena. În 1853 Strixner a intrat în atelierul litografic al lui Gustav Wonneberg, unde a lucrat în 1862 *Portretul lui Nicolae Bălcescu*, după un dagherotip executat probabil la Paris, în mai-iunie 1851. Dagherotipul se afla la Mircești, în casa poetului Vasile Alecsandri, iar litografia a ilustrat articolul *Suvenir. Nicolae Bălcescu*, publicat de poet în „Revista Română”, nr. 2, din 1862.

Formați ca pictori, desenatori, acuareliști sau sculptori, reprezentanții generației pașoptiste din Țara Românească și Transilvania au creat, în cadrul istorismului, o manieră artistică proprie de participare la Revoluție, în care inspirația era subordonată exemplarității cu rost educativ și propagandei politice, ideal estetic reflectat mai ales în seria portretelor și a alegoriilor pe care le-au semnat și care, litografiate, au avut o largă circulație. Romantici prin destin și moarte, prin sensibilitate, patos și acțiune, au radicalizat pentru un scurt timp discursul artistic și au pledat pentru libertate, egalitate și democrație, ocupând în istoria artei românești un loc definit mai ales prin stilul inconfundabil al participării la istorie.

REVOLUȚIE ȘI MASONERIE

Cătălina Opaschi

Într-un interviu din anul 2003, acordat de Marcel Schapira, unul dintre conducătorii Masoneriei române aflat mult timp în exil, după interzicerea activității ordinului sub comuniști, acesta afirma : *Majoritatea celor care au dus greul Revoluției de la 1848 din Țara Românească și care au făcut parte din Guvernul vremelnicesc, în frunte cu Bălcescu, au fost masoni [...].*

Declarația nu mai surprinde pe nimeni astăzi, după apariția unor lucrări dedicate Masoneriei - subiect neabordat timp de multe decenii - lucrări care au fost primite și „devorate” cu interes justificat. Istoricul are nevoie de dovezi, ori [...] *autorii masoni ei înșiși întrețin în mod deliberat confuzii asupra interpretărilor istorice.* (R. Comănescu, *Masonii "ziditorii" istoriei moderne, Postfață la G.P. Mattogno, Masoneria și Revoluția franceză, București 1998, p. 120).*

Documentele privind Masoneria română, mărturiile masonilor, ale contemporanilor lor sau ale arhivelor sunt rare pentru secolul al XIX-lea, deși acesta a fost secolul revoluțiilor „instigate” de masoni. Singurele mărturii directe, accesibile, sunt cele aflate în arhiva Marelui Orient francez de la Bibliothèque Nationale de France, care au fost cercetate în ultimii ani de mai mulți istorici români: D. Cernovodeanu, acad. D. Berindei, M. D. Sturdza, M. S. Rădulescu. După cum se știe, majoritatea masonilor români inițiați în secolul al XIX-lea au făcut parte din loji ale Marelui Orient francez.

Aluzii sau mărturii indirecte se mai întâlnesc în „Jurnale”, corespondența sau „Amintirile” protagoniștilor sau ale celor apropiați lor. În aceeași măsură, interpretarea unor simboluri utilizate de revoluționarii pașoptiști pe sigilii (al lui N. Bălcescu, de ex.), însemne personale, limbajul specific sau modul de adresare dezvăluie apartenența lor la Masonerie.

Curentele spirituale nou apărute în dezvoltarea firească a umanității s-au hrănit din cele care le-au precedat, așa se explică de ce, atât Iluminismul, care a dominat sfârșitul secolului XVIII, cât și ideologia masonică revoluționară, care a

dominat secolul al XIX-lea au multe similitudini ideatice și simbolice, deși „soluțiile” sunt diferite.

Teritoriul celor trei provincii românești a fost locul unde ideile Iluminismului, apoi ale confrerilor masonice au pătruns de timpuriu. Ele au fost aduse fie prin mijlocirea domnitorilor fanarioți și a anturajului lor - Constantin Mavrocordat, Alexandru Ipsilanti, Alexandru și Mihail Sutu sau Alexandru C. Moruzi - familiarizați cu lojile din Constantinopol, Alep sau Smirna - fie prin intermediul armatelor de ocupație ruse sau austriece. Nu este întâmplător că prima mărturie „palpabilă” a prezenței masonice la noi o constituie medalia emisă de loja militară rusă de la Iași Marte, din 1772.

Ideile confreriei au fost vehiculate mai întâi prin intermediul boierilor luminați, care au împărtășit „ideologia” Iluminismului - primul pas spre masonerie - și au încercat chiar să o pună în practică. Deși controversele cu privire la „inspiratorii” *Encyclopediei* lui Diderot și d'Alambert continuă și azi, nu se poate nega amestecul masiv al Masoneriei, granița ideatică dintre cele două curente fiind destul de fluidă, iar simbolurile identice.

Cu siguranță însă, previziunea unuia dintre autori urma să se împlinească, așa cum scria Diderot în 26 septembrie 1762, într-o depeșă adresată Sophiei Volland: *Cet ouvrage produire sûrement, avec le temps, une révolution dans les esprits et j'espère que les tyrans, les oppresseurs, les fanatiques et les intolérants n'y gagneront pas. Nous aurons servi l'humanité.* (G. P. Mattogno, *op. cit.*, p.92)

După eșecul revoluției din 1821 - pe care Tudor o dorise mai ales românească (antifanario-tă) și socială - iată-l bunăoară pe boierul Dinicu Golescu cercetând Evropa îmbrăcat în giubea, cu ișlicul pe cap, minunându-se de binefacerile despotismului luminat și comparând mereu starea înfloritoare a occidentului, cu „ticăloșia” (mizeria) bieților români. „Primul român modern” a cugetat apoi, cu dreptate, că numai [...] *neînvăță-tura și înjuguirea prostește pe om [...]. căci (românul) bine n-a văzut de la nime [...]. căci lui nime nu-i dă*

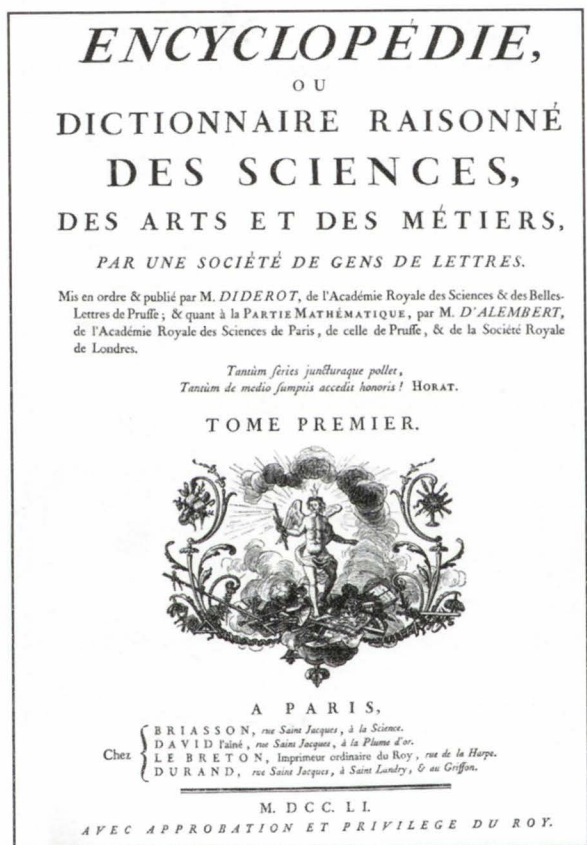
nimic, nici măcar o învățătură, nici un ajutor, nici o îndreptare în îndatoririle lui, ci trăiește ca un dobitoc sălbatic. Ceea ce-l face să se căiască de nedreptățile săvârșite anterior și să ia o hotărâre care va schimba și mentalitatea anturajului său și, parțial, soarta țăranilor de pe moșiile lui. El îndeamnă,

ilustrată a Francmasoneriei din România – în continuare EIFR –, vol. 2, București, 2005, p.52).

Societățile secrete nu-i erau străine lui Dinicu Golescu. După mărturia lui Ion Heliade Rădulescu, în timpul emigrării la Brașov din vremea zaverei, boierii români [...] *formară o societate nouă secretă și capii și fundatorii ei fură Nicolae Văcărescu [...] Grigore Băleanu și Constantin Câmpineanu; afiliați pe lângă această societate fură Ilarion al Argeșului, Constantin Golescu, I. Câmpineanu, Emanuil Florescu, R. Voiculescu și, pare-mi-se Giani.* (I. Heliade-Rădulescu, *Echilibru între antiteze*, vol.I, București, 1916, pp. 135-136).

Întors acasă, după 1826, va pune în practică ceea ce învățase, înființând școala din Golești pentru toți copiii – „sau birnic sau măcar rob” – îndemnând și finanțând traduceri de cărți folosite, scoaterea unor publicații și mai ales înființând *Societatea Literară*, cu sediul chiar în casa de pe Podul Mogoșoaiei. Heliade spune că această societate s-a născut, în 1827, „din ideile noastre puse la un loc”. Existau și scopuri nemărturisite, căci Heliade subliniază că era o societate „de față”. La ea au aderat și trei dintre frații domnitorului, viitorul gospodar al țării Alexandru Ghica, cu frații Mihail și Constantin. Articolul VIII al Statutelor prevedea: *Stăruire spre ieșirea din regimul fanariot prin reforme înțelepte sau reinnoirea primelor instituții ale țării.* Regimul fanariot încetase din 1822, era vorba deci de reinnoirea instituțională. Când în societate este cooptat Stanciu Căpățâneanu, cei trei depun un „jurământ secret”, după tipicul masonic, în altarul bisericii din Golești. Finalul jurământului va fi unul dintre reperele după care se vor conduce pașoptiștii: *Jurăm [...] că nici o pată de sânge, nici o violare nu va întina împlinirea îndatoririlor noastre.* (Ibidem, p.138).

Prin *Societatea Literară* și-au tipărit Iordache Golescu și I. Heliade Rădulescu *Gramaticile* lor și aici, Iordache, va fi citit auditorilor fragmente din *Condica limbii române*. În acest dicționar analogic, primul românesc, Iordache Golescu dă și definiția Francmasoneriei, pe care o cunoștea „din interior”, fiind și el inițiat într-o lojă din București (EIFR, vol.2, p.52; în 1839 era venerabilul lojii): *Farmazon se zice o adunare, o soțietate de zidari ce prin taină să chibzuie dă ale arșitehtoniei, arhitecturii, dă ale meșteșugului lor. Farmazonie și francmasonie, adică tainica chibzuire a farmazonilor.*

Encyclopedia lui Diderot și d'Alambert, ediția din 1751 - Geniul științelor și artelor arată cu sceptrul său spre „unelte” masonilor: compasul, rigla, echerul și nivela.

folosind un limbaj specific iluminiștilor și iluminaiților: [...] chem pe frații compatrioți la o soțietate cum am văzut, care să silește a îndrepta relile și a îmbrățișa binele și la tălmăciri de cărți căci [...] întru acest veac, când stăpânirea s-au încrednțat la domn pământean [...] toți suntem siliți de a îmbrățișa toate urmările spre folosul și luminarea patrii – nu mai trebuie zăbavă, ci numai decît îmbrățișarea luminii [...] pentru care sunt mulți foarte destoinici, ca să lucreze fiștecine după a sa puțință pentru folosul patrii și cinstirea familiilor dumnealor [...]. (C. Golescu, *Însemnare a călătoriei mele făcută în anul 1824, 1825, 1826*, București, 1977, pp. 137, 88 și 85).

După ce rumegase și-și însușise aceste idei, a fost ușor să fie inițiat într-o lojă masonică elvețiană. (H. Nestorescu-Bălcești, *Enciclopedia*

(Dalila-Lucia Aramă, *Termenul Francmason în veacul al XVIII românesc*, în "Francmasoneria magazin," nr.1, 1999, p. 2).

M-am oprit special la exemplul Goleștilor din prima generație de masoni, pentru că mi s-au părut cei mai reprezentativi pentru modul în care, la începutul secolului „primăverii popoarelor”, au asimilat, au pus în practică și au răspândit - cu mijloacele care le erau la îndemână și prin exemplu personal - percepțiile și ideile iluminismului masonic, folosindu-le pentru progresul neamului românesc. Aceasta este o trăsătură particulară a acțiunilor majorității francmasonilor români din secolul al XIX-lea, mai ales a generației pașoptiștilor.

Aș îndrăzni să spun ca românii, deși au fost inițiați în francmasonerie în gradele cele mai mari, s-au identificat mai mult cu filosofia iluministă a enciclopediștilor, ca model de acțiune. Poate la asta a contribuit perioada săngeroasă a „Terorii” din Revoluția Franceză și ateismul declarat al unora dintre fruntașii masoni francezi.

Pe de altă parte, exemplul lui Ludovic al XVIII - lea, care a guvernat - la sfatul masonului Talleyrand - în limitele unui liberalism, care prefigura modelul monarhiei constituționale și parlamentare, le oferea o alternativă pașnică și funcțională.

Un pas înainte în structurarea societăților care luptau pentru reformarea societății a fost crearea *Societății Filarmonice*, „societate destinată a lucra pe față” (după moartea lui C. Goleșcu din 1830). După doi ani aceasta s-a transformat într-o societate secretă, structurată după model masonic, „spre a forma o nouă stângă în Obșteasca Adunare”. Depășind obiectivele culturale - școli, traduceri, teatru în limba română - care au fost notabile, Societatea a pus accent pe revendicările politice, revoluționare. Membrii ei, între care se aflau și vechii masoni francezi, prof. J. A. Vaillant și dr. Tavernier, s-au opus și au încercat să zădărnicească introducerea frauduloasă a „articulului adițional” adăugat Regulamentului Organic de către agentul Rusiei. Activitatea ei s-a confundat ideologic cu cea a mișcării lui Ion Cămpineanu - care alcătuiuse *Declarația de principii a partidei naționale, Actul de unire și independență și Constituția* - documente radicale, care din păcate s-au pierdut. În același timp se organiza mișcarea lui Mitică Filipescu din 1840, o adevărată lojă - cu parola luna mai 1840 - din care făcea parte și profesorul

transilvănean Eftimie Murgu. (Gr. Măntescu, *Contribuția Ordinului Masonic la clădirea României moderne*, în „Forum Masonic”, nr.3, ianuarie 6001 (2001), p.2).

La complotul lui Mitică Filipescu a participat și juncherul Nicolae Bălcescu, care era foarte tânăr. După deconspirarea lor, constrâns de presiunile agentului Rusiei, domnitorul i-a închis pe complotiști la Snagov și Mărgineni unde, din cauza condițiilor insalubre, Filipescu s-a îmbolnăvit și a murit după puțin timp. Bălcescu, care își petrecea mult timp citind documentele și cronicile vechi din biblioteca mănăstirii Mărgineni, care mai avea încă volume din celebra bibliotecă a stolnicului Constantin Cantacuzino, a contractat tuberculoza, care-l va răpune la câțiva ani după revoluție.

Și în Moldova circulau ideile iluministe și masonice, din ultimele decenii ale secolului al XVIII-lea. O serie de cărturari din rândul bisericii, grupați în jurul episcopului de Roman, Leon Gheuca, au tradus lucrări prin care au pus în circulație în cercul boierilor învățați, filosofii și ideologiile noi din Europa. Unii dintre boieri făceau parte din loji masonice, astfel Iordache Darie Dărmănescu comanda arhidiaconului Gherasim de la Mitropolie traducerea *Tainei Francmasonilor* a abatelui Perau, apărută la Amsterdam în 1778. Arhidiaconul o tălmăcise riscând propria defăimare și rău prepus-ul obștii, dar o făcuse pentru ca toți cei ce vor ceti să cunoască greșita socoteală ce au de această tagmă. (I. Bianu, R. Caracaș, *Catalogul manuscriselor românești. Biblioteca Academiei Române*, tom II, București, 1913, p.174.).

Adăugăm că diaconul Gherasim studiasse la Leipzig, trimis de episcopul Leon Gheuca fiind „îngrijit” și adăpostit acolo, împreună cu nepotul episcopului, de scriitorul sârb Dositei Obradovici (N.A. Ursu, *Arhidiaconul (apoi Arhimandritul) Gherasim de la Mitropolia din Iași, traducătorul Tainei francmasonilor în anul 1787*, în “Inorogul. Caiete masonice”, București, 2001, p.37).

Acesta fusese receptorul copiilor boierului Iordache Balș, dar și „mason de notorietate” (Maria-Magdalena Székely, *Conspiratori și inițiați în Moldova veacului XVIII*, „Inorogul.”, p. 56). La rândul lui, spătarul Ioan Cantacuzno alcătuiă un program de guvernare a unei *Republici aristo-democraticească* între 1784-1787 și traducea din J. J. Rousseau, Montesquieu sau lucrările englezului Alexander Pope.

Boierii care se intersectau intelectul cu acești cărturari, făceau parte din loja ieșeană *Moldova*, doi dintre ei - Ioniță Cuza și Manolache Bogdan - pierzându-și capul la 18 august 1778, în urma unei conspirații pentru răsturnarea domnitorului Constantin Moruzi. Dărmănescu a fost salvat în urma unor intervenții sus-puse.

În secolul următor același profesor, J. A. Vaillant, emisar și probabil spion al masonilor francezi, a fost implicat în organizarea unor loji la Iași, una din ele fiind *Fiii coloniei lui Traian*, în 1841. Pentru a fi admis, candidatul trecea printr-o perioadă de instruire, la inițiere depunea un jurământ spre păstrarea tainei, se folosea un cifru, iar membrii lojilor se numeau „frați”, după tipicul masonic complet.

În Transilvania lojile masonice de inspirație austriacă apăruseră de timpuriu însă erau dominate de populația germană și maghiară, puțini români fiind admiși - cel mai cunoscut a fost dr. Ioan Piuaru Molnar, care a activat în loja sibiană *St. Andreas zu den drei Seeblättern*. El a încercat să adune într-o *Sofietate Filosofoască a Neamului Românesc în Mare Principatul Transilvaniei* crema intelectualității române ardelenice, dar și din Principate, în rândul căreia s-au aflat autorii cunoscutului *Supplex Libellus Valachorum* din 1791. S-a presupus că unul din conducătorii răscoalei din 1784, Horea Ursu ar fi fost inițiat într-o lojă masonică, presupunerea fiind susținută cu textul unui discurs pe care Horea l-ar fi ținut în loja vieneză *Adevărata înțelegere*, într-un limbaj pur masonic (I. Chindriș, *Horea și Masoneria?*, în „Francmasoneria. Magazin”, nr.1, p. 5).

„Stema” atribuită lui Horea, pe o medalie - HOREA REX DACIAE este un simbol masonic al gradului 11 din Ritul Scoțian Antic și Acceptat. Inima apare pe șorțul și pe cordonul gradului, iar pumnalul este bijuteria sa. „Crucea” formată din două cruci patriarhale adosate este un însemn al membrilor Supremului Consiliu de gradul 33 în același Rit.

Dar cea mai importantă societate secretă, care va avea un rol hotărâtor în pregătirea revoluției pașoptiste a fost organizată ca o lojă masonică în 1843, de Nicolae Bălcescu, Ion Ghica și Christian Tell.

Frăția a fost întemeiată toamna, prin *culesul viilor*, pe la 1843 și structura ei așa cum o descrie unul din creatorii ei spune totul: *Inițiatii erau*

formați în grupuri de câte zece, fiecare frate cunoscând numai pe șeful său imediat, diacon, preot sau arhiereu, acel care-l catechisise, îl inițiasse, de la care și prin care primea ordine și instrucțiuni și căruia datora ascultare și supunere cu pericolul vieții și al averii, păstrând secretul cel mai absolut. Deviza era Dreptate! Frăție! (I. Ghica, *Opere*, vol. I, București, 1956, p. 313). Ca acoperire, loja *Frăția* a avut tradiționala societate literară numită *Asociația Literară a României* în care se regăseau români din toate cele trei Principate. Treptat, în rândurile *Frăției* a intrat toată pleiada de tineri progresiști, intelectuali, militari, patrioții cei mai valoroși ai neamului românesc, hotărâți să schimbe vechile structuri. Valahi, moldoveni și transilvăneni, se cunoșteau și se prețuiau reciproc, colaborau la publicațiile vremii, călătoreau în toate cele trei Principate pentru a se cunoaște și a cunoaște. Ei au fost dominați de personalitatea lui Nicolae Bălcescu, istoric de valoare și gânditor echilibrat, ponderat, înzestrat cu un deosebit simț al evaluării precise a strategiei potrivite momentului, care s-a dăruit total, susținând cu prețul vieții revoluția, până la sfârșit.

Nu este de mirare că fondatorii *Frăției* au conceput-o structural ca pe o lojă masonică. Nicolae Bălcescu trăise experiența anului 1840 când, datorită unor indiscreții, conspirația organizată de Dimitrie Filipescu fusese descoperită și consecințele fuseseră cele cunoscute. În condițiile date, conspirativitatea era fundamentală, pentru ca „frații căuzași” să poată lucra nestingheriți la conceperea unui program coerent și pentru a strânge în jurul lor pe toți cei care le împărtășeau convingerile.

N. Bălcescu și Ch. Tell erau membri fondatori ai unei loji din București numită *Regenerațiunea*, încă din 1836, lojă ce funcționa în casa lui Iancu Văcărescu, care-i era Maestrul Venerabil. Din ea mai făceau parte D. Bolintineanu, I. H. Rădulescu, Ioan Deivos și C. Bellu. Bolintinenu a descris o inițiere masonică în romanul său *Doritori nebuni*, pare-se inițierea fostei căpetenii de panduri din oastea lui Tudor, Gr. Rădoșanu, recomandat de Bălcescu. Se reînnoada astfel firul revoluționar din trecut, spre viitor. (EIFR, p. 121). Pe toți aceștia îi vom întâlni în primele rânduri ale revoluției. *Frăția* a fost catalogată, mai târziu, între lojile independente iregulare, adică nesupuse vreunei obediențe, numite în limbaj masonic „sălbatic” (*loges sauvages*).

Frăția a mai fost și unul din cei doi poli care au pregătit revoluția din 1848. Cel de-al doilea pol s-a format și s-a dezvoltat la Paris, din studenții români aflați aici la studii.

Dacă la începutul veacului al XIX-lea Dinicu Golescu își lăsa fiii cei mici (Radu și Alexandru) la München, la Școala ce-i zic Institutul, pe cei mari, Ștefan și Nicolae i-a înscris la Școala universitate pentru tot cursul învățăturilor din Geneva, înțelegând importanța unei educații solide în școlile europene. Exemplul lui fusese urmat și de alți boieri care și-au trimis fii de vârste mai fragede sau mai mature să-și completeze studiile. Franța a fost destinația de predilecție, în ciuda interdicțiilor Puterii suzerane sau ale Puterii protectoare, îngrijorate de propagarea ideilor liberale prin aceste vehicule vii.

Așa se face că, în deceniile patru și cinci din secolul XIX, la Paris se afla un grup numeros de moldo-valahi hotărâți să acumuleze cât mai multe cunoștințe folositoare propășirii patriei, înnoirii și eliberării ei. C.A. Rosetti era aproape obsedat și se muștra zilnic că nu muncea mai mult și că nu va reuși să acumuleze suficientă învățătură pentru a putea fi de cel mai mare folos țării. Audierea cursurilor radicalilor Jules Michelet, Edgar Quinet sau Adam Michkiewicz le îmbogățea orizontul și le clarifica direcția ideologică.

Societatea Studenților Români de la Paris – inspirat pusă sub patronajul poetului Alphonse de Lamartine, în ciuda diferențelor de opinii privind radicalismul sau moderația revoluționară, a reușit să-i adune pe tineri într-un for de dezbateri foarte activ. Din fondurile adunate prin donații s-au oferit burse unor tineri merituoși fără posibilități materiale și s-a urmărit sensibilizarea opiniei publice internaționale, prin orice mijloace, făcându-se cunoscute problemele și doleanțele românilor. Căutau tinerii români neconținut să-și creeze, să-și înmulțească relațiuni pe care să le facă favorabile patriei lor și izbutiră la aceasta prin intrarea-le în societățile francmasonice [...] chiar în 1844 sau 1845, Rosetti și cu ambii Brătieni au intrat în loja L' Athénée des Etrangers [...] una din cele mai republicane din Paris [...] luau parte Fr. Bastiat, Od. Barot și alții (I.G. Bibicescu, 1848 în România, București, 1898, p. 44).

O altă lojă pariziană în care au intrat și activat românii a fost *La rose du parfait silence*, constituită din 1812, din care au făcut parte C. A.

Rosetti, frații Ion și Dimitrie Brătianu, N. Cretzianu, C. Caracaș, S. Vârnav, D. Rosenthal, alături de P. Bataillard și Pillet. Ei și-au apropiat frații francezi pe care i-au pus la curent cu problemele Principatelor, aceștia devenind apărători ai cauzei noastre naționale. Românii s-au folosit și de presa franceză, publicând numeroase articole în care-i prezentau pe români și istoria lor, cititorilor francezi, cititori care până atunci nu ne cunoșteau „nici de nume” și ne confundau cu...un fel de turci, sau greci, sau muscali! (I. Ghica, *Scrisori către Vasile Alecsandri*, București-Chișinău, 2002, p. 95)

C. A. Rosetti fusese inițiat în loja, *La rose du parfait silence*, la 10/22 mai 1844, la recomandarea cunoscutului prof. J.A. Vaillant, mason încercat care cutreierase Europa centrală și de răsărit, Rusia, Levantul, semănând pretutindeni „duhul” masonic (el fusese expulzat din Valahia, ca și Eftimie Murgu, după conspirația din 1840).

Iată una din rarele descrieri ale inițierii masonice, transmisă cu „discreția” de rigoare: *Scrutinul pentru acceptarea sa (e vorba de Rosetti) circulă și revine la altar și fără pete. Lectura testamentului profanului. Nu este făcută nici o observație. Profanul este introdus, cu prevederile de rigoare; după ce a răspuns la diferite întrebări care i s-au pus și după ce a făcut călătoriile misterioase el acoperă templul. Scrutinul circulă din nou pentru admiterea sa. Revine la altar pur și fără pete. Introdus și condus la altar, unde prestează obligația sa, primește lumina între coloane, primește apoi cuvintele-semne și atingeri, apoi este proclamat între coloane, membru activ al atelierului. Venerabilul face să se bată ciocanele în favoarea sa. Neofitul răspunde. Baterea ciocanelor încetează.* (EIFR, p. 148).

După un an, în decembrie, Rosetti primește gradul 2 și consemnează în jurnal: *Astă seară, în sfârșit fusei la lojă. Îm deteră gradul al doilea. Le făcui un cuvânt de care toți fură încântați și mă numiră, în sfârșit, și în postul de al doilea secretar, eu un strein, un necunoscut ! Este un ce mic de tot, dar tot este, și numele acela de secretar ce mi-l deteră, mi se pare că este o prevestire că condeiului îi va ședea bine odată în mâna mea.* (C. A. Rosetti, *Jurnalul meu*, București, 1974, p. 72).

Tot el ne dă informații și despre inițierea lui Dimitrie Brătianu, în loja *Athénée des Etrangers* în data de 24 aprilie/5 mai 1846: *Alaltăieri fu primit în lojă. Când îi dezlegară ochii și ne văzu, i s-a părut lui, zice, așa cum după viață va fi raiul. Toată ziua eri*

mi-a vorbit de aceasta. Iată dar ce fac misterurile. Tremura întrânsu când îl cercetau, erea, zise, deconcentrat. O! Rea este orbia! (Ibidem, p. 143).

Gravură din secolul al XIX-lea înfățișând o inițiere a carbonarilor.

El va trece, împreună cu fratele său Ion, în loja *La Rose du parfait silence*, din 1846, căci autoritățile începuseră să închidă lojile considerate prea radicale, socialiste, iar loja a intrat parțial în adormire și ca „amendă” din partea Marelui Orient. În arhiva Marelui Orient se păstrează o suplică din 1846, a lui Pilette, semnată și de Bataillard, adresată Senatului masonic, în care aceștia se plâng de constrângerile la care lumea masonică este supusă de către lumea profană - întrupată în prefectul poliției pariziene, care decisese închiderea lojii (acad. D. Berindei, *Români și Francmasoneria modernă*, „Caiete masonice”, vol. I, partea 2-a, București, 2001, p. 21).

C.A. Rosetti consemnează și admiterea în lojă a doctorului Adolph Grünau, în aceeași zi cu Nicolae Rucăreanu, 14/26 noiembrie 1845: *Astă seară asistai la primirea lui Grünau și Rucăreanu. Până acum eram împotriva formelor masonice. Acum le găsim rele numai pentru că nu sunt făcute cu toată asprimea lor primitivă. O medicină luată în porție mai*

mică decât trebuie produce rău chiar adesea. Încă o lecție am luat asupra ambiției omului. (C. A. Rosetti, *Jurnalul...*, p. 57-58). Amândoi însă vor fi radiați din lojă, în 1848, pentru neplata cotizației, după reîntoarcerea lor în țară, în 1846.

Tot în toamna anului 1845, în 12/24 septembrie a fost inițiat, la propunerea lui Rosetti, pictorul transilvănean Daniel Rosenthal, prieten apropiat pentru care nutrea sentimente de profund atașament și compasiune, admirându-i curajul cu care înfrunta mizeria și tăria de caracter. După cum se știe, după revoluția al cărui pictor a fost - zugrăvind-i chipul sub trăsăturile Mariei Grandt, soția lui Rosetti - fiind arestat la Pesta în 1851, s-a sinucis, pentru a nu trăda sub tortură. Profund afectat, Rosetti își plânge prietenul drag și, ca unul care își adorase mama, o plânge pe mama lui Rosenthal, căreia nici măcar nu-i dăduseră trupul fiului să-l înmormânteze.

În decembrie 1846 C. A. Rosetti scria în *Jurnal*: *Aseară am fost la lojă unde fu primirea Crețeanului. Îl chinuirăm pe bietul om, însă cum, în adevăr, acele eprevuri îți arată adesea cine e omul acela.* (C. A. Rosetti, *Jurnalul...*, p. 220).

În anul 1846, Dimitrie Brătianu devenea „purtător de stindard”, Daniel Rosenthal „maestru de ceremonii” și Rosetti era al doilea secretar, deci trei români erau ofițeri ai lojii, în timp ce prietenul lor Pillet era „primul supraveghetor”. Până în primăvara lui 1848 când românii s-au întors în țară, situația lor „masonică” era următoarea: Rosetti avea gradul de Cavaler Rosacrucean (Gr. 18), D. Rosenthal, Dimitrie și Ion Brătianu, Gr. Caracaș erau Maestri (Gr. 3), N. Crețeanu și S. Vârnav admiși cu Gr. 1.

Alexandru C. Goleșcu-Albu, deși se afla la Paris în această perioadă, nu a intrat în nici o lojă. Se pare că a fost numai membru al *Frăției*, ca și fratele lui Ștefan și vărul său Alexandru G. Goleșcu-Arăpîlă.

Nici Nicolae Bălcescu nu a intrat în vreo lojă pariziană. El ajunsese la Paris în 1846, întâlnindu-se chiar la graniță cu Rosetti, care-l condusesese pe Rosenthal la plecarea spre Anglia: *El văzu Franța cu mine. Franța este Libertatea. Facă ceru sa fie așa. Facă să fie bine, să se unească cu mine și să dăm libertatea românilor [...] Mi-a vorbit bine. L-am văzut cu curaj a întreprinde fapta cea mare [...]*, (C. A. Rosetti, *Jurnalul...*, p. 157-158).

În primăvara lui 1848 se simțea în toată Europa încordarea premergătoare evenimentelor

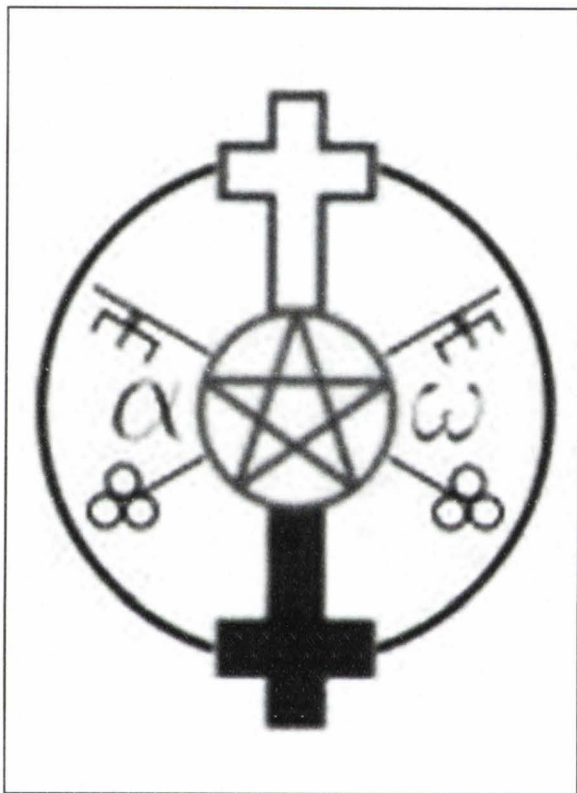
majore. Ministrul de externe englez, lordul Palmerston, încă de la revenirea sa în funcție în 1846, încerca să reconsolideze poziția Angliei: față de Franța - care dăduse un soț Bourbon reginei Spaniei, față de Rusia - care dorea împărțirea Imperiului Otoman, considerat de lord „factorul de echilibru” în politica europeană și față de Austria - care se apropiase prea mult de politica franceză și rusă, în opinia lui și... încă îl avea cancelar pe principele von Metternich!

Așa că a început să „reașeze” politica europeană în cel mai pur stil englez... El și-a trimis agenții în regatul Neapoleului și în Piemont, încurajând „rămășițele” societăților secrete masonice ale „verilor” Carbonari să se ridice la luptă pentru alungarea Burbonilor din Peninsulă. Carbonarii erau organizați după principii masonice, în unități numite „vente”, cu jurământ și ritual de inițiere, cu ierarhie de trei grade foarte secrete, la care se putea accede după ce se dovedea tăria de caracter, păstrarea tainei chiar sub tortură, loialitatea, credința nestrămutată în idealurile de libertate și egalitate; aveau semne de recunoaștere, parole și simboluri identice cu cele masonice.

În urma eșuării mișcărilor din deceniile doi și trei ale sec. XIX, carbonarul Giuseppe Mazzini constata: *Carboneria este un corp mare și puternic dar fără cap, închis într-un cerc de puțini inițiați, fără program, fără exigența de a oferi și poporului participarea, deci incapabilă să reușească să creeze o conștiință națională de masă.* (L.P., *Carboneria - la societatea politica segreta*, în <http://cronologia.leonardo.it>). De aceea s-a retras și a creat societatea *La Giovine Italia* în 1832, la Marsilia, apoi *Giovine Europa* în 1845, încercând să elaboreze programul și ideologia viitoare revoluții - „capul” de care era nevoie. Cert este că ideologia revoluționară mazziniană s-a răspândit în toată Europa, fiind semnificativ impregnată în lojile masonice.

Se pare că, tot lordul Palmerston a pus la cale, prin intermediul Masoneriei, campania *Banchetelor* din Paris, în iarna anului 1848, care a dus, în primăvară, la Revoluția din februarie, la abdicarea regelui și proclamarea celei de a doua Republici. De la Paris revoluția s-a răspândit apoi în toată Europa. Pe bună dreptate distihul austriac care-l amuza copios pe Metternich i se potrivea: *Hat der Teufel einen Sohn / Das ist sicher Palmerston!* (D. A. Lăzărescu, 1848: *Revoluția intelectualilor*, București, 1998, p. 2).

În 24 februarie 1848 lojile masonice din întreaga Germanie, Austria, Ungaria (deci și Transilvania) s-au întrunit într-un Convent extraordinar la Mannheim, unde s-a hotărât declanșarea revoluțiilor în statele lor.

Insemn al carbonarilor, cu simboluri preluate de la masoni, din Ritul Scoțian Antic și Acceptat: pentaclul, cheile («bijuteriile» gradelor 4 și 7), à și ω.

În Franța se instaurează un Guvern provizoriu „împănat” de masoni. Lamartine, protectorul *Societății studenților români*, ales ministru de externe, îi povățuiește pe tinerii români îmbătați de spiritul baricadelor să plece spre patrie și să aștepte semnalul lui pentru declanșarea revoluției. El le promitea tot sprijinul său diplomatic, și ajutorul... lordului Palmerston.

Bălcescu s-a întors în țară prin Polonia, trecând prin toate garnizoanele dunărene, unde numeroși ofițeri erau membri ai Frăției, pregătindu-i de acțiune. Situația era favorabilă declanșării revoluției căci, și în Moldova boierii nemulțumiți de guvernarea abuzivă a lui Mihail Sturdza pregăteau ceva. Revolta de la Iași a fost însă repede anihilată de domnitor sprijinit, evident, de ruși și s-a terminat înainte de a începe. Complotiștii arestați au fost trimiși la Galați iar

cei scăpați, refugiați în Bucovina, au putut tipări măcar „programul” acestei acțiuni, *Dorințele Partidei Naționale din Moldova*.

După o minuțioasă pregătire, la primirea semnalului lui Lamartine, (printr-un dr. Louis Mandl), la 8/21 iunie 1848, revoluția s-a întrupat pe câmpia de la Izlaz, unde s-a citit Proclamația, concepută în principal de Bălcescu. Componenta diplomatică fusese foarte importantă. Ion Ghica plecase la Istanbul să-l atragă pe noul mare vizir Ibrahim Sarim-Pașa, care era favorabil românilor și urmărea ca și ei înlăturarea protectoratului rus. Ion Maiorescu și Al.G. Golescu-Arăpilă fuseseră trimiși la Frankfurt, ajutorul Franței și al Angliei fuseseră promise.

În 11/23 iunie domnitorul Bibescu recunoscu Guvernul revoluționar – la presiunea populației care venea de pe Câmpia Filaretului purtând tricolorul, dar de frica rușilor a fugit lăsând puterea răzvrătiților. Timp de trei luni revoluționarii pașoptiști au avut puterea și au guvernat Țara Românească.

Din păcate, la sfârșitul lui iulie, Sarim-Pașa a fost înlocuit de Mustafa Reșid Pașa, persoană obedientă și coruptibilă. Trupele turcești au ocupat țara la 13/25 septembrie, urmate de cele rusești, revoluționarii au fost arestați, transportați în condiții precare, pe ghimii, de-a lungul Dunării.

Eliberați, la presiunile diplomatice abia la Belgrad, vor lua drumul exilului, din care Nicolae Bălcescu nu se va mai întoarce.

În încheierea acestui demers trebuie să recunoaștem, asemenea lui Bălcescu, că dacă „ocazia” a fost oferită de contextul european, pentru revoluția românilor, „cauza” desigur avea adânci rădăcini în interiorul și realitățile țării. Nici „conspirația masonică universală” nu a fost cauza. Trebuie să-i recunoaștem însă influența, de loc de neglijat. Masoneria a favorizat anumite conjuncturi și susțineri, formarea liderilor revoluției în mijlocul unei societăți secrete, care le-a oferit exemplul unui cadru bine structurat, susținut de o ideologie clară, în pas cu vremea, precum și contactul și deschiderea spre mediile democratice și intelectuale europene.

Masoneria a avut succes la generația pașoptiștilor pentru că aspirațiile lor coincideau cu cele declarate ale confreriei: înlăturarea despotismului, aspirația spre libertate, dorința de afirmare națională, libertatea de expresie, dar și toleranță și gustul pentru cultură, filosofie și științe, moștenite de la Iluminism.

C. A. Rosetti a consemnat în Jurnalul său cea mai potrivită concluzie asupra revoluției române, datorate lui Jules Michelet: *Ați făcut mare lucru [...], să puneți o nație în călindarul lumii.*

REVOLUȚIONARI ROMÂNI DE LA 1848 ÎN EXIL

Florin Georgescu

In anii imediat premergători Revoluției din 1848, activitatea politică a tinerilor revoluționari pașoptiști români s-a intensificat în mod deosebit, Franța, personalitățile politice și culturale franceze, sprijinitoare a unor principii politice inovatoare, reprezentând gazde primitoare pentru proiectele revoluționare ale viitorilor conducători pașoptiști. Astfel, Alphonse de Lamartine și-a oferit sprijinul său, concretizat prin patronarea Societății Studenților Români, iar Jules Michelet și Edgar Quinet au reprezentat două personalități ale intelectualității franceze de la jumătatea secolului al XIX-lea, cu care legăturile viitorilor revoluționari au devenit deosebit de strânse.

În acest context, la 1 Ianuarie 1847, revoluționarii munteni, aflați pe malurile Senei, l-au vizitat pe Edgar Quinet, prilej cu care, în numele românilor a vorbit Dumitru Brătianu, iar cărturarul francez le-a răspuns încurajându-i: *Aveți tot ceea ce dăruie dreptul nemuritor, o tradiție, o literatură care se trezește, o limbă care vă este proprie și care este rudă cu a noastră. Acesta le-a cerut să fie însuflețiți de un spirit național și eroic, afirmând: Voi nu aveți numai o patrie de apărut, voi veți fi obligați de a vi-o constitui și poate cu prețul sângelui vostru.*

O lună mai târziu, la 3 februarie 1847, Nicolae Bălcescu consemna într-o scrisoare adresată de la Paris lui Ion Ghica, aflat în acel moment la București: *Chestiunea noastră a înaintat foarte mult în Franția. Este de mirare a vedea cu ce inimă s-au ocupat mai toate jurnalele de noi, în zilele trecute. Nu este zi să nu vedem câte ceva în jurnale despre noi, afirmațiile sale reprezentând o dovadă elocventă că tinerii revoluționari de la Paris trecuseră la acțiune.*

Îndreptându-ne atenția spre activitatea post-revoluționară a pașoptiștilor munteni și moldoveni, aceasta a avut ca mediu de acțiune tot Franța, susținătoare consecventă a idealurilor Revoluției europene de la 1848.

Sfârșitul Revoluției de la 1848 din Țara Românească și Moldova, ca urmare a intervenției politice și militare străine, a determinat pentru

conducătorii mișcării revoluționare găsirea refugiului în afara celor două Principate, țara europeană care și-a deschis cel mai larg porțile pentru comunitatea revoluționarelor români fiind tot Franța, stat care cunoscuse amploarea mișcărilor revoluționare desfășurate pe continentul european în cursul anului 1848.

După intervenția armată a Imperiului Otoman, sprijinit de Rusia, fruntașii revoluționari din Țara Românească au fost arestați pe 13 septembrie 1848, noile autorități angajându-se față de cele două mari puteri că vor fi exilați în Austria.

La peste 10 zile de la arestarea pașoptiștilor din Țara Românească, mai precis pe 25 septembrie 1848, noile autorități au adoptat Decretul special privind trimiterea în exil a acestora, contribuind astfel la constituirea, în afara granițelor Principatului de la sud de Carpați, a comunității căpeteniilor revoluționarelor munteni. Conform decretului amintit, acesta prevedea sancțiunea exilului pe termen nelimitat, cu amenințarea că, *dacă vreunele din dânsurile vor îndrăzni să calce această măsură, cerută de mântuirea statului, să se aresteze și să se pedepsească după toată strășnicia legilor.*

Călătoria obligatorie a pașoptiștilor munteni spre exil a debutat pe Dunăre, la Orșova, ambarcațiunile trecând pe la Rusciuk, cu un popas pe insula Ada-Kale, acest „voiaj” având o durată de trei săptămâni. Cei mai reprezentativi conducători ai revoluției, respectiv: Nicolae Bălcescu, C. A. Rosetti, Ion Brătianu, frații Nicolae și Ștefan Golescu, Dimitrie Bolintineanu, Cezar Bolliac, Grigore Grădișteanu, Grigore Ipătescu, Alexandru Zane, au sosit pe insula amintită pe 15 octombrie 1848. Iată ce nota Dimitrie Bolintineanu: *Trecurăm locul cataractelor pe jos, căci bărcile nu putură să meargă mai departe. În dreptul insulei Ada-Kale o barcă ne luă și ne duse la insula aceasta. Aici ne duseră la seraiul guvernatorului militar. Acest serai era o casă veche, jumătate dărăpănată, o bucătărie părăsită ne fuse camera noastră a tuturor.*

Această comunitate amintită și care a adus în atenția Europei situația românilor oprimați din Principate, intrați sub o dublă ocupație, a cuprins

personalități de seamă ale Revoluției de la 1848, atât din Țara Românească, cât și din Moldova, respectiv: Nicolae Bălcescu, C.A. Rosetti, Ion Heliade Rădulescu, generalul Gheorghe Magheru, Ion Ghica, Nicolae și Ștefan Golescu, Christian Tell, Ion C. Brătianu și Dumitru Brătianu, Al. I. Odobescu, Dimitrie Bolintineanu, Vasile Alecsandri, Cezar Bolliac.

Reprezentant al pașoptiștilor din Țara Românească, Nicolae Bălcescu a fost arestat pe 13 septembrie 1848 de către autoritățile otomane, imediat după reprimarea revoluției.

Reușind să evadeze din grupul revoluționarilor, acesta s-a refugiat inițial în Transilvania, de unde a fost expulzat ulterior și de autoritățile habsburgice.

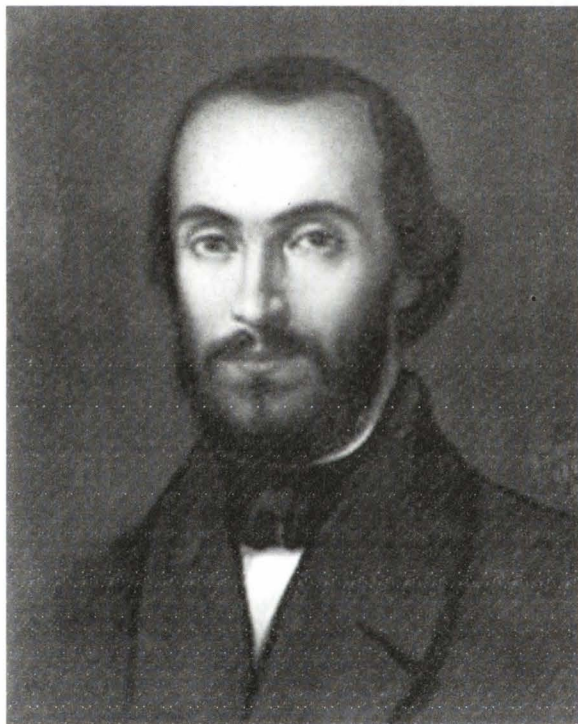
În primele luni ale anului 1849, a trecut prin Trieste și Atena și a ajuns la Constantinopol, apoi s-a îndreptat spre Debrețin, unde s-a întâlnit cu Lajos Kossuth, conducătorul revoluției maghiare, pentru a stabili o colaborare între revoluționarii români și maghiari. În același an (1849), ajuns la Pesta, Nicolae Bălcescu a depus intense eforturi pentru a concretiza încheierea unui acord româno-maghiar. Reprimarea mișcării revoluționare maghiare a determinat anularea acțiunilor inițiate de către revoluționarul din Țara Românească pentru a pune bazele unei alianțe între revoluționarii români din exil și cei maghiari. Părăsind Imperiul Habsburgic, Nicolae Bălcescu s-a îndreptat în 1849 spre vestul Europei, unde a încercat să coaguleze forțele revoluționare europene aflate în exil, pentru întemeierea unei confederații europene.

În 1849 este prezent la Paris unde încearcă unirea emigranților români. Astfel, pe 2 decembrie 1849 s-a constituit la Paris „Asociația română pentru conducerea emigrației”, organizație condusă de un comitet care era format din: Nicolae Bălcescu, C.A. Rosetti, Gheorghe Magheru, Ion Ghica, și Dumitru C. Brătianu. Această organizație a militat pentru împlinirea idealurilor Revoluției de la 1848.

La începutul anului următor, în ianuarie 1850, Nicolae Bălcescu a constituit, la Londra, un „Comitet revoluționar”, care a reunit în rândurile sale emigranți români, unguri, polonezi, ruși, cehi și slavi de sud, cu scopul de a alcătui printr-o revoluție generală Confederația Democratică a Europei Răsăritene.

În aceeași lună, Bălcescu, aflat în capitala Albionului, a desfășurat o misiune diplomatică, având întrevederi cu personalități politice engleze, inclusiv cu ministrul de externe englez, lordul H.T. Palmerston, cărui pe 5 ianuarie 1850, i-a înmănat un memoriu în care se cerea și evacuarea neîntârziată a trupelor ruso-turce din Principatele Române.

Susținerea cauzei românilor a avut ca reper și capitala Franței, în septembrie 1850 constituindu-se la Paris „Comisia de Propagandă Națională Românească”, condusă de un comitet format din:

Nicolae Bălcescu, 1819-1852

Nicolae Bălcescu, Dumitru Brătianu și Vasile Mălinescu, în vederea pregătirii viitoarei revoluții a românilor, întrucât se considera ca iminentă izbucnirea unei noi mișcări revoluționare a popoarelor europene.

Activitatea revoluționară a exilului pașoptist român a constat și în editarea unor publicații, pe malurile Senei, apărând la 1 noiembrie 1850 revista politică „România Viitoare”, coordonată de Nicolae Bălcescu și alți revoluționari pașoptiști aflați în exil, în paginile acesteia regăsindu-se manifestul intitulat *Poporului Român*, document în care era formulat scopul și programul de luptă al viitoarei revoluții a românilor, sub deviza „Dreptate, Frăție și Unitate”.

Debutul anului 1851, mai exact data de 14 februarie, marchează constituirea de către studenții români de la Paris a societății politice și culturale „Junimea Română”, coordonată inițial de Nicolae Bălcescu și apoi de C.A. Rosetti.

C.A. Rosetti, 1816 -1885

Începutul anului 1851 constituie și momentul retragerii din viața politică a revoluționarului muntean, pe fondul existenței unei stări precare de sănătate, determinată de tuberculoza contactată în timpul detenției sale de la mănăstirea Mărgineni. Izolarea sa la acest lăcaș de cult a fost cauzată de participarea sa în anul 1840, împreună cu Cezar Bolliac și Eftimie Murgu, la conspirația organizată de Dumitru Filipescu.

Nicolae Bălcescu se concentrează în această etapă a activității sale asupra definitivării monografiei referitoare la primul domnitor român unificator al românilor, Mihai Viteazul, cea mai importantă lucrare a sa, cunoscută sub denumirea *Româniilor supt Mihai Voievod Viteazul*. În condițiile deteriorării accentuate a sănătății sale, Nicolae Bălcescu s-a stabilit pentru moment lângă Paris, la Ville d'Avray, în speranța însănătoșirii care din păcate nu se produce.

Cu un pașaport eliberat la Paris, pe 27 septembrie 1850, „au nom de Sa Majesté l'Empereur

des Ottomans”, Nicolae Bălcescu încearcă în 1852 să ajungă de la Constantinopol în țară, în dorința revederii pământului natal. Îmbarcându-se în orașul de pe Bosfor pentru a ajunge la Galați, autoritățile l-au împiedicat să debarce în portul dunărean, cu toate eforturile depuse de cumnatul său, Scarlat Geanolu pe lângă domnitorul țării. Revenit la Constantinopol la sfârșitul lunii septembrie a anului 1852 în pragul morții, s-a îndreptat spre Italia, ca urmare a sfatului medicilor, trecând prin Malta și pe la Napoli și stabilind-se la Palermo, localitatea siciliană unde a trecut la cele veșnice în ziua de 29 noiembrie 1852, într-o cameră modestă a hotelului Trinacria.

Îndreptându-ne atenția spre o altă personalitate pașoptistă marcantă, respectiv C.A. Rosetti, este de evidențiat faptul că, după înfrângerea mișcării revoluționare, acesta a făcut parte din primul grup de exilați, urcați de turci cu două

Dumitru Brătianu, 1818-1892

plute pe Dunăre, până la granița cu Austria, de unde s-a îndreptat spre Franța, ajungând la Paris în decembrie 1848, conform informațiilor oferite de însuși C.A. Rosetti într-o scrisoare adresată lui Jules Michelet, pe 12 decembrie 1850. În anii exilului (1848-1857) a contribuit la editarea unor publicații pentru susținerea cauzei românilor, pe baza principiilor revoluției de la 1848.

Astfel, a participat la editarea la Paris a

Vasile Alecsandri, 1821-1890

revistei „România Viitoare”. Ulterior, în noiembrie 1851, a editat tot în capitala Franței cu sprijinul fraților Dumitru și Ion C. Brătianu, precum și a poetului Cezar Bolliac, primul număr al revistei politice și literare „Republica Română”, în care a militat pentru unirea Principatelor într-un stat democratic. Numărul secund a apărut în capitala Belgiei, la Bruxelles, în 1853.

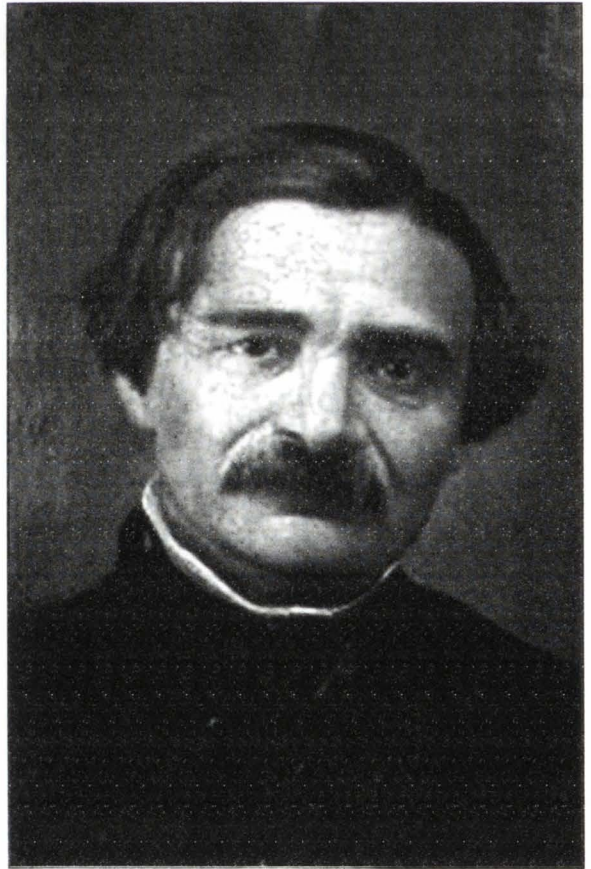
În același spațiu al Franței susținătoare a revoluționarilor europeni de la 1848 și-au găsit adăpost și Dumitru Brătianu și Ion C. Brătianu, aceștia dorind să influențeze opinia publică franceză în favoarea unirii și autonomiei Principatelor dunărene.

Începând cu noiembrie 1848, Dumitru Brătianu a desfășurat o intensă activitate diplomatică la nivelul cancelariilor europene în sprijinul cauzei naționale.

În ianuarie 1849, recent sosit în Albion, Dumitru Brătianu a elaborat un Memoriu explicativ asupra Revoluției române, adresat ministrului de externe englez H.T. Palmerston, guvernului britanic solicitându-i-se să sprijine unirea Principatelor

Române într-un singur stat, sugerându-se în același timp și convocarea unei conferințe a Marilor Puteri, în vederea soluționării definitive a chestiunii celor două Principate. Alături de alți revoluționari români a pus bazele „Comitetului Revoluționar Român” în iunie 1849. Ulterior, spre sfârșitul anului 1849, în decembrie a fondat și „Asociația Română pentru Conducerea Emigrației”.

Începând cu 11 septembrie 1851, când a semnat actul de aderare la Comitetul Central Democratic European de la Londra, organizație constituită în iunie 1850, din inițiativa lui Giuseppe Mazzini, Alexandre Auguste Ledru-Rollin și Arnold Ruge, și care avea ca scop provocarea unei revoluții care să determine eliberarea popoarelor europene aflate sub ocupație străină, Dumitru Brătianu a reprezentat exilul românilor pașoptiști pe lângă organizația pan-europeană amintită. Din 1857 reprezentantul exilului pașoptist

Ion Heliade Rădulescu, 1802-1872

român a revenit în Țara Românească.

Un alt reprezentant important al comunității exilului românesc a fost Ion Heliade Rădulescu, personalitate pașoptistă care și-a găsit refugiul pe

malurile Senei. Astfel, la 25 mai 1849, Comitetul Democratic Român de la Paris, din care făcea parte și Ion Heliade Rădulescu, a adresat Adunării Naționale a Franței un protest împotriva Convenției de la Balta-Liman și a ocupării Principatelor de către Rusia. O lună mai târziu, pe 27 iunie 1849, Ion Heliade Rădulescu, Nicolae Golescu și Christian Tell au adresat un protest cu un conținut asemănător Ministerului de Externe al Franței.

Îndreptându-ne obiectivul spre Moldova, aici mișcarea revoluționară a fost de o intensitate sensibil diminuată comparativ cu evenimentele revoluționare petrecute la sud de Carpați.

După înfrângerea mișcării pașoptiste unul dintre principalii revoluționari moldoveni, mai exact poetul Vasile Alecsandri a fost obligat să ia calea exilului, și după ce a călătorit prin Austria și Germania; s-a stabilit la Paris, unde a contribuit alături de ceilalți militanți pașoptiști munteni la aducerea în atenția cancelariilor occidentale a idealurilor românilor spre unitate și independență.

După 1852, odată cu reducerea intensității mișcărilor revoluționare la nivelul continentului european, prin numeroase și diverse memorii adresate factorilor de decizie de la Paris și de la

Londra, precum și prin articole publicate în gazetele existente în Franța, Anglia și Italia, emigrația pașoptistă română a reușit să determine crearea unui puternic curent de susținere a cauzei românilor.

Revoluția română de la 1848, înăbușită prin intervenția factorului extern, a reprezentat prin programe, prin regimul revoluționar de peste trei luni instituit în Tara Românească, prin colaborarea cu revoluționarii din Moldova și Transilvania, prin viziunea acestor tineri fruntași revoluționari pașoptiști, majoritatea formați din punct de vedere educațional dincolo de hotarele spațiului românesc, un argument că procesul de constituire al elitei intelectuale românești moderne avusese loc. Exilul revoluționar, pe care majoritatea pașoptiștilor l-au cunoscut, cu precădere revoluționarii munteni, a contribuit la desăvârșirea acestora ca oameni politici, a căror experiență a jucat un rol fundamental, după războiul Crimeii (1853 -1856) la punerea bazelor noului stat național al românilor de la sud și est de Munții Carpați.

Revoluția română de la 1848 a lăsat posterității o bogată moștenire, înscriind națiunea română în „calendarul lumii”, după expresia lui Jules Michelet, accelerând totodată procesul de

REVOLUȚIONARIII PAȘOPTIȘTI. ULTIMELE CLIPE DE VIAȚĂ

Cornel – Constantin Ilie

Despre viața revoluționarilor de la 1848 s-a scris foarte mult. Despre moartea lor, mai puțin... Cât de „generos” sau cât de tragic a fost destinul unora din cei implicați în evenimentele revoluționare care au marcat istoria României moderne, vom afla în continuare.

Vasile Alecsandri (1818 – 1890)

În decembrie 1886 apar primele semne ale cancerului. Poetul le numește *niște opresii care mă cam supără de a lucra*. Starea de sănătate s-a înrăutățit treptat și, pe 10 septembrie 1889, se ducea la un consult la București, care confirma prezența teribilei boli. Familia îi ascunde inițial adevărul, dar numai până în noiembrie, când diagnosticul este reconfirmat: cancer hepatic și pulmonar. Sfârșitul anului îl găsește pe „bardul de la Mircești” la Paris. La începutul anului următor se întreba: *Ce-a mai fi în anul care vine?*. Revine în țară într-o stare deplorabilă, fiind purtat pe brațe de la tren la trăsură. În ultimele săptămâni din viață se ocupă cu corectura la Ovidiu. *Când am început Ovidiu, m-am îmbolnăvit; când voi sfârși îndreptările voi muri*. Deși zilele din urmă au fost foarte grele (cancerul îi cuprinsese și plămâni), Alecsandri a rămas perfect lucid. Își aduce aminte de suferințele Elenei Negri, la Palermo: *Și când te gândești că ea a trebuit să sufere astfel înainte de a muri*, îi spunea poetul fiicei sale.

Pe 21 august 1890 începe agonia. Ziua următoare se trezește și întreabă cât este ceasul (era ora opt). După 45 de minute, se ridică dintre perne, aruncă o privire în camera de lucru, încearcă să spună ceva, fără a reuși, se lasă pe spate și închide ochii pentru totdeauna. A fost înmormântat la Mircești.

Nicolae Bălcescu (1819 – 1852)

Nicolae Bălcescu era de foarte multă vreme bolnav de plămâni. În 1851, situația se agravase, el scriind: *vărsături dese de sânge m-au slăbit cu totul, deosebit de tuse ce tot crește mereu. Sănătatea mea s-a dus și nu cred că o mai redobândesc*. Pe 4 octombrie

1852 pleacă în Italia, unde spera că se va întrema, datorită climatului favorabil. Se stabilește în Palermo, la hotelul „Alla Trinacria”, cel mai mare din oraș. Trimite scrisori prietenilor – I. Ghica, V. Alecsandri, Șt. Golescu, M. Kogălniceanu – solicitând prezența unuia dintre ei ca să petreacă iarna împreună. Sănătatea însă nu i s-a ameliorat. În noaptea de 24-25 noiembrie se simte foarte rău și hotelierul Salovatore Ragusa cheamă pe consulul otoman și un preot de la biserica grecească Sf. Nicolae. În prezența acestora, Bălcescu își face testamentul, în care trece inventarul bunurilor și datoriilor. Din relatarea lui Ragusa reiese că Bălcescu sosise la hotel *în stare critică a sănătății* și apoi fusese *din ce în ce mai rău*, că făcuse datoriile, hotelierul fiind îngrijorat că o să moară fără să le plătească. Agonia a durat până în seara zilei de 29 noiembrie, când, la ora 19.30, a trecut la cele veșnice. Lada cu bunurile sale a fost trimisă lui Ion Ghica. Ziua următoare a fost îngropat la cimitirul Capucinilor, în groapa comună. Trebuie menționat că în privința mormântului, precum și a situației materiale a revoluționarului, lucrurile sunt destul de confuze, departe de a fi pe deplin lămurite.

Simion Bărnuțiu (1808 – 1864)

În mai 1864, fostul revoluționar transilvănean, primul rector al Universității din Iași, grav bolnav, dorește să se întoarcă pentru a muri acasă, la Bocșa. Cuza îi pune la dispoziție o trăsură bună și cai iuți. Bărnuțiu nu mai apucă să-și vadă locurile natale, pentru că inima lui cedează în pădurea Almașului, nu departe de casă. A fost îngropat însă acolo unde și-a dorit, în cripta bisericii din Bocșa. Pe mormântul lui, ridicat ulterior, au fost gravate cuvintele care-i călăuziseră viața: *„libertate, frățietate, egalitate”*.

Dimitrie Bolintineanu (1819 – 1872)

Ultimii ani din viața poetului au fost de fapt o lungă agonie. Bolnav și sărac, este nevoit să vândă lucrurile din casă pentru a supraviețui. Prietenii săi, printre care Vasile Alecsandri și

Costache Negruzi, îi răscumpără mobilele și cărțile. Se organizează chiar și o loterie în sprijinul său. În 1867 este internat la ospiciul de pe lângă biserica Sf. Pantelimon Tămăduitorul, condica de intrare menționând: *Dimitrie Bolintineanu, fost ministru, intrat fără haine!* Aici este vizitat de prieteni, printre cei care îl caută cel mai des fiind Carol Davila și fiul său Alexandru. Este aproape paralizat, mușchii îi tremurau, *un cadavru viu*. Un alt prieten, Gh. Granda a lăsat următoarea descriere a suferindului: *L-am văzut stins, vestejit, abătut, tremurând și abia ținându-se p-o canapea. O femeie-i prepara medicamentul pentru brațul care și-l*

Cezar Bolliac (1813 – 1881)

Noaptea anului nou 1876 – 1877 și-o petrece împreună cu familia și mai mulți prieteni (printre care actorul Velescu, B.P. Hasdeu și Theodor Aman). După plecarea lor, suferă o congestie cerebrală în urma căreia paralizază. Va trăi astfel aproape patru ani. Al. Bassarabescu spunea: *Ochii lui mici, vioi și negri jucau în orbite ca niște ochi de cățeluș frumos, contrastând izbitor cu albul bărbii*. La 25 februarie 1881 a murit și a fost îngropat la Cimitirul Bellu, oficialitățile tocmindu-se pentru a da banii de înmormântare. În drum spre cimitir, cortegiul funerar a trecut mai întâi pe la Câmpia Libertății.

Piatra de mormânt a lui Nicolae Bălcescu

scrântise într-o zi când a voit să se scoale singur din pat (...) Mi-a întins mâna descârnată. Era rece. Am șezut pe un scaun în fața lui, dar uitându-mă în jos. Nu aveam curajul să mă uit în ochii lui. Părea că remușcarea ce România va simți într-o zi, se concentrase în sânul meu. Eram umilit de umilirea societății. La 21 iunie 1871, Cezar Bolliac l-a interpellat în Cameră pe I.C. Brătianu: *Ar fi o crimă să-l lăsăm să moară în mizerie. Ce să-i facem?* a venit prompt răspunsul omului politic. Pe 19 august 1872, la orele 3.00 dimineața a murit. În actul de deces a fost trecut cu vârsta de 80 de ani! A fost dus și înmormântat în cimitirul din Bolintin Vale.

Ion C. Brătianu (1821 – 1891)

La sfârșitul lunii aprilie 1891, a contacta o răceală puternică, care pe fondul unor probleme de sănătate mai vechi s-a dovedit a fi fatală. Agonia a durat opt zile, dar deja în ultimele nu mai vorbea și nu mai mânca. Chiar și în momentele cele mai critice, avea totuși puterea să zâmbească fiilor săi. Pe 4 mai 1891 a încetat din viață. Conform spuselor Sabineei, fiica celui dispărut, regele Carol venit la catafalcul fostului său sfetnic, cu lacrimi în ochi, a sărutat mâna acestuia și a cerut puțin păr pe care l-a pus în patru medalioane, pe care le-a dat celor patru

copii ai defunctului. Suveranul a exclamat: *Am pierdut pe cel mai bun amic ce aveam*. Deși colaboratorii lui I.C. Brătianu au insistat să fie îngropat la București, soția a ținut să-i respecte dorința, astfel că pe 6 mai a fost îngropat la Florica. Alături de el aveau să fie îngropați fiii: Ionel, Vintilă, Dinu și nepotul Gheorghe (osemintele ultimilor doi au fost aduse de la Sighet).

Alexandru Ioan Cuza (1820 – 1873)

Boala de care suferea – astm bronșic – și a cărei alinare o căutase și în timpul domniei, la băile de la Ems, se agravase mult, din cauza supărărilor care-l loviseră. Starea sa de sănătate s-a

ultimul drum. Ulterior, rămășițele i-au fost mutate la biserica Trei Ierarhi din Iași.

În discursul ținut cu ocazia înmormântării, Mihail Kogălniceanu a spus: ... *Ilustră Doamnă (Elena Cuza n.n.), sfântă și mună a Românilor! nu plânge căci Alexandru Ioan I nu a murit! Alexandru Ioan I nu poate să moară. Nu lacrimile acelora cari sunt aici vor putea dovedi aceasta ci lacrimile tuturor, lacrimile unui popor întreg, lacrimile ce se varsă de ori unde se vorbește românește. De la Carpați până la Marea Neagră, și de la Tisa până la Nistru nu este hotar politic pentru tristețea ce se poartă de soția lui Alexandru Ioan I.*

Și acum, după ce biserica a zis vecinica pomenire

Alexandru Ioan Cuza (1820 – 1873), pe catafalc.

deteriorat treptat, el având probleme cu inima și cu ficatul. Aflând că un specialist vestit s-ar afla la Heidelberg în Germania, a plecat de la Florența, spre acest oraș, unde a ajuns în mai 1873. Răcind în timpul drumului, a căzut la pat imediat după sosirea la Heidelberg, și-și dădu duhul în ziua de 5 iunie, între străini, la Hotelul Europa, având-o numai pe soția sa la căpătâi. După ce corpul neînsuflăit a fost îmbălsămat, i s-a făcut o slujbă oficiată de preotul fostului domnitor al Moldovei, Mihail Sturdza, adus special de la Baden – Baden. Apoi rămășițele au fost aduse în România și îngropate la moșia lui de la Ruginoasa. O mulțime nesfârșită, din toate colțurile țării, l-a condus pe

în spiritul lui Alexandru Ioan I., vecinica lui amintire, în spiritele noastre nu se va șterge din inimile noastre și ale fiilor fiilor noștri.

Și cât va avea țara aceasta o istorie, cea mai frumoasă pagină va fi aceea a lui Alexandru Ioan I.

Ion Ghica (1816 – 1897)

Ion Ghica era ținut la pat de o paralizie și a murit pe 22 aprilie 1897, la Ghergani. Cu trei zile mai înainte își dăduse consimțământul la căsătoria fiului său Alexandru, cu Margareta Lascăr Catargiu. A fost înmormântat la Ghergani – Dâmbovița.

Nicolae Golescu (1810 - 1877)

„Fratele” Nicolae Golescu suferea de o boală gravă, care a dus la paralizia ambelor picioare. Generalul, primul român decorat cu „Steaua României”, în grad de „Mare Cruce”, a încetat din viață pe 22 decembrie 1877, la scurt timp după căderea Plevnei și a fost înmormântat la Golești, organizându-i-se funeralii naționale.

Ion Heliade - Rădulescu (1802 - 1872)

„Părintele literaturii române” a murit alienat, pe 27 aprilie 1872. Cezar Bolliac spune că *abia prin tocmeli silite cu ministerul s-au putut smulge 2.500 lei, atât cât să poată ajunge la îngroparea unui om de rând, sfârșit în mizerie*. În cele din urmă a avut parte de funeralii pe măsura prestigiului său. Cordoanele carului funebru au fost ținute de generalii Nicolae Golescu și Christian Tell și de Petrache Poenaru și Cezar Bolliac. A fost înmormântat la biserica Cișmeaua Mavrogheni.

Avram Iancu (1824 - 1872)

Pe 17 august 1852 Iancu a fost arestat de autoritățile habsburgice. Tratamentul la care a fost supus în închisoarea de la Alba Iulia i-a declanșat boala. Au existat și voci care au susținut că alienarea a fost cauzată de sifilis, dar nu au existat dovezi în acest sens. Fostul lider al motiilor începe să bea, ajungând într-o stare de degradare fizică accentuată. Lui Axente Sever, care îi reproșase că bea prea mult, îi spusese: *Lasă-mă frate, că numai așa pot înăbuși durerea și amărăciunea din mine*. După 1860 are o perioadă de relativă refacere, dar este tot mai pesimist. *Eu nu-s Iancu. Eu sunt umbra lui Iancu. Iancu a murit*, spunea el celor care-l îndemneau să-și refacă viața. După moartea tatălui său, decade tot mai mult. Hoinărește prin munți, se împrumută la prieteni de bani pentru băutură și vinde scrisori autografe din același motiv. Umblă în zdrențe și are halucinații și vise chinuitoare. În primăvara lui 1872 se află în spitalul din Baia de Criș, internat cu hemoragii puternice și accese de tuse. Oarecum întremat își reîncepe rătăcirile. A murit pe 10 septembrie 1872, în casa brutarului Ion Stupină. Avea asupra lui o năframă mototolită, un fluier și o scrisoare către împăratul Frantz Iosef. Pe 13 septembrie, în prezența a mii de oameni, a fraților săi de arme (printre ei Simion Balint și Axente Sever) și a unui sobor format din 36 de preoți, Avram Iancu a fost

îngropat la Țebea, sub gorunul lui Horea.

Mihail Kogălniceanu (1817 - 1891)

În ultimii ani ai vieții, Kogălniceanu a dus-o destul de greu din punct de vedere material și medical. În 1887, își vânduse colecția de 188 de pânze de mare valoare. Era obez - soția lui I.C. Brătianu spunea că trebuie să-i ofere două scaune să se așeze atunci când venea în vizită. Avea mari probleme cu rinichii, fiind operat de nu mai puțin de 11 ori, în decurs de câțiva ani. Pentru ultima operație, care s-a dovedit a fi fatală, a luat un avans din pensie, ca s-o poată plăti. A încetat din viață pe 2 iulie 1891, la Paris. Adus în țară, a fost înmormântat la Cimitirul Eternitatea din Iași.

Monumentul lui Mihail Kogălniceanu, din Cimitirul Eternitatea, Iași.

Gheorghe Magheru (1804 - 1880)

La începutul anului 1880, Magheru, acum parlamentar, se găsea într-o stare critică de sănătate. Nora acestuia, Elena Prisăceanu (văduvă după moartea fiului generalului - Ghiță - în timpul Războiului de Independență), îi cerea printr-o scrisoare, lui Romulus, celălalt fiu al lui Magheru, să vină în țară ca să-și vadă tatăl, ale cărui zile erau pe sfârșite. De altfel, la scurt timp (23 martie 1880), inima bătrânului general înceta

să mai bată, într-o cameră a hotelului Dacia.

Adunarea Deputaților a decretat doliu național timp de trei zile și a hotărât ca guvernul să suporte cheltuielile de înmormântare. După o ceremonie religioasă la biserica Sf. Gheorghe Nou, sicriul cu corpul neînsuflit a fost dus la Gara de Nord, fiind însoțit de foștii tovarăși de luptă ai celui decedat: I.C. Brătianu, C.A. Rosetti, Ion Ghica. Din 10 în 10 minute se trăgeau salve de tun și se băteau clopotele în tot orașul. De la Gara de Nord, sicriul a fost transportat la Târgu - Jiu, unde a fost depus în cavoul familiei din cimitirul orașului.

Andrei Mureșanu (1816 - 1863)

Autorul versurilor „Deșteaptă-te române” a murit sărac și cu mintea rătăcită, la Brașov, pe 11/12 octombrie 1863. A fost îngropat la Cimitirul Sf. Treime.

Costache Negri, (1812 - 1876)

Marele diplomat și scriitor a murit de pneumonie, la Târgu Ocna, pe 28 septembrie 1876. Mormântul său se găsește la Mănăstirea Răducanu. Alături, vor fi înmormântate ulterior și surorile sale, Catinca și Zulnia.

C.A. Rosetti (1816 - 1885)

A încetat din viață pe 8 aprilie 1885, la București, în urma unei boli pulmonare. În testamentul redactat cu puțin timp înaintea morții cerea familiei: *Să nu se facă pentru înmormântarea mea nici o ceremonie. Un singur preot de mir. Carul simplu cu doi cai. Nici un doliu, nici în camere, nici la poartă, nici chiar pe cai. Nici o invitație, ci numai un simplu anunț prin ziar fără invitație. Nici o paradă, și nici gendarmi pentru ca buna cuviință să fie respectată.* Având datorii, își exprima speranța ca după moarte amicii care voră după incendiu să facă o subscripțiune pentru a-mi dăruia o casă, vor face ceva pentru a se plăti

aceste datorii. *Dacă nu, soția și fiii mei vor tipări câte vor găsi din scrierile mele, și poate că publicul le va cumpăra pentru ca să plătească datoriile ce cu adâncă durere silit am fost a face.*

Ultima parte a testamentului suna astfel: *Am luptat cu tărie pentru naționalitate și pentru libertate, dar fără cea mai mică ură pentru nimeni. Rog dar ca cei pe cari i-am combătut să mă ierte, dacă aspru am fost în luptă, asigurându-i că nu ura, ci iubirea m-a făcut să combat.*

Recomand tuturor, și mai cu seamă fiilor mei, să iubească poporul și pe săteni și să lupte cu iubire pentru fericirea tuturor. O îmbrățișare fiicei și fiilor mei și ultima rugăciune tuturor a îngrijii și mângâia pe soția mea.

Stephan Ludwig Roth (1796 - 1849)

Pastorul luteran, participant la Adunarea de la Blaj, a fost susținător al revoluției române și adversar declarat al încorporării Transilvaniei cu Ungaria. A făcut parte, în 1848, din administrația locală austriacă, dar la începutul anului 1849, după retragerea austrieșilor, Roth s-a întors în parohia sa din Moșna, sperând să trăiască în liniște, în baza amnistiei acordată de generalul I. Bem. Numai că, autoritățile maghiare n-au ținut cont de acest lucru și l-au arestat, trimițându-l la Cluj spre a fi judecat. Printre acuzațiile aduse au fost: că a acceptat un post sub ocupația dușmanului, că a introdus limba română ca limbă oficială în administrație, că a luat parte ca fruntaș la răscoala românilor și sașilor, care s-au dedat la jefuirea maghiarilor. Roth nu a negat primele acuzații, ci doar pe ultima, arătând că anchetatorii confundă rechizițiile cu jaful. În mod normal, chiar dacă acuzațiile ar fi fost dovedite, Roth trebuia eliberat, conform amnistiei. Curtea de Justiție, obedientă Dietei de la Cluj, nu a ținut cont nici acum de acest lucru și l-a condamnat la moarte, Stephan Ludwig Roth fiind executat pe 11 mai 1849. Peste un an, trupul său a fost reînhumat la Mediaș.

CATALOGUL EXPOZIȚIEI

REVOLUȚIA ROMÂNĂ DE LA 1848

MUZEUL NAȚIONAL DE ISTORIE A ROMÂNIEI

**MUZEUL NAȚIONAL DE ISTORIE A ROMÂNIEI
IUNIE –SEPTEMBRIE 2008**

ORGANIZATORII EXPOZIȚIEI

Comisarii expoziției
Dr. Maria Ioniță, Mariana Neguțu,

Muzeul Național de Istorie a României
Director General, Dr. Crișan Mușețeanu

Colectivul de Organizare

Oana Ilie
Nicoleta König
Dorina Tomescu,
Raluca Velicu
Mihaela Cristina Verzea

Muzeul Olteniei
Director, Dr. Mihai Viorel Fifor

Organizator
Valentina Popescu

Scenografia
Andrei Mărgărit

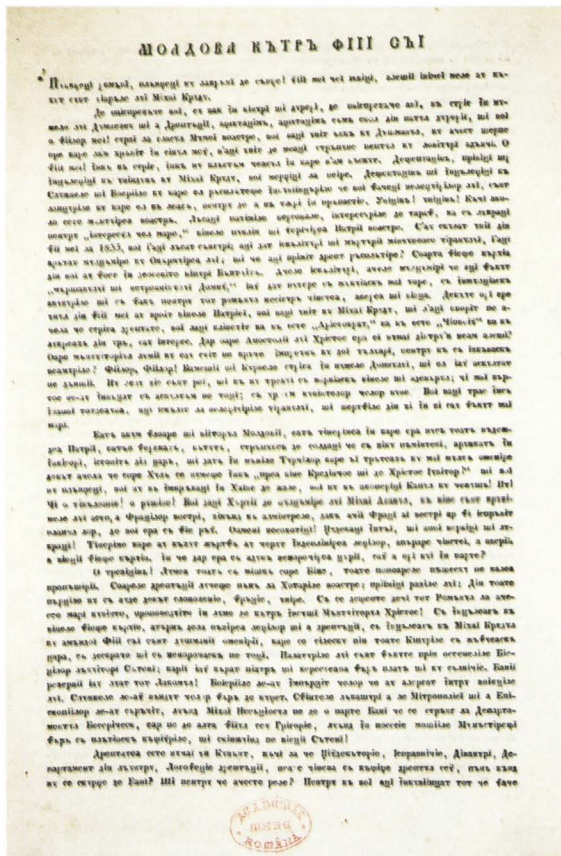
ABREVIERI

M.N.I.R. – Muzeul Național de Istorie a României
M.O.C. – Muzeul Olteniei Craiova

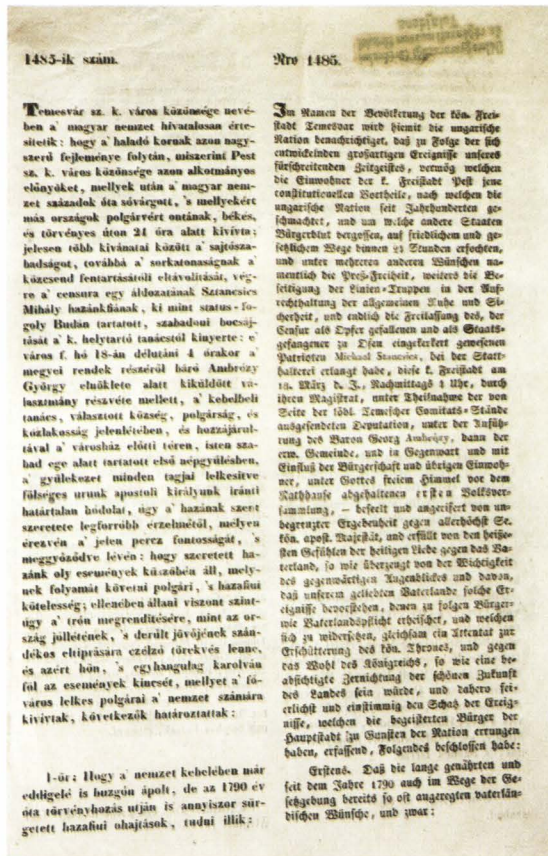
Capitolul I

PRELIMINARIILE ȘI ÎNCEPUTUL REVOLUȚIEI ROMÂNE

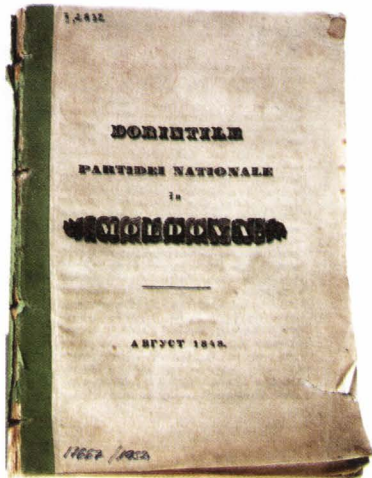
DOCUMENTE - TIPĂRITURI

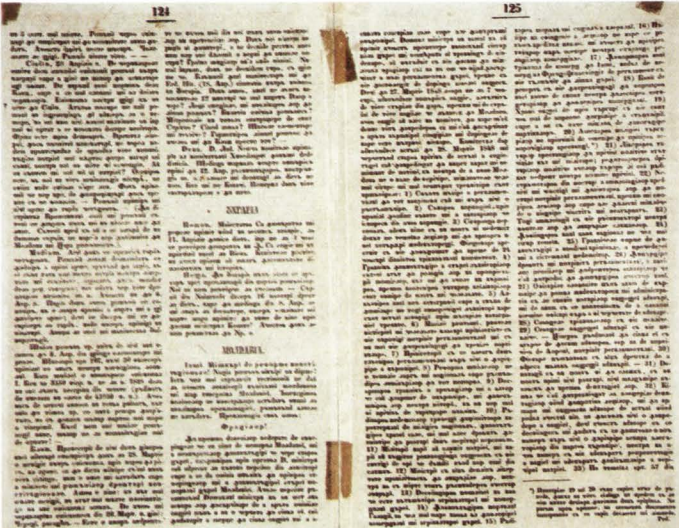
Moldova către fiii săi
Ianuarie-martie 1848
Atelier necunoscut
Hârtie/ tipărit, 34 x 22 cm
M.N.I.R.

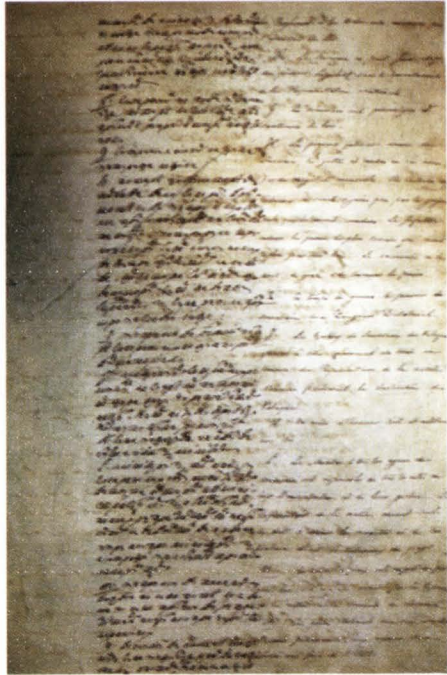
Proclamația revoluționarilor din Timișoara
18 martie 1848
Atelier necunoscut
Hârtie/ tipărit, 32 x 24 cm
M.N.I.R.

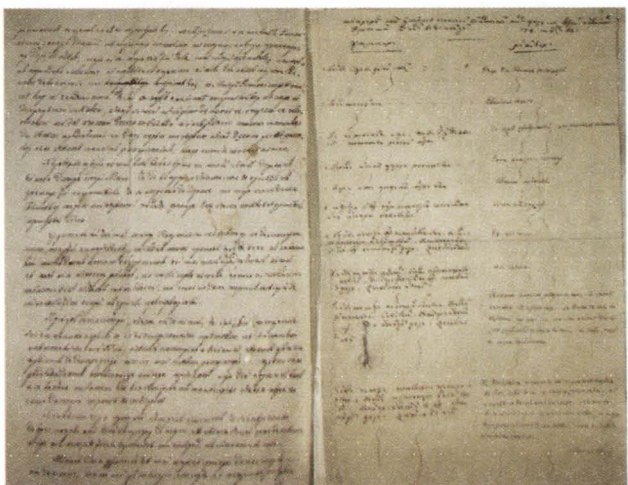
Mihail Kogălniceanu, *Dorințele Partidei Naționale în Moldova*
1848
Atelier necunoscut
Hârtie/ tipărit, 19 x 12 cm
M.N.I.R.

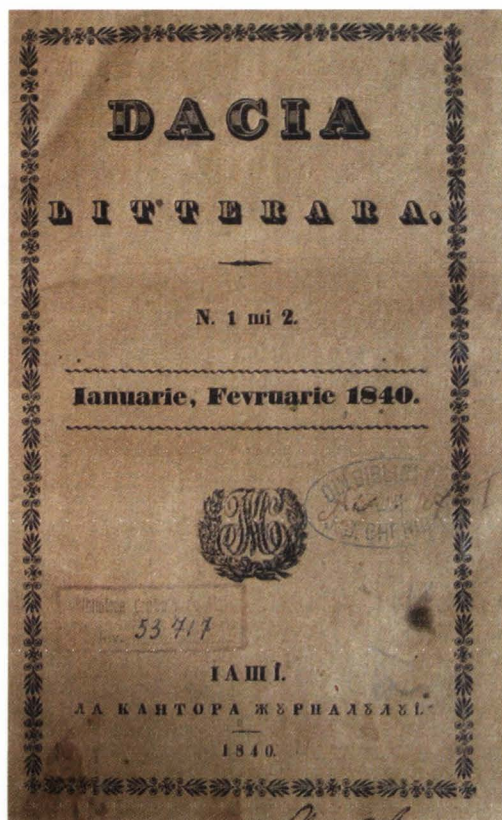
Gazeta Transilvaniei, nr. 30
12 aprilie 1848
Atelier necunoscut
Hârtie/ tipărit
32,5 x 42 cm
M.N.I.R.

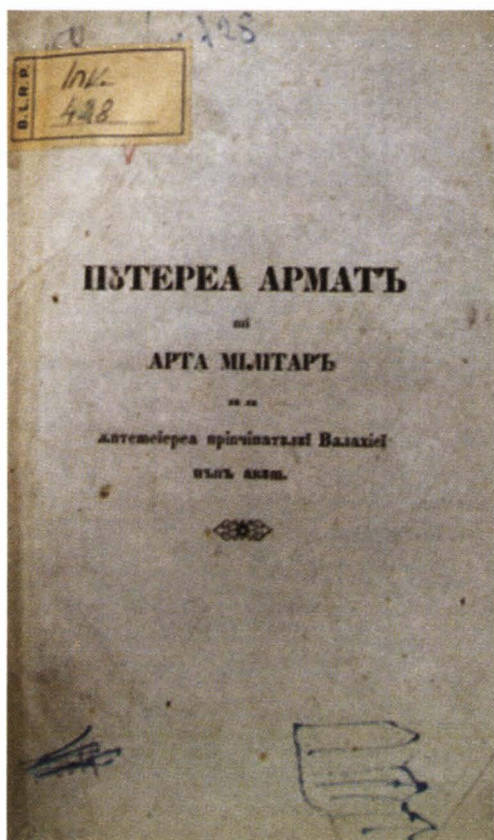
Ion Câmpineanu, *Proiectul de constituție* - Facsimil
1838
Hârtie, manuscris
43 x 28 cm
M.N.I.R.

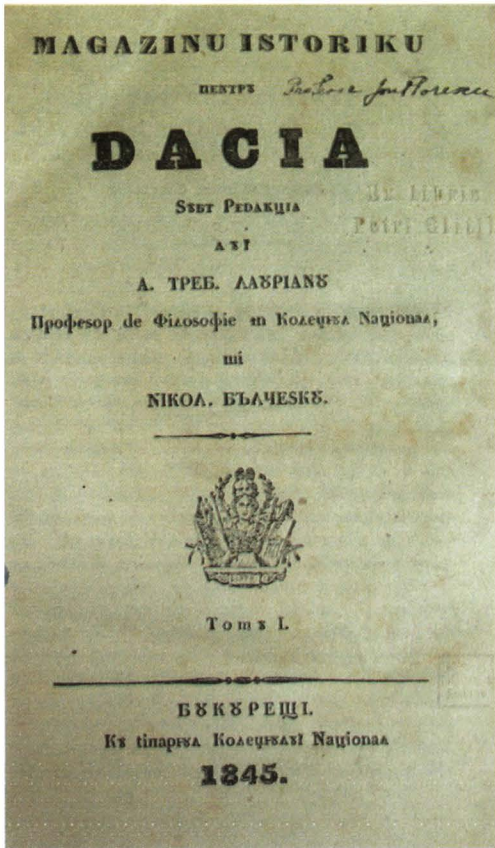
Intergatoriul luat lui Eftimie Murgu și Nicolae Bălcescu, participanți la mișcarea revoluționară din 1840 din Țara Românească - Facsimil
1840
Hârtie, manuscris
36,5 x 24,5 cm
M.N.I.R.

Mihail Kogălniceanu, *Dacia Literară*
1840
Iași, Tipografia Albina Românească
Hârtie/ tipărit, 18 x12 cm
M.N.I.R.

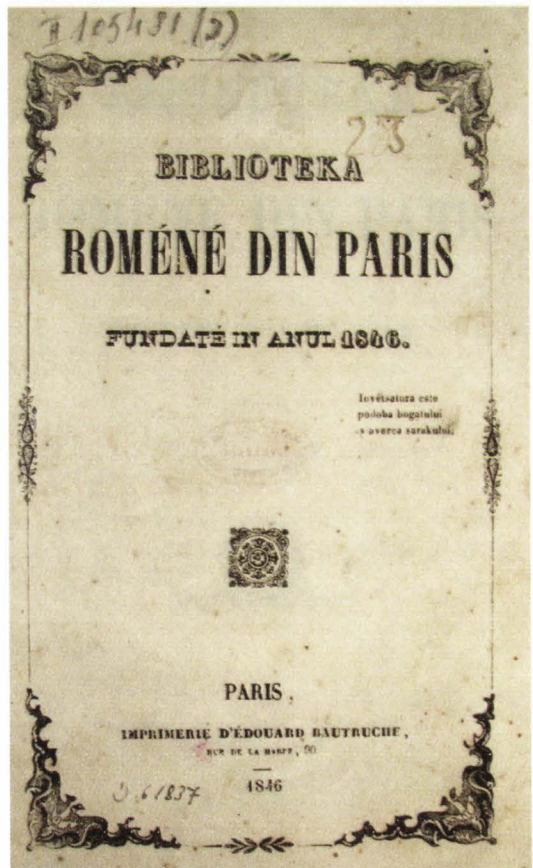

Nicolae Bălcescu, *Puterea armată, arta militară
de la întemeierea Prințatului Valahiei până acum*
1844
Iași, Tipografia Foi Sătești
Hârtie/ tipărit, 12 x 13 cm
M.N.I.R.

August Treboniu Laurian, Nicolae Bălcescu,
„Magazinu istoricu pentru Dacia”
1845

București, Tipografia Colegiului Național Sfântul Sava
Hârtie/ tipărit
19 x 13 cm
M.N.I.R.

Biblioteca Română din Paris
1846
Paris, Imprimerie D'Edouard Bautruche
Hârtie/ tipărit
13 x 21 cm
M.N.I.R.

FOTOGRAFII - CĂRȚI POȘTALE ILUSTRATE

Fotografie, *Ion Ghica și Vasile Alecsandri*
Nedată
Atelier necunoscut
Hârtie fotografică/ fotografiat, sepia
14,5 x 10,5 cm
M.N.I.R.

Fotografie, *Alexandru Aman* (membru al Clubului
Revoluționar din Craiova) *împreună cu soția*
Nedată
Atelier: J. Th. Meier, Eger & Marienbad
Hârtie fotografică, carton/ fotografiat, sepia
10,5 x 6,2 cm
M.O.C.

Fotografie, *Theodor Aman*, membru al Clubului revoluționar din Craiova la 1848

Nedată

Atelier: F. Duschek

Hârtie fotografică/ fotografiat, sepie

10,4 x 6,2 cm

M.O.C.

Fotografie, *Simion Bărnăuțiu*

Nedată

Atelier necunoscut

Hârtie fotografică/ fotografiat, sepie

10 x 6 cm

M.N.I.R.

Fotografie, *Masoneria personificată, eliberând popoarele*, reproducere după o cromolitografie din secolul al XIX-lea

Nedată

Atelier necunoscut

Hârtie fotografică/ fotografiat, color

18 x 24 cm

M.N.I.R.

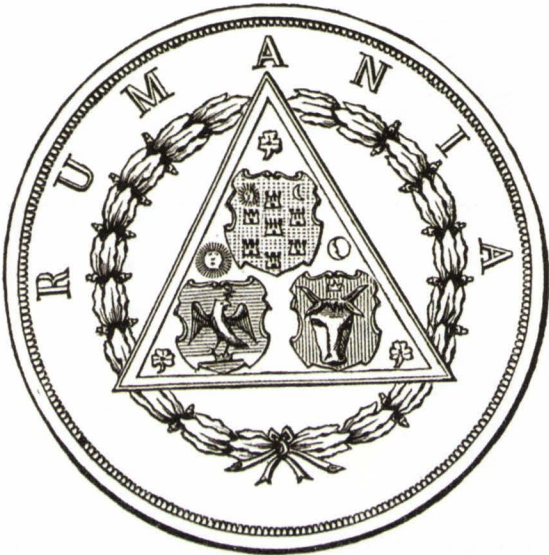
Fotografie, *Masonii lucrând pentru binele Umanității*

Nedată

Atelier necunoscut

Hârtie fotografică/ fotografiat, color, 18 x 24 cm

M.N.I.R.

Fotografie, Aversul medaliei *Norma*
Nedată
Atelier necunoscut
Hârtie fotografică/ fotografiat, color
18 x 24 cm
M.N.I.R.

Fotografie, *Ampronta sigiliului Constituției franceze din 1848, cu simboluri masonice*
Nedată
Atelier necunoscut
Hârtie fotografică/ fotografiat, alb-negru
18 x 24 cm
M.N.I.R.

Fotografie, *Șorț masonic al gradului 11 din Ritul Scoțian Antic și Acceptat*
Nedată
Atelier necunoscut
Hârtie fotografică/ fotografiat, color
18 x 24 cm
M.N.I.R.

Fotografie, *Baricadă pe o stradă din Paris, februarie 1848, Reproducere după pictorul francez Horace Vernet*
Nedată
Atelier necunoscut
Hârtie fotografică/ fotografiat, color
18 x 24 cm
M.N.I.R.

TEXTILE

*Steag domnesc din timpul
lui Gheorghe Bibescu
Nedatat
Atelier necunoscut
Mătase/ cusut, pictat
100 x 90 cm
M.N.I.R.*

ARMAMENT

Sabie cu teacă - a aparținut domnitorului Gheorghe Bibescu

Nedată

Atelier necunoscut

Oțel, aur, lemn, pietre semiprețioase, piele, material textil, os, fir de aur/
turnat, finisat, gravat

Sabie 92 x 14,5 cm; Teacă= 87 x 4 cm

M.N.I.R.

MOBILIER

Tron domnesc din Țara Românească
Nedatat, Atelier necunoscut
Lemn, catifea/ traforat, sculptat, tapisat,
180 x 110 x 74 cm
M.N.I.R.

Fotoliu care a aparținut domnitorului Gheorghe Bibescu
Nedatat, Atelier necunoscut
Fir de aur, lemn, catifea, metal comun/ sculptat, tapițat, brodat,
77 x 68 x 60 cm
M.N.I.R.

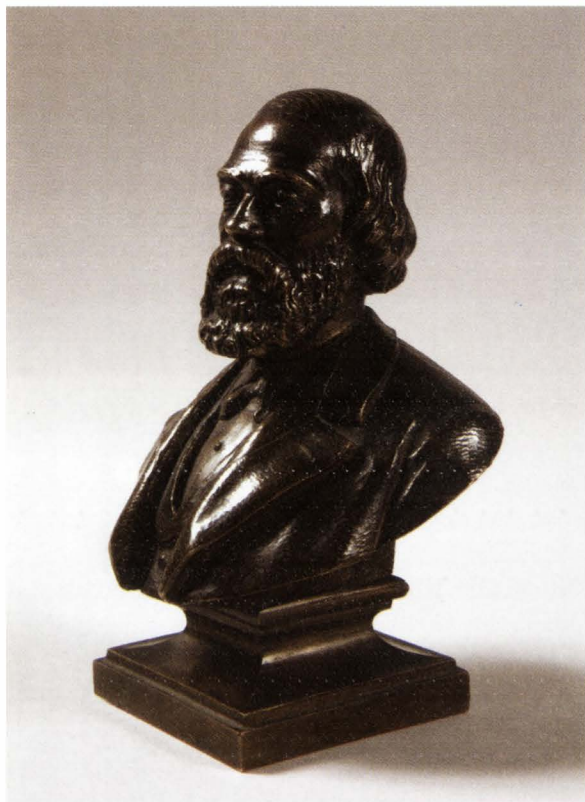
Birou care a aparținut lui Costache Negri
Nedatat
Atelier necunoscut
Lemn de nuc și cireș/ sculpat, furniruit, lăcuit
136,5 x 110 x 74 cm
M.N.I.R.

Măsuță care a aparținut lui Mihail Kogălniceanu
Nedată
Atelier necunoscut
Lemn, marmură roșie/ sculpat, traforat, lăcuit, șlefuit
80 x 42 x 31 cm
M.N.I.R.

SCULPTURĂ

Wladimir Hegel, *Constantin A. Rosetti*
Nedatat
Atelier necunoscut
Bronz/ turnat, 15 x 7 x 7 cm
M.N.I.R.

Karl Stork, *Costache Negri*
1882
Atelier necunoscut
Marmură/ sculptat
71 x 46 cm
M.N.I.R.

PICTURĂ - GRAFICĂ

Autor necunoscut, *Gheorghe Bibescu*
Nedatat
Pânză/ ulei
140 x 110 cm
M.N.I.R.

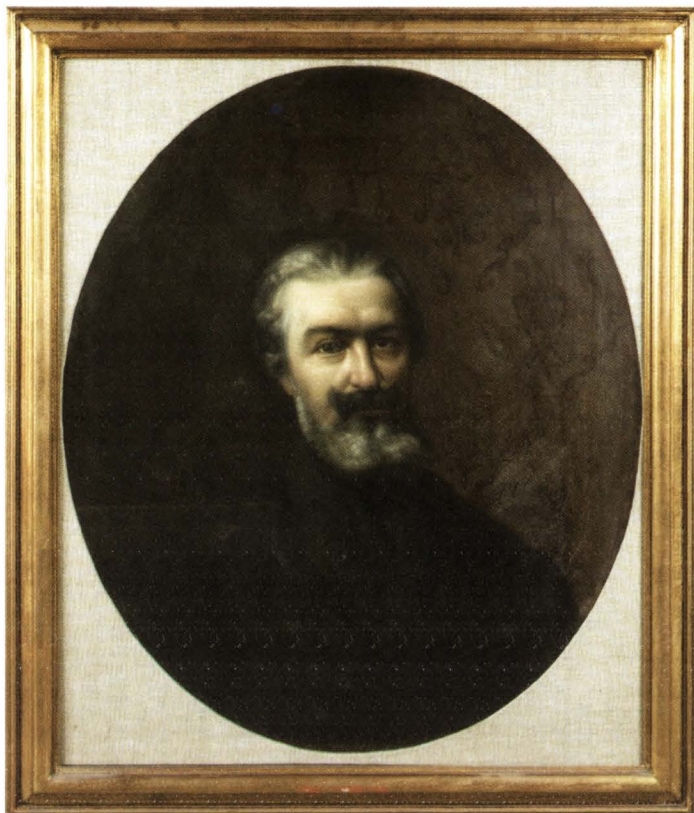
Plasă color, *Gheorghe Bibescu*
Nedată
Hârtie/ cromolitografie
34 x 22 cm
M.N.I.R.

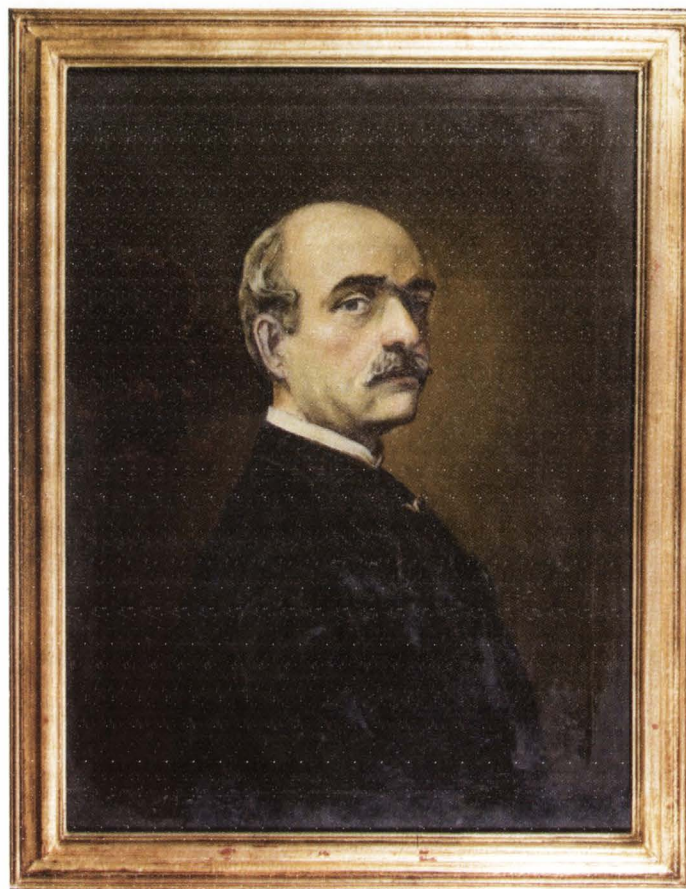
Autor necunoscut, *Mihail Sturdza*
Nedatat
Pânză/ ulei
132 x 97 cm
M.N.I.R.

A. Raffet, *Vedere a Iașilor*
1840
Imprimerie Auguste Bry
Hârtie/ litografie
33 x 50 cm
M.N.I.R.

P. Verussy, *Costache Negri*
1885
Pânză/ ulei
104 x 87 cm
M.N.I.R.

Dan Hatmanu, *Vasile Alecsandri*.
Copie după C.D. Stahi, Iași din 1892
Nedatat
pânză/ ulei
82 x 71 cm
M.N.I.R.

Dan Mihail, *Mihail Kogălniceanu*
Nedatat
Pânză/ ulei
69 x 55. cm
M.N.I.R.

C.E. Boutibonne, *Ion Ghica în perioada
studenției la Paris*
Nedatat
Pânză/ ulei
46 x 35 cm
M.N.I.R.

D. Negulici, *Autoportret*
Nedatat
Pânză/ ulei
117 X 110 cm
M.N.I.R.

Ioan Negulici, *Dimitrie Brătianu*
Nedatat
Hârtie/ creion
37 x 29 cm
M.N.I.R.

Dimitrie Bolintineanu
Nedatat
Atelier necunoscut
Hârtie/ litografiat
14 x 9 cm
M.N.I.R.

Th. Aman, Cezar Bolliac
1876
Hârtie/ gravură în acvaforte
30 x 24,5 cm
M.N.I.R.

Ch. Chaplin, Petrarca Romanescu
1847
Pânză/ ulei
71,4 x 61 cm
M.O.C.

NUMISMATICĂ

Sigiliul domnitorului Gheorghe Bibescu
Nedatat
Atelier necunoscut
Bronz/ turnat, gravat
D= 48 cm; d= 4,5 cm
M.N.I.R.

Sigiliul domnitorului Gr. Al. Ghica
Nedatat
Atelier necunoscut
Argint/ turnat, gravat
H= 8,5 cm; D= 3,5 cm
M.N.I.R.

Medalie *Horea Rex Daciae*, frapată în 1784, cu simboluri ale gradului 11 din Ritul Scoțian Antic și Acceptat - inima și pumnalul (ca bijuterie) și crucea specifică membrilor Supremului Consiliu de grad 33.
1784
Bronz/ batere
D=4,1 cm
M.N.I.R.

Medalie *Norma*, frapată în 1838 de Societatea Filarmonică, cu stemele provinciilor românești, unite în triunghiul masonic
1838
Argint/ batere
D= 5,8 cm, Gr= 79 g
M.N.I.R.

Sigiliu care a aparținut generalului Christian Tell
Nedatat
Atelier necunoscut
Bronz, os/ turnat, batere
H = 2,1; D = 2,5
M.N.I.R.

DIVERSE

*Ceașcă din porțelan care a aparținut
domnitorului
Mihail Sturdza
Nedată
Atelier Pochet - Deroche Paris
Porțelan/ modelat, ardere, pictare
6,5 x 5,5 x 4 cm
M.N.I.R.*

*Farfurie din porțelan care a aparținut
domnitorului
Mihail Sturdza
Nedată
Atelier Pochet - Deroche Paris
Porțelan/ modelat, ardere, pictare
D= 23 cm
M.N.I.R.*

Serviciu de vin, compus dintr-o carafă și 6 pahare cu picior, care a aparținut domnitorului Mihail Sturdza

Nedatat

Atelier necunoscut

Cristal/ turnat

Carafa: 30,6 x 12,5 x 4,8 cm; Pahar: 13,6 x 5,7 cm

M.N.I.R.

Port-țigaret care a aparținut domnitorului Mihail Sturdza

Nedatat

Atelier necunoscut

Fildes, chihlimbar, spumă de mare/ șlefuit, sculptat, 20 x 3,5 x 0,8 cm

M.N.I.R.

Ceasul de buzunar al domnitorului Mihail Sturdza
Nedatat
Atelier: Ami Sandoz et Fils
Aur, email, sticlă, oțel/ turnat, emailat, gravat
D= 4,5 cm, G= 37 gr, aur 750‰.
M.N.I.R.

Presse - papier cu stema Moldovei, care a aparținut familiei domnitorului Mihail Sturdza
Nedatat
Atelier necunoscut
Bronz/ turnat, gravat, 6,5 x 11 x 7 cm
M.N.I.R.

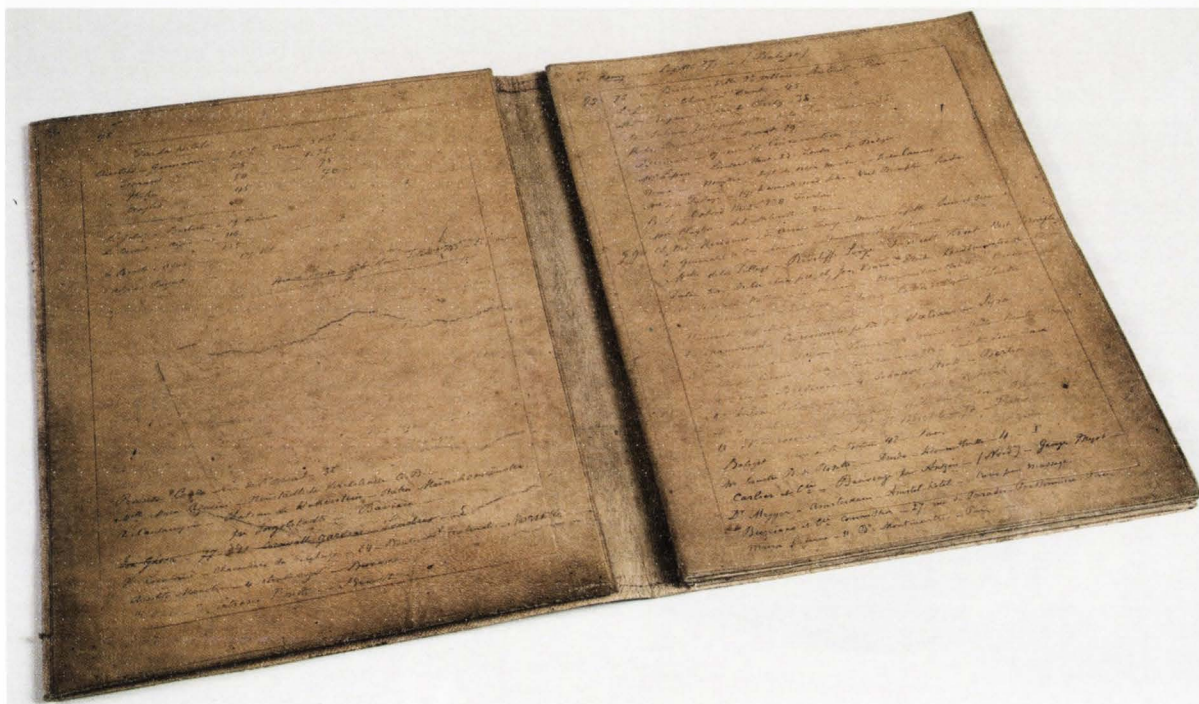
Brâu cu paftale care a parținut domnitorului Mihail Sturdza

Nedatat

Atelier necunoscut

Bronz, fier, catifea, sticlă/ cusut, brodat, filigranat, 110,6 x 7 x 5 cm

M.N.I.R.

Mapă care a aparținut lui Vasile Alecsandri

Nedatată

Atelier necunoscut

Piele/ cusut, lipit, 32 x 25 x 2 cm

M.N.I.R.

Ceas care a aparținut lui Mihail Kogălniceanu

Nedatat

London. Atelier H. Farre.

Argint, oțel, lemn, sticlă, hârtie foto/ turnare, montare,
gravare, fotografiat,

D = 6; Cutia: 12 x 9 x 6 cm

M.N.I.R.

Mapă care a aparținut lui Nicolae Golescu

Nedată

Atelier necunoscut

Lemn, piele/ montat, lipit

38 x 28 x 10 cm

M.N.I.R.

Pahare de apă și de vin care au aparținut lui Dimitrie C. Bolintineanu

Nedatate

Atelier necunoscut

Cristal/ turnat, încrustat

Pahar apă: 9,5 x 6,9 x 4,6 cm; Pahar vin: 13,5 x 7,5 x 6,8 cm

M.N.I.R.

Călimară care a aparținut lui Dimitrie Bolintineanu

Nedată

Atelier necunoscut

Metal comun/ turnat, cizelat

10 x 12 x 12 cm

M.N.I.R.

Toc cu suport care a aparținut lui N. Kretzulescu

Nedatat

Atelier necunoscut

Lemn/ lăcuit

15 X 7 cm

M.N.I.R.

Ladă a breslei cizmarilor din Reghin

1842

Atelier necunoscut

Lemn, metal/ lăcuit, cizelat

73 x 43 x 44 cm

M.N.I.R.

Lanțul cu cătușe folosite la întemnițarea lui Eftimie Murgu, la Lugoj

Nedatat

Atelier necunoscut

Fier/ turnat, batere

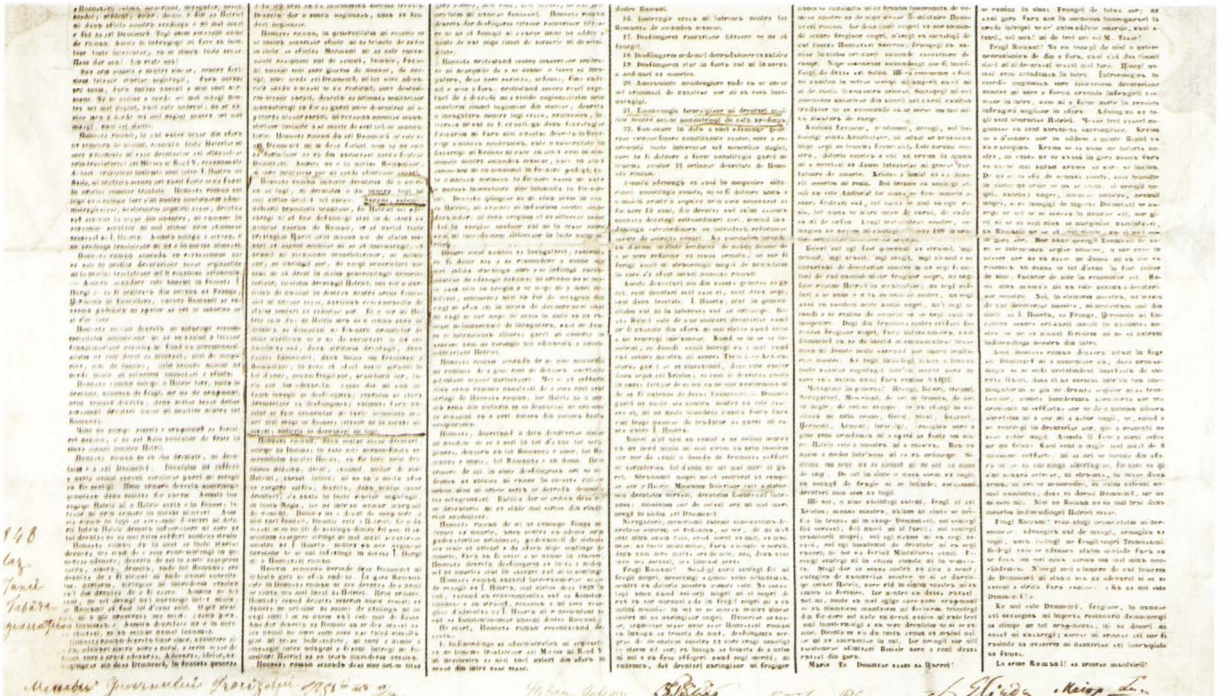
101 x 3,5 x 10,5 cm

M.N.I.R.

Capitolul II

EGALITATE, FRATERNITATE, DREPTATE

DOCUMENTE - TIPĂRITURI

Proclamația de la Izlaz
Iunie 1848
Hârtie, cerneală/ tipărit; 49 x 65 cm
M.N.I.R.

Proclamația Guvernului Vremelnicesc; facsimil
11 iunie 1848,
Hârtie/ tipărit
26 x 20 cm
M.N.I.R.

ГОУВЕРНЪ ВРЕМЪЛНИЦЕСКЪ
Президентъ: Владимиръ Митрополитъ
Иванъ Каледъ
Членъ: Павелъ
Тодъ
Методиъ
Савра
СЪВѢТЪ ГОУВЕРНЪЛОУ ВРЕМЪЛНИЦЕСКЪ
Р. А. Полицъ
Н. Васильевъ
А. П. Гавриловъ
И. В. Протопоповъ
Министру Излазъ: Николае Големъ
Министру Пренягъ: Я. Ванковичевъ
Министру Пренягъ Дво пренягъ: Николае П.
Министру Обществу Н. Н. Филиповъ
Обществу Контрпалу: Фердинандъ
Министру де правосудію: Иванъ Олександровъ
Министру извѣстиямъ: Иванъ Каледъ
Промышленность: комитетъ изъ ступицъ: Константинъ Фредериковъ
Промышленность: комитетъ организационный: Николъ, Прудомановъ
Истека: Николай; Митрополитъ Манастир

84

Deputatului Ilie romaneni 43

din comuna Ichi de mijloc
la capul de adunare
la capul de adunare

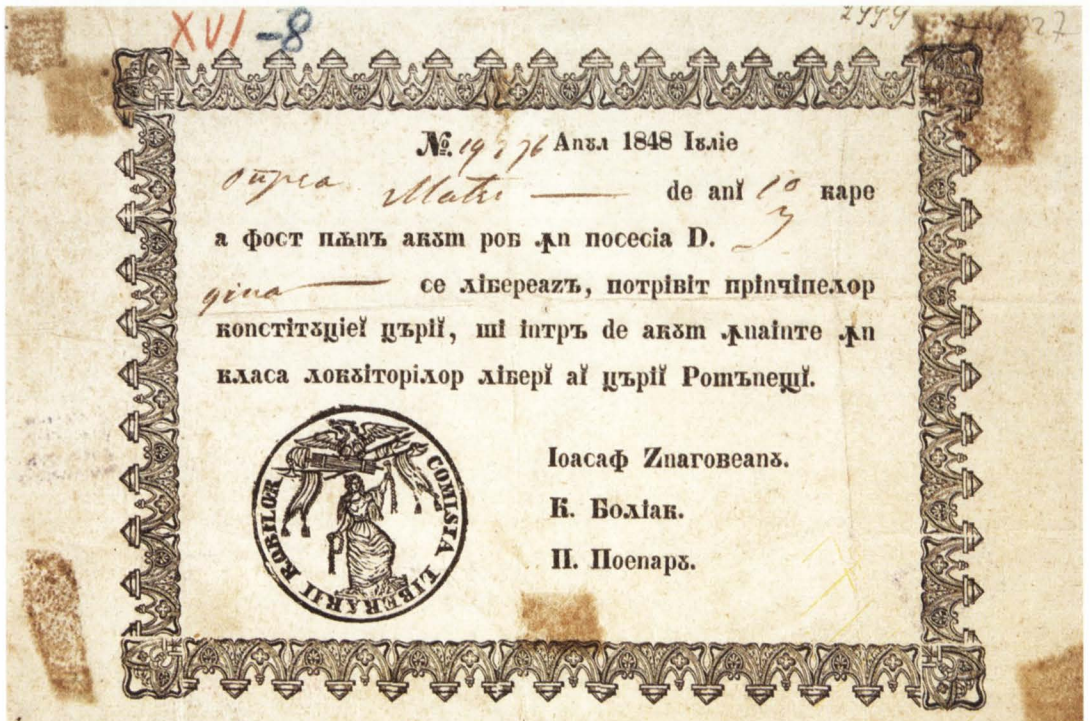
Akum go niri odada
Krocuteni akud corbe
la kap cu ce in tena
Uli krozi vdi D. romaneni

Akum go niri odada
cu d'om dobez la hame
Kun cu d'om manca mai kroze
in es nuce de romaneni

Uli kuro anacore acti d'ro
ubere d'om ks yak d'om Romaneni
Krei en d'ro krozi de ro anacore
in n'ome de krozi anacore

in nak d'om la ata krozi
Uli kuro d'om krozi de ro
Kun clas la krozi anacore
Krozi este demul
In thae e mai anacore

Deșteaptă-te române, facsimil
Nedatat
Hârtie/ manuscris
18 x 11 cm
M.N.I.R.

Bilet de dezrobirea a țișanilor, pe numele Oprea Matei
Iunie 1848
Hârtie/ tipărit
12 x 19,5 cm
M.N.I.R.

MONITORUL ROMAN.

ВЕРУЕМЪ.

Іunie 19.

№ 1.

ANXA 1848.

Pe tot obștina țării noastre s-a răspândit dintr-o dată o mare bucurie și încredere în viitorul țării noastre. Această bucurie și încredere s-a datorat în primul rând faptului că țara noastră este acum liberă și independentă. Acest lucru este datorat în primul rând faptului că țara noastră este acum liberă și independentă. Acest lucru este datorat în primul rând faptului că țara noastră este acum liberă și independentă.

Prin urmare, în ziua de azi, toți românii sunt mulțumiți și încrezuți în viitorul țării noastre. Acest lucru este datorat în primul rând faptului că țara noastră este acum liberă și independentă. Acest lucru este datorat în primul rând faptului că țara noastră este acum liberă și independentă.

"Monitorul, nr. 1" - Decrete ale Guvernului Provizoriu
19 iunie 1848
București, Tipografia C. A. Rosetti.
Hârtie/ tipărit
42 x 26 cm
M.N.I.R.

NOI GEORGE DIMITRIE BRUCKA III.
Eu, aliaș al Domniei Doamnei Serenissimo și
toareii țării Românești.

AN NOMELE NOBILITĂȚII ROMÂN.
Președinte al școlii.

POPORUL SUVERAN.

GAZETĂ POLITICĂ ȘI LITERARĂ.
LIBERTATE, EGALITATE, FRĂTERNITATE.

București Csmăria 19 Iunie. Anul 1848.

În ziua de azi, toți românii sunt mulțumiți și încrezuți în viitorul țării noastre. Acest lucru este datorat în primul rând faptului că țara noastră este acum liberă și independentă.

București.
Românii din Principatul Valahiei sunt mulțumiți și încrezuți în viitorul țării noastre. Acest lucru este datorat în primul rând faptului că țara noastră este acum liberă și independentă.

„Poporul Suveran”, nr.1, facsimil
19 iunie 1848
Hârtie/ tipărit
27 x 21 cm
M.N.I.R.

ДАН ИЪЗМЕАЛЕ ПОНОВАЪАЪИ РОМЪН

АРЪАТЪАТЪ ФЪДЪЦЪА.

ГЪВЪЕРНЪА ПРОВЪЗОРЪА.

Ведеръ естаблор, шай вартос нощ, жвал Ромън, къ еъръ денемента...

- 1. Деоснит де гвардия национал се на еосна о леционъ де гвардия моила.
2. Фиеваре четъдеца ая аченйи леционъ се на апажа не ан ая платъ.
3. Зинеосна на еи кълъ се на пета шай симахъ шай маъ национал.
4. Шеека оргнет есте аясаритат ая организация ачести десет шай на диевълдима гвервалъ ая проект сине дилънге.

Опозаре ачелога каре чеи дитайъ нощ вени на сь пее да диспозидя патри арадале дор, опозаре ачелога каре чеи дитайъ се нощ ачече наывла пвоилог институтгй диевале че Ромънй дши делегъ къ сакретийъ виада дор.

Мешери гвервалъи времелъи:
Нощейт шиппоулуъ ая Битовлахил. Хр. Телл. Стеван Голески. Г. Маргук.
I. Гаид. Б. А. Росоети.
Букарест, Но. 52, аила 1848, Иunie 21

Тодй ачеиа каре нощ нощ а се дикретю да гвардия моила се нощ адреса ая кандидаря ачели леционъ каре се еъръ да палатъ чел есйй.

Decret al Guvernului Provizoriu, facsimil
21 iunie 1848
Hârtie/ tipărit
29 x 22 cm
M.N.I.R.

FOAIE
пестр
МЪНТЕ, ИНИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.
№. 26. JUNI, 28. Iunie 1848.
Manifestul Țării Române. (Dumbrăve.)
Нешаръ, понова ромъ ресуителъо деспетъ:
1. Адендендъса са адмисистративъ шай аерикавас не темеилъ трактателор шай Миртеа шай Влад V, шай несметек ая шивй ачел истори дин асъръ да челе дин дитре аяе салъ.
2. Екалитаре дитреверилор политикъ.
3. Комприсиде генералъ.
4. Адавагъ генералъ комиссат де репрезентанги ал таталор старилор соגיעътъгй.
5. Домнал респонсавил алес не ките члевй ани шай вьтат да тоятъ стариле соגיעътъгй.
6. Амургинаре ачестеи чивиле -- аридикаре де ори че мижлок де корампене.
7. Респонсавилтатея министрилор шай таталор елекционарилор да емангия че о евола.
8. Дисертате асволетъ а тинарелъи.
9. Ори че рекомпенсат сь ние дела мастре прйн репрезентангиъ сал, иар не делъ ла Домъ.
10. Дретелъ еие вьрпие мидед де а ший ачеле дитреверилор сал, дретъ каре нощеде дин дретелъ поновамъ дитре де а ший ачеле домна.
11. Гвардия национал.
12. Еманвивингия шай естрилор диминаре.

„Foaiе pentru minte inimă și literatură“ – Manifestul Țării Române
28 iunie 1848
Hârtie/ tipărit
26 x 21 cm
M.N.I.R.

ПРОНКА И РОМЪН.

Ако сте човек на сил да работи по старината. Мисли, мисли си самата. Понякога промените до нас не идват, но ако имаме 7 години, на 2 или 3, от 18 години, когато се дава на някого да работи, да работи за 10 години.

Мисли си на 10 години 1894. Мисли си на 10 години 1894. Мисли си на 10 години 1894.

100
...на си, или на някоя си променливост, на извънредно
...на си, или на някоя си променливост, на извънредно
...на си, или на някоя си променливост, на извънредно

...на си, или на някоя си променливост, на извънредно
...на си, или на някоя си променливост, на извънредно
...на си, или на някоя си променливост, на извънредно

ПРОНКА ИЛИ ПРОПРИЕТАТА.
Пронка е променливостта, която се изменява по
...на си, или на някоя си променливост, на извънредно
...на си, или на някоя си променливост, на извънредно

Дарови патриотиче.

Пронка илюстрирана № 22. Цена обикновена 100.	100.
Пронка илюстрирана № 22. Цена обикновена 100.	100.
Пронка илюстрирана № 22. Цена обикновена 100.	100.

„Pruncul Român” - Munca și proprietatea
1848
București, Tipografia lui C.A Rosetti
Hârtie/ tipărit, 22,5 x 18 cm
M.N.I.R.

ПЪБЛИКАЦИЕ.

Не тегеля публичації Опоравляемъ Губерн-Провисоріи въ дѣлѣ дела 26 Іюліе,
прѣдъ каре сѣлтокъше о комісіе, пентъ либерате цѣгапѣоръ нѣ дара білетъпѣоръ
да тѣлѣле посесоріоръ ачестора, дѣпъ доведеме че воръ дѣпѣціна, ачествъ комі-
сіе фаче къвоскатъ къ іпѣръ актъ дѣпъ лѣкѣаре дѣла зече аде кърѣтоагетълѣпъ, нѣ къ
тощѣ тѣ че аѣ цѣгапѣ сѣвтъ пощѣтѣи че се дѣпѣціна дѣла зѣса зѣла комісіе, адѣлѣдъ
къ сѣбе о лѣстѣ десѣпѣтоагетъ де пѣтеле, сексѣ нѣ вѣрста фѣе-кърѣва індѣвѣдъ, прѣ-
къпъ нѣ де фѣлѣдъ вѣсѣвѣтѣ че аѣ авѣтъ вѣлѣзъ актъ ачѣтѣ оащѣпѣ: адѣкъ де аѣ фостъ
слѣдѣ дѣпъ касѣ, сѣаѣ ачѣзѣдѣпѣ не да пощѣпѣ ка кълѣкѣпѣ. Ачѣа лѣстѣ се чѣре а се а-
дѣче адѣверѣтѣ де кътѣе авѣтѣвѣтѣцѣле локале. Дака чѣпѣ-ва де прѣпъ жѣдеде въ се
ва дѣлѣсѣпѣ авѣпѣ дѣпѣшѣпѣ дѣпъ капѣталъ, сѣаѣ а дѣпѣрѣпѣ не авѣтѣ ка сѣ адѣкъ до-
ведеме де пѣтѣ сѣсѣ зѣса, пентъ посесѣа цѣгапѣоръ, ачѣа се воръ пѣтѣа адрѣса кътѣе
Адмѣнѣстрѣаціа локалѣ, дѣпѣрѣдѣпѣлѣдѣпѣ пѣтѣ сѣсѣ зѣса лѣстѣ ка сѣ о трѣмѣдѣ ла ко-
місіе.
Дѣдѣтѣ че се ва прѣпѣпѣ дѣла стѣпѣлѣпѣ цѣгапѣоръ доведеме чѣрѣте десѣпѣ
адѣоръ посесѣе, комісіа ва словѣзѣ ла пѣлѣа авѣлѣоръ посесѣорѣ білетърѣ конѣпѣлѣоагетъ
де пѣпѣрѣ цѣгапѣоръ че аѣ авѣтѣ, нѣ десѣпѣтоагетъ де пѣтеле, вѣрста, сексѣ нѣ
дѣдѣлетѣпѣчѣре фѣе-кърѣва індѣвѣдъ, ка къ ачѣлѣе білетърѣ сѣ авѣтѣ а се адрѣта ла об-
щѣоаа-адѣвѣаре, посесѣорѣ ачѣа каге ар чѣре десѣпѣтѣвѣре. Іаръ говѣпѣ въ коръ дѣпѣчѣе
а се вѣкѣра де словѣзѣпѣа лѣоръ декѣтѣ дѣпѣтѣ че комісіа ва словѣзѣ пощѣтѣтеле вѣлѣ-
дѣтѣрѣ ла пѣлѣа посесѣорѣ, потѣпѣпѣ декрѣтѣлѣ Губернѣлѣ. Іандѣлѣрѣа комісіе сѣ
авѣтѣ ла кътѣе Адмѣнѣстрѣаціа, нѣ комісіа ва фѣлѣгѣа а прѣпѣпѣ не орѣ-каге дѣпъ тоа-
те зѣлѣле дѣла 10 чѣасѣрѣ дѣпѣпѣтѣ де авѣтѣ пѣпѣпѣ ла дѣпъ дѣпѣпѣ авѣтѣ.

Іоасаф Зѣагоновѣ. П. Поелѣарѣ.
Авѣлѣ 1848 Іюліе 8

...на си, или на някоя си променливост, на извънредно
...на си, или на някоя си променливост, на извънредно
...на си, или на някоя си променливост, на извънредно

Publicație referitoare la dezrobirea
robilor țigani, facsimil
8 iulie 1848
Hârtie/ tipărit
22 x 21 cm
M.N.I.R.

ДРЕНТАТЕ ФРЪЦИЕ.

КОМИСИЯ ПЕНТЪРЪ ЛИБЕРАРЕА ДИГАНЛОР.

Не темейла прокламацията оповестява за Гьезери де ла 26 але тректеи лъпи, Комисия в джидидат прип пьвлякация де ла 8 але ачестей лъпи, къ а интрат дж ли крае пентре словозиреа билетерилор де деспъгъбире ла шьва ачелор посессори де диганл, каре вор фаче асемеае черере; дар фийнд къ ацентареа пентре джъдцишареа документелор че се чер, пь се поате предьодж пентр диганл. Комисия вестеиде акъш къ, потривит къ маи сьв лъска декрет диганл фийнд либери де ла 10 але къргътоареи лъпи 'ми се ши словод де кьтре комисие билетери де десровире, iar пентре джъдцишареа документелор спре а се словози фийндлор посессори билетери де деспъгъбире, се дъ ва термин де доь лъпи, дж зюа ачестей пьвлякация, ка ори чие ва къцета а чере деспъгъбире пентре либереа диганлор че а авт пълъ акъш дж а са посессие, сь ши джъдцише ла Комисие документеле, прокъш с'а деслъшит прип пьвлякация де ла 8 але къргътоареи лъпи. Iар дж зьма ачестей термин де доь лъпи, каре есте дж достъл ши пентре ачеле персоане че се афъл песте гравидъ, ори каре дж фийндлор посессори де диганл, пь се ва еи арътат къ черере де деспъгъбире, се ва кьвоаиде къ се лъапъдъ де асемеае черере.

Мемьри Комисии пентре либереа диганлор.

Иосаф Зяговеадъ. К. Боллиак. П. Поенаръ.
No. 7, ауга 1848, Iулие 12.

Anunț al Comisiei de eliberare a robilor țigani, facsimil
12 iulie 1848
Hârtie/ tipărit
21 x 19,5 cm
M.N.I.R.

ДРЕНТАТЕ ФРЪЦИЕ

ДЖ ПЕРИОДЕ ШОПОЛЕАИ РОМЪНИ. ГЪЗБЕРНЪА ПРОВIZОРИУ.

Комит прип джъредочеа пьвляк а лъа кьрмъа джър дж джъредочеи атал де гьезе. Гьезеа пьвляк с'а джъретат къ о сьвдъш сьв а ши джъмалл ши сьвдъш пълъ дж кьрмъа лъпъш.

Джъмъа лъа а фост ва кьл ши джърет сь джъредочеа ши сь джъретъе кьвети тьдъа, ши зюа сь джъл пьтетеа дж пьвляк лъпъш вьдъл, ала сь джъредочеа ва Гьезеа стьдъа. Пьвляк лъа джър, зюа ши пьвляк ала пьвляк лъпъш джъретъ дж фьдър а джъмъалл Гьезеа дж кьрмъа лъпъш ши а пьл лъска сь ши реалитет ши кьрмъа джъредочеа сьл.

Акъш кьл пьр джърет а се зьла де телеграфъа вьсълът, ши Гьезеа вьс о пьл вьдъретъитъ де пьр джър зьла. вьдъл джъл Пьвляк вьл гьезеа Рьмъилор, ши зюа ши гьезеа ши ала телеграфъа лъпъш, сьмъдълде де сьв рьдъ къ ши се ва телеграфъа сьмъш ши сьв ала лъа кьвети тьдъа, не каре жьзър дж пьл ши ва зьла ордъне, Гьезеа пьвляк ши джърет а джърет а кьл вьл ши кьрмъа телеграфъа джъретъ кьвети тьдъа, ши джъретъ.

Арт 1-а. Пьвляк джъретъ кьвети тьдъа на телеграфъа пьр джъретъ, пьвляк ши пьвляк еи гьезеа, ва пьл джъретъ джъретъ де кьретъ де кьвети тьдъа, ва джъретъ пьр джъретъ, не темейла чьлор 21 артикле, не каре а жьрет тьдъа джъретъ пьр джъретъ, ва пьл джъретъ джъретъ ала чьска лъпи джърет, ши джъретъ джъретъ ва джъретъ сь ши пьвляк джъретъ.

Арт 2-а. Пьвляк джъретъ пьр джъретъ, ва еи кьвети де 250 джъретъ, сьмъдълде пентре сьвдъш 10.000 сьвдъш кьл вьл.

Арт 3-а. Азъретъа, вьдъл де темейла пьвляк, кьретъа ачесте де 250 джъретъ се ва джъретъ джъретъ де пьл джъретъ ши не кьвети тьдъа, джъретъ ши се зьла че се кьвети тьдъа.

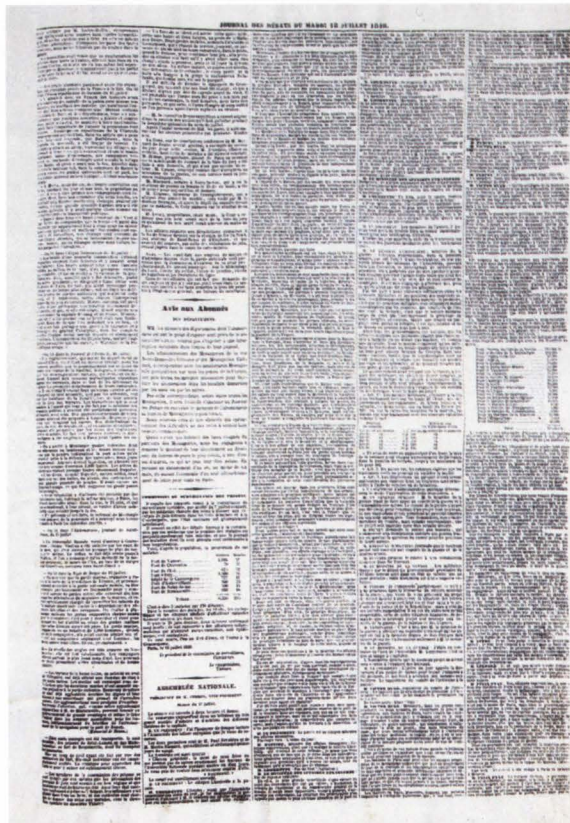
Арт 4-а. Азъретъа есте тьдъа Рьмъилъ, де ла кьретъа, де 21 ши джъретъ, де ори че реалитет, де ори че сьвдъш лъпъш, индъдетъ ши а кьретъа пьр джъретъ ва ва еи сьвдъш пьр джъретъ.

Пьр вьл Рьмъилъ, се джъретъ тьдъа пьвляк, тьдъа джъретъ джъретъ че пьр сьвдъш джъретъ, пьвляк ши ори кьретъа пьвляк, де ори че сьвдъш ши де ори че реалитет ва еи.

Арт 5-а. Тьдъа Рьмъилъ ва кьретъа сьвдъш ала джъретъ кьл де зюа джъретъ джъретъ азъретъа джъретъ ши чьлор ала джъретъ сьвдъш ордъне; де вьл джъретъ джъретъ ва еи джъретъ, вьл пентре индъдетъ вьл де а вьл сьвдъш, ши вьл джъретъ джъретъ джъретъ, азъретъ пьр джъретъа де вьл, кьл ши пентре ва о пьл джъретъ Рьмъилъ ва сьвдъш джъретъ кьретъа джъретъ.

Арт 6-а. Пьл джъретъ се фьл джъретъ кьретъа; ва пьл джъретъа де чьлор ала джъретъ джъретъ джъретъ джъретъ джъретъ джъретъ, ши ала джъретъ джъретъ, джъретъа де ва ала кьретъа, ала пьл джъретъ джъретъа, не джъретъа репъретъандъ джъретъа джъретъа.

Арт 7-а. Азъретъа пьр джъретъ се фьл джъретъ кьретъа; джъретъа де темейла; ва джъретъ 25 де сьвдъш сь се азъретъ кьл джъретъ азъретъа.

Decretul Guvernului Provisoriu
14 iulie 1848.
Hârtie/ tipărit
34 x 21 cm
M.N.I.R.

Journal des Debats
18 iulie 1848
Hârtie/ tipărit
59 x 42 cm
M.N.I.R.

ПРОТЕСТАЦІА ПОПОЛЪЛЪИ РОМЪН

ДИ ВЪШПЪЛ ЛІВЕРТЪДІИ

1848 Іюліе 20.

Ромъніи, ди пѣтереа дрептърілор че ле аѣ ши каре сѣлт консѣициѣе прип тоате трактателе, ши ди пѣтереа дрептърілѣ пеатърілор, се скларъ ла 11 Іюліе дѣтр'о знанімітате ши лепѣдаръ ашезъмінтеле че ексістаѣ пѣлѣ ачі, ши пе каре о есперіенѣу де 17 ані доведісе къ дѣчеа пеатъла Ромълеск ла пеіре, ши тот де о даѣ прокламаръ пріпчіпеле пе каре сѣ і се деа пѣоз ашезъмінте. Ачестеа пентрѣ ди лѣзптрѣ; іар кът пентрѣ релациіле де аѣаръ; паѣіа ле респектъ къ о сѣиѣеніе, къ о modestіе вреднікъ де ладъ. Ромъніи се фъгъдѣіръ, се кезъшвіръ къ пѣ пѣмаі вор респекта тоате дрептъріле че Поарта ле аре аспра Църіи Ромънеѣі, дар дѣкъ ді фъгъдѣіръ чеаа че Поарта пѣ авеа дрептѣл сѣ чеаръ, адікъ де а комѣате пентрѣ Търѣіа кънд еа ва фі ди прімеждіе.

Дѣпе о асѣел де пѣртаре, Ромъніи авеаѣ дрептѣл де а пѣдеждзі къ Сѣзеранѣл лор, пѣ пѣмаі ва респекта дрептъріле че ле аѣ, дар дѣкъ маі мѣлт, къ драгостеа Дѣлѣцімеі Сале кътре пополѣл Ромън, о сѣ креаскъ ди пропорціе къ деѣотаментал лор.

Поарта пе фъккъ сѣ кредем къ пѣ пѣ ам дѣшелат ди пѣдежділе поастре.

Дѣсѣ ла 19 Іюліе, пе кънд цара се аѣла ди чеа маі маре лініѣе, ди чеа маі маре ферічіре армііле тѣрчедіи треѣзър Дѣлѣреа ши іптраръ пе пѣмѣнтѣл Ромън, фъръ пічі зп маниѣст, фъръ пічі зп мотіе, дѣшпротіѣа тѣтѣлор трактателор, ши дѣшпротіѣа дрептърілѣ пеатърілор.

Де ачееа, къ тоате къ Гѣверпѣл, каре есте ексресіа пополѣлзі, а протестат пріп міжлоачеле діпломатіче, дѣсѣ пополѣл сокотеше, къ пѣ есте де прісос, де а протеста ши ел д'а дрептѣл дѣаіптеа Езропіи дѣтрѣці, дѣшпротіѣа іптрѣрїи трѣлелор тѣрчедіи пе пѣмѣнтѣл Ромън, ши дѣкъ ши маі мѣлт: Ромъніа дѣтреагъ де асѣззі пѣлѣ кънд дѣкъ маі аре зп глас лівер, декларъ:

I. Къ даѣа Дѣвалта Поартъ ва респекта дрептъріле Ромънілор ши зп пріімі Констїтѣдіа че дѣші дѣтеръ ши ал кърїа еѣект о сѣ фіе ферічіреа църїи; атѣнчі Ромъніи, реѣзпоскъторї възпѣлї лор Сѣзеран, пѣ пѣмаі къ і жѣръ кредіѣгъ, драгосте ши сѣзпнере, дар дѣкъ ши маі мѣлт, къ вор слѣжі де ратнар Константінополѣлзі.

II. Къ даѣа Дѣвалта Поартъ пѣ дѣші ва траѣе трѣнеле дѣпе пѣмѣнтѣл Ромън, ши къ даѣа ва къѣта ка пріп пѣтере арматъ сѣ се аместече ди тревіле църїи діп лѣзптрѣ; атѣнчі тоате трактателе че ексїстѣ се сокотеск ка десѣіиѣдате кіар де Поартъ.

III. Къ атѣнчі паѣіа Ромънъ есте деліѣератъ де орї-че дѣндаторіре ар авеа кътре Дѣвалта Поартъ.

IV. Къ орї-че леѣі, орї-че ашезъмінте вор фі імпѣсе Ромънілор де ла стрейні, саѣ пріп іпѣлзенѣа арміілор стрейне, ачеле леѣі, ачеле ашезъмінте, вор фі сокотїте ка ілегалѣ (неправіліпче), ши пріп зрмаре есте де дѣторїа орї кързі Ромън де а пѣ се сѣзпне ла дѣпселе де възв ѣое.

V. Къ орї-че Ромън ва зпелті, саѣ ва контрїѣзі ка сѣ адѣкъ арміи стрейне ди царъ, саѣ ка сѣ опреаскъ маі мѣлтѣ време пе челе адѣсе, перде дрептѣл де Ромън, есте декларат де връжташ ал соѣїетѣді ши пріп зрмаре пѣмаі ексїстѣ леѣі пентрѣ дѣпсѣл.

Пополѣл Ромън.

Protestația populusului român în Câmpul Libertății, facsimil

20 iulie 1848

Hârtie/ tipărit

30 x 22 cm

M.N.I.R.

DECLARATIO.

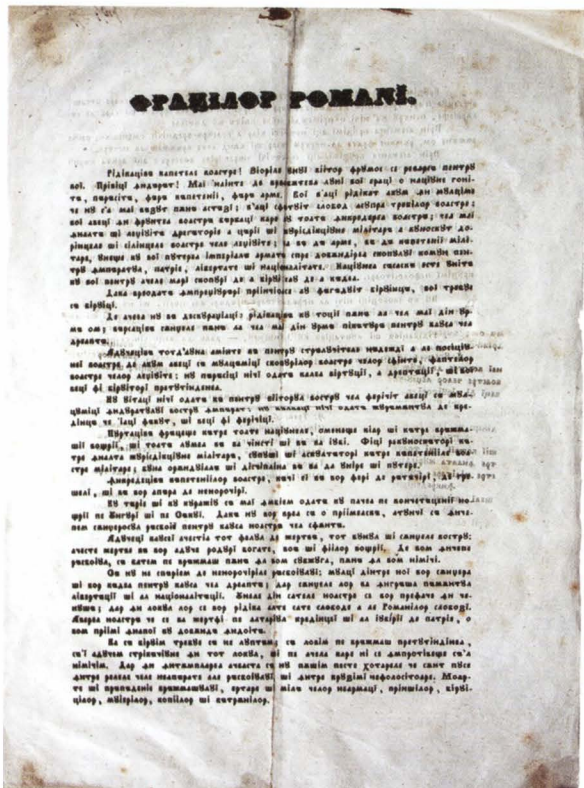
Notum est cunctis nationibus caram hanc nostram Patriam incolentibus, Suam Majestatem Sacratissimam prout ceteris nationibus sicut Monarchiae Austriacae complexis, ita etiam Nationi Romanae Magnum Transilvaniae Principatum incolenti facultatem clementissime concessisse arma sumendi, ac militiam Nationalem erigendi.

Hoc jure praedita Natio Romanorum de Transilvania pro sui defensione, ac securitate publica armis se providere vult exemplo Hungarorum et Saxonum carae hujus patriae coincolarum, notum reddens universis coincolis, earumque respectivis Jurisdictionibus, se non alio consilio, nisi publicae securitatis, ac suae defensionis causa arma suscipere inisque se se exercere velle, idquod etiam Natio Hungarorum et Germanorum de Transilvania hucdum aequali jure fecit, facitque requirit proinde attacta Natio caeteras nationes coincolas, earumque Jurisdictiones, ne ullos Romanis hoc jure utentibus obices ponere, potius illos in pace sinere velint, quo sibi arma comparare, fieri curare, inisque se se exercere valeant; Romani simul sollemniter contra quasvis injurietiones protestantur, parati vel unum de fratribus suis injuste lacessitum, omnes, ut fratres decet, defendere, non lacessitum vero, omnes coincolas altissima pace frui permittere.

Declarația Adunării de la Blaj
15/27 septembrie 1848
Hârtie/ tipărit
38 x 23 cm
M.N.I.R.

B L A S I I : 27/15. septembris 1848.

POPULUS ROMANUS.

Manifest al Comitetului Națiunii
Române din Sibiu
7/19 octombrie 1848
Hârtie/ tipărit
41 x 26 cm
M.N.I.R.

DEUTSCHES ECHO:
Die englische Umgangssprache gebildet Deutsch.
Von Ludwig Wolfram.

Ainsi sous le titre:
**NOUVEAU COURS
DE CONVERSATION ALLEMANDE.**
PAR
LOUIS WOLFRAM.
Avec un vocabulaire complet, arrangé par le Docteur Bock-Böhm.
TROISIÈME ÉDITION.

1 vol. in-8. 18 feuilles. — contenance 2 fr. 50 c.

Grammaire allemande
à l'usage de Français et de tous les étrangers qui veulent la langue française,
par **George Germain.**
Sixième édition, revue et considérablement augmentée par F. Bédarrat.
1 vol. in-8. broché 2 fr.

Eco de Madrid,
ou
Curso práctico de la buena conversacion española.
Preparado y dirigido por D. Juan Eugenio Hartzenbusch, Director
de la Biblioteca Nacional, y autorizado por Sr. Enrique Leizaola,
Profesor de Idiomas Ingles en el Instituto de San Isidro y de alemán
en el Conservatorio de Artes y Oficios, en la Universidad de Madrid.
Ainsi sous le titre:
Nouveau Cours de Conversation espagnole.
Par
J. E. HARTZENBUSCH et HENRI LEIZAOLA.
Avec un vocabulaire complet.
Sixième édition. 1 vol. in-8. 16 feuilles. broché 4 fr. 25 c.

Notes à l'usage des professeurs de la littérature en Allemagne, qui peuvent
élever les livres en consultation, ces Ecoles ont trouvé un secours
qui dépasse les espérances, et se sont répandues en peu de temps.
L'Eco Française en est à sa 3e édition. L'English Echo en est à sa 1re.
L'Eco Italienne en est à sa 2e. L'Eco de Madrid à sa 6e édition.
Les Deutschen Echo et l'Eco de Madrid à l'usage des Anglais et
des Espagnols ont été révisés.
*) Citons cette remarque.

Il est très rare pour nous que l'acquisition de linguistique de s'ap-
proprier plus et moins promptement les formes grammaticales et les
régles essentielles de la syntaxe. Elles apprennent alors à comprendre
un livre, un journal ou une lettre, et il leur occurrant que les moyens
d'instruction existant actuellement suffisent pour atteindre à ce but;
mais quand il faut
parler et comprendre ce que l'on dit.
sans de se mêler à la conversation, qui, depuis l'augmentation des
moyens de voyager, ne se redonne plus à quelques ballades à table
d'hôte, on conçoit en un bal; considérez l'effet d'une véritable conver-
sation, la plupart des gens couronnés d'être restés en arrière sans
rapport. De l'indiquer très-bien les motifs de ce fait. Il manque,
d'être utile à celui qui ne peut pas résider dans un pays étranger et
certainement, de lire les auteurs modernes; ce moyen est une étude
méthodique.

**LES ECHOS
DES LANGUES MODERNES**
ont pour but de faciliter cette étude méthodique de l'esprit général de
langues étrangères, d'aider à leurs caprices spirituels, mais surtout
lières. Ces ouvrages diffèrent considérablement des guides de conver-
sation déjà existant et rédigés toujours d'après la même méthode rati-
onnière. Remarquons au sujet de cet ouvrage "Echo de Paris" (de l'édition
originale de Londres il a déjà paru 50 éditions), ces échos français
à celui qui apprend, un chemin commode et naturel, en lui faisant
connaître d'une façon aussi intéressante que possible, sans seulement
les mots et les phrases les plus usagées, mais en lui donnant aussi
sous la forme d'une conversation familière un tableau de la vie à
l'étranger. En effet il ne suffit pas d'apprendre des mots; il importe
aussy d'acquiescer le monde de penser et les choses des pays dans un
d'Anglais, d'Allemand, etc. particulièrement instructif, ne peut pas pour lui
de fait de la conversation étrangère non pas une simple étude de
mémoire, mais une étude supérieure et rationnelle.

L'emploi de ces ouvrages moyens de s'acquiescer est extrêmement simple, dans
un livre d'Echoes modernes ou modernes et grandes phrases, en même
temps dans la langue venue. On a celle de chaque langue, et l'on peut
l'acquiescer à volonté, par l'usage de la méthode qui consiste à lire les
livres d'Echoes et de les traduire les plus difficiles, et seulement par
que les autres de la méthode de l'Echoes, les plus difficiles, et sans être
peuvent être en partie sous l'œil de l'auteur, et l'auteur de l'Echoes
se livre à la fois de manière à penser à l'Echoes et à l'auteur de l'Echoes
et à l'auteur de l'Echoes.

Non seulement toutes les traductions répétées et faite de vive voix
des différents paragraphes, comme le moyen le plus rapide pour acquiescer
la facilité de parler.

BELISARIE
DE
MARMONTEL
Secretar perpetuel al Academiei
Françese
Tipărit în româneșo prin generozitatea
M. SALLE PREA ÎNALTATULUI DOMNU
AZ TERZI ROMANEȘI
GEORGIO D. BIBESCU
tradus de
ALEXANDRINA MAGHERU.

BUCUREȘTI.
În tipografia lui Eliade.
1844.

Samuel Waddy, *The english echo*, care a aparținut Mariei Rosetti
1890
Londra, University of London
Hârtie/ tipărit
18 x 12 cm

Marmontel, *Belisarie*
(traducere: Alexandrina Magheru)
1844
București, Tipografia lui Eliade
Hârtie/ tipărit
19,5 x 12 cm
M.N.I.R.

AUTRES OUVRAGES DE M. GERUZÉZ
PUBLIÉS PAR LA MÊME LIBRAIRIE

Petit cours de mythologie, contenant les mythologies
des Grecs et des Romains et un précis des croyances
fabuleuses chez les Indous, les Perses, les Egyptiens, les
Scandinaves et les Gaulois. Nouvelle édition avec 48 gra-
vures. 1 volume in-16, cartonné, 1 fr. 25 c.

ÉDITIONS ANNOTÉES

Boileau : *Ouvrages poétiques*. Édition classique, publiée avec
une notice biographique et littéraire, et des notes. 1 vol.
petit in-16, cartonné, 1 fr. 50 c.

Cornéille : *Théâtre choisi*. Édition classique, publiée avec
une notice biographique et littéraire, et des notes. 1 vol.
in-16, cartonné, 2 fr. 50 c.

— *Le Cid*. — *Cinna*. — *Horace*. — *Nicomède*. — *Polyeucte*.
— *Rodrigue*, chaque tragédie, imprimée avec des notes,
in-18, cartonné, 40 c.

Florian : *Fables*, suivies des Poèmes de Tobie et de Ruth,
avec des notes. 1 vol. petit in-16, avec gravures, cart. 75 c.

La Fontaine : *Fables*. Édition classique, précédée d'une
notice biographique et littéraire, suivie de Puilemon et
Baucis, et accompagnée de notes, nouvelle édition entiè-
rement refondue par M. Thirion. 1 vol. petit in-16, car-
tonné, 1 fr. 60 c.

— *Choix de Fables*, nouvelle édition publiée avec une
notice et des notes par M. Ernest Thirion. 1 vol. avec
des illustrations de Gustave Doré et Wogel, petit in-16,
cart. 1 fr.

Molière : *Les Femmes savantes*, publiées avec des notes.
1 vol. in-18, cartonné, 40 c.

Racine : *Théâtre choisi*. Édition classique, publiée avec
une notice et des notes. 1 vol. in-16, cartonné, 2 fr. 50 c.

— *Athalie*. — *Briannicus*. — *Esther*. — *Iphigénie en Au-
lide*, chaque vol. in-18, cart., 40 c.

Rousseau (J.-B.) : *Ouvrages lyriques*. Édition classique,
suivie d'un extrait des poésies de Malherbe, de Racan, de
J. Racine, d'un choix d'épigrammes, et accompagnées de
notes. 1 volume in-16, cartonné, 1 fr. 50 c.

Voltaire : *Théâtre choisi*. Édition classique, publiée avec
une notice biographique et littéraire, et des notes. 1 vol.
in-16, cartonné, 2 fr. 50 c.

Imp. Schiffer, 50, rue de Caen

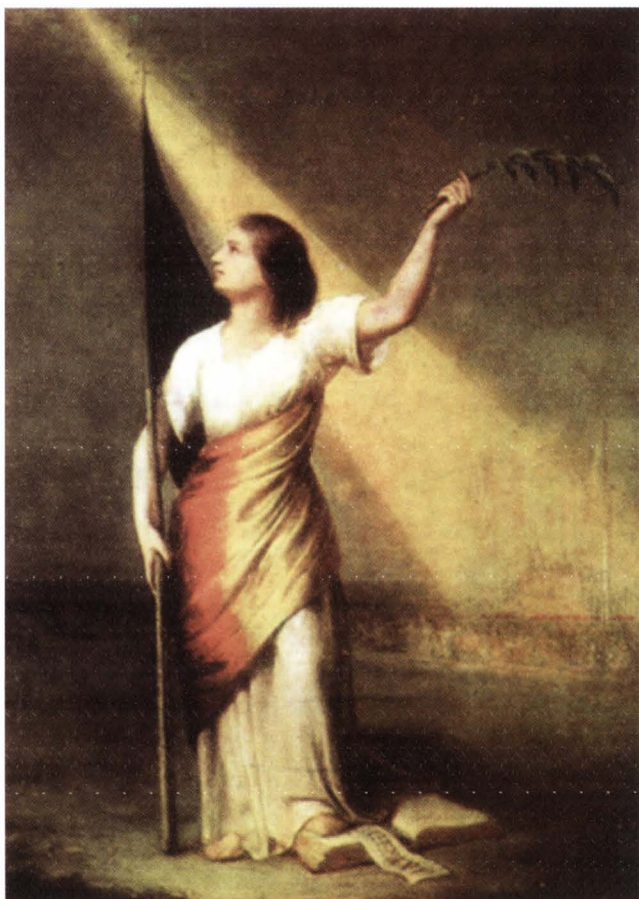
PIERRE CORNEILLE

HORACE
TRAGÉDIE
ACCOMPAGNÉE DE NOTES
Par E. GERUZÉZ
A. citon professeur à la Faculté des Lettres de Paris

PARIS
LIBRAIRIE HACHETTE ET Ce
79, BOULEVARD SAINT-GERMAIN, 79
1893
Librăria Carol Müller
BUCUREȘTI

Pierre Corneille, *Horace Tragedie*, care a aparținut Mariei Rosetti
Paris, 1893
Hârtie/ tipărit
14,5 x 9 cm
M.N.I.R.

FOTOGRAFII - CĂRȚI POȘTALE ILUSTRATE

România rupându-și cătușele pe Câmpia Libertății,
fotografie, copie, după D. Rosenthal
Nedată
Atelier necunoscut
Hârtie foto/ fotografiat, color
18 x 24 cm
M.N.I.R.

Fotografie, *Spânzurarea Regulamentului Organic și a Arhondologiei,* după o gravură de epocă
Nedată
Atelier necunoscut
Hârtie foto/ fotografiat
20 x 29 cm
M.N.I.R.

Fotografie, *Guvernul provizoriu de la Islaz - 1848*
Nedată
Atelier necunoscut
Hârtie foto/ fotografiat
33 x 25 cm
M.N.I.R.

Fotografie, *Locotenența Domnească*
19 august 1848
Atelier necunoscut
Hârtie foto/ fotografiat
21 x 16 cm
M.N.I.R.

Fotografie, *I. C. Brătianu*
Nedată
Atelier necunoscut
Hârtie foto/ fotografiat, sepia
30 x 19 cm
M.N.I.R.

Fotografie, *C. A. Rosetti*
Nedată
Atelier: Weltphotographie Hermann Leon
Carton/ fotografiat, sepia
10,5 x 6,5 cm
M.O.C.

Fotografie, *Alexandru Cristofi*
Nedată
Craiova, Atelier D. Heitler
Hârtie foto/ fotografiat, sepia
10,5 x 6 cm
M.N.I.R.

Fotografie, *Petrache Cernătescu*, comisar de
propagandă la 1848
Nedată
Atelier M.B. Baer
Hârtie fotografică/ fotografiat, sepia
10,2 x 6,2 cm
M.O.C.

Fotografie, *Andrei Șaguna*
Nedată
Viena, Atelier J. Lowy.
Hârtie foto/ fotografiat, sepia
10 x 6,3 cm
M.N.I.R.

Fotografie, *Costache Zaman*
Nedată
Atelier necunoscut
Hârtie foto/ fotografiat
10,5 x 6,2 cm
M.O.C.

Fotografie, *Dr. Petru Pipos*,
Nedată
Carlsburg, Atelier Csojdy Lajos
Hârtie foto/ fotografiat, sepia
10,5 x 6,5 cm
M.N.I.R.

Fotografie, *Petre Pipos* cu familia
Nedată
Atelier Taufner Gyula
Hârtie foto/ fotografiat, sepia
10,5 x 6 cm
M.N.I.R.

Fotografie, *August Treboniu Laurian*
Nedată
Atelier necunoscut
Hârtie foto/ fotografiat, sepia
27 x 21 cm
M.N.I.R.

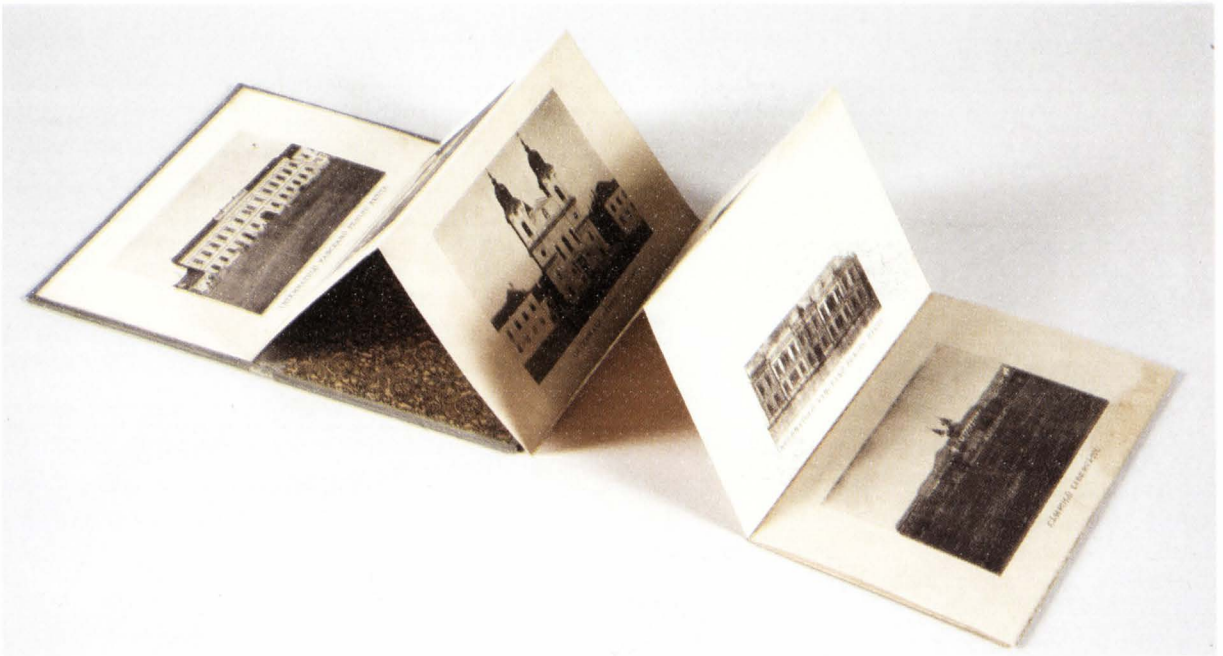
Fotografie, *August Treboniu Laurian cu familia*
Nedată
Atelier necunoscut
Hârtie foto/ fotografiat, sepia
33,5 x 25 cm
M.N.I.R.

Fotografie înrămată, *Simion Balint cu familia*
Nedatată
Atelier necunoscut
Hârtie foto/ fotografiat, sepia
29,5 x 35 cm
M.N.I.R.

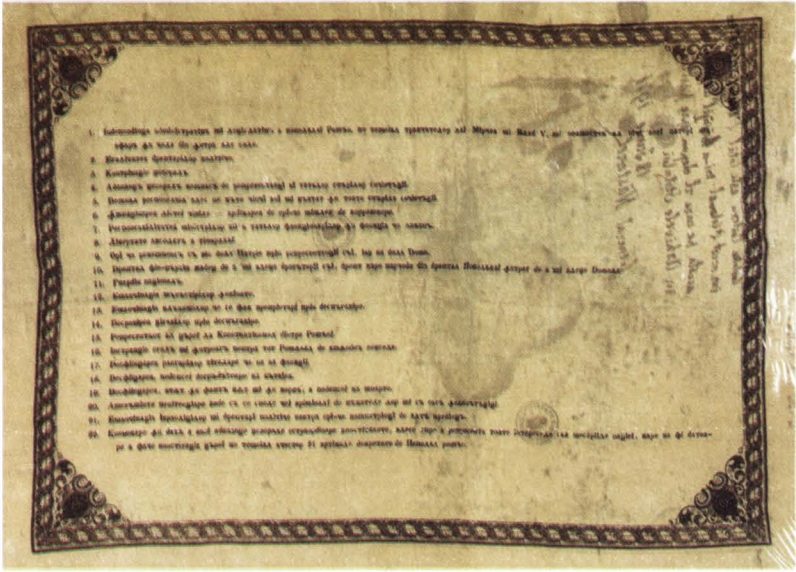
Fotografie, *Casa parohială din Roșia Montană unde a locuit Simion Balint*
Nedatată
Atelier necunoscut
Hârtie foto/ fotografiat, sepia, 13,2 x 17,5 cm
M.N.I.R.

Album, *Souvenire de Blasin*
Nedatat
Blaj
Hârtie, pânză/ tipărit
17 x 11 cm
M.N.I.R.

TEXTILE

Proclamația de la Izlaz, copie
11 iunie 1848
Mătase/ tipărit
33 x 45 cm
M.N.I.R.

Drapel Regimentul 22
infanterie „Dâmbovița”
Nedatat
Mătase/ pictat
93 x 80 cm
M.N.I.R.

Drapel Blaj, „3 /15 mai 1848”
1848
Mătase/ pictat, 80 x 190 cm
M.N.I.R.

Steag de Gardă Națională „Frăție, Dreptate/ județul Olt/ Orașul Slatina”
1848
Mătase/ pictat, 111 x 128 cm
M.N.I.R.

Costum care a aparținut lui Ion Heliade Rădulescu, purtat în timpul revoluției 1848

Atelier necunoscut

Postav, mătase, fir de argint aurit / croit, cusut

Mantie: 125 x 80 cm

M.N.I.R.

Bonetă de noapte care a aparținut lui Ion Ghica

Nedată

Atelier necunoscut

Bumbac / cusut

32 x 15 cm

M.N.I.R.

Brâu preoțesc care a aparținut lui Timotei Cipariu

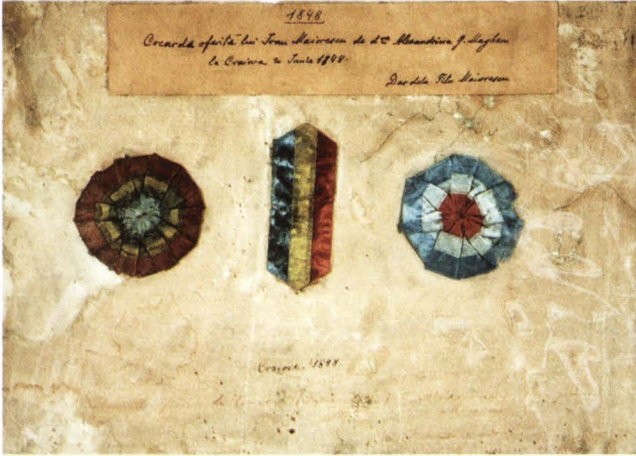
Nedat

Atelier necunoscut

Mătase / cusut

13,5 x 38 cm

M.N.I.R.

Cocardă de revoluționar care a aparținut Alexandrinei
Haralamb Magheru
Nedată
Atelier necunoscut
Hârtie, mătase / cusut, lipit
30 x 22 cm
M.N.I.R.

Cocardă de revoluționar
Nedată
Atelier necunoscut
Hârtie, mătase/ cusut, lipit, 23,5 x 19 cm
M.N.I.R.

ARMAMENT

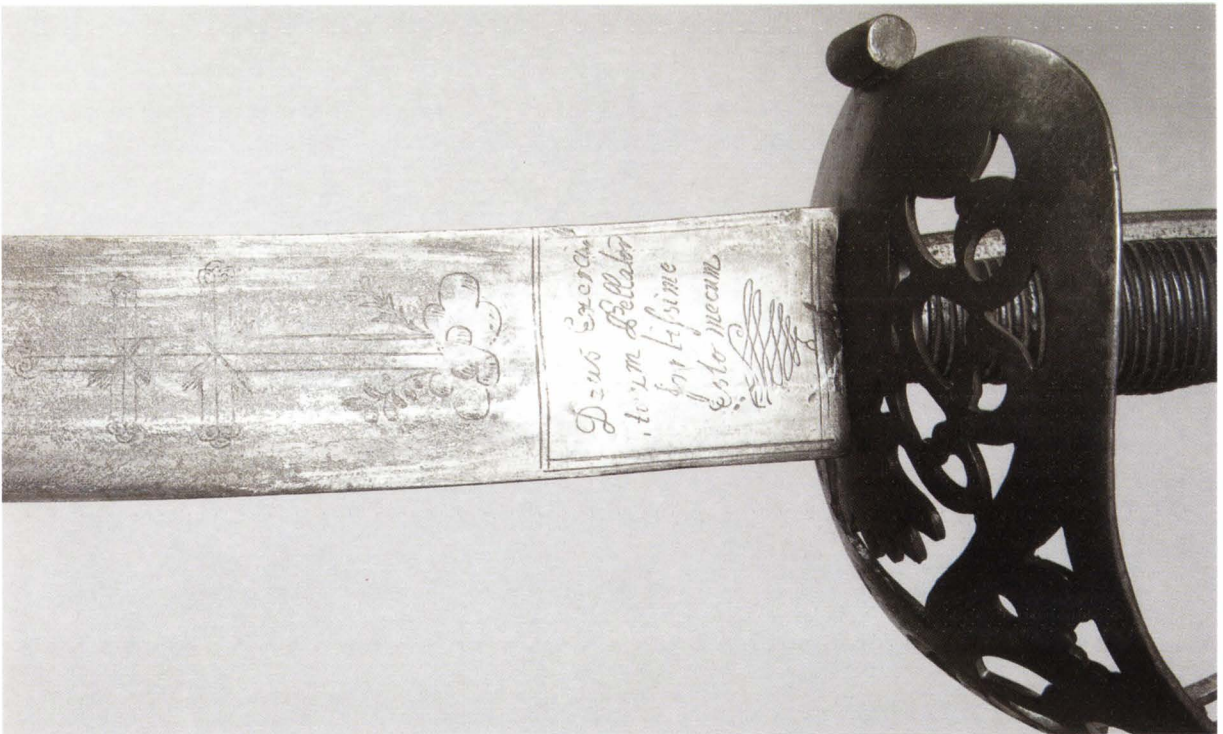
Baionetă
Nedată
Atelier necunoscut
Metal, lemn/ turnat, 57 x 6 cm
M.N.I.R.

Sabie cu teacă; a aparținut generalului Gheorghe Magheru
Nedată
Atelier necunoscut
Metal/ turnat, gravat, Sabie 100 x 3,5 cm; Teacă: 90 x 4 cm
M.N.I.R.

*Detaliu al sabiei generalului
Gheorghe Magheru,*

Sabie care a aparținut lui Petöfi Sandor
Nedată
Atelier necunoscut
Metal/ turnat, traforat, 100 x 15 cm
M.N.I.R.

Detaliu

MOBILIER

*Masă care a aparținut lui
Ion Heliade Rădulescu
Nedată
Atelier necunoscut
Lemn detrandafir, cires/
sculptat, furniruit,
aplicare de intarsii
78,5 x 153 x 56,5 cm
M.N.I.R.*

*Scaun care a aparținut lui Ion Heliade Rădulescu
Nedată
Atelier necunoscut
Lemn, satin brocat/ furniruit, tapițat
97 x 51 x 48 cm
M.N.I.R.*

*Măsuță care a aparținut lui
Dimitrie Bolintineanu
Nedată
Atelier necunoscut
Lemn de nuc/ sculptat,
furniruit, aplicare de intarsii
77 x 90 cm
M.N.I.R.*

*Birou care a aparținut Mariei Rosetti
Nedat
Atelier necunoscut
Lemn, catifea / sculptat, furniruit
92 x 110 x 70 cm
M.N.I.R.*

Scaun care a aparținut Mariei Rosetti
Nedatat
Atelier necunoscut
Lemn, catifea/ furniruit, tapisat
100 x 44 x 42 cm
M.N.I.R.

Scaune care au aparținut Victoriei Zane
Nedatată
Atelier necunoscut
Lemn, pluș/ furniruit, tapisat
146 x 39 x 47cm; 34 x 33 x 12,5 cm
M.N.I.R.

ARTĂ DECORATIVĂ

*Fructieră care a aparținut lui
Dimitrie Bolintineanu
Nedată
Atelier necunoscut
Bronz/ turnat; argintat
10 x 42 x 13,8 cm
M.N.I.R.*

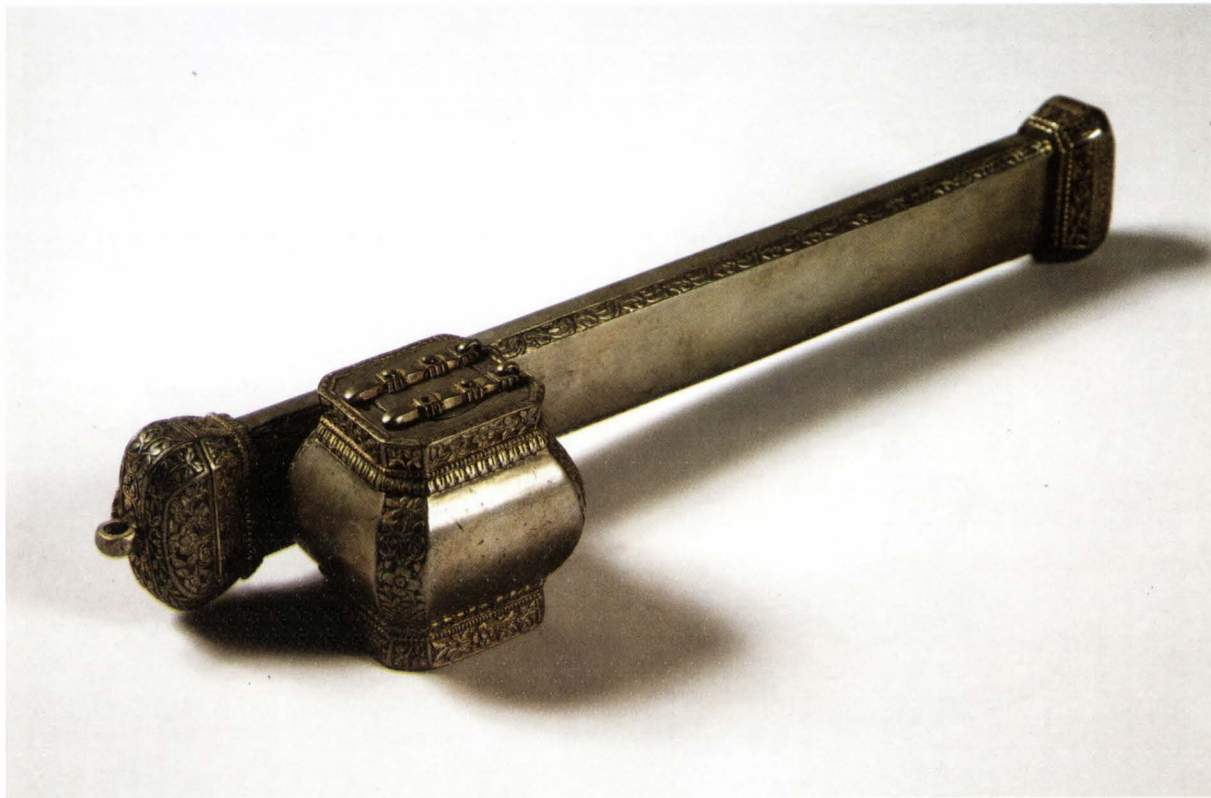
*Sfeșnic care a aparținut lui
Dimitrie Bolintineanu
Nedatat
Atelier necunoscut
Bronz/ turnat, argintat
50 x 14,5 cm
M.N.I.R.*

Suport candelă care a aparținut lui Ion Ghica
Nedată
Atelier necunoscut
Bronz, sticlă, marmură/ turnat, filigranat; pictat
14 x 7,5 x 3 cm
M.N.I.R.

Sticlă pentru păstrat parfumul, care a aparținut familiei Ghica
Nedată
Atelier necunoscut
Bronz, sticlă/ turnat, filigranat, pictat
10,5 x 5,5 cm
M.N.I.R.

Călimară de brâu care a aparținut lui Ion Ghica

Nedată

Atelier necunoscut

Argint/ turnat

5,5 x 28,5 x 5,3 cm

M.N.I.R.

SCULPTURĂ

Carol Storck , *Gheorghe Magheru*
1883
București, Fabrica W. Rășcanu
Bronz/ turnat
28 x 22 x 10 cm
M.N.I.R.

Spiridon Georgescu, *Ion Ionescu de la Brad, în Comisia Agrară*
Nedatat
Ghips, 51 x 31 x 4 cm
M.N.I.R.

Justin Năstase, *Grup de revoluționari de la 1848*, machetă
Nedatat
Ghips/ turnat
120 x 110 x 55 cm
M.N.I.R.

PICTURĂ - GRAFICĂ

C.D. Rosenthal, *România Revoluționară*, copie
1850
Pânză/ ulei
87 x 77 cm
M.N.I.R.

Gh. M. Tătărescu, *Nicolae Bălcescu*
1851
Pânză/ ulei
86 x 76 cm
M.N.I.R.

D. Stoica, *Cadetul Niță Magheru citind proclamația Revoluției de la București*

Nedatat

Pânză/ ulei

85 x 70 cm

M.N.I.R.

Constituția din București de la iunie 11 anul 1848, copie după acuarela lui Costache Petrescu,
Nedată
Hârtie/ facsimil
41 x 30 cm
M.N.I.R.

Eugenie Grün, *Costache Romanescu*
1850
Pânză/ ulei
64,5 x 50 cm
M.O.C.

Alexandrina Haralamb-Magheru
1856
Carton/ acuarelă
20,5 x 17 cm
M.N.I.R.

Mișu Popp, *Avram Iancu*
1885
Pânză/ ulei
91 x 78 cm
M.N.I.R.

Barbu Iscovescu, *Avram Iancu*
1849
Pânză/ ulei
60 x 49 cm
M.N.I.R.

Adunarea Națională de la Blaj, după o acuarelă de Costache Petrescu
1898
Pânză/ ulei
110 x 73 cm
M.N.I.R.

Ioan Costandea, *George Barițiu*
Nedată
Atelier F.A.R. Krabs
Hârtie/ litografie
33 x 25 cm
M.N.I.R.

Barbu Ișcovescu, *Simion Balint, preotul de la Roșia Abrudului*
1848
Pânză/ ulei
44 x 40 cm
M.N.I.R.

Andrei Șaguna
Nedatată
Hârtie/ litografie
21x 16,5 cm
M.N.I.R.

A. Somaggy, Nicolae Solomon
1892
Hârtie/ cărbune
52 x 42 cm
M.N.I.R.

NUMISMATICĂ

Sigiliul care a aparținut lui Nicolae Bălcescu
Nedatat
Atelier necunoscut
Metal, piatră semiprețioasă/ șlefuit, gravat, 7 x 2 x 2 cm
M.N.I.R.

Sigiliul care a aparținut lui Gheorghe Magheru
Nedatat
Atelier necunoscut
Argint aurit, os/ turnat, gravat, 14 x 12 x 0,6 cm
M.N.I.R.

Sigiliul care a aparținut lui Alexandru G. Golescu
Nedatat
Atelier necunoscut
Onix/ șlefuit, gravat
8 x 3 x 1 cm
M.N.I.R.

*Sigiliu care a aparținut lui Ion
Ghica
Nedatat
Atelier necunoscut
Argint, onix/ turnat, gravat
D= 3 cm, G= 8,50 gr, Ag
750‰
M.N.I.R.*

*Sigiliul Guvernului
Vremelnicesc al
Țării Românești
Nedatat
Atelier necunoscut
MC, lemn/ gravat, șlefuit
10,5 x 3,6 cm
M.N.I.R.*

Sigiliul care a aparținut lui Augustus Treboniu Laurian
Nedatat
Atelier necunoscut
Metal/ gravat, 7 x 2,5 cm
M.N.I.R.

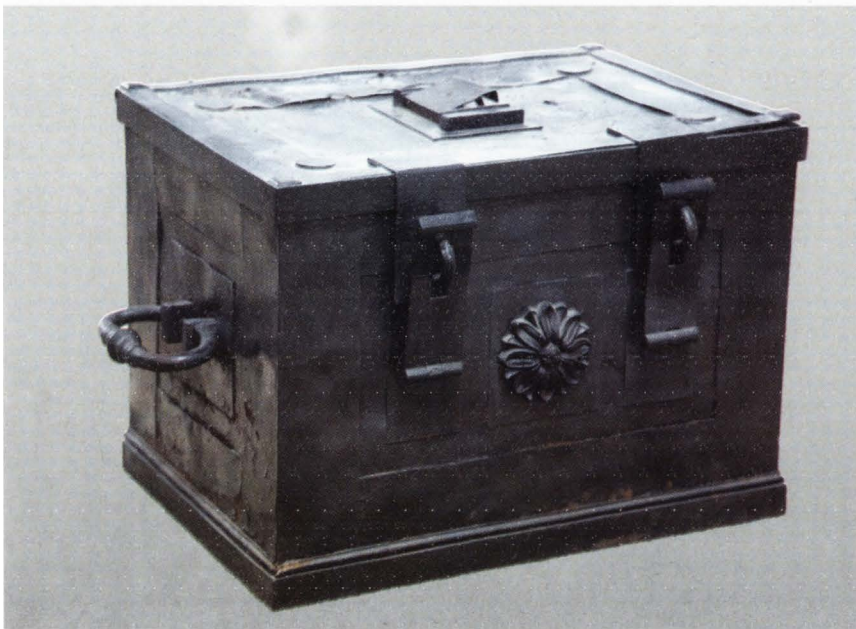
Sigiliul care a aparținut lui Timotei Cipariu
Nedatat
Atelier necunoscut
Metal/ turnat, gravat, 9,2 x 3,5 x 1,1 cm
M.N.I.R.

DIVERSE

Toc; a aparținut lui Vasile Alecsandri
Nedatat
Atelier „A Wahl Product. Eversharp Wahl Pen”
Aur, catifea/ turnat, cizelat, 12 x 1,5 cm
M.N.I.R.

Casă de bani care a aparținut lui Nicolae Bălcescu
Nedată
Atelier necunoscut
Fier/ turnat, șlefuit
56 x 38,5 x 40 cm
M.N.I.R.

Pahar care a aparținut lui Nicolae Bălcescu
Inscripție „Egalitate; Fraternitate; Dreptate”
Nedatat
Atelier necunoscut
Cristal de Bohemia/ turnat, încrustat
12 x 8 x 6,5 cm
M.N.I.R.

Casă de bani, din fier, care a aparținut lui
C.A Rosetti
Nedată
Atelier necunoscut
Fier, alamă/ turnat, șlefuit
48 x 32 x 23 cm
M.N.I.R.

Busolă care a aparținut lui C. A. Rosetti
Nedată
Atelier necunoscut
Cristal, mecanism/ șlefuit, montat, 4 x 3 cm
M.N.I.R.

Toc care a aparținut lui C.A. Rosetti
Nedat
Atelier necunoscut
Argint/ turnat, gravat, 12 x 1 cm
M.N.I.R.

Suport pentru creioane care a aparținut lui C.A. Rosetti

Nedatat

Atelier necunoscut

Metal comun/ turnat, 23 x 6 cm

M.N.I.R.

Toc care a aparținut lui C.A. Rosetti

Nedatat

Atelier necunoscut

Fildeș, os/ șlefuit, 24 x 2 x 0,5 cm

M.N.I.R.

Coupe – papiers care a aparținut lui C.A. Rosetti
Nedatat
Atelier necunoscut
Corn, metal/ șlefuit, 22 x 2,5 x 1,5 cm
M.N.I.R.

Mutardieră cu monogramă, care a aparținut Mariei Rosetti
Nedatată
Atelier necunoscut
Porțelan/ turnat, pictat, 8,5 x 8,3 x 12 cm
M.N.I.R.

Călimară care a aparținut Mariei Rosetti

Nedată

Atelier necunoscut

Aur, metal comun, porțelan/ turnat, pictat, 5,5 x 17 x 15 cm

M.N.I.R.

Cutie de penițe care a aparținut lui Ion Ghica

Nedată

Atelier necunoscut

Bronz/ turnat, cizelat, 4 x 12 x 7 cm

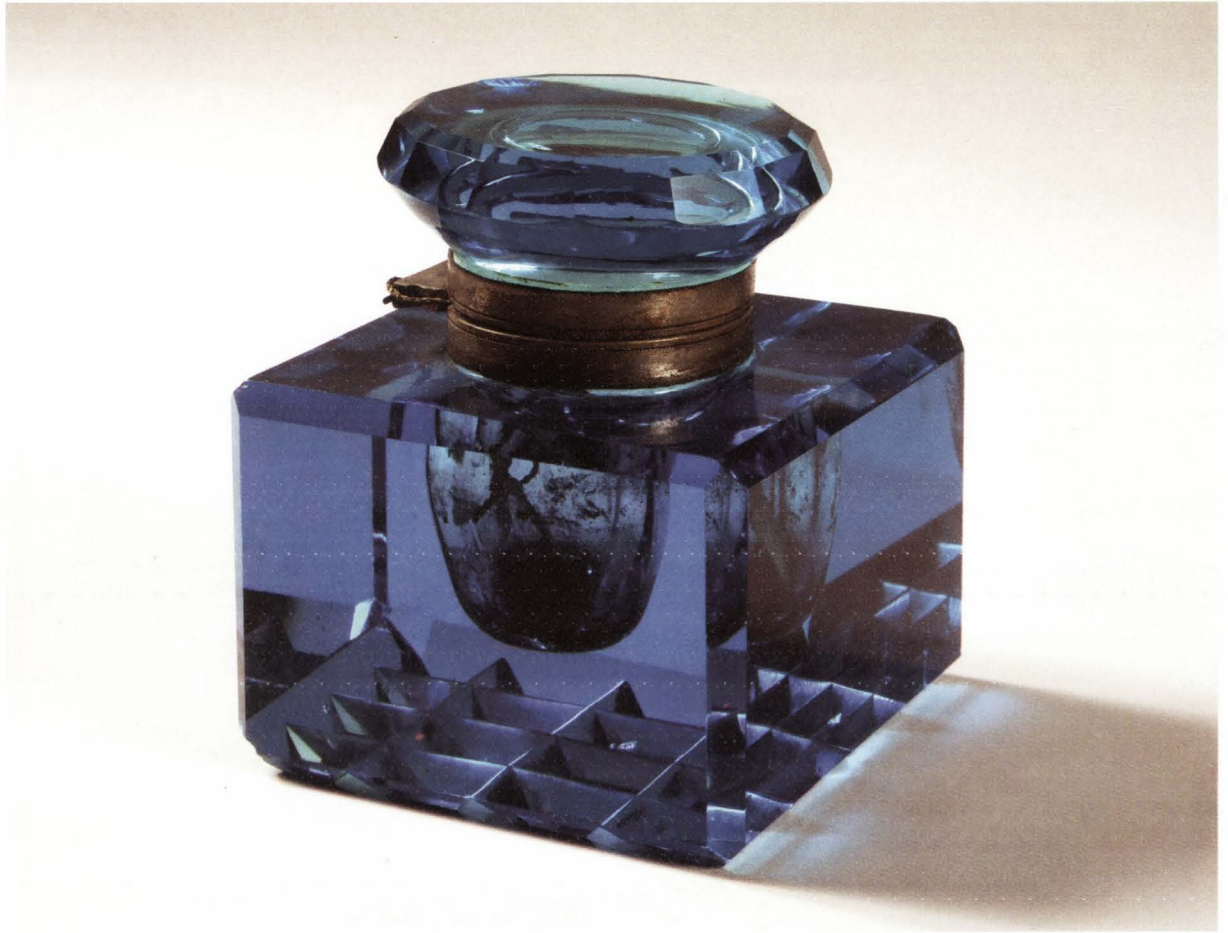
M.N.I.R.

Ladă pentru păstrarea documentelor care a aparținut lui Ion Ghica
Nedată
Atelier necunoscut
Lemn, piele, metal comun/ turnat, sculptat
18,5 x 38 x 21 cm
M.N.I.R.

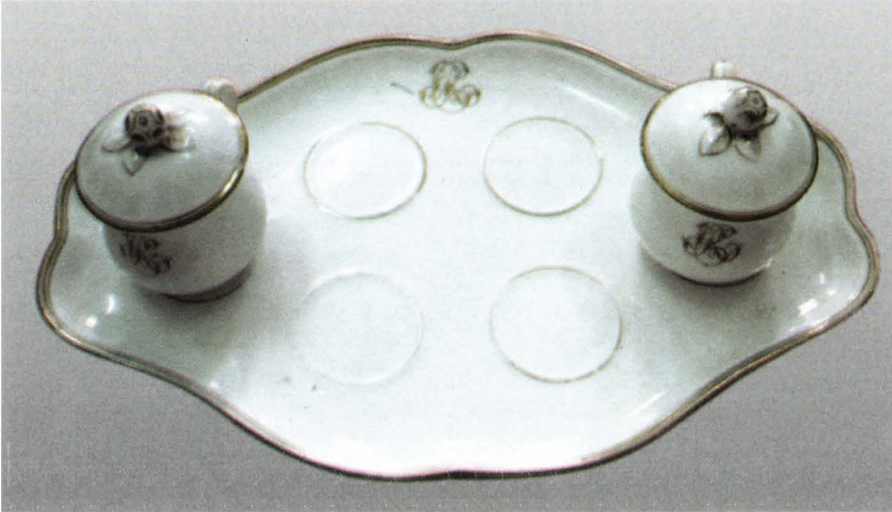
Bidon pentru păstrat tutun, care a aparținut lui Ion Heliade Rădulescu
Nedat
Atelier necunoscut
Metal comun/ turnat
21 x 9 x 5,5 cm
M.N.I.R.

Călimară care a aparținut lui Gheorghe Magheru
Nedată
Atelier necunoscut
Cristal/ șlefuită
20 x 15 x 15 cm
M.N.I.R.

Linie care a aparținut lui Gheorghe Magheru
Nedată
Atelier necunoscut
Cristal/ turnat
35 x 1 cm
M.N.I.R.

*Serviciu de cafea cu monograma
lui Costache Romanescu
Nedatat
Paris ,Atelier: Levasseur
Porțelan/ pictat, turnat
Platou: 31 x 20 cm,
Ceașcă: 5,5 x 6 cm
M.O.C.*

*Mapă care a aparținut lui Alexandru Papiu – Ilarian
Nedată
Atelier necunoscut
Piele/ cusut, lipit
40 x 28 x 2 cm
M.N.I.R.*

Termometru de birou care a aparținut lui Alexandru Papiu Ilarian
Nedatat
Atelier necunoscut
Email, sticlă, alamă, mercur/ turnat, emailat, 20 x 14 x 9 cm
M.N.I.R.

Casetă care a aparținut lui Alexandru Papiu Ilarian
Nedată
Atelier necunoscut
Lemn, bronz, pietre semiprețioase/ lăcuit, șlefuit, vopsit
7,5 x 14 x 11 cm
M.N.I.R.

Casetă care a aparținut lui Simion Balint
Nedată
Atelier necunoscut
Fier/ forjare, batere, 14 x 25 x 18 cm
M.N.I.R.

Pană care a aparținut lui Gheorghe Barițiu

Inscripție: „Ilustrului scriitor George Barițiu. Românele din Budapesta. 1837-1887”

Atelier necunoscut

Aur/ turnat, cizelat, 26 x 4 x 1,5 cm

M.N.I.R.

Cutie care a aparținut lui Gheorghe Barițiu

Inscripție: „Souvenir”

Nedată

Atelier necunoscut

Carton/ presat, brodat, 14 x 8 x 2 cm

M.N.I.R.

Trusă de călătorie care a aparținut lui Ioan Dragoș

Nedată

Atelier necunoscut

Lemn, piele, metal/ cioplit, șlefuit

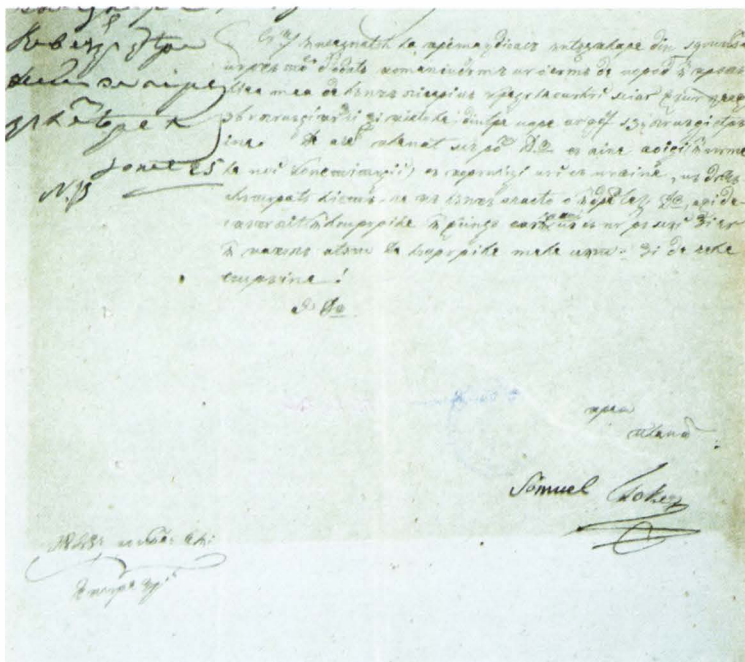
9 x 27 x 17 cm

M.N.I.R.

Capitolul III

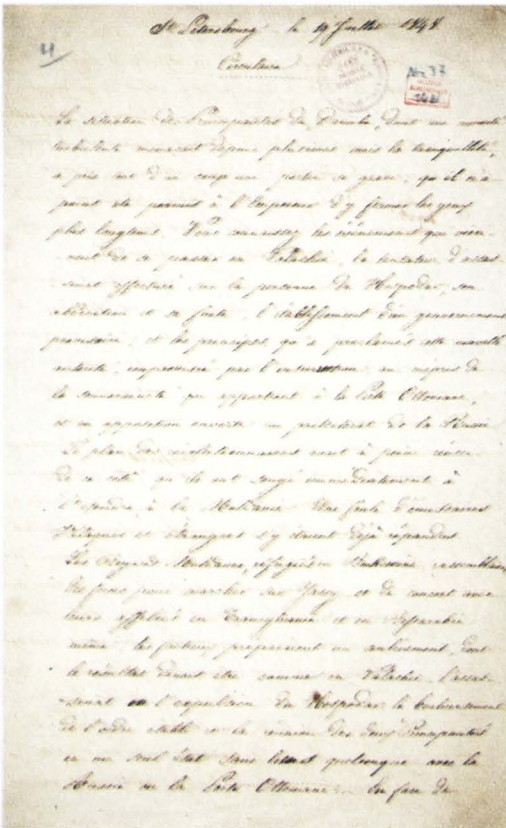
ÎN APĂRAREA REVOLUȚIEI

DOCUMENTE - TIPĂRITURI

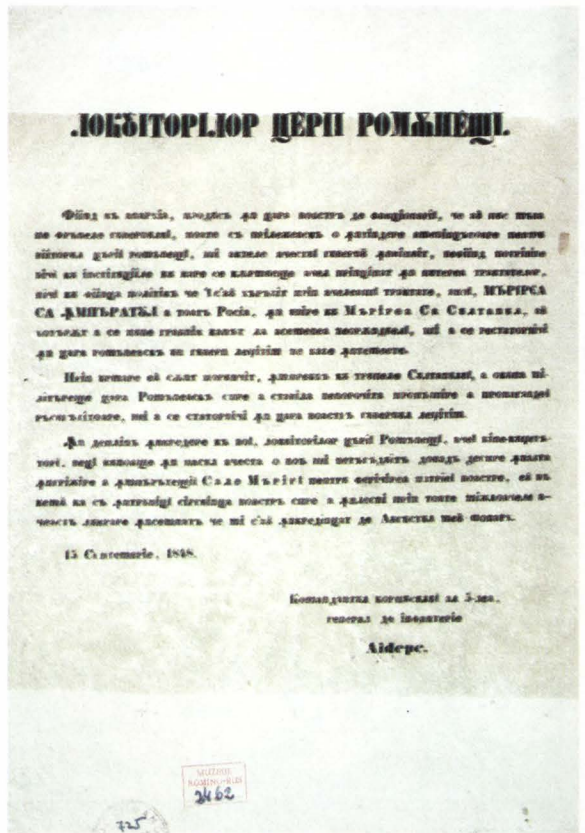

Lista cu răniți și morți în luptele de la 19 mai 1848, facsimil
1848
Hârtie/ manuscris
31 x 22 cm
M.N.I.R.

Nr. ordine	Numele rănitului sau al celui care a murit	Locul de naștere	Profesiunea	Starea civilă
1.	Ștefan Ștefan	Ștefan	Ștefan	Ștefan
2.	Ștefan Ștefan	Ștefan	Ștefan	Ștefan
3.	Ștefan Ștefan	Ștefan	Ștefan	Ștefan
4.	Ștefan Ștefan	Ștefan	Ștefan	Ștefan
5.	Ștefan Ștefan	Ștefan	Ștefan	Ștefan
6.	Ștefan Ștefan	Ștefan	Ștefan	Ștefan
7.	Ștefan Ștefan	Ștefan	Ștefan	Ștefan
8.	Ștefan Ștefan	Ștefan	Ștefan	Ștefan
9.	Ștefan Ștefan	Ștefan	Ștefan	Ștefan
10.	Ștefan Ștefan	Ștefan	Ștefan	Ștefan

Circulară a Guvernului țarist către agențiile sale diplomatice
19 iulie 1848
Hârtie/ manuscris
38 x 23 cm
M.N.I.R.

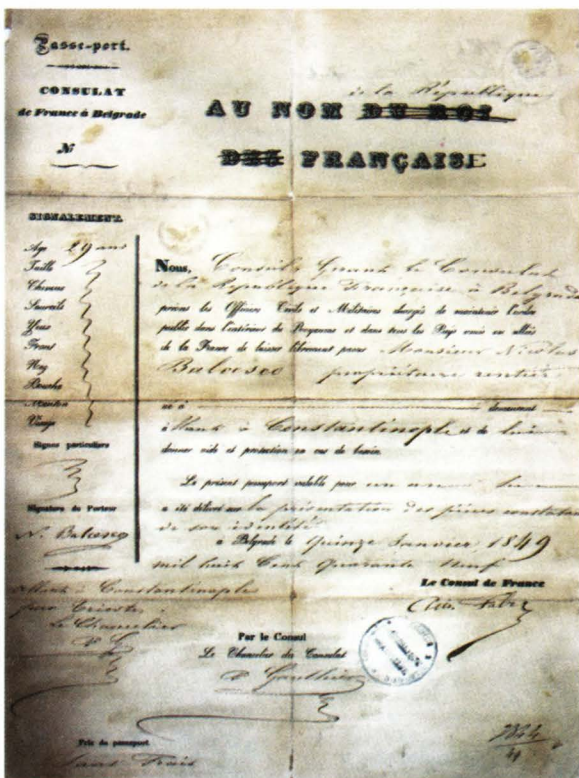
Proclamație adresată locuitorilor Țării Românești de către
generalul Lüders
15 septembrie 1848
Hârtie/ tipărit
26,5 x 22 cm
M.N.I.R.

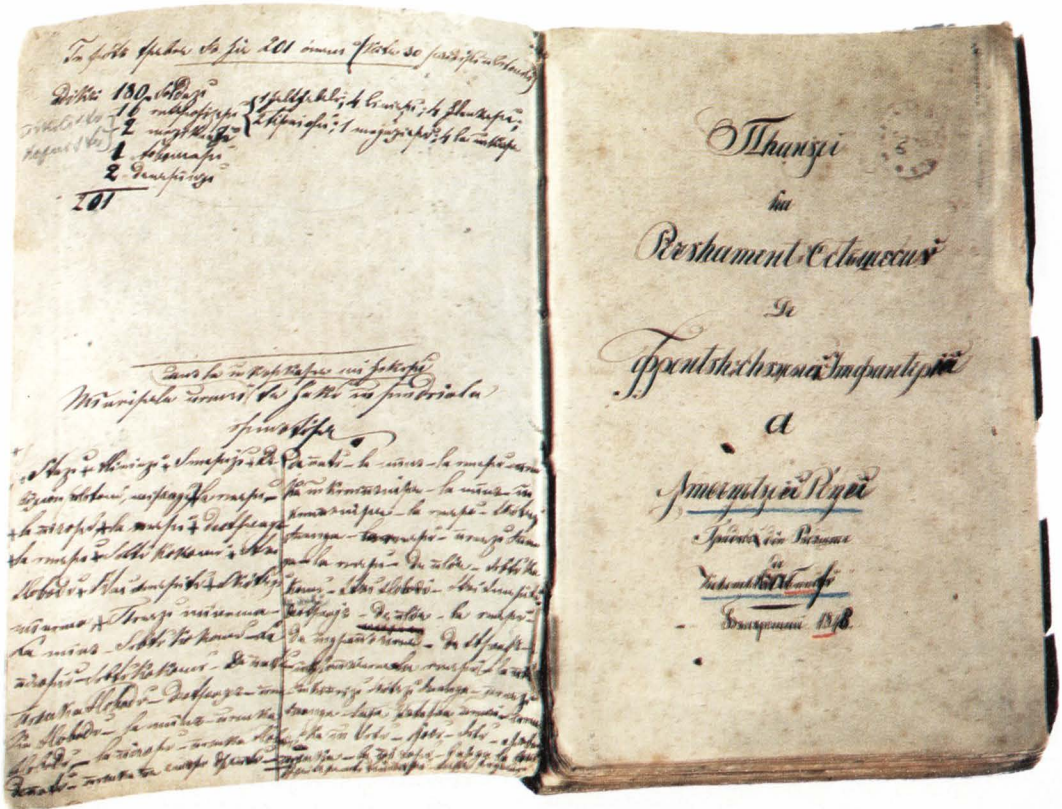
„Foaițe pentru minte, inima și literatură” –
Protestul d-lui general Magheru către consulatul
puterilor străine din București, împotriva intrării
rușilor în Țara Românească
11 octombrie 1848
Hârtie/ tipărit
30 x 26 cm
M.N.I.R.

Pașaportul lui C A Rosetti, facsimil
București, 29 septembrie 1848
Pergament/ manuscris pe tipăritură
38 x 28 cm
M.N.I.R.

Pașaportul lui Nicolae Bălcescu
Belgrad, 15 ianuarie 1849
Hârtie/ manuscris pe tipăritură
33 x 26,5 cm
M.N.I.R.

Planuri la regulamentul ostașesc de frontul slujbei infanteriei a Învățăturii Rotiei tradusă din rusește de colonel A. Banofu 1848, București
Hârtie, carton/ manuscris, tipărit
20,5 x 16 cm
M.N.I.R.

Proclamația lui Francisc Iosif I 1848
Hârtie/ tipărit
40 x 26 cm
M.N.I.R.

AN DIE BEWOHNER SIEBENBÜRGENS!

Die Fackel des Bürgerkrieges, leuchtet über die herrlichen Floren Eeres schönen Vaterlandes! Anarchie und Partheihass wüthen unter Völkerstämmen die Jahrhunderte hindurch, in edler Eintracht zu den treuesten Unterthanen des grossen, österreichischen Kaiserstaates gezählt, Blut und Leben freudig für das Vaterland und Ihrem Kaiser zu opfern, durch ihre Väter gelehrt waren.

Dieser Zustand darf nicht länger mehr dauern! Drum hat mein erlauchter Herr und Kaiser, dem Rufe seines Bundesgenossen entgegen kommend, sich beeilt, ihm Seinen kräftigen Beistand, zur Herstellung der Ruhe zu bieten!

An der Spitze meiner tapfern, kriegsgewohnten Schaaeren, betrete ich Euer Land, und heisse denn alle jene freundlich willkommen, die als redliche Staatsbürger zur Ordnung und Gesetzmässigkeit zurückkehren, friedlich der Bahn der Pflicht, als Mensch und Bürger folgen. Vertrauensvoll mögen alle, mich als ihren Beschützer erkennen, und fest überzeugt seyn, dass das Wohl und Eigenthum ihrer Familien, meinen Kriegern stets heilig bleiben wird, denn Gerechtigkeit und Gehorsam ist ihr Wahlspruch! —

So wie ich es mir nun zur heiligen Pflicht machen werde, allen Guten Schirm und Schutz zu bieten, so möge auch der freche Ruhestörer, der Bösewicht der es wagt, dem Rufe zur Ordnung Hohn zu sprechen, vor der Strafe zittern, die strenge und furchtbar ihn ereilen wird; damit die Segnungen des Friedens den Rechtlichen nicht mehr länger entzogen bleiben!

Predial am 7/10 Juny 1849.

Der General der Infanterie und Kommandant
des kaiserlich russischen 5ten Armeekorps
Lüders.

Proclamație generalului Alexander Von Lüders către locuitorii Transilvaniei, facsimil

Iulie 1849

Hârtie/ tipărit

32 x 23 cm

M.N.I.R.

Ал феліцітаторі савъ архатъ въ нямъа романекъ, нъ авъ фестъ ала-та, де кятъ примшдіоні вчегхторі ал нямъа савъ, карі савъ сіаітъ нентрѣ пріаіта са докжндъ, ші алатъ шріте інтгрехсрі тотъ нямъа савъ романекъ, о феларті марі ші нямъаітх ршнне а пріаітні фнаітте ашмателор ші шівісіателор ншшні дін вѣрпа.

Сх шіе дарх амхжітѣа нямъам нямъа романекъ, нъамъа кх толте остхнелам нкрѣцате, ші крѣнта нолстрѣ ошре ачѣта сѣ шіе де слокондіа нямъа савъ романекъ; ші феліцітѣа ачѣтѣа, кятъ ші дала датор Пополарх де шіара внгѣрескх шітларе, ші нъамъа кх ноі нъ ачѣта нентрѣ докжнда нолстрѣ савъ алатъ пріаіт інтгрес; кятъ нентрѣ фнфлорітѣа шнелсі де ошре шіа нолпте а асѣ-да нъ не прѣжѣтамъ.

Нентрѣ ачѣа дарх амъам фіндъ тжмнѣа флцѣ, фн карі іе чѣа маі марі аіпек асх дшнтнта ші асх трѣзі олатѣ тотъ нямъа романекъ дін грѣѣа савъ сомнѣ, ші асх фнтеларч дала примшді-оаса са рѣтхчѣре, а кѣноаше прѣ врхднчі де ізгечѣре аі сѣі амхжітѣорі, ші прѣ ачѣшѣа дін сімѣа савъ аізгоні, аі неленсі; ші дѣ-кѣмѣа нѣшошошѣе ххснїка ші тотала са прѣре, ші неліцітѣре фн вшторѣш, фн чѣа маі фелосітѣорѣш нентрѣ сіне тжмн ала мжнѣа кѣ Націѣ внгѣрескх, ка аша нѣ фнпрѣднате нѣтѣрі сѣме нѣтем ошрі нентрѣ ошреска феліцітѣре а Натріі, карі о примшдіоаск фл-цѣ сѣ сіахше во фмнелка.

Длатмнтерара де вѣці рѣмжх жн примшдіоаса нолстрѣ ор-кѣрі ші маі фнколо, ші Діректіѣ внгѣрѣці кх вѣці фнотрѣсі; нѣ-нахжѣтелѣ нентрѣ воі врѣхрї, ші примшдіі нѣ алатѣра, чі воѣх фннш кх вѣці а вѣ ала фмнѣта. — Іаре де вѣці ашѣра прѣкѣшм ншн Діректіѣ внгѣрескх сѣ пофѣтѣше, ші сѣ ржндѣшѣе; ачѣшчї фн примшдііае нолстрѣ рѣзем; ші ашѣрѣе прѣкѣшм ші інтрѣ чѣа чі сжнтѣці нѣрѣкѣці нямъам, ашѣторѣш вѣці докжндї ші мжн-кѣітѣре.

Сісіѣ, 14. Мартіе 1849.

ІОСИФ БЕШ,
СШремптѣрѣа.

Proclamația generalului Iosif Bem, facsimil

14 martie 1849

Hârtie/ tipărit

24 x 18 cm

M.N.I.R.

КОМИСИЯ КВАРТИРЪРИЛОР.

БИЛЕТЪ,

Каса № 110. днъ вьсесоа, 5 май 1850. махала №
а Димитриеви Марини Кочини сканди гроби Кочини
да вьсрѣтѣ се на мѣстѣ № 110. мѣстѣтѣ, шѣ чина до саурѣ
съ і се дѣа одѣтѣ 200. мѣстѣтѣ, шѣ чина до саурѣ
градѣ на пѣрѣ мѣстѣтѣ шѣ вьсрѣтѣ се на мѣстѣтѣ

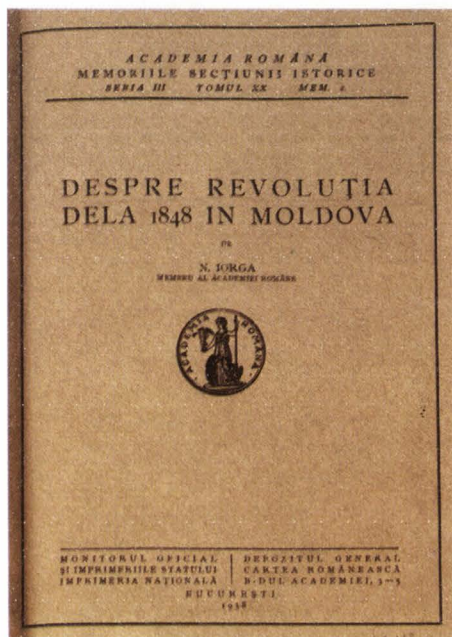
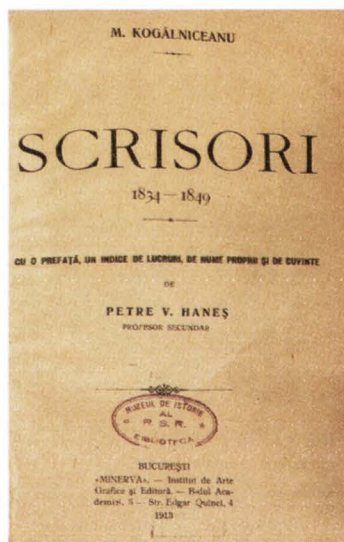
Секретъ Президентъ комисіи
Ташковъ Иванъ

№ 1176.
Ана 15.50.
Ана 5 май 5.

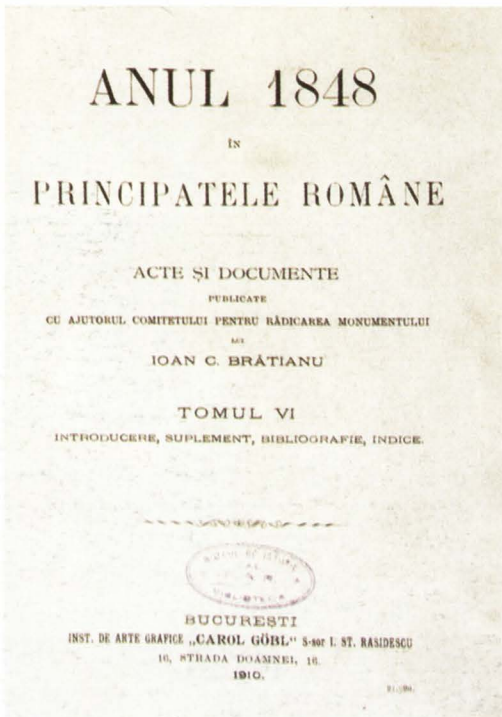

Bilet emis de Comisia Cvartirurilor
5 mai 1850
Hârtie/ tipărit
22 x 18 cm
M.N.I.R.

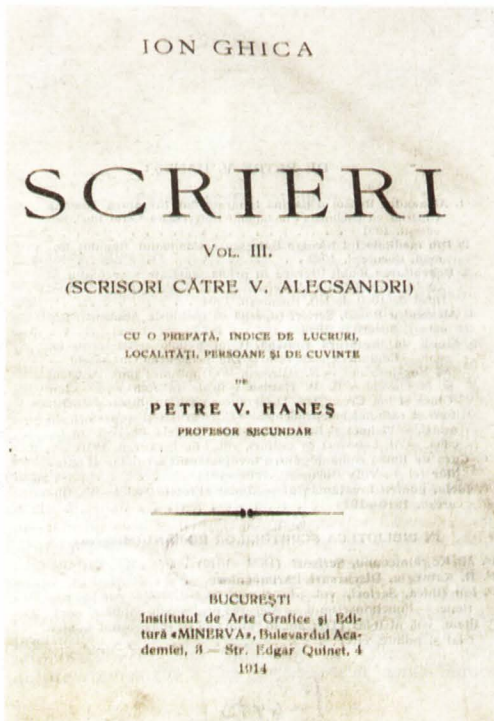
Mihail Kogălniceanu, *Scrisori*, 1834 - 1849
1913
București, Institutul de Arte Grafice și
Editura Minerva
Hârtie/ tipărit
21 x 14 cm
M.N.I.R.

Nicolae Iorga, *Despre revoluția de la 1848 în Moldova*
1938
București, Editura „Monitorul Oficial”,
Hârtie/ tipărit
24,5 x 17 cm
M.N.I.R.

Ioan C. Brătianu, *Anul 1848 în Principatele Române. Acte și documente*
1910
București, Institutul de Arte Grafice „Carol Göbl”
Hârtie/ tipărit
22 x 16 cm
M.N.I.R.

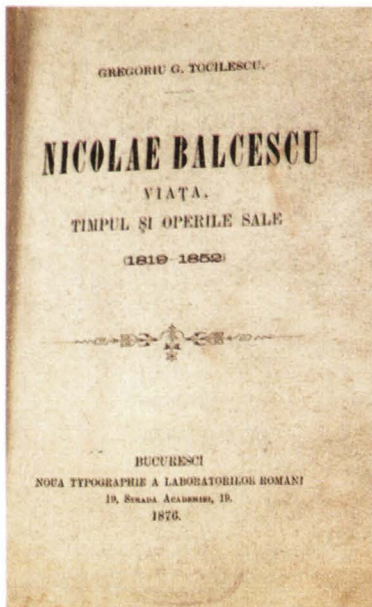

Ion Ghica, *Scieri*. Vol. III
1914
București, Institutul de Arte Grafice și Editura Minerva
Hârtie/ tipărit
20,5 x 13,5 cm
M.N.I.R.

I. Heliade Rădulescu, *Amintirile și Impresiile unui proscris. Exilul - România și Franca - Tatăl Nostru* f.a.

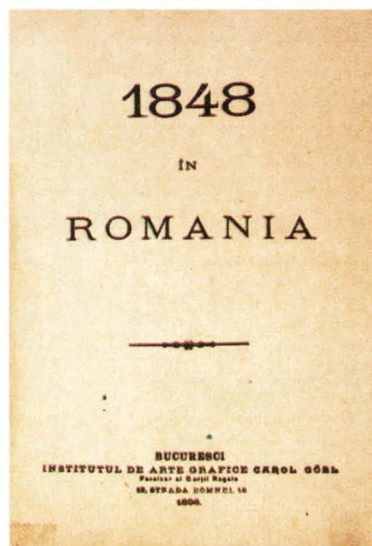
București, Editura Revistei „Comoara Satelor”,
Hârtie/ tipărit
24 x 16 cm
M.N.I.R.

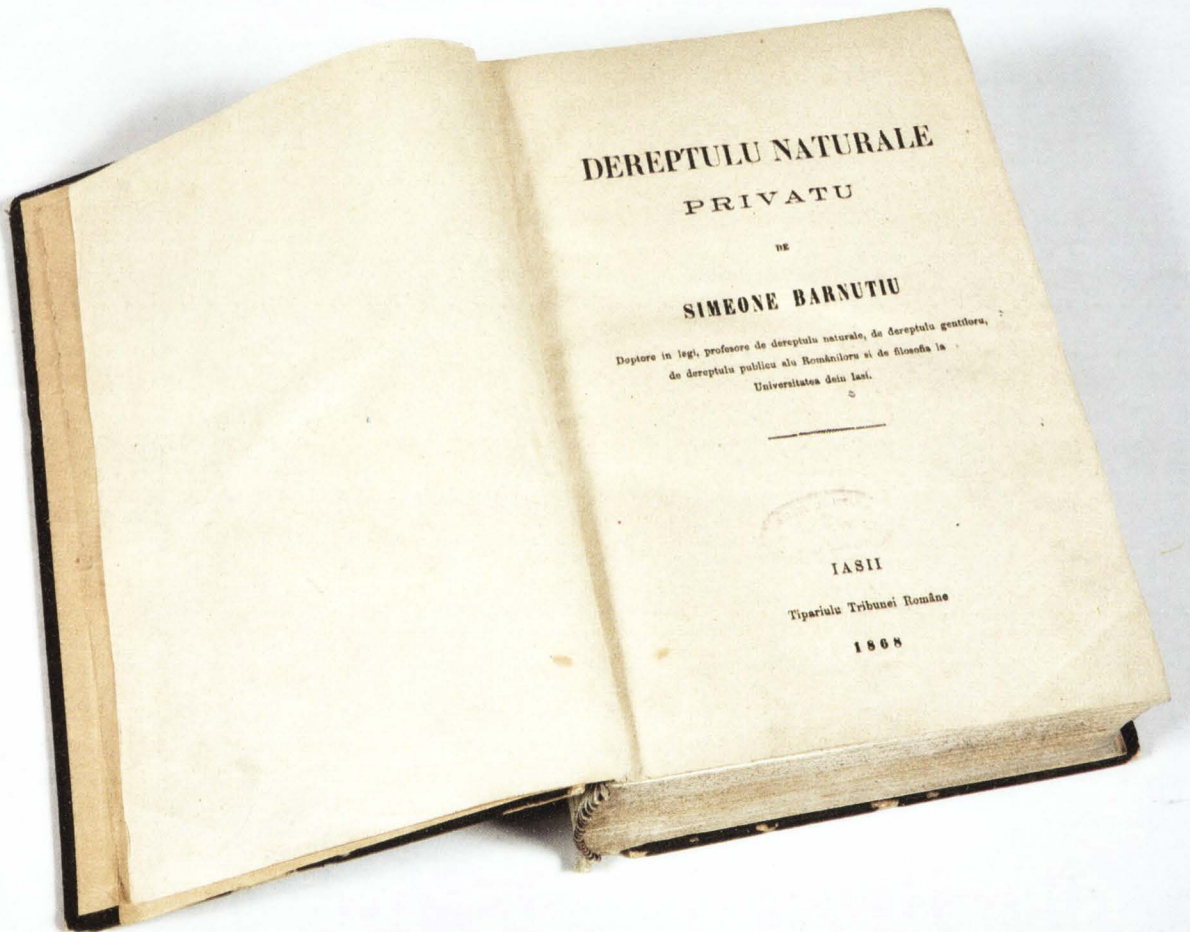

Gregoriu G. Tocilescu, *Nicolae Balcescu. Viața, timpul și operele sale (1819-1852)*
1876

București, Noua Tipografie a Laboratorilor Români
Hârtie/ tipărit
20,5 x 13,5 cm
M.N.I.R.

1848 în România
1898
București, Tipografia Carol Göbl,
Hârtie/ tipărit
22 x 16 cm
M.N.I.R.

Simeone Barnutiu, *Dreptulu Naturale privatu*
1868
Iași, Tipariulu Tribunei Române
Hârtie/ tipărit
21 x 15 cm
M.N.I.R.

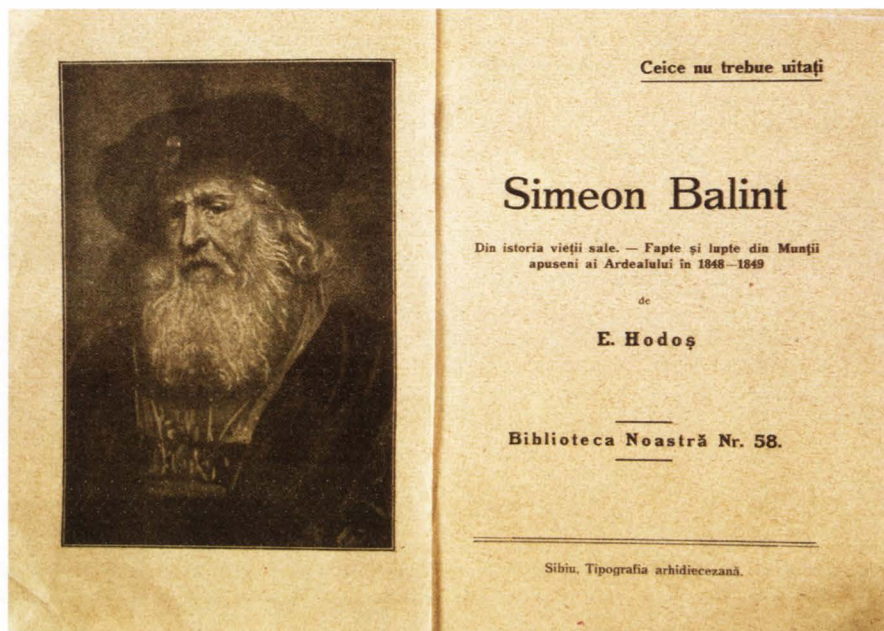
Simion Balint, *Viata și luptele lui în Munții Apuseni ai Ardealului la 1848 - 1849*
1913

București, Tipografia Carol Göbl

Hârtie/ tipărit

27 x 21 cm

M.N.I.R.

E. Hodoș, *Simeon Balint. Din istoria vieții sale - Fapte și lupte din Munții Apuseni ai Ardealului în 1848 - 1849* f.a.

Sibiu, Tipografia arhidiecezană

Hârtie/ tipărită

15,5 x 11,5 cm

M.N.I.R

FOTOGRAFII - CĂRȚI POȘTALE ILUSTRATE

Fotografie, *C.A. Rosetti și soția sa, Maria Rosetti*
Nedată

Atelier necunoscut

Hârtie fotografică/ fotografiat, sepia

10,7 x 16,3 cm

M.N.I.R.

Fotografie, *Locotenentul Pavel Zăgănescu*
Nedată
Atelier: M. Alexandru, București
Hârtie fotograficăgrafică, carton/ fotografiat, sepia
10,5 x 6 cm
M.O.C.

Fotografie, *Ioan Bologa*
Nedată
Atelier necunoscut
Hârtie fotografică/ fotografiat, sepia
6,7 x 5,1 cm
M.N.I.R.

VETERANII POMPIERI CARE S'AU BĂTUT CU TURCII ÎN DEALUL SPIREI

LA 13 SEPTEMBRE, ANUL 1848.

RIDICAREA MONUMENTULUI POMPIERILOR DIN DEALUL SPIREI, ȘI INAUGURAREA LUI DIN ANUL 1901.

1. Gheorghe Blacanal, 2. Ioan Clivileanu, 3. Stan Dobru, 4. Gheorghe Nicolae, 5. Nicolae Găbrilescu, 6. Jlie Ioan Trănea, 7. Grigore Zynat, 8. Tudor Severeanu, 9. Ioan Jlie Urftu, 10. Nicolae Dobru Parcei, 11. Șerban Delescu, 12. Capitan Dinu Șerbanoiu, 13. Capitan Grigore C. Petrescu, 14. Dumitru Stoianescu, 15. Constantin sive Gheorghe Juncu, 16. Stan Peire, 17. Sergentul Major Stanca Paulea.

Fotografie, *Veteranii pompieri din Dealul Spirii*

1901

București, Tipografia Gutenberg

Hârtie fotografică/ fotografiat sepia

66 x 48 cm

M.N.I.R.

TEXTILE

Steag care a aparținut formațiunilor din Munții Apuseni

Nedatat

Atelier necunoscut

Pânză tricoloră, lemn/ țesut, vopsit

120 x 170 cm

M.N.I.R.

ARMAMENT

Sabia cu teacă care a aparținut locotenentului Pavel Zăgănescu

Nedată

Atelier necunoscut

Oțel, piele, argint/ turnare

Sabia: 91 x 3,5 cm; Teaca: 79 x 5 cm

M.O.C.

Pistol folosit de ofițerii Regimentului 1 Dolj în timpul revoluției de la 1848

Nedată

Atelier necunoscut

Lemn, metal comun, argint/ turnat, incizat

51 x 5 cm

M.O.C.

Sabie cu teacă; a aparținut lui Roman Florea
Nedată
Atelier necunoscut
Bronz, argint, oțel, lemn/ batere, gravare
Sabia: 92 x 9; Teaca: 96 x 12 cm
M.N.I.R.

Sabie care a aparținut lui Avram Iancu
Nedată
Atelier necunoscut
Metal comun/ batere
180 x 24 cm
M.N.I.R.

Sabie cu teacă care a aparținut lui Avram Iancu

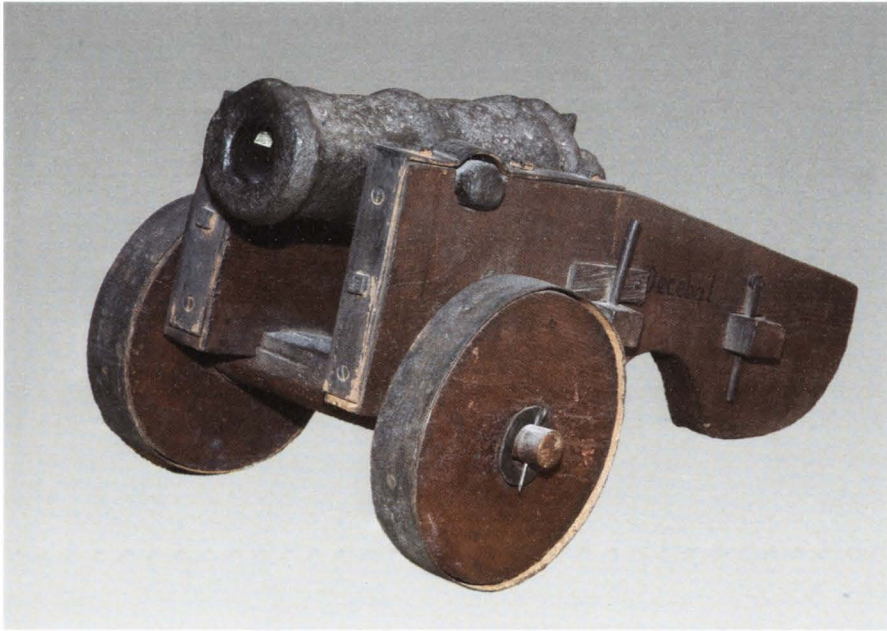
Nedată

Atelier necunoscut

Metal/ turnat

Sabie: 97 x 3,5 cm; Teaca: 88 x 5 cm

M.N.I.R.

Tun „Decebal” care a aparținut formațiunilor lui Avram Iancu

Nedat

Atelier necunoscut

Metal/ turnat

40 x 76 x 27 cm

M.N.I.R.

Vârf de lance folosit de oastea populară a lui Avram Iancu

Nedatat

Atelier necunoscut

Metal/ turnat, batere

34 x 5 cm

M.N.I.R.

Vârf de lance folosit de oastea populară a lui Avram Iancu

Nedatat

Atelier necunoscut

Metal/ turnat, batere

38 x 5 cm

M.N.I.R.

Pistol cu 2 țevi care a aparținut generalului Iosif Bem
Nedatat
Atelier necunoscut
Lemn; oțel/ gravat, șlefuit
36 x 7 x 5,5 cm
M.N.I.R.

*Rachetă pentru semnale luminoase folosită în timpul
revoluției din Transilvania*
Nedată
Atelier necunoscut
17 x 6 x 4,5 cm
M.N.I.R.

D. Stoica, *Ana Ipătescu*
Nedatat
Pânză/ulei
94 x 126 cm
M.N.I.R.

Sosirea turcilor conduși de Suleiman Pașa în Giurgiu
Nedată
Atelier necunoscut
Hârtie/ tipar color
19 x 18 cm
M.N.I.R.

K. Danielis, *Lupta ostașilor români cu armată otomană, din Dealul Spirii*
Nedată
Editor D. Papassoglu
Hârtie/ litografiere, 50 x 66 cm
M.N.I.R.

Mișu Popp, *Ioan Mihălțeanu*
Nedatat
Pânză/ulei
151 x 62 cm
M.N.I.R.

Avram Iancu vorbind luptătorilor înaintea bătăliei de la Fântânele în mai 1849

Nedată

Editura „Cartea Românească”

Hârtie/ fotografură

41 x 35 cm

M.N.I.R.

A. Somogyi, Ioan Dobra

1892

Hârtie/ cărbune

58 x 47 cm

M.N.I.R.

Generalul austriac Josif Bem

Nedatată

Hârtie/ litografie

26,5 x 21 cm

M.N.I.R.

NUMISMATICĂ

Medalie, „Epoca 11 iunie 1848 – În amintirea marilor patrioți” emisă cu ocazia aniversării jubileului anului revoluționar 1848
avers, revers

1898

Gravor: I. Schwartz

Bronz aurit/ batere, D = 3,9 cm, Gr = 29,47 g

M.N.I.R.

Medalie dedicată de Academia Română lui George Barițiu, avers, revers

Atelier necunoscut

Bronz/ batere

D = 5 cm

M.N.I.R.

Medalie bătuta de trupele țariste intervenționiste, pentru înăbușirea revoluției din Ungaria și Transilvania

avers, revers

1849

Atelier necunoscut

Bronz/ batere, D= 5 cm

M.N.I.R.

Ștanță pentru aversul medaliei rotunde emise cu ocazia aniversării jubileului anului revoluționar 1848 (1898)

Gravor: Carniol Fiul

Oțel/ batere

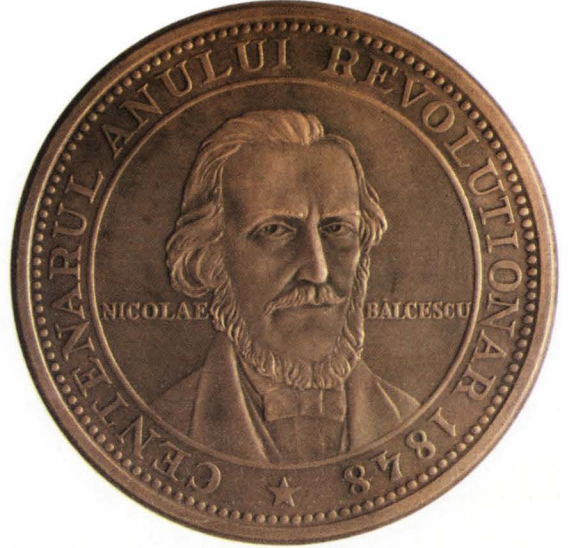
D = 2,5 cm

M.N.I.R.

Ștanță pentru aversul medaliei „Jubileul revoluției de la 1848”, varianta rotundă cu hexagonul punctat (1898)

Gravor: Carniol Fiul
Oțel/ batere, D= 2,1 cm
M.N.I.R.

Machetă după aversul medaliei „Centenarul anului revoluționar 1848”, avers

Nedată
Atelier necunoscut
Bronz/ batere
D = 26 cm
M.N.I.R.

Medalie, Comerțul Capitalei lui Costache Negri pentru recuperarea bunurilor închinare, avers, revers 1863

Gravor: Stern, Paris
Argint/ batere
D= 3,6 cm, Gr= 19,41 g
M.N.I.R.

Medalie, *Academia Română lui George Barițiu*, avers, revers
1892
Gravor Paul Telge, Berlin
Argint/ batere
D = 5 cm, Gr= 46,51 g
M.N.I.R.

Medalie octogonală, *Epoca Deliberației 11 iunie 1848 - 1898*, emisă cu ocazia aniversării jubileului anului revoluționar 1848
avers, revers
1898
Gravor: Carniol Fiul
Argint/ batere, D = 2,2 cm, Gr= 5,8 g
M.N.I.R.

Medalie, În memoria ilustrului patriot român Ion C. Brătianu, avers, revers
1891

Gravor: Radivon

Bronz aurit/ batere, D = 3 cm, Gr= 10,71 g

M.N.I.R.

Medalie, Centenarul anului revoluționar 1848, avers, revers
1948

Gravor: H. Ionescu

Monetăria Națională

Argint/ batere

D = 3,8 cm, Gr= 25,32 g

M.N.I.R.

Medalie, *Epoca Deliberației 11 iunie 1848 - 1898*, emisă cu ocazia aniversării jubileului anului revoluționar 1848, avers, revers

1898

Gravor: Carniol Fiul

Bronz aurit/ batere, D = 2,5 cm, Gr= 7,60 g

M.N.I.R.

Medalie, *Lui Ion C. Brătianu, 1821 - 1891*, avers, revers

1891

Gravor: Paul Telge, Berlin

Bronz/ batere

D = 5 cm, Gr= 52,09 g

M.N.I.R.

Medalie, Centenarul nașterii lui Ion Heliade Rădulescu, avers, revers
1902

Gravor: Dimitrescu

Bronz/ batere

D = 5,3 cm, Gr= 44,46 g

M.N.I.R.

DIVERSE

Brău care a aparținut lui Ioan Bologa

Nedatat

Atelier necunoscut

Piele, metal comun/ presat, cusut

18,5 x 9 cm

M.N.I.R.

Capitolul IV

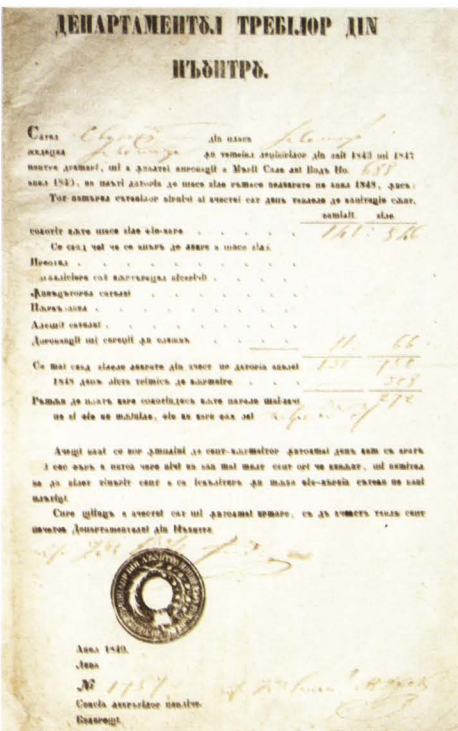
ÎNCEPUT DE DRUM CĂTRE UNIRE ȘI INDEPENDENȚĂ

DOCUMENTE - TIPĂRITURI

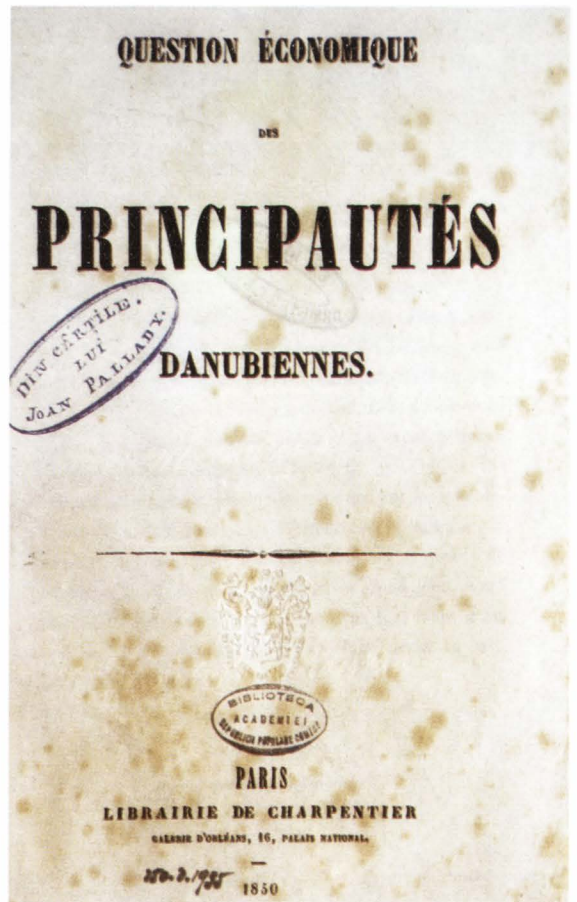
Harta drumurilor poștale ale Moldovei și Valahiei
1849

Hârtie/ tipar color
41 x 31 cm
M.N.I.R.

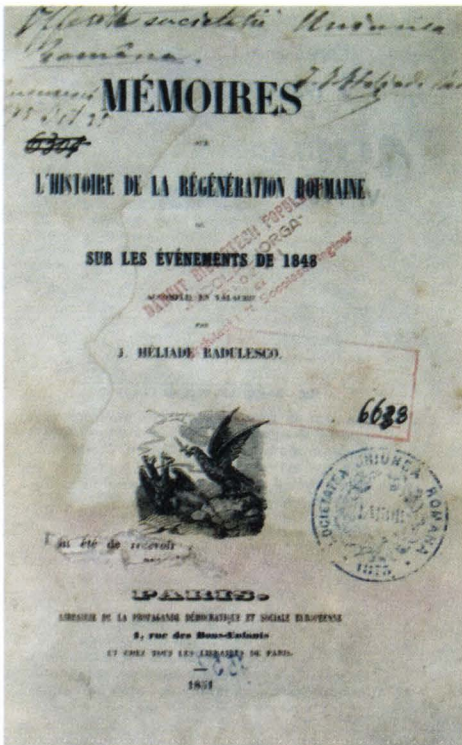
Departamentul Trebilor din Lăuntru cu privire
la obligația cetățenilor de a lucra la construirea
drumurilor

1849
Hârtie/ manuscris pe tipăritură
35 x 22 cm
M.N.I.R.

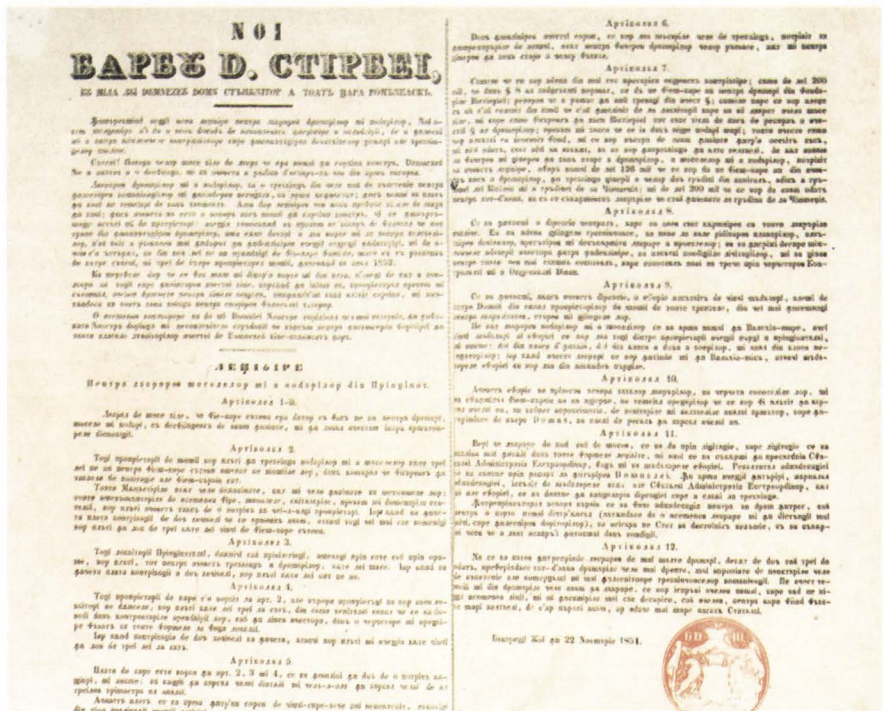

Question économique des Principates Danubiennes
1850

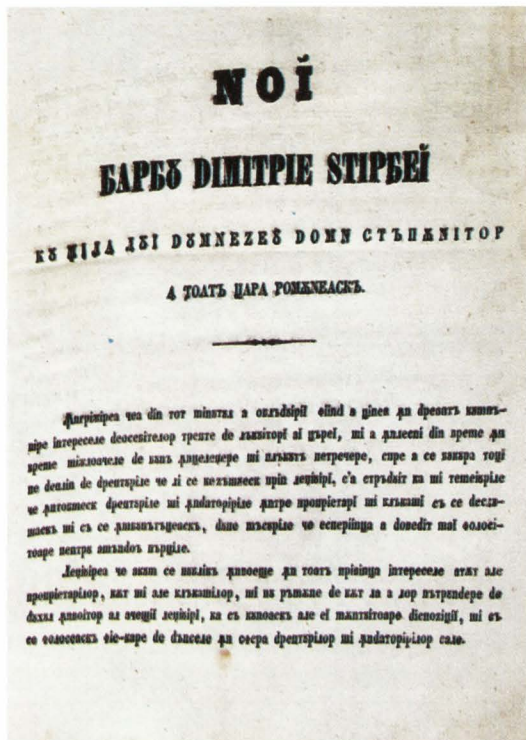
Paris, Librairie de Charpentier
Hârtie/ tipărit
25 x 16 cm
M.N.I.R.

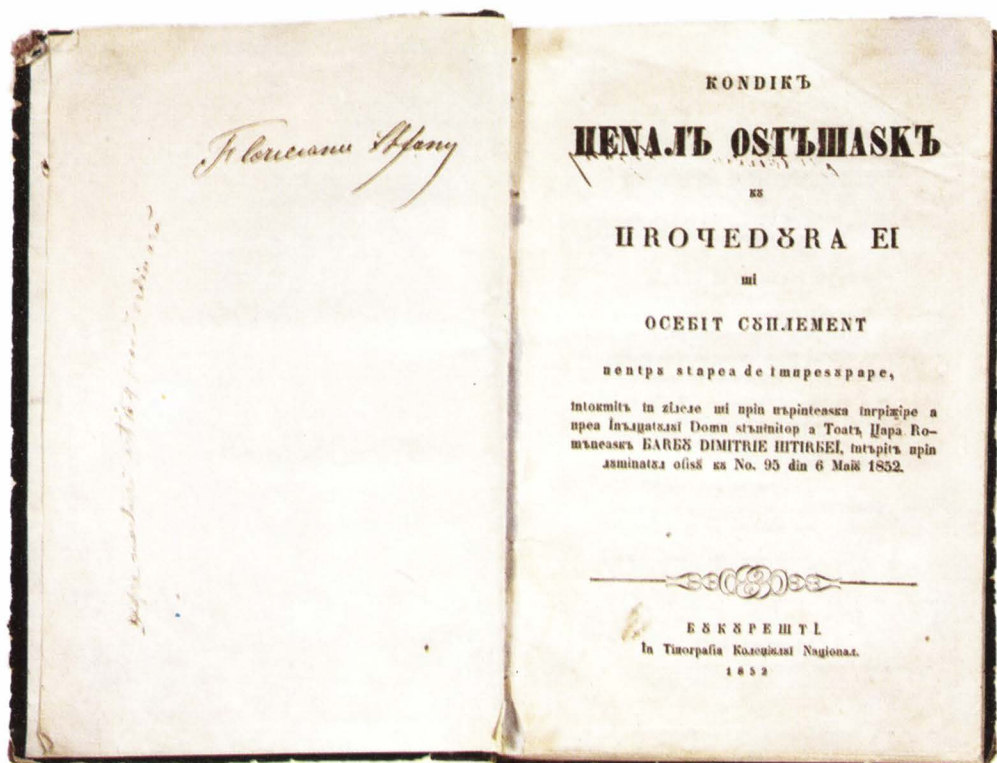
Ion Heliade Rădulescu, *Mémoires sur l'histoire de la régénération Roumaine ou sur l'Événements de 1848 accomplis en Valachie*
1851
Paris, Librairie de la Propagande Démocratique et Sociale Européenne
Hârtie/ tipărit
21,5 x 15 cm
M.N.I.R.

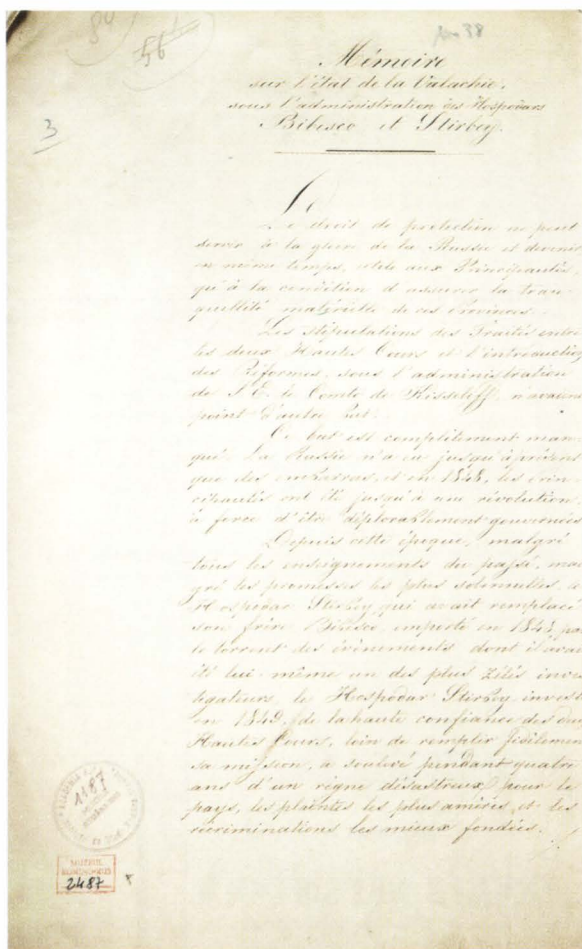
Legiuire emisă de domnitorul Țării Românești, Barbu Știrbei, pentru modernizarea drumurilor și podurilor
1851
Hârtie/ tipărit
36 x 22 cm
M.N.I.R.

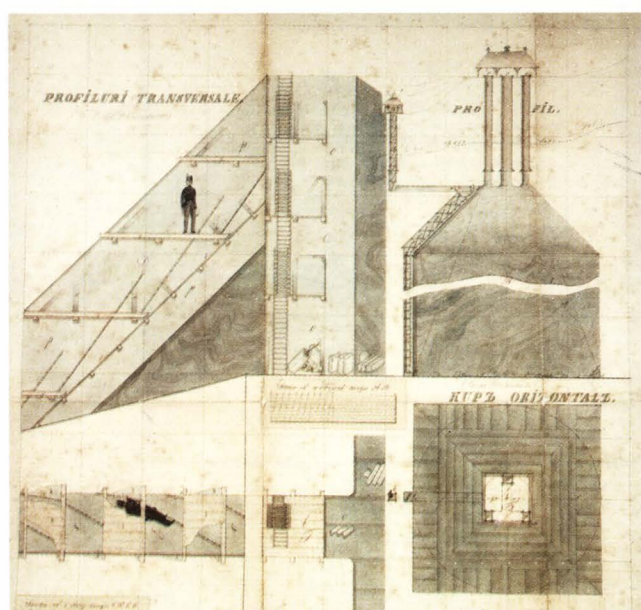
*Legiuire pentru reciprocele drepturi și îndatoriri ale
proprietarului și ale lucrătorilor
23 aprilie 1851
Hârtie/ tipărit
27 x 20 cm
M.N.I.R.*

*Condică penala ostășească cu procedura ei și oșebit supliment pentru starea de impresurare
1852
București, Tipografia Colegiului Național
Hârtie/ tipărit
19 x 12,5 cm
M.N.I.R.*

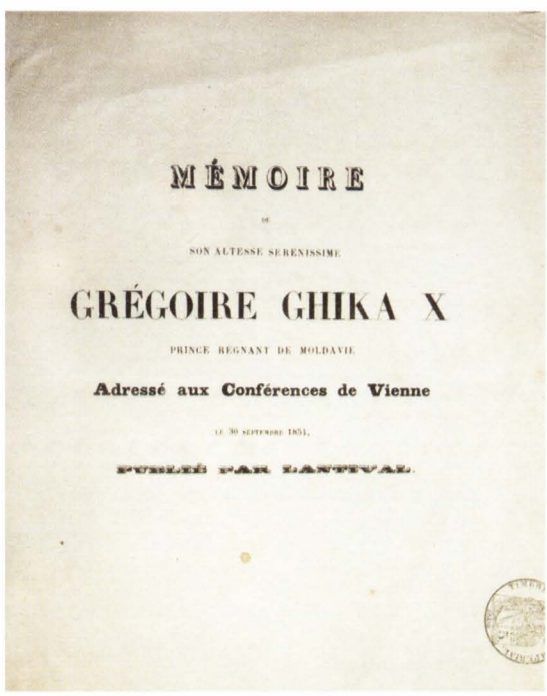
Mémoire sur l'état de la Valachie sous l'administration des Hospodars Bibesco et Stirbey
1853
Hârtie/ manuscris
34,5 x 21,2 cm
M.N.I.R.

Planul minei de sare de la Telega
1853
Hârtie/ manuscris
58 x 56 cm
M.N.I.R.

Brevet de calfă în breasla țesătorilor
15 august 1854
Hârtie, ceară/ manuscris
37 x 50 cm
M.N.I.R.

Mémoire de son Altesse Sérénissime Grégoire Ghika X,
Prince régnant de Moldavie, adressé aux Conférences de
Vienne
30 septembre 1854
Publié par Lantival
Hârtie/ tipărit
26,3 x 20,9 cm
M.N.I.R.

Diplomă de ridicare în rangul de locotenent a lui Spiridon Stanciu, emisă de Grigore Alexandru Ghica, domnitorul Țării Românești
 10 octombrie 1855
 Pergament/ manuscris
 23 x 38 cm
 M.N.I.R.

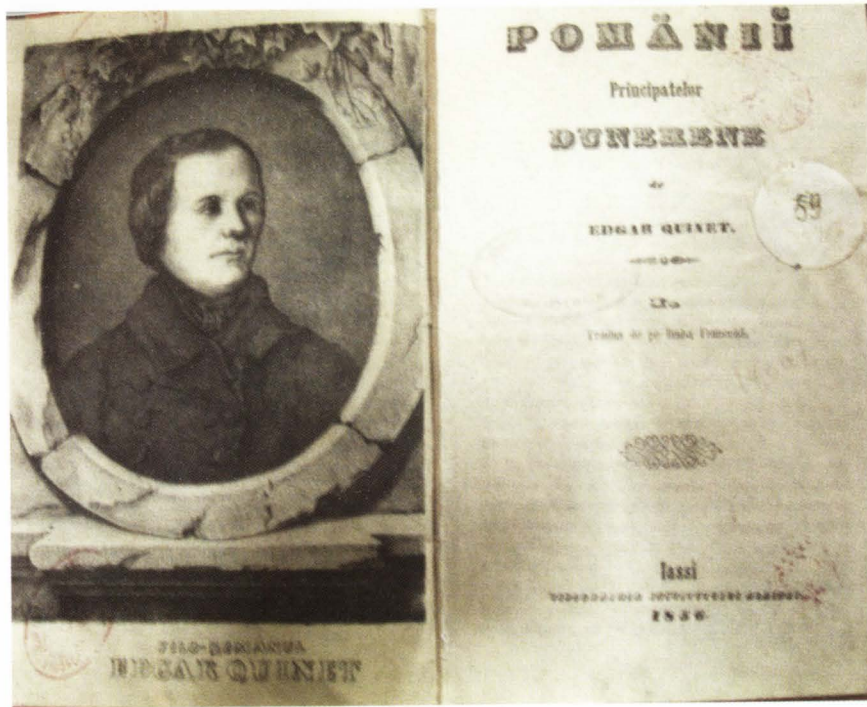
Diplomă de ridicare în rang a lui Ioan Roset, logofăt al credinței, emisă de domnitorul Țării Românești, Barbu Știrbei
 28 februarie 1856
 Hârtie, ceară roșie/ manuscris
 57 x 40 cm
 M.N.I.R.

Supplément au Pays Roumain Nro 14

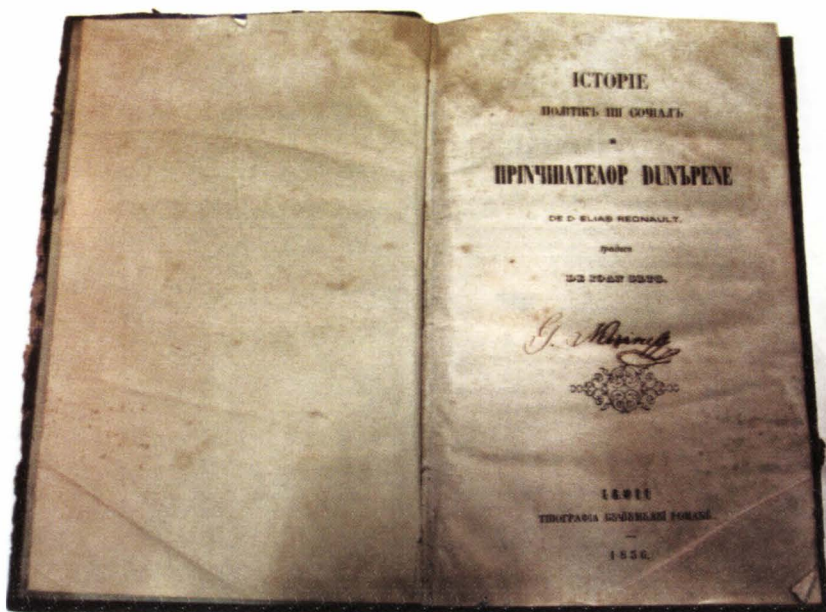
Envoi sur les lois et les institutions de la Roumanie depuis les temps les plus reculés jusqu'à nos jours.
EPOPOE ROMAIN.
(1800)
Tribu de pour perpétuels d'habiter entre l'Empire de l'Asie et le Pays de la Porte...

de tout ce que l'humanité a de plus grand et de plus noble.
L'Empire romain n'est pas la Sibirie.
L'Empire romain n'est pas la Sibirie.
L'Empire romain n'est pas la Sibirie.
L'Empire romain n'est pas la Sibirie.

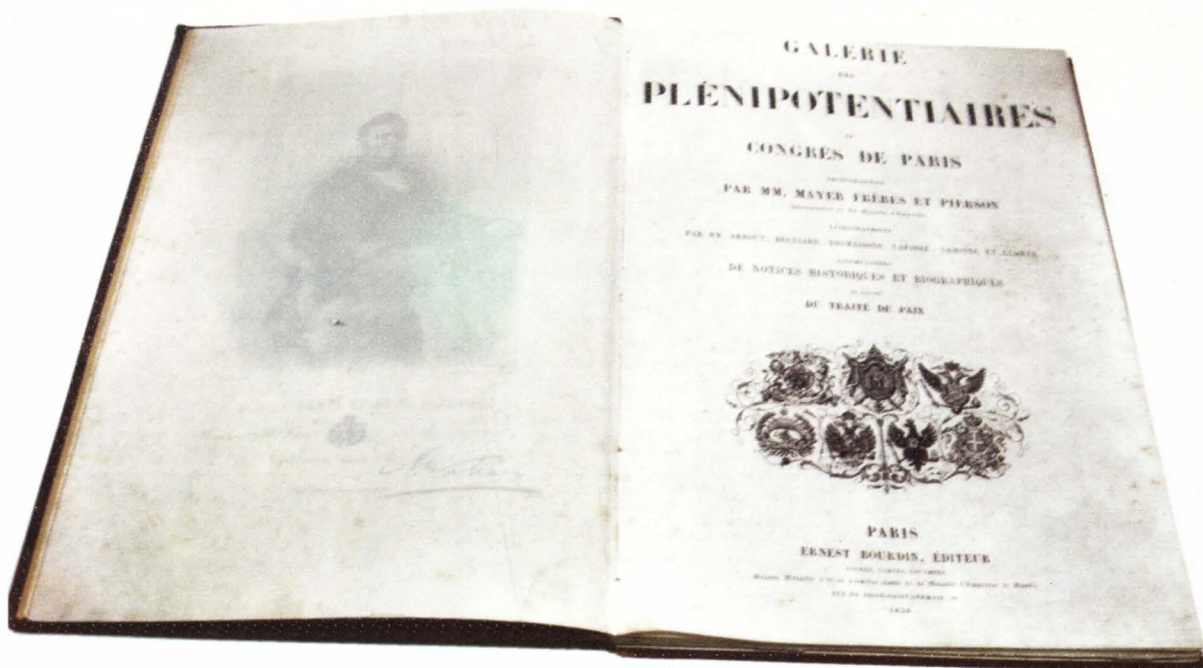
de date de jour de l'échange de la population de peuples.
Par le premier article de l'Échange, on a vu que le Prince, depuis l'Échange, a été élu par le peuple.
L'Empire romain n'est pas la Sibirie.

Edgar Quinet, Romaniî Principatelor Dunărene 1856, Iași 19,5 x 12,5 cm Hârtie/ tipărit M.N.I.R.

Elias Regnault, *Istoria politică și socială a Principatelor române*
1856,
Iași, Tipografia Buciumului român
Hârtie/ tipărit
21,51 x 13,5 cm
M.N.I.R.

Galerie des Plénipotentiaires au Congrès de Paris,
1856
Paris, Editor: Ernest Bourdin
Hârtie/ tipărit
39 x 27 cm
M.N.I.R.

L'ÉTOILE DU DANUBE.

JASSI, SAMEDI 26 JUILLET 1856

ANNÉE 30 JUILLET 1856

Après que l'Étoile de Danube a reporté sur le régime civil par décret du 21 janvier 1856...

Après que son professeur de nos jours, nous nous sommes en outre de tenir, des semaines d'été, le public occupé en ce regard de nos études...

Nous ne sommes point l'organe d'un ou de deux idées, nous ne sommes ni de la gauche ni de la droite...

Cette République de l'Étoile de Danube, qui depuis sa naissance a été soumise à de si nombreuses vicissitudes...

Le loi publique a été soumise à de si nombreuses vicissitudes, que nous nous sommes en outre de tenir, des semaines d'été...

Les symboles sont de toute autre nature, de tout autre ordre que la France et l'Angleterre...

Projetions diverses de nos journaux, nous sommes en outre de tenir, des semaines d'été, le public occupé...

Après que son professeur de nos jours, nous nous sommes en outre de tenir, des semaines d'été...

Après que son professeur de nos jours, nous nous sommes en outre de tenir, des semaines d'été...

Année L - 1857.

Revista Politică.

Vineri 26 August.

DIARUL POLITIC, COMERCIAL, LITERAR. CANTONULI TRIMBRI SI NEPLACIULI SE VOR ABERI.

Revista Politică.

ROMANIA.

Protopopos Româniilor a sosit din București din Comitatul de Iași...

Între timp ce în țară, ca în orice altă țară, se desfășoară o viață...

Orășul a sosit din București din Comitatul de Iași...

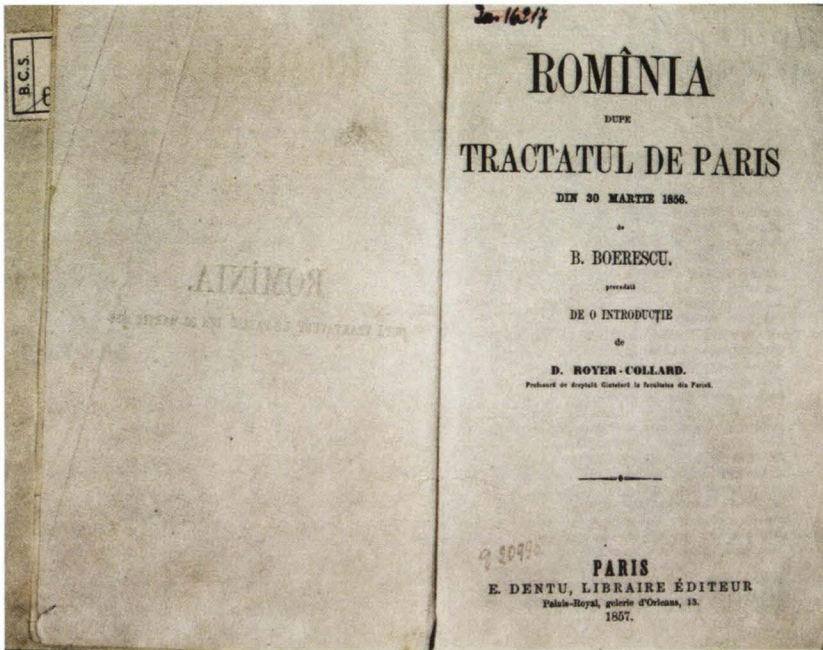
FOIȚA ROMÂNULUI.

Între timp ce în țară, ca în orice altă țară, se desfășoară o viață...

Orășul a sosit din București din Comitatul de Iași...

„L'Etoile du Danube”, nr. 1 14/26 iulie 1856 Bruxelles Hârtie/ tipărit 41 x 27 cm M.N.I.R.

Publicație „Românul”, nr. 1 9 august 1857 București, Tipografia F. Om. Hârtie/ tipărit 47 x 30 cm M.N.I.R.

Vasile Boerescu, *România dupe Tractatul de la Paris din 30 martie 1856*

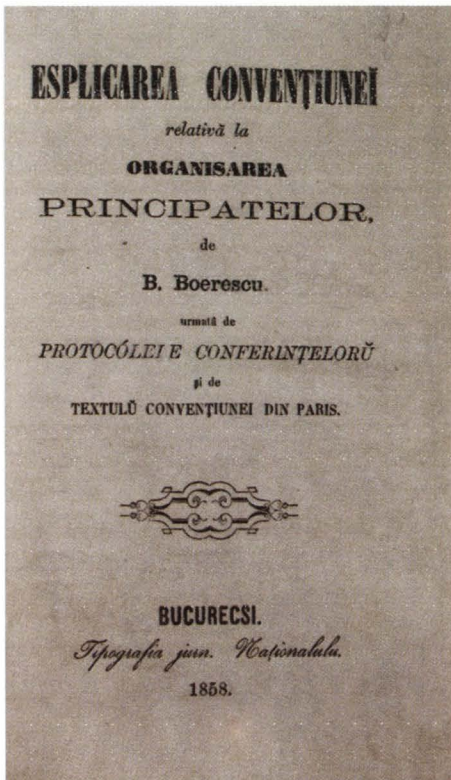
1857

Paris, Éditeur E. Dentu

Hârtie/ tipărit

18 x 12,5 cm

M.N.I.R.

Vasile Boerescu, *Explicarea Convențiunii relativă la organizarea Principatelor urmată de Protocolele Conferințelor și de textul Convențiunii din Paris*

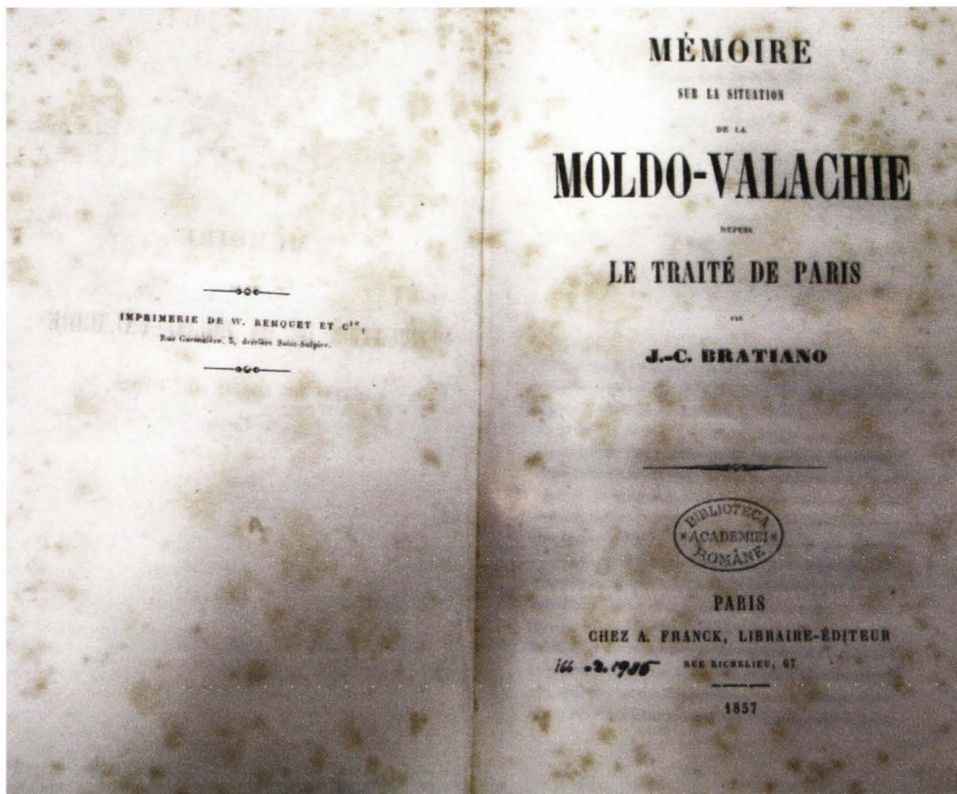
1858

București, Tipografia Jurnalului Național

Hârtie/ tipărit

20,5 x 12,5 cm

M.N.I.R.

I.C Brătianu, *Mémoire sur la situation de la Moldo-Valachie depuis de la Traité de Paris*

1857

Paris, Libraire-Éditeur A. Frank

Hârtie/ tipărit

21 x 13,5 cm

M.N.I.R.

I. Maiorescu, *Starea Principatelor Române în urma Tratatului de la Paris, 30 martie 1856*

1857

Bruxelles

Hârtie/ tipărit

21,5 x 14,5 cm

M.N.I.R.

FOTOGRAFII - CĂRȚI POȘTALE ILUSTRATE

Fotografie, *Frații Nicolae și Radu Golescu*

Nedată

Atelier necunoscut

Hârtie fotografică/ fotografiat, sepie

40 x 30,5 cm

M.N.I.R.

TEXTILE

Fracul doctorului Nicolae Kretzulescu
Nedatat
Atelier necunoscut
Postav, catifea neagră, fir auriu, paiete/
cusut, brodat
100 x 42 x 65 cm
M.N.I.R.

Jachetă de damă
Nedatată
Atelier necunoscut
Catifea, rips/ cusut
82 x 39 x 49 cm
M.N.I.R.

PICTURĂ - GRAFICĂ

Th. Valerio, *Dorobant valaques des villages*
1855
Imprimeria A. Pierron et Delatre
Hârtie/ acvaforte
30 x 19,5 cm
M.N.I.R.

A. L. Janet Lange, *Dorobantz (District de Romanatz)*,
după o acuarelă de M. Bouquet
Nedată
D' Aubert & C-ie
Hârtie/ litografie în culori
40 x 28 cm

Dorobantz (District de Slatina), după o acuarelă de M. Bouquet

Nedată

A. L. Janet Lange, D' Aubert & C-ie

Hârtie/ litografie în culori

40 x 28 cm

M.N.I.R.

Carol Popp de Szathmary, *Comisia Internațională de reorganizare a Principatelor Dunărene*

Nedatat

Hârtie/ litografie

53 x 64 cm

M.N.I.R.

K. Danielis, *Album al Armatei Române*,

Nedatat

București

Lith. A. Bielz / K. Danielis

Hârtie/ litografie

19 x 30 cm

M.N.I.R.

NUMISMATICĂ

Sigiliul Domnitorul Barbu Știrbei

Nedatat

Atelier necunoscut

Bronz, lemn/ batere

4 x 5 x 4,5 cm

M.N.I.R.

Medalie, Expoziția de la Londra, avers, revers
1851

Gravor: Heat CN, Birmingham

Metal comun/ batere

D= 4 cm

M.N.I.R.

Sigiliu vămii Schelei Burdujeni
1854
Atelier necunoscut
Bronz/ batere
2,5 x 3 cm
M.N.I.R.

Sigiliu al Judecătoriei din Ilfov
1855
Atelier necunoscut
Bronz/ gravat
3 x 3,5 cm
M.N.I.R.

Medalie, *Congresul de la Paris*, avers, revers
1856
Gravor: G. Loos, W. Kulrich
Bronz/ batere
D= 6 cm
M.N.I.R.

Sigiliu poștal din Moldova
1858
Atelier necunoscut
Bronz, lemn/ batere
6 x 3 cm
M.N.I.R.

DIVERSE

*Ceas de buzunar al domnitorului Moldovei,
Grigore Alexandru Ghica
Nedatat
Atelier necunoscut
Aur, email, oțel/ turnat, gravat, emailat
D = 4,4 cm , Gr = 47,5 g
M.N.I.R.*

*Cană care a aparținut domnitorului Grigore Alexandru Ghica
Nedatată
Atelier necunoscut
Cristal, aur/ turnat, pictat
11 x 9 x 6 cm
M.N.I.R.*

Farfurii care au aparținut domnitorului Barbu Știrbei
Nedatate
Atelier necunoscut
Porțelan/ modelare, ardere
D = 21 cm
M.N.I.R.

Evantai, Inscripție: „Zoe”
Nedatat
Atelier necunoscut
Os, dantelă, pietre semiprețioase/ cusut, lipit, brodat, pictat
34 x 80 cm
M.N.I.R.

Cupă cu portretele delegaților marilor puteri europene la Congresul de pace de la Paris din martie 1856 Inscripție: „Congres de Paris”

1856

Atelier necunoscut

Bronz/ turnat, șlefuit, gravat

22 x 10,5 x 8 cm

M.N.I.R.

Vas de breaslă
Nedatat
Atelier necunoscut
Argint aurit/ turnat, cizelat
25 x 15 x 10 cm
M.N.I.R.

CUPRINS

Crișan Mușețeanu <i>Cuvânt înainte</i>	5
Dorina Tomescu, Oana Ilie <i>Repere cronologice: 1848-1849</i>	7
Maria Ioniță <i>Generația de la 1848 și idealurile naționale ale românilor</i>	13
Popescu Valentina <i>Revoluția de la 1848 în Oltenia</i>	21
Katiușa Pârvan <i>Medaliile anului revoluționar 1848</i>	29
Doina Pungă <i>Artiști și revoluționari - destine paralele</i>	35
Cătălina Opașchi <i>Revoluție și masonerie</i>	47
Florin Georgescu <i>Revoluționari români de la 1848 în exil</i>	55
Cornel – Constantin Ilie <i>Revoluționarii pașoptiști. Ultimele clipe de viață</i>	61

CATALOG

Capitolul I <i>Preliminariile și începutul Revoluției Române</i>	69
Capitolul II <i>Egalitate, Fraternitate, Dreptate</i>	99
Capitolul III <i>În apărarea revoluției</i>	157
Capitolul IV <i>Început de drum către unire și independență</i>	191

